

Journal of the Annamalai
University

Vol. XV

March 1950

JL
T4, T4, 2114e
NSD
98948

Vol. XV

March 1950

JOURNAL
OF THE
ANNAMALAI UNIVERSITY

EDITOR:

Professor R. RAMANUJACHARI M.A.

32

EDITORIAL BOARD:

Professor K. C. CHAKKO, B.A., D.Sc.

„ A. CHIDAMBARANATHA CHETTIAR, M.A., Ph.D.

„ R. V. SESHAIYA, M.A.

PUBLISHED BY THE UNIVERSITY
ANNAMALAINAGAR
1950

CONTENTS

	PAGE
1. Economic Life of South Arcot District <i>By V. G. Ramakrishna Aiyar</i>	.. 1—48
2. Maurice Maeterlinck the Dramatist <i>By C. R. Myleru</i>	.. 49—58
3. Studies in the Development of Pila Virens (Lamarck) <i>By S. Nagaraja</i>	.. 59—68
4. On Certain Cubic Transformations in Infocal Space Associated with Pedal and Contact Circle Systems <i>By K. Rangaswamy Aiyar</i>	.. 69—78
5. The Ayar Belle <i>By E. S. Varadarajaiyer</i>	.. 79—84
6. The Great Battle at Tirupurambiyam <i>By S. Tirugnanasambandam</i>	.. 85—88
7. Preface—Bhavanāviveka <i>By V. A. Ramaswamy Sastri and K. A. Sivaramakrishna Sastri</i>	.. 89—94
8. Upōdghāḍaḥ <i>By V. A. Ramaswamy Sastri and K. A. Sivaramakrishna Sastri</i>	.. 7—20
9. Mattavilāsam <i>By Avvai S. Doraiswami</i>	.. 1—22
10. Veripāḍia Viyaṇṇulavar <i>By Avvai S. Doraiswami</i>	.. 23—38
11. Tolkāppiyam—Naṇṇūl <i>By K. Vellaivaranan</i>	.. 39—63
12. Kudi Arasu Nāl Vālthu <i>By E. S. Varadaraja Ayyar</i>	.. 65—68
13. Vidhivimarśaḥ <i>By Panditaraja V. Subrahmanya Sastri</i>	.. 25—40
14. Nyāyapariśuddhi <i>By R. Ramanujachari and K. Srinivasachari</i>	.. 45—60

Economic Life of South Arcot District

SRI V. G. RAMAKRISHNA AIYAR, M. A.

THE DISTRICT AND ITS INHABITANTS.

General features. The district of South Arcot is situated in the south-east coast of the province of Madras. The district gets its name from the fact that originally - from its cession to the East India Company in 1801-it consisted of that portion of the mighty subah of Arcot which lay to the south of the river Palar. It is bounded on the east by the sea, on the north by Chingleput and North Arcot, on the west by Salem and on the south by Tanjore and Trichinopoly. The southern boundary follows for the greater part of its length the course of the two rivers - the Vellar which divides it from Trichinopoly and the Coleroon which separates it from Tanjore.

The district is for the most part an open flat plain sloping gently from the west to the sea on the east. The only hills are the Kalrayans on the south - western border, the group of rocky heights which lie south - west of Gingee known commonly as the Gingee hills and the two low plateau of red ground, one of small dimensions near Pondicherry, and the other of some length running from Cuddalore to Vriddachalam and these have but slight effect upon the economic condition of the country. In the eastern part of the Tindivanam taluk near the sea, there is a swamp about 31 square miles in extent unfit for any economic purpose and known as *Kaliveli*.

There are no well - marked natural divisions. The alluvial valleys of the Ponnayar and the Gadilam rivers in the centre of the district and of the Vellar and the Coleroon in the south of it differ in their soil from the country on either side of them. The sea - shore of the district is usually fringed with a belt of blown sand of varying width. Several lagoons are common along the east coast due to the antagonisms between the sand - laden currents of the sea and the waters of the rivers endeavouring to find an outlet to the sea e. g. Markanam back - waters and the salt pans. The rivers of the district drain to the east into the Bay of Bengal and they flow in almost parallel courses. The principal river of the district is the Ponnaiyar which has a course of 75 miles across it from west to east. The river runs in a sandy bed with low banks. The Gadilam has a course of 59 miles in length in the district. The Vellar has a course of 82 miles and is

The amount of emigration which takes place from the district to adjoining areas within and without the Presidency is difficult to estimate. The official figures of emigration do not afford any useful information regarding the extent to which the people of South Arcot went to foreign lands, as they do not exhibit the districts to which those who leave the country belong, but only the port from which they embark. Apparently the South Arcot emigrant goes abroad largely from Negapatam.

The prevailing vernacular language of the district is Tamil, spoken by 878 per mille of its population, but in every 1000 of them, 93 talk Telugu, 16 Hindustani and 6 Canarese. Telugu is the language of the Komati traders, certain weaving castes, Reddis and Kamma cultivators who are so common in the centre of the district.

As regards religion 94% of the inhabitants are Hindus, nearly 3% Mussalmans, about the same number Christians, and $\frac{1}{4}$ %, some 5000 persons, a higher number than any other district except North Arcot and South Canara, are Jains. The large majority of them nearly 4,000 are found in the Tindivanam taluk; Villupuram comes next with some 700. This district has the largest number of the depressed classes (648,467 according to the census of 1931). As regards education, neither the boys nor the girls are as literate as the average in the southern districts as a whole. During the decade 1911-21, 17.5% among males and 1.3% among females were returned as literate against 16.7 and 0.8 respectively in the previous decennium and between 1921-31, the literacy of males is 18.3 and that of females 1.5.

The population of the district is essentially agricultural. The land owners and tenants formed 22.0 and 1.8 respectively in 1921 as against 18.9 and 4.6% respectively of the previous decade. Of the total population of landowners and tenants taken together the percentage of landholders was 92.5 against the Presidency average of 62.5. The tenants formed 7.5% as against the Presidency average of 37.5. Agricultural labourers have fallen from 14.4% in 1911 to 11.1% in 1921 and 10.0 in 1931. Similarly the weavers have decreased from 0.8% in 1911 to 0.3 in 1921 and 0.2 in 1931 largely due to the decay of the indigenous industry which is unable to cope with European competition. There was also a fall in the number of money-lenders from 889 to 478 between 1911 and 1921, and to about 300 by 1931 with a further decrease in succeeding years.

II

AGRICULTURE-GENERAL AGRICULTURAL POSITION

Agricultural statistics are available for almost the whole of all the taluks of the district. If we limit our study to the agricultural condition of the district during the last 40 years, the year 1902-03 may be taken as a fair average year and the following table reflects the general agricultural position of the district at the beginning of our period.

Taluk.	Percentage of area by survey which is				Percentage of area in village accounts.					
	Ryotwari.	Minor Irrigation.	Whole inam.	Zamindari.	Forest and other area not available for cultivation.	Cultivable waste other than fallow.	Current fallows,	Net area cropped.	Irrigated by all sources.	
Chidambaram	94.2	4.5	1.3	...	21.6	2.6	8.0	67.8	45.9	
Cuddalore	89.2	3.9	4.9	2.0	24.9	6.4	7.9	60.8	17.6	
Kallakurichi	71.5	1.6	26.9	...	36.0	15.6	6.0	42.4	11.2	
Tindivanam	96.5	2.0	1.5	...	35.9	4.0	7.8	53.2	15.9	
Tirukkoyilur	93.0	2.2	3.2	1.6	36.4	5.2	6.5	51.9	15.6	
Villupuram	94.4	2.6	2.6	0.4	25.9	4.5	7.7	61.9	20.5	
Vriddachalam	96.5	2.7	0.8	...	36.3	3.5	5.7	54.5	8.7	
District Total	89.6	2.6	7.3	0.5	31.9	6.2	7.0	54.9	17.8	

It will be seen that for every 100 acres for which figures are available in the village accounts, 32 are forest or hill or otherwise not available for cultivation, about 55 are cropped, 7 are current fallows and only 6 are other cultivable waste; of every 100 acres nearly 18 are irrigated. The area not available for cultivation is lowest in the taluks of Chidambaram, Cuddalore and Villupuram and highest in the western taluks. Cultivable waste is very rare in Chidambaram taluk where every available acre has been brought under cultivation while in Kallakurichi cultivable waste is most common owing to

indifferent soil, scarcity of rainfall and lack of irrigation facilities. Again proportion of the total area which is irrigated is highest in Chidambaram, Cuddalore and Villupuram taluks, and lowest in Vriddachalam.

The following statement gives in hundreds of acres particulars of arable, occupied and cultivated acres.

Taluk.	Total (Ryotwari & minor inam.)		Arable.		Occupied.		Cultivated.
	Area.	Percentage arable.	Area.	Percentage occupied	Area.	Cultivated.	
Chidambaram	2542	77	1965	99	1958	90	1766
Cuddalore	2668	78	2094	94	1960	75	1469
Tirukkoyilur	3556	63	2209	98	2162	88	1901
Villupuram	2892	73	2115	99	2109	83	1760
Tindivanam	2850	69	1968	96	1893	80	1508
Gingee	2551	71	1818	83	1516	80	1220
Kallakurichi	4095	64	2639	82	2151	77	1662
Vriddachalam	3651	77	2817	93	2627	86	2262
Total	24,815	71	17,625	93	16,376	83	13,555

71% of the entire area is arable, 93% of the arable area is occupied and 83% of the occupied area is cultivated. There is very little scope for extension of occupation in Chidambaram and Villupuram taluks. The percentage of occupied area was lowest in Kalakurichi and Gingee taluks. The percentage of cultivated area to occupied area was highest in Chidambaram owing to its special irrigational facilities and lowest in Cuddalore where there is much disforested land still to be brought under cultivation.

The status of peasant proprietors may be judged from the subjoined figures of the rent-roll statement.

Taluk.	Total no of holdings.	Average size of holdings.		Percentage revenue paid in pattas of				Percentage of total number of pattas in which assessment is			
		Area in acres.	Assessment	Rs. 10 & less.	Rs. 30 & less but over 10	Rs. 100 & less but over 30	Over Rs. 100	Rs. 10 & less	Rs. 30 & less but over 10	Rs. 100 & less but over 30	Over Rs. 100
Chidambaram	57,707	3.17	13 3 6	19.7	27.0	30.2	23.1	69.1	20.6	8.6	1.7
Cuddalore	50,923	3.66	9 14 10	31.3	34.3	20.4	14.0	80.1	14.7	4.5	0.7
Tirukkoyilur	99,398	2.16	5 15 7	35.8	32.8	18.4	13.0	85.9	10.8	2.9	0.4
Villupuram	92,114	2.19	6 10 11	33.4	24.8	24.6	17.2	83.6	12.1	3.6	0.7
Tindivanam	74,826	2.46	5 15 1	36.3	28.3	22.9	12.5	85.9	10.5	3.2	0.4
Gingee	55,576	2.67	5 5 11	33.1	31.4	24.8	10.7	82.1	14.0	3.6	0.3
Kallakurichi	103,015	2.05	4 14 3	43.8	30.4	21.5	4.3	86.0	11.0	2.9	0.1
Vriddachalam	73,644	2.99	6 12 7	36.7	35.0	23.2	5.1	79.2	16.5	4.1	0.2
Total	607,203	2.56	7 0 3	32.9	30.2	23.5	13.4	82.3	13.2	3.9	0.9

It will be observed that the average holding is 2.56 acres, with an average assessment of Rs. 7—0—3. Between 1911 and 1921 the number of holdings increased by 5.2% due to the resettlement of operations. The percentage of pattas paying Rs. 10 is 82.3%. The Kallakurichi taluk has a large number of petty holdings. The average size of holding is largest in Cuddalore. The biggest holdings are more numerous in the Chidambaram taluk than anywhere else in the district, and next to it come Cuddalore and Villupuram.

The four crops—rice, groundnut, cumbu and varagu cover more than three quarters of the total area cultivated. Nearly seven-tenths of the total cultivated area in Chidambaram grows rice while in Vriddachalam and Kallakurichi it is least grown as the conditions there are not favourable to irrigated crops. In the central and northern taluks of the district, groundnut is the principal crop. Cumbu, an unirrigated crop is rarer in Chidambaram, Tindivanam, Villupuram and Cuddalore than in the taluks which are not so well

watered. Varagu which will grow on poor soil with little rain is most common in Kallakurichi, Vriddachalam and Tindivanam. Such is the general agricultural position of the district.

Agricultural methods. As in the case of other districts, three different systems of cultivation are in vogue-wet, dry and garden. The wet land is the mamool 'nanja' land where different kinds of paddy are cultivated under flood irrigation from tanks and rivers channels. In the garden or 'thotakal' method of cultivation, crops like ragi, sugar-cane, plantains, groundnuts etc., are raised in dry lands under irrigation from wells etc. All other lands are cultivated entirely with the aid of rain. The more important of the dry crops grown in the district are cambu, tenai, ragi and groundnut.

Of the wet crops properly so called, the chief are paddy, sugarcane and betel and tapioca is raised in small areas along the coast. Paddy occupies 30% of the total area cropped in the district and is most largely raised in Chidambaram and to a comparatively smaller extent in Villupuram, Tindivanam, Tirukkcoilur and Cuddalore. The total area occupied by the crop rose from 430,000 acres in 1874-75 to 580,000 in 1903-04 and the high position occupied by paddy in the district all along may be indicated by the area sown in recent years.

Years	Acres
1934-35	556, 450
1935-36	557, 760
1936-37	537, 714
1937-38	572, 777
1938-39	536, 271

In fact for the whole district the proportion which paddy has borne to the whole area cultivated has fluctuated round about 30%. Numerous varieties of paddy are grown varying according to the soils and conditions of each taluk. Generally speaking, they may all be divided into the two main groups of *Samba* and *Kar*. In Chidambaram, the excellence of the soil and irrigation enables varieties of paddy to be raised which are unknown elsewhere in the district. Many subtle points have to be considered in deciding which of the numerous sorts of paddy should be sown in any particular field. Some require less water and more casual cultivation than others; some give a valuable grain but are liable to disease and produce a smaller outturn. Some are grown in six months while others mature in three months. As regards the cultivation of paddy, it is grown both on wet land with the aid of irrigation and on dry land with the help of rain only.

On wet land the *Kar* crop is earlier than the *Samba*. It is usually sown in seed beds from June onwards and transplanted with the early showers of the south west monsoon, and up to as late as August if the rains are delayed. It is from 3 to 5 months on the ground. *Samba* is sown from July onwards, planted out (according to the amount of rain received) between August and September and takes from 5 to 6 months to mature. Paddy grown under rain-fed tanks which only fill with the north-east monsoon is put down later. In the Chidambaram taluk, the ryots adopt the curious system (so largely followed in the Tanjore district) of sowing what is called *ottadam* paddy which takes 8 months to mature, mixed with a kind of *kar* called *kuruva* which ripens from 3 to 4 months. The two kinds of seeds are mixed together, at the same time in the seed beds; and the seedlings are transplanted promiscuously together in the same field. When the *kar* matures, it is reaped and removed. The *ottadam* has not by this time put out any ears and so it suffers no injury from the reaping; it is there after flooded with water again and left to mature in its own good time. This kind of cultivation is classified for assessment purposes as only one crop. Its advantages are supposed to be that it requires only one ploughing for what are practically two crops.

The land under the Lower Anicut in Chidambaram has the great advantage that it can be irrigated early in the year from the freshes in that river which are caused by the rain on the Western Ghats in the south west monsoon and that it also receives a further supply from the floods brought down later in the year by the north-east monsoon. Land under the Vellar which benefits little from the south-west monsoon receives on the other hand, no sufficient supply till the latter part of the year.

Implements: Throughout the district, the methods of cultivation of paddy on irrigated land are much the same. When water is received in the irrigation source - never before - the land is ploughed with the ordinary wooden plough which is lighter and narrower than that employed on dry land. It is eventually manured and made into the usual swamp and levelled by dragging across it a heavy log called a *parambu*. Into the swamp the seedlings are transplanted by hand. Except the plough, the *parambu* and the *manvetty* for trimming the earthbanks between the fields, no other implement is used at this stage. Weeding is done afterwards by hand. So is the reaping. Threshing is effected by first knocking the ears on the ground of the threshing floor and then treading out the remainder of the corn with cattle. Hundreds of light iron ploughs are now coming into use

throughout the district, and spare parts for these are in constant demand, thereby indicating that these ploughs are in actual use. Three roller mills for milling sugar-cane have also been introduced in the place of the old wooden mill. Roll-easy mhote wheels made of cast iron are being substituted for the wooden pulley used in the country mhote.

Manures. In Chidambaram taluk very little manure other than green leaves is used, as the ryots trust to the fertilising properties of the silt brought down by the Coleroon. The land under the Raja Vaikkal from this river is said to get more of this coveted deposit than that under the Viranam tank. Outside Chidambaram, the ryots employ the manure which chance to be locally available, such as indigo refuse, groundnut cake, whichever is easily available. Village manure is employed, but as it is stored in open pits, it deteriorates greatly. Sheep and goats are penned on the land; and green leaves are trodden in when the fields are in the swampy state. Recently green manuring has become common in the district and large areas of kolinji indigo etc., are grown year after year in the wet lands for being ploughed as manure. Groundnut cake has also come to be used largely for manuring paddy and sugarcane crops. Artificial fertilisers like ammonium sulphate and super phosphates are coming into use gradually. All the available cattle manure is applied to garden lands where most intensive cultivation is done.

The cultivation of rain-fed paddy called *manavari* (rain) paddy differs from the above. The land is ploughed after rain and the seed sown broadcast between June and August after a good shower without any flooding of the field. The crop will mature with the help of rain alone and will survive, even if it receives no showers for as much as 45 days or two months on end. But when it is grown on wet land it is only for the first two months that it is left to rely upon the rain and thereafter it is flooded regularly. This system has the advantage of economising water. The best kinds of paddy will not grow properly with either of these methods of cultivation, but the cheaper kinds do well enough and the point about both systems is that the expences of tillage are much less than in the case of swamp cultivation. Rain-fed paddy is almost unknown in Chidambaram. Recently the area under semi-dry paddy has increased. The sowing is done in the month of July and August and the crop is treated as a dry crop for a month or two until the tanks receive water when it becomes a wet till the harvest.

Sugar-cane. Sugarcane is principally grown in the Kallakurichi taluk (largely under the small anicuts on the Gomukhanadi), in Cuddalore (round about the East India Distilleries and Sugar Factories at Nellikuppam) and in Tirukkoyilur (under the Ponnaiyar anicut channels). The local distribution of the crop had at first much to do with the establishment of sugar factories by Messrs. Parry & Co at these places. In Chidambaram a little is also raised-chiefly round the *Kasba* and near Srimushnam under the Pelandurai anicut, but it is used for chewing and not used for making sugar. Near Gingee there is some under the Ginge river; in Viriddachalam *Kasba* a little under the Manimuktanadi; and near Tittagudi a few acres watered from Vellar channels. The land under the crop has averaged more than $\frac{1}{2}\%$ of the whole cultivated area of the district and has fluctuated in years of fair rainfall from about 2000 acres in the seventies and 3,500 acres in the eighties to as much as 10,500 acres in three of the five years ending with 1900-01. The figures regarding the area sown with crops in recent years are set out below:

Years	Acres
1934-35	11, 593
1935-36	12, 812
1936-37	10, 222
1937-38	7, 579
1938-39	9, 719

There are two varieties of cane grown in this district *nanal* and *namadhari*. These two varieties have been almost replaced by better varieties like Red-Mauritus Figi B and J. 247. Even Red-Mauritus is fast giving place to J. 247 and Figi B on account of their high jaggery outturn and in the case of the former, resistance to drought. The efforts of the Agricultural department and of Messrs. Parry & Co., Nellikuppam have largely contributed to this result. Planting of cane in trenches, reduction of seed rate from about 30,000 sets per acre to about 12,000, the milling and preparation of jaggery with three-roller iron mill and improved furnace are some of the other improvements introduced in the cultivation of this crop.

Dry Cultivation. The methods of dry cultivation in vogue in South Arcot do not differ much with the nature of the soil or with the variety of the crop. The best land is found in Chidambaram and Vriddachalam where the black soils are commonest. Cuddalore and Villupuram rank next, and at the bottom of the scale comes Tindivanam where there is much of the poorer red earth. But this red soil is in no

way inferior and infertile as the figures given below show hardly any land in the whole district assessed at less than 12 annas per acre.

Taluk	Per centage of dry land assessed which is assessed at							
	Rs. 3	Rs. 2-8	Rs. 2	Rs. 1-8	Rs. 1-4	Rs. 1-2	Annas 12	Annas 8
Chidambaram	3	18	31	26	16	4	2	...
Cuddalore	2	9	29	24	9	21	6	...
Kallakurichi	...	4	19	28	26	16	6	1
Tindivanam	...	1	6	27	34	23	8	1
Tirukkoyilur	...	1	14	30	33	17	5	...
Villupuram	1	6	26	35	19	11	2	...
Vriddachalam	4	25	44	20	6	1	...	...
District Total	2	9	23	27	21	14	4	...

In parts of Kallakurichi and Tindivanam taluks a considerable area of poor paddy lands was some years ago allowed to be fallow for one year and cultivated next year provided it was propitious. Such lands were known as *podugal* land. But owing to the rapid extension of groundnut cultivation even this system of fallowing was given up. The demand for groundnut being great and the market favourable, all kinds of soils irrespective of their suitability came to be cropped with it unmindful of any judicious rotation of crops to the detriment of food and fodder crops.

The chief dry crops of the district, as the extent of the different dry staples grown in the district show, are groundnut, cambu, varagu, ragi and gingely etc. The cultivation of groundnut, casuarina and cashew is a matter of exceptional local interest and therefore deserves more detailed study than the other dry crops. The methods of raising cambu, varagu, ragi, and gingely are all very similar and present no points to sharply distinguish one from the other. Cambu is the chief unirrigated food grain of the district; varagu and horse-gram are raised on poor lands and want but little manure or rain; ragi is grown both as a dry crop and also largely under the numerous wells; castor is chiefly confined to the poor land in Kallakurichi, Tindivanam and Tirukkoyilur.

Groundnut is the most important dry crop of the district and nearly three-fourths of the whole amount of this product grown in the

Madras Presidency comes from this district. The total extent cultivated at the beginning of this century in 1902-03 was 324,000 acres or nearly one-fifth of the whole area cropped in the district. The total area sown with this crop in recent years may be indicated by the following figures:

Years	Acres
1935-36	374,869
1936-37	429,814
1937-38	471,274
1938-39	425,725

It occupies relatively to other crops the largest areas in Tindivanam, Villupuram, Tirukkoyilur and Cuddalore taluks. The profits it gives are so large that the ryots have grown it year after year. Land assessed at Rs. 2 per acre has been sublet for Rs. 12 for growing groundnut; the net return has been calculated to be Rs. 32 per acre. The market value of the field suitable for the production of this crop has increased twenty-fold and in some places, where the water supply is poor, it even pays better to cultivate wet land with groundnut than with paddy. The area under groundnut has increased beyond all expectations. Kallakurichi taluk now grows and exports by far the largest quantity when compared with other taluks. The value of dry lands has increased greatly mainly on account of the extension of groundnut cultivation and the increased value of the crop. A bunch variety of shorter duration is now finding favour in place of the local 'Mauritius' which is a spreading variety and takes a longer time to mature. The advantages of the bunch variety are that it gets ready for picking some two months earlier and it is gathered easily by pulling out the plants with all the pods intact. Its yield per acre is less by about 25% but considering the late and insufficient rains sometimes received, the variety is bound to become more and more popular especially in dry tracts. In addition to the existing agricultural station in Palur, the Agricultural Department has recently opened a groundnut sub station in Palakuppam near Tindivanam to carry out variety trials and selection work on groundnut.

Indigo. South Arcot has long been known for this crop, the value of which was the first thing to attract European private enterprise to the district. Owing to the profits of groundnut cultivation and the competition of the synthetic dye from Europe the area cultivated fell off greatly. In the 5 years, from 1879-80 to 1883-84 it covered from 47,000 to 69,000 and averaged as much as 4.3% of the total area cultivated in the district. In the next two quinquenniums this average fell to 4 and 3% respectively of the total cropped area.

and in the 5 years ending with 1903-04, it was only 1%, the area cultivated in the last of them being only 18,000 acres.

The crop is coming into importance once again both as an industrial and also as a green manure crop. There are signs of old indigo vats being revived for preparing dye. The Agricultural Department is distributing seeds of Nandyal variety on account of its superiority over the local seed.

Casuarina. The casuarina tree is becoming important an account of its fuel for which there is always much demand. Sandy wastes along the sea shore and other unprofitable lands have all been brought under this plantation. Greater attention is paid now towards irrigating the plantation in the first two years inter-cultivating the crop on account of the profits obtained. Well-cared-for plantations should be ready for harvest in six or seven years and may give a net profit of nearly Rs. 800 to Rs. 700 per acre. Casuarina occupies some 11,000 acres (5000 in Cuddalore, 2,200 in Chidambaram and 2,300 in Tindivanam.)

Cashew occupies some 17,000 acres practically the whole of which is in Cuddalore taluk and of late there is a demand for the oil which is extracted from it.

IMPLEMENTS AND METHODS.

The busiest time for sowing dry crops is from July to September. Before the seed is sown, the land is prepared by ploughing it both ways, manuring it and poughing it again - some 8 times in all. The ploughs are nearly always of the ordinary wooden variety. Iron ploughs are not liked by the farmers on the ground that they are expensive, difficult to repair, require stronger cattle, need careful adjusting to prevent them from ploughing, too deep or too shallow and the Agricultural Department was trying to encourage the use of improved types. Except in the case of groundnut, dhall and castor the seeds of which are dropped one by one, into a furrow ploughed to broadcast by hand, and the seed is then covered by the laborious process of ploughing the whole field once more and afterwards levelling inequalities by bringing sheep and cattle across it or by dragging over it the green bushy branch of a tamarind tree. Weeding is also done laboriously by hand with a small bladed hol.

Dry land is given a great deal of mauure wherever the ryot cannot afford it. Tank silt is carted from long distances, village manure is applied at the rate of 15 to 20 cart loads an acre; ashes of all kinds are eagerly sought after and used and sheep and goats are penned in the fields. The practice of mixing different dry crops in the same field

prevails very largely. The reason given for it is that under this method there will be some crop or other on the land whether too much rain falls or too little. The custom of mixing is useful because it acts as a kind of rotation of crops and also utilises the spaces which must necessarily be left vacant between the plants of the larger or more slow-growing crops. Thus cambu and gingelly is a popular mixture, as the cambu matures quickly and can then be cleared out of the way, leaving ample space for the slower-growing gingelly to spread itself; varagu and cambu are not mixed, as the former requires sun and cambu would shade it; similarly gingelly and ragi are not grown together as the former would overshadow and crowd the latter. To effect a mixture, the seeds are mingled together in definite and well-understood proportions and then sown broadcast all together.

Agricultural stock. The cattle available in the district are of inferior breed and are generally fit for plough only. Big animals imported from Mysore and other places are purchased during certain festivals. The average area cultivated by a pair of tilling cattle is about 6 to 7 acres. Cattle, sheep and goats are found in comparatively large numbers in the taluks of Tirukkoyilur, Vriddachalam and Kallakurichi. Fodder crops are not specially raised in any part of the district. The cattle depend chiefly on the straw of the cereals. The extent of grazing ground is very limited in Chidambaram where for every 100 acres available, there are about 350 animals.

Yield of crops. The following statement shows the normal yield in pounds per acre of various crops in the district. These figures have been arrived at by the Agricultural Department based on the actuals over a number of years

Paddy irrigated lbs	Paddy unirrigated lbs.	Cholam unirrigated lbs.	Cholam irrigated lbs.	Cambu irrigated lbs.
1850	1100	1500	600	1000
Ragi irrigated lbs.	Ragi unirrigated lbs.	Groundnut	Sugarcane	Gingelly
1500	800	1042	6500	280
				Tobacco
				1000

These figures do not bring out the difference or yield between one field and another depending on manuring, irrigation facilities and other cultivation methods superimposed on variations in the natural fertility of the soil. Cholam is not an important food grain in the

South Arcot district. Irrigated paddy is a very much more profitable crop than any dry crop. Paddy is the most important and valuable crop. The yield per acre of paddy is 1850 lbs. compares most favourably with the yield per acre of 985 lbs. for the whole Presidency. Cumbu and Ragi in the district are largely dependent on local rainfall, but where water is available for irrigation, very much better returns are obtained.

Prices of crops. The statement exhibiting the trend of prices of food crops-paddy, ragi, cholam, cumbu etc., in the 10 years from 1924-34 shows the great fall in the prices of staple food crops. The fall is equally marked in the case of commercial crops. The price of ragi, for instance, was practically half of that at the beginning of the decade. Rice had fallen by a half. It was a gloomy time for the agriculturists. The prices of commercial crops also had fallen enormously and owing to the stagnation of trade in groundnut, the agriculturists of the district were hit hard. During this period the labouring classes came off best, for the price of the articles which formed the bulk of their daily food had fallen enormously more than any diminution in wages but there was a growing difficulty in securing employment on account of the slump.

Statement showing the harvest price per imperial maund of 82½ lbs. on the average of the price in two or three principal markets of the district.

	Rice			Ragi			Cumbu		
	Rs.	A.	P.	Rs.	A.	P.	Rs.	A.	P.
1924-25	7	11	0	5	5	0	5	10	0
1925-26	6	8	0	4	11	0	5	2	0
1926-27	7	11	0	4	14	0	2	5	0
1927-28	8	3	0	4	11	0	4	15	0
1928-29	7	8	0	3	8	0	4	12	0
1929-30	6	8	0	4	0	0	4	4	0
1930-31	4	8	0	2	15	0	3	7	0
1931-32	4	1	0	2	8	0	2	12	0
1932-33	2	14	0	2	0	0	2	8	0
1933-34	3	2	0	2	4	2	2	7	0

Average Annual Retail Prices of commodities and Index Nos.
(Prices are in rupees per imperial maund; prices in 1928-29 100)

RICE.

Base	1934-35		1935-36		1936-37		1937-38		1938-39	
1928-29	Price	Index	Price	Index	Price	Index	Price	Index	Price	Index
	Rs.	No.	Rs.	No.	Rs.	No.	Rs.	No.	Rs.	No.
6.77	3.76	56	4.00	59	3.72	55	3.94	57	4.00	48

CHOLAM.

...	2.07	...	2.60	...	2.27	...	2.25	...	2.28	...
-----	------	-----	------	-----	------	-----	------	-----	------	-----

CUMBU

4.68	2.39	51	2.80	60	2.57	55	2.39	51	2.51	54
------	------	----	------	----	------	----	------	----	------	----

RAGI

4.33	2.23	52	2.61	60	2.37	55	2.26	52	2.36	50
------	------	----	------	----	------	----	------	----	------	----

IRRIGATION AND AGRICULTURAL PRODUCTION.

The area under irrigation in South Arcot forms a high proportion of the whole. The returns show that of the cultivated extent 32% is protected from famine in ordinary years, a figure which is exceeded in only five other districts in the Presidency - and that even in all seasons as much as 28% is so safeguarded. The smallness of the difference between these two figures indicates that the irrigation sources are most of them but little affected by deficient local rainfall.

The protected area of the district is comparatively large. The best protected taluk is Chidambaram where the crops are almost as well watered as those of Tanjore and more than half the cultivated area is safe whatever may be the state of the seasons. Next come Villupuram, Kallakurichi and Tindivanam which are safeguarded chiefly by minor tanks and channels and by their wells and then Tirukkoyilur and Cuddalore which benefit considerably from the canals across the Pennaiyar and Gadilam. In these five taluks, about one-fourth of the cultivated area is secure from famine. Vriddachalam takes the lowest place and only a tenth of it is protected and that chiefly from minor tanks, and channels and wells are rarer in it than in any of the drier parts of the district. But in Vriddachalam the supplies, though small, are fairly constant and the soil under them is nearly as fertile as that of Chidambaram and this can be seen from the figures subjoined which give the percentage of the wet land in each

taluk which is arrived at each of the various rates, showing that the assessment on the irrigated fields in Vriddachalam is comparatively high.

Taluku.	Percentage of wet land assessed which is assessed at								
	Rs. 9	Rs. 8	Rs. 7	Rs. 6	Rs. 5	Rs. 4-8	Rs. 4	Rs. 3-8	Rs. 3
Chidambaram ..	-	6	24	37	24	8	1	-	-
Cuddalore ..	2	9	19	19	20	17	11	3	-
Kallakurichi ..	-	1	15	35	27	16	6	-	-
Tindivanam ..	-	1	6	16	22	20	18	13	4
Tirukkoyilur ..	-	4	15	29	28	16	7	1	-
Villupuram ..	-	3	14	25	25	18	10	4	1
Vriddachalam	-	7	16	29	26	13	6	2	1
District total	-	4	16	28	24	15	8	4	1

It will be observed from these statistics that the best land in the district is the Cuddalore taluk i. e. the area under the Gadilam ancient channels. The soil is good and the water supply almost perennial. Next in productiveness comes the land in Chidambaram under the Lower Anicut across the Coleroon. The poorest wet land is in Tindivanam where the soil is not good and the irrigation is mainly from rain fed tanks which are uncertain in their supply. There are about 70 oil engines working in the district of which 34 and 20 are in the Villupuram and Cuddalore taluks.

ECONOMIC CONDITION OF AGRICULTURISTS.

The preponderance of agriculturists and the existence of comparatively rare callings other than agriculture show why the economic condition of agriculturists of the district is a vital problem in this district. Further the land holding population in this district are few of them of the wealthy class who own large properties. Statistics show that the average size of a holding in the district is under four acres and the assessment thereon under Rs. 10. Nearly 78% of the pattas are for sums averaging Rs. 3-8 and another 19% for amounts averaging Rs. 15-8-0. It is thus the small pattadar and the landless day labourers who greatly predominate among them in the district who look to the soil for their subsistence.

As the smaller agriculturists predominate among the population of the district, their economic prosperity is conditioned by the extent to which the natural drawbacks of the district to agriculture and the disposal of agricultural products could be overcome by the efforts of the people and the government. On the whole the district possesses facilities favourable to the development of agriculture. Its rainfall is on the whole sufficient and timely. Really serious famines are uncommon. No thoroughly bad season has occurred in recent times. The rivers of the district have been utilised for irrigation in such a way that in ordinary years nearly a third of it is protected from scarcity. Where river channels are not available, the nature of the country lends itself to the formation of tanks. South Arcot contains more tanks than any district except Madura and they are most common in Tindivanam and Villupuram taluks. But nearly half the tanks are small and irrigate less than 50 acres each; nine-tenths of the remainder supply less than 200 acres each and the number watering more than this area is less than a tenth of the whole. The soil is for the most part good, hardly any land in the district being assessed at less than 12 annas an acre. There is sufficient grazing to maintain the plough and draught cattle except in Chidambaram and Villupuram taluks. but not enough to produce a good breed of these animals. Means of communication by road and rail are adequate and the facilities for the disposal of agricultural produce are therefore good and contribute greatly to the prosperity of the ryot by enabling him to find a handy outlet for such surplus produce as the paddy of Chidambaram and the groundnut of the other taluks. The district has three ports (including Pondichery) which are connected with the line of rail. As the port of Madras is only 125 miles distant from Cuddalore, this cheapens the cost to the ryots of imported articles from Europe which are considered necessary to the comforts of the average villager.

As a result the South Arcot ryot, though poorer than those of such exceptionally fertile areas as the West Coast or the deltas of the great rivers, is better off than the average small pattadar of the Presidency. A large proportion of the houses in the district are tiled; brass cooking pots are the rule rather than the exception, the women are well-dressed and wear plenty of jewels and the statistics of litigation and the sale of stamps show that there is ready money to spare. Land has increased in value. No industry can hope to remain solvent, if it borrows indefinitely at rates which are much higher than the returns on invested capital. It is admitted on all sides that the return from the land on which staple food crops are grown varies from 2 to 5% in a normal year and seldom exceeds 6% even in a good year.

Agriculture in India is mainly a food-providing agency, the proportion of commercial to food crops being very low. It must not be forgotten that the vicissitudes of season are such that out of every five years at least one year is a bad one. Under these circumstances, to borrow indefinitely at rates exceeding even 6% per annum cannot but end in the bankruptcy of the agricultural industry. It is obvious therefore that lending to the average agriculturist in our country at rates which exceed 6% simple interest per annum must be regarded as usurious, whoever the creditor may be. Loans taken by agriculturists at higher rates than 6% simple interest cannot normally be expected to be repaid from the income from the land, and to be discharged eventually must end in the passing of the land into the hands of the creditor. If the agriculturist is to be saved, the bulk of his standing debt at rates of interest varying from 9 to 24% and often rising to even 30% must be paid off by some financial agencies (like Government, Co-operative Societies or land mortgage banks) who at the same time, will give debtor agriculturists every opportunity of repaying their income by charging at as low rates as possible and by collecting in easy instalments spread over a long term of years. In this connection, it is interesting to extract the following reports showing the treatment of usury and other malpractices of money-lenders by civil courts.

South Arcot.

District Munsif's Court, Chidambaram.

Generally interest is allowed at not more than 24% per annum. In cases where interest is claimed in excess of 24% it is invariably reduced to 24% per annum.

District Munsif's Court, Vriddachalam.

The District Munsif states that the interest usually claimed by money lenders has been 24% to 36%. His predecessor had fixed a maximum award of 30% under the usurious Loans Act. He also reports that he has reduced 30% to 27%. Cases of claim above 36% have been very rare.

District Munsif's Court, Villupuram.

The practice in this court has been to award interest only at 25% per annum whereas it is claimed at more than that rate.

District Munsif's Court, Kallakurichi.

Cases	1930-34.	
	Percent. claimed.	Percent. allowed.
21	36	—
12	36	24
10	36	24
83	36	24
72	36	12
57	37½	24

It will be noticed that the Usurious Loans' Act is not being uniformly applied. There is a certain amount of diversity from court to court in the interest awarded by the application of this Act. The Act does not lead to more regular results, because of its vagueness. The Madras Agriculturists Relief Act 1938 gave some protection to the agriculturists in the district who were hit by the economic depression between 1930-34.

Credit is about as cheap as elsewhere and is stated to be far cheaper than it was in the past. The Nattukottai chettiers lent at high rates and the bigger ryots also do money-lending. The Nidhis at Chidambaram, Cuddalore and Villupuram did useful work and there is room for more societies of this sort or for agricultural banks. Loans are often granted on what is called paddy interest, that is so many kalams of paddy, whatever may be its price at the time, are repaid for every Rs. 100 borrowed. The land is not however paying to the non-agricultural classes.

The field labourers—such as the Paraiyas, Pallans and others—have been able to obtain and farm land of their own. Figures specially collected at the 1891 census had shown that in these lower castes as shown in that enumeration 40.5% of the whole number of them had returned themselves as being occupiers of some land or other and 83.21% of these as having an occupancy right (as distinct from a mere subtenancy in the land they held). Those who are still only farm labourers, permanent or temporary, earn good wages. The permanent class were usually paid in grain of various kinds varying from 40 to 45 Madras measures a month. In Chidambaram they are very generally paid in rice and they are also given the midday meal of kanji free, a cloth (or its equivalent in money) at Depavali and other similar festive occasions, loans free of interest, help in the shape of grain or cloths at births, marriages etc. and at harvest a percentage on the crop reaped

usually one measure in every twelve. They are also allowed to take work elsewhere when there is nothing doing on their master's own fields, and sometimes to cultivate a portion of his land on their own account.

Temporary labourers get from 2 to 2½ annas daily if kanji is given free or 3 annas if it is not, but these rates are greatly exceeded at the time of the groundnut harvest. Wages are lowest in Kallakurichi taluk, and highest on the land under the Coleroon in Chidambaram.

How far the agricultural population is pressing dangerously upon the land is a matter on which it is most difficult to judge and which need not be considered for the reason that unforeseen factors such as more intensive cultivation are constantly arising to vitiate the most careful calculations. Wells, for example, have greatly increased in numbers recently and in the decade ending with 1900-01 the area cropped twice advanced, 69% over the figure of the preceding ten years and in 1941 stood at 69.1%. In Chidambaram, Villupuram and Cuddalore the limit of pressure is apparently being approached as the population there is now very dense and increased comparatively slowly in the decade 1891-1901. Relief is obtained by emigration from Negapatam, but it is not possible to be sure of this because the emigration statistics do not show the district to which those who leave the country belong. Land is being taken up in quantities which increase at a faster ratio than the growth of the population - in the decade ending 1900-01 the average area cultivated was 12% more than in its predecessor, while the growth of the population in the same period was at the rate of 8.6% - but it goes without saying that the less productive lands on the margin of cultivation are now being brought under the plough. There is still a considerable extent of unoccupied waste in the west, especially in Kallakurichi; but part of this has to be discounted owing to the elastic nature of the expression 'available for cultivation' and the prevalence of fairs and absence of markets in part of that tract. The parts of the district where life is hardest and which are most liable to distress are the Vanapuram firka of Kallakurichi, the firkas of Kuladipamangalam and Elavanasur in Tirukkoyilur, the country round Anniyur in the west of Villupuram, that about Sattampadi and Settiyamangalam in Tindivanam and the Kurinjipadi and Vallam firkas of Cuddalore. Wherever possible intensive farming has been taken up by adequate manuring and by utilising all the sources of irrigation. Ryots are generally willing to adopt improved agricultural methods. The labouring classes are able

to secure better wages than before. Their normal wages have risen to 6 or 7 annas a day for men and annas 4 for women in addition to the midday kanji.

AGRICULTURAL LABOUR AND MIGRATION.

No detailed statistics are available as regards the number of people in this district who migrate to earn their livelihood. As regards the emigrants who go to Ceylon, Straits Settlements etc., through the port of Negapatam, statistics relating to the particular district of the emigrants are not given. But considerable numbers of the rural population are leaving their district to earn their livelihood elsewhere. One of the chief causes of migration is the pressure of population on land. The following figures relating to the district show the number of persons supported by 1,000 acres of arable land, and similar extent of occupied and actually cultivated land.

District.	Number of persons dependent on 1000 acres of		
	Arable land	Occupied land	Actually cultivated land.
South Arcot	1236	1378	1675

In fact the number of persons dependent on a 1000 acres of land is much larger than the Presidency average of 778 persons per 1000 acres of arable land, and 1293 persons per 1000 acres of actually cultivated land. An area of cultivated land has to support more than two persons.

The general increase in land values is another clear indication that the pressure of population on land is increasing. The following figures show the great increase in land values.

SOUTH ARCOT DISTRICT.

Average sale price of wet lands. Average sale price of dry lands.

1910		1920		1940	1910		1920		1940
From	To	From	To	About	From	To	From	To	About
374	463	828	1090	1000 to 1500	142	159	250	354	350 to 500

These figures show that the price of land had doubled during the decennium 1910-20. The increase continued during the years 1920-30.

The fact that very little arable land is left unoccupied is another indication that the demand for land to live upon is great and that the time is coming when there will be no more land to be newly occupied and increase in population must look not to land but to other means for their maintenance. The percentage of occupied land to the available arable land in the district is 93. Every revenue official in the district who had anything to do with the assignment of lands says that the demand of land for fresh occupation is much larger than can be met with the existing quality of unoccupied arable land.

A large number of wells have been dug up in recent years in wet lands to supplementing the irrigation sources in seasons of short supply and in dry lands to enable more lucrative crops being grown on them and that recourse is being had to intensive cultivation and to the growing of more remunerative crops such as ground-nut in the place of the traditional crops. This is another proof that owing to the pressure on land, an attempt is being made to get more from the land than before.

The frequency of bad seasons is another cause of migration. It is a matter of common knowledge that in recent years the rainfall in the southern districts of the Madras presidency has been scanty and bad seasons have also been frequent. The rainfall figures for the district show that in half the number of years the rainfall has been below the average. When we remember that the average rainfall is calculated taking the figures of years of scanty rainfall into account, it is obvious that any year in which the rainfall is less than the average must be a bad season.

South Arcot District.

Rainfall in the year:

1925	1926	1927	1928	Average rainfall.	1934	1935	1936	1937	1938	Average rainfall.
56.05	37.44	34.28	57.79	46.01	43.38	44.55	40.08	56.00	34.29	48.00

The economic condition of our villages is such that in a good year the people can live on their lands though they can hardly put by anything, but in a bad year they have to live below their own standard. An examination of rainfall statistics for the 10 years prior to 1920 shows that in most districts what may be called a good year with

copious rainfall occurred three times in ten years. The life of the people in the villages has become a veritable 'gamble in rain.' A factor which has also contributed to the migration from villages to towns is the attractiveness of higher wages and continuity of employment, as is evidenced by the Quinquennial Wage Census.

IV

AGRICULTURAL INDEBTEDNESS.

South Arcot is predominantly an agricultural district and the agriculturist as in the other districts of the Presidency is not free from debt. As regards the agricultural indebtedness of the district, the best way of dealing with the problem is to study a few typical family budgets in some of the representative villages of the district. The following results of personal investigation in five selected villages of the district are sufficiently revealing, regarding the volume and distribution of agricultural indebtedness.

Number of villages chosen for investigation 5 Number of regular moneylenders in the village whose profession is money-lending 20

Population.	Men	5243	Number of agriculturists who are money-lenders	47
	Women	5498		
	Children	3198		
	Families	2416	Number of registered holders of land who are free from debt	66
	Holding land on ryotwari and inam tenure on single pattas	963	Number of tenants free from debt	3
	do. joint pattas	608	Number of farm labourers free from debt	515
	Number of tenants on long-term leases	41		
	Number of tenants at will	59	Number indebted	1,544
	Number of farm servants	1355	Number of registered land holders indebted	911
	Population	13,939		

Occupied area	3,826	Number of tenants indebted	124
Extent of wet land under ryotwari tenure	1,251	Number of farm labourers indebted	297
Extent of dry land under Ryotwari tenure	3,781	Debt per head of population	Rs. 23
Extent of garden land under Ryotwari tenure	30	Debt per family	Rs. 131

Debt per acre	Rs. 82
Assessment for the whole village including rent in zamindari villages	17,892
Debt per acre of assessment and rent	Rs. 18

Debts on security of immovable property from	Government	Rs. 4975
	Co-operative Credit Societies	Rs. 14696
	Money-lenders, professional and otherwise	Rs. 169,936

Debt without security from	Co-operative Credit Societies	Rs. 2,381
	Money lenders - professional and otherwise	...
	...	102,011

Debt on security of movable properties mainly from money - lenders	...	8,400
Unexplained debt	...	13,000

Total debt	From Govt.	Rs. 4,075
	From Co-operative Societies	17,077
	From others	280,347
		Total Rs. 315,399

The following results may be worked from the above statement. The debt per head of the population is Rs. 23; the debt per family is Rs. 131; the debt per acre of occupied land is Rs. 82; the debt per rupee of assessment is Rs. 18. There are in five villages 47 agricultural money-lenders with 20 professional money-lenders, the proportion being a little over 2 to 1. Traders and moneylenders not belonging to the professional money-lending classes have not been included in these figures. The total debt in 5 villages is Rs. 3,15,399 and has been borrowed in the following proportions from different kinds of creditors.

Government (takkavi)	...	1
Co-operative Societies	...	6
Others, mainly money-lenders	...	93
		100

The total debt is divided as follows :

Mortgage debt	...	47
Unsecured debt	...	50
Debt on security of movables	...	3
		100

We may consider next the total debt on population basis. According to the above results of investigations in the 5 villages, the total debt per head of population is Rs. 23. The indebtedness of the larger landholders who do not live in the villages where they own lands is not included and the omission to record the debts of the landlords who live away from the localities in which they own land vitiates to some extent the results arrived at, especially of the debt per head. The figure of Rs. 23 is too low and should be increased by at least 10% to include these larger landholders. We may therefore adopt Rs. 25 as the debt per head of the population.

The next point to be decided is by what figure this debt per head should be multiplied to give the agricultural debt for the district. Let us take the population of the district according to the census of 1931 i. e. 2,454,507. We may choose the total population in preference to population supported by agriculture, because almost every family in India has some sort of landed interest or other, though all are not supported by agriculture. We shall multiply the debt per head by the total population. The total agricultural debt of the district on the population basis is therefore Rs. 25 × 2.5 millions = 62.5 millions i. e. a little over 6 crores. The total agricultural debt of the district may also be calculated on the assessment basis. The debt per rupees of assessment is Rs. 18 and the land revenue of the district in a normal year is about 45 lakhs and the total debt comes to Rs. 18 × 45 lakhs = 810 lakhs i. e. a little over 8 crores. The total debt calculated by the above two methods shows that the results agree somewhat closely and we may therefore estimate the total agricultural debt of the district at a figure ranging between these two results i. e. from 7 to 8 crores.

The investigations conducted by the Economics Department of the Annamalai University in two hamlets of Ellayappanpetta (Cuddalore taluk) respecting 50 families reveal the following :

	Number of families		Number of members		Amount Rs.	Holdings acres	Total debt Rs.	Debt per family Rs.	Debt per head-Rs.	Debt per acre-Rs.	Debt per Re. of assessment
1. Farm labourers owning no lands	9	62	..	..	..	..	932 103	15	..	..	..
2. Registered land holders paying a land revenue between Re. 1 to Rs 100	38	223	473	170	16332	430	73	96	35		
3. Registered land holders paying land revenue above Rs. 100	3	20	395	99½	1900	633	95	19	5		

It will be seen that the average debt per head increases with assets. While the farm labourer's debt is only Rs 15 per head, that of the land holder or tenant who pays assessment between Re 1 and Rs. 100 is Rs. 73 and the figure actually rises to Rs 95 for those who pay assessment of over Rs. 100. The farm labourer and the tenant at will have no landed property. No one will therefore lend them much money. So their debt is limited. As regards ryotwari land holders and occupancy tenants, they have the security of land to offer and the more their security, the more their borrowing power and the more do they actually borrow. The burden of debt should not be estimated by the amount borrowed alone, for a man with a larger debt may be more solvent than a man with smaller debt. The proper criterion of the burden of debt is the proportion which indebtedness bears to assets. The small and medium landholders including occupancy tenants who pay assessment from Re. 1 to Rs. 100 are the hardest hit of all agricultural classes. They form the great bulk of the landowning or land-holding classes and are the back bone of the agricultural industry. They are the people who generally live in villages and personally attend to the cultivation of their lands. There are few absentee landlords among them. The debt per acre and per rupee of assessment of this class in the foregoing table are Rs. 96 and Rs. 35 respectively and any scheme of relief of agricultural indebtedness should be directed to the benefit of this class.

We may next consider the purpose of borrowing. In discussing the causes of indebtedness, it is interesting to examine for what purposes debts are largely incurred. Statistics given below relate to inquiries in two villages adjoining the Annamalai University and investigated by the Economics Department of the University regarding the purpose for which the debt was incurred.

SIVAPURI AND GAURAPET VILLAGES (CHIDAMBARAM TALUK.)

Purpose of borrowing.	Amount. Rs.	Percentage.
Maintenance	4,925	11.16
Purchase of lands	9,900	22.43
Agricultural improvements	2,960	6.71
Purchase of cattle	460	1.04
Land revenue	690	1.56
Liquidation of old debts	10,400	23.68
Marriage and funeral	3,705	8.04
Education	2,700	6.12
Interest payments	850	1.93
Medical	169	0.39
Current interest due	6,025	12.65
Miscellaneous	1,295	4.29

It will be seen from the foregoing results of investigation that payment of prior debts takes precedence over all other purposes at 23.68%. It is difficult to decide what really is a productive purpose, and what is not. For instance, education is necessary and useful and in this sense it is productive. If, however, the term productive is adopted in the restricted sense of benefiting the land and helping cultivation, productive purposes should consist of the following: agricultural expenses, improvements to land, purchase of land, cattle etc., and unproductive purposes should consist of payment of prior debts, ceremonies, interest payments etc. Classified thus, we get the following results:—

Debts for productive purposes	...	31.74
Debts for unproductive purposes	...	46.30
Education	...	1.93
Miscellaneous	...	20.03

The foregoing results resemble closely the results of investigations for 141 villages in the Madras Presidency by Mr. Satyanathan I. G. S. in his report on Agricultural Indebtedness in the Presidency.

Purposes of borrowing.	Amount. Rs.	Percentage.
Payment of prior debts ...	44,85,400	25.1
Marriage and other ceremonies	18,80,761	10.5
Land revenue ...	5,84,173	3.3
Relief of distress ...	10,88,377	6.1
Agricultural expenses ...	17,87,457	10.0
Improvements to land ...	7,88,709	4.4
Education of children ...	2,47,357	1.4
Trade ...	23,01,937	12.9
Purchase of land ...	24,74,715	13.8
Construction of houses ...	10,08,416	5.6
Other expenses ...	12,38,384	6.9

V

INDUSTRIAL OCCUPATIONS.

Generally speaking, agriculture largely predominates among the occupations of the people in almost every district of the Madras Province, but in none of them is this preponderance so marked as in South Arcot District. The number of Paraiyans and other cultivating classes is exceptionally great. At the censuses of 1891 and 1901, statistics showed that a large proportion of the people of the district lived by occupations directly connected with the land or with the keeping of cattle and sheep than any other district in the province. According to 1901 census enumerations, the percentage of people who subsisted in this manner was as high as 81.8 or well over four-fifths of the total. Out of a total population of 2,320,085 recorded in the census of 1921, as many as 1,904,787 or 82.1% were engaged in agriculture; 25,165 persons or 1.2% were depending upon the breeding of cattle and sheep. Only 181,228 persons or 7.8% were engaged in industries and the commercial population 3.4%. At the census of 1931 actual workers and dependent workers were alone taken into consideration in fixing percentages and it was then found that 27.1% of the population were engaged in agriculture, 2.7% in industry and 1.4% in commerce. The profits of groundnut cultivation used to attract a large number of people towards agriculture so much that many people who formerly lived by other callings took to the cultivation of this remunerative commercial crop.

We may consider the callings which are connected with arts and industries of the district. The ordinary village artisans like the potter, the carpenter, the blacksmith and so forth who form distinct units in the village organisation from time immemorial still pursue their traditional occupation to a more or less extent, but signs are not wanting to show that there has been a great disintegration in those time-honoured institutions.

HAND SPINNING.

Hand spinning is found in a greater number of villages in the South Arcot district than in the neighbouring district of Tanjore. Unlike Tanjore, the castes who pursue the industry are Vellalas and Odaiyars to whom it has been a hereditary occupation. The industry is found chiefly in Pandalan, Kallakurichi, Pennadam, Sathevadi, Samrampet, Siruvangur, Alathur, Ariyaperumanur, Illangianur, Katchengudi and about 60 other villages. In Pandalam, it has been in existence for a long time as the Vellalas have been spinning to provide their own clothing. The tract in and around Pennadam was a cotton growing area, but with the opening of the Toludur project in 1923, it has been metamorphosed into a paddy-growing tract. This has resulted in the death of cotton for the spinners. In Illangianur there are 53 Thalakkattus of Odaiyars whose women are still continuing spinning. The Khadar movement gave a temporary stimulus to spinning but now the spinners are unable to find a sale for the yarn spun by them.

The only tract where spinning is found to a considerable extent at present is the areas controlled by the Kallakurichi Co-operative Spinners' and Weavers' Purchase and Sale Societies at Kallakurichi. The workers grow a small quantity of cotton in their lands or purchase from the villages. The quality is short staple called 'Uppan'. The preliminary process of cleaning and hand-ginning is done by the women themselves. The yarn is generally not quite uniform but is uneven and full of knots. No great care is bestowed to clean the cotton and free it from dust and chaff. All the yarn spun by the women in the several villages of Kallakurichi is sold to the Society at Rs. 3 to Rs. 5 per *thuku* depending upon the quality of the yarn. The yarn is distributed to the weavers in Chinna-Salem and got woven into different varieties of fabrics and sold by the Society. The weavers are paid from 0—1—6 to 4 annas per yard according to the quality of yarn and width of the fabric. For an average cloth 50" wide, about 0—3—6 is paid as wages. The Kallakurichi Society has been able to find sales and most of the sales are outside the area of production, chiefly to the

Co-operative Societies of Chidambaram, Tiruvannamalai and Kumbakonam. For sales to the merchants, a commission of one anna per rupee of cash sale is allowed. So far as the spinners are concerned, they do not get more than one anna per day. The spinners in this district have not learnt to card the cotton and it is said they have some aversion to handle the bow which is strung with catgut on account of their religious scruples, most of the spinners being devout Saivites.

The history of hand spinning industry clearly shows one feature viz. that if the spinners are controlled by an organisation which will advance them cotton or at any rate take back the spun yarn at a fair price, the industry is likely to survive and not otherwise. Besides using the handspun yarn for weaving cloths as is ordinarily done, the yarn is used in some places for making 'thattu' or 'sedai' with it for the country balance for weighing purposes. The pan or thattu is one foot square and woven by small threads made by taking the yarn into three counts, twisting it and taking it four or five folds as the case may be. The edge all round is woven with a layer of coconut fibre to give stoutness. The pans of this sort are used for all the country balances which have only one pan, the length of the rod serving to equipoise it. These balances are useful to weigh vegetables and ordinary bazar condiments. One thattu is sold for 12 annas to 14 annas. It consumes 4 annas of yarn and takes 3 days to weave.

	Rs.	A.	P.	Rs.	A.	P.
Cost of 5 palams of yarn	...	0	2	0		
Average selling price of a 'thattu'	...			0	13	0
Net gain	...			0	11	0

This is earned in six days of which three are spent in spinning and three in making 'thattu'.

The economics of the handspinning industry in the district shows that handspinning is not an economic proposition, as the average earnings which it gives never exceed a few annas. But there are in the district several people who by their caste, sentiment and religion are precluded from pursuing diverse occupations and for whom the need to find a subsidiary occupation is becoming more and more imperative. There is much room for improving the preliminary processes of cleaning, bowing and carding to which the spinners do not at present pay proper attention and above all the standardisation of yarn.

HAND WEAVING.

The industry which employs the greatest number of people is weaving. This may be divided into the weaving of cotton, wool, silk and gunny.

Gunny weaving is only made on a very small scale. It is confined to a very few families in the Tindivanam Taluk. It is manufactured from locally grown sun-hemp. Extraction of fibre from sun-hemp and weaving of gunnies is the subsidiary occupation of the Saluppas who call themselves Nayaks. Unlike in Tinnevely the Saluppas do not grow sun-hemp themselves. The ryots owning lands grow it and sell the hemp stalks at Re. 1 per bundle which is the quantity tied by a rope $3\frac{1}{2}$ cubits long and tightened by a single man. Sun-hemp is a fibrous crop grown in wet and dry lands but more largely in wet lands before the transplantation or after the harvest of the paddy crop. The method of extracting fibre, spinning it and weaving it into 'patties' and 'kabilai thattus' is the same as in Tinnevely District but the 'Kabilai thattus' are woven to a length of 18 feet with a width of 18 inches. This is cut in the middle and the edges are stitched. Each side of the 'thattu' will therefore consist of two parts stitched together in the middle. Gunny bags are also woven in this district. These are woven like thattus to a length of 30 feet with a width of 9 inches. A 'patti' of 34 feet long will suffice for two gunnies. Three patties make up the breadth of the gunny of 27". The length is a little less than 3 feet. Such a gunny will hold 48 Madras measures. The patties for gunnies are usually woven with three stripes two of black at either edge and a narrow brownish border edged with two black border stripes in the middle. For black, the yarn is dipped in a mixture of charcoal powder in water and in red earth for brown. From one bundle of sun-hemp stalks three 'thukkus' of hemp fibre can be extracted. Hemp fibre is sold out at 8 annas per thukku. For 2 gunnies of the above description two thukkus of fibre will be required. Each gunny sells at Rs. 2. Three gunnies can be made from one bundle of stalk. The price obtained therefore is Rs. 6. Deducting the cost of stalk which is Re. 1 the net gain is Rs. 5. This is earned by a Saluppa in 14 days made up of 5 days for extraction of fibre, 6 days to spin into yarn and 3 days for weaving. The average daily earnings come to about 6 annas. The spinning is done mainly by women but the weaving is done only by men. At present there are 20 looms at work. The gunnies and patties are sold locally but sometimes they are taken to the adjoining villages and hawked there. There are several villages in Kallakurichi taluk which have well irrigation and which take in many of the Kabilai 'thattus' but the use of the

leather tails is becoming more popular. Some of the hemp is spun into yarn and sold as such to the fishermen along the coast.

In recent years the area under sun-hemp has been considerably curtailed so that the supply of the raw material has considerably diminished. This is due to the paucity of rain and the fact that the cultivators are choosing a more remunerative crop than sun-hemp. The manufacturers are landless and too poor to take others' lands on lease for providing themselves with raw material. The industry is dwindling and is likely to die out when the raw material required is not locally available. The large local demand for gunnies is now met by imports from Calcutta wherefrom Cuddalore takes on an average 400 tons of the stuff a year valued at Rs. 2.30 lakhs.

BLANKET WEAVING

The weaving of woollen cumblies is found in a few scattered villages in the three western taluks of the South Arcot district. In those villages the industry is in the hands of Kurumbars who speak corrupted Kanarese with a large admixture of Tamil. They follow sheep tending as their chief occupation. Many of them own sheep and also tend the sheep owned by ryots. The sheep are primarily reared for the sake of manure and their milk. Wool is therefore of secondary importance. The sheep are shorn twice a year until they are 3 years old, after which the wool becomes too coarse and scanty to be of any use and the animals are converted into mutton.

There are two varieties of wool, the white and the black. The black wool is finer and thinner than the white. The shearing is done only once in a year during the months of July, August and September after the rains commence. It is done by the Kurumbars themselves each helping his brother in the work. If one who has got sheep is employed, he is paid a coolie in the shape of wool obtained from two sheep weighing about 5 palams and given a meal. One man can shear wool from 10 sheep working from 6 to 11 a.m. The sheep first washed and the shearing is done only the next day. The wool obtained from a sheep is on an average 3 palams. The staple is in some places very short being only 2 inches, while in other places it is 5 inches. No attempt is made to separate the good staple from the short staple. In certain tracts producing white wool, great care is taken to shear of the black spots from the neck or other parts of the sheep separately so that the black wool may be available for putting one or two threads in the borders of the cumblies. The spinning of the wool is done by the women folk of the Kurumbars. They go out as

agricultural labourers and on days when they have no work, they attend to spinning. The wool is first cleaned and then the bow is applied. The string is plied only by the hand and this has left an indelible mark on the right palm of every Kurnmba woman. Small quantities of the carded wool are taken in hand and the woman sits on a stool and with the help of a revolving spindle which rotates on a coconut shell placed on the ground spins the wool into yarn. After a quantity is spun, it is transferred to another rod. Warping is done by taking the yarn round 8 pegs driven into the ground. The warp stands are sized with tamarind starch or 'Kanda Kilangu' (wild onions). The latter is available in plenty in the locality. They are baked and well ground and applied. The weaving is also done by the women. The looms and other appliances are crude and primitive and they are the same as those used for weaving sun-hemp. The length of the warp is 9 ft. 6 inches. The cumblies in this district are woven in 2 pieces of $2\frac{1}{2}$ to $2\frac{3}{4}$ ft. broad with 504 warp ends in each and jointed together and stitched with wollen threads.

A woman weaves a half piece a day. A whole cumby including the joining of the two halves takes 2 days. A woman can clean, card and spin 2 palams of yarn in a day. One half breadth of the cumby consumes 20 palams of wool and to spin the yarn required for it takes ten days. The cost of the cumby differs widely. The white one costs Rs. 3—8—0 while the black Rs. 2/-. Some cumblies sell as high as Rs. 5. Weaving is as crude as the implements themselves are. No attention is paid to the quality of yarn of the cumby. Cumblies are woven not so much for the purpose of the market as for their own use. Sometimes wool is obtained from the sheep of the ryots on condition of the Kurumbars giving one cumby per 2 thukkus of wool.

There are over 10,000 wool-giving sheep in the district scattered in different villages. In no village is the wool spinning and weaving industry found to exist in a marked degree. It is so widely scattered and found in such a small extent that there is no possibility of coordinating and bringing it under any cooperative control. The outturn also is very poor being only as much as 60 to 100 cumblies a year. The breed of the sheep is also very inferior and in villages where they are found in some large numbers, there are no grazing facilities. To add to all these, there is the competition in the price set up by the opening of woollen mills in the Mysore State whose agents make advances to purchase wool at Re. 1 or Rs. 1—8 per 'thukku' (50 palams). The Kurumbars are not able to purchase at this competitive price. They are not therefore able to get the necessary quantity of wool to keep themselves or their women folk engaged throughout the

year. Beyond spinning and weaving what little wool they get from the sheep owned by them or entrusted to them by the ryots, there is no serious attempt to establish the industry or work it on a scale of production worth mentioning.

HANDLOOM WEAVING OF COTTON CLOTH

South Arcot is industrially backward and bears no comparison with the adjoining district of Tanjore either in the volume of the industry or the variety and richness of the fabrics manufactured. But next to agriculture, it is only handloom weaving that employs the largest number of people. The census of 1921 shows that there were 18,506 persons engaged in cotton weaving of whom 6,501 were actual weavers and 1297 persons depending upon silk weaving of whom 438 were actual workers. Various castes of people are employed in the industry such as Saliars, Kakkaliars, Sedars, Padayachis, Sengunda Mudaliyars. Devanga Mudaliyars, Vanniyars and Muhammadans. Saliars as a class engage themselves only in silk weaving and the other castes in cotton. The principle centres where weaving is found to a large extent are Chennappanayakanpalayam, Bhuvanagiri, Naduvirapatti, Tiruppapuliyur, Karunguzhi, Kurinjiyadi, Sangeethamangalam, Udaiyarpatti, Tittagudi, Avalur, Srimushnam and Chinnasalem. Porto Novo and Cuddalore are the chief sea ports of the district.

The weaving of male cloth and towels is practised exclusively out of hand spun yarn by 60 looms in Chinnasalem in South Arcot district. The Khaddar Stores Association and the Kallakurichi Cooperative Spinners and Weavers' Purchase and Sales Society Ltd., advance yarn to the weavers and receive back ready made cloths, their weight being the same as that of the yarn. The yarn is woven only on a handloom as it snaps too often on a fly-shuttle loom as the yarn is spun out of inferior or 'uppan' variety of cotton. A weaver is able to weave only 2 to 2½ yards in a day. If millmade yarn is used the out-turn may be increased by 50%. Ordinarily a weaver is paid a coolie of annas 3-6 to annas 3-9 a yard according to the width of the cloth and the quality of yarn used and his daily earnings will come to about 6 annas on an average. The low earnings of the weaver at Chinnasalem are due to the absence of fly-shuttle looms. As all the readymade cloths are taken by the two Co-operative Societies at Kallakurichi, the weavers are not at present confronted with the difficulty of finding markets. In Chennappanayakanpalayam a uniform width of 28 inches is obtained though the number of punjams varies from 21 to 23 while in other places the width ranges from 27 to 28½ inches. Japan yarn is usually preferred and it forms three-fourths of the total consumption.

Only pure cotton is employed but in Bhuvanagiri and Thorappadi there is an admixture of artificial silk for the woof. In Kailis of a superior variety, the warp is of mercerised yarn and the woof, artificial silk. Pure silk is not used, as there is said to be no demand for more costly cloths.

The middleman figures prominently. He gets wholesale consignments of yarn from the dealers in Cuddalore and distributes it to the local weaver, gets the stuff woven by them and takes them back to the capitalists. The industry shows no signs of prosperity as it is said by the middlemen, it fetches them only 3½ to 5 annas a day. The wholesale merchants at Cuddalore Old Town used to export all these to Sumatra, Java, Penang and Singapore where they have their agents. Of late, the people of Java and Sumatra themselves have learnt the art of weaving and therefore there has been a decline in the export of these kailis.

Owing to the depression in the industry, the people of Avalurpet, once a famous centre for kailis, now produce male cloths of different varieties with broad stripes for borders and edges after the fashion of Salem silk dhotis. Inferior kind of silk is used for the border to keep the cost low. There are 100 looms engaged in weaving this kind of cloth. Silk is got from Conjeevaram and yarn from Madras. The warp is 36 cubits long and six cloths 6 cubits by 50 inches can be prepared at a time.

ECONOMICS OF THE INDUSTRY

	Rs.	a.	p.
Cost of yarn 5 lbs. (30s) ...	5	0	0
Cost of silk 2½ palams... ..	2	1	0
Coolie to weave one <i>pavu</i> of 36 cubits	3	0	0
	10	1	0

Each cloth sells at Rs. 1-3-0 and the total value realised is Rs. 10-14-0. Gain per *pavu* is 0-13-0. About 1800 cloths are turned out in this village in a month. The weaver gets a coolie of Rs. 3 for 36 cubits (in four days), but he has to incur an expenditure of 5 annas for warping and sizing. His daily earnings therefore come to 8 annas. Weaving of rough sadis, 8 yards long of yarn of 20 and 30 counts is found in Srimushnam, Chinnasalem and Thorappadi. Dyed yarn, red and dark red obtained from Madura,

yellow from Bombay, white from Madras etc. is stocked and sold to the weavers in Chinnasalem by a few capitalists of the Kaikolar caste. The middleman is peculiarly absent in this industry and as such, the weaver is at liberty to sell the cloths himself, but being poor and not possessed of ready money for the purchase of yarn he has to sell as soon as he is able to weave three or four cloths.

ECONOMICS OF THE INDUSTRY.

	Rs.	A.	P.
Cost of 47½ ladie of red yarn ...	29	11	0
Cost of 12 ladies yellow yarn ...	5	6	0
Coolie for warping at 1 anna per sadi ...	0	14	0
Cost of sizing ...	1	0	0
	36	15	0
This will give 14 sadis. They sell at Rs. 3-4-0 each and the total value realized is ...	45	8	0
Gain ...	8	9	0

The gain of Rs. 8-9-0 for 14 sadis is earned in 28 days or 5 annas per day as it takes two days to weave a sadi. The fluctuation in the price of the yarn presents a very great difficulty to the weavers. If the cost of yarn is not paid to the yarn merchant, interest from 12% to 15% is charged from the date of purchase.

The establishment of a co-operative Society where the weavers have their own markets, working on non-credit basis, advancing yarn to the weavers and realising the cost as soon as the goods are sold may place the weavers on a better footing economically. In Thorappadi a peculiar variety of sadis having in the body of the cloth longitudinal spots or stripes broken at intervals like the dots of the *Madura Sungadis* is woven and there is a great demand for such cloths. This is obtained by tying the yarn at intervals of equal lengths by strings or threads and then dyeing it. The yarn thus dyed is put into the woof and the position of the particular woof strand is so adjusted that the white spots will come in the appropriate places required.

In Tittagudi and a few other villages towels 4 × 2 cubits, both towels 5 × 2½ or 2¾ cubits are woven. Yarn of 20s or 40s are used. A warp of 80 to 125 yards is taken. One bundle is required for one pavu and 1½ for woof. The daily earnings of the weaver does not come to more than 2 to 3 annas a day. Of the 150 looms in Tittagudi

only five are fitted with fly-shuttle salays owing to the ignorance among the weavers of the advantage of working with fly-shuttle loom.

SILK WEAVING

Silk weaving is practised on a very small scale as compared with the neighbouring district of Tanjore. It is practised on a small scale in Avalur in Tindivanam taluk by a few Devanga families in making slight silk borders for men's cloths and at Pennadam in Vridachalam, the Sidars and Kaikolars make cloths for women with borders of the same material; at Siruvandalur in Villupuram and the adjoining village of Mokshakulam the Saliars use the material for borders and also weave to order fabrics of mixed silk and cotton. In all these cases, the thread is imported from places like Madras, Kumbakonam or Conjeevaram. It is only in Bhuvanagiri and Chidambaram that silk weaving is done on any considerable scale and even there the fabrics turned out are of very ordinary varieties. In Chidambaram the castes are mainly Kaikolars and Vellalas. The better kinds of silk cloth they make are sold locally and for these the Mysore silk dyed at Kumbakonam is used. The inferior varieties are exported to Coimbatore, Palghat and other places and the thread employed in these cloths is dyed locally with mineral dyes. The industry is in the hands of a few capitalists who pay the weavers piece work wages. Bhuvanagiri is the chief silk weaving centre in the district. The Kambayan cloths for Muhammadans which are made here have often an admixture of silk and woman's cloths of the ordinary shape are made of mixed cotton and silk or of the latter alone. Some of the thread is Mysore silk dyed at Kumbakonam and some is dyed locally. Only imported mineral dyes are used.

COTTON DYEING

There is practically no dyeing on any organized scale in the South Arcot district. It is however found to a very small extent in Chidambaram, Bhuvanagiri, Tiruppapuliyur and Thorappadi. There was a dyeing house in Kottakuppam near Pondichery but it is now defunct. Most primitive and unscientific methods are followed in district. In Chidambaram there are 15 houses where it is done. In Thorappadi there are six belonging to Kanadian and Kaikola Mudali caste. Dyeing is done not so much as a separate trade as for consumption of yarn by their own establishments.

The process of dyeing is elaborate and old fashioned. A solution of the ash of the narungi, plantain fibre, sattaranai, mullithundu in

water or solution of 'karaikatti' got from Madura is mixed with groundnut oil and an emulsion is formed. It is taken in a bowl in small quantities and the yarn is dipped in it, well teased and allowed to stand in a vat for a day. Next morning it is put over bamboo poles for drying. The same process is repeated at least eight times but in all operations after the first the oil is not added. The yarn is merely treated with the solution until all the grease is absorbed. It is finally washed in fresh water and dried.

In Thorappadi, the yarn is dyed only red. Alizarine is mixed in a tub of water in which Kasanthalai powder is previously mixed. The yarn is dipped in this and then dried and it is treated in the same way three times; but at the third time, it is put in the vat with alizarine and boiled for six hours. At a time 16 bundles of yarn are taken and dyed. Four maunds of groundnut oil, 3 maunds of karaikatti or other ash, 32 lb. of alizarine dye are required for this quantity. One pound of congo red is also mixed with this. Sixteen Madras measures of 'Kasanthalai' powder are also required. In Chidambaram, Bhuvanagiri and Tiruppapuliur, the yarn is dyed with various colours but the colour most commonly dyed is black, indigo being used for the purpose.

The making of the Kambayan cloths worn by Muhammadans is an industry by itself. While the manufacture of ordinary men's and women's cloths has suffered by the competition of machine-made goods, the Kambayan fabrics appear to be free from much competition. Kambayams are tartans; they are made in a great variety of patterns and colours and the each fashion is constantly changing. Kambayam is strictly speaking, the generic name for the Muhammadan garments and comprises both the *kailis* or cloths (with borders) used for tying round the waist and the *saila's* cloths which are cut up and made into jackets or coats. But all these terms are often loosely applied to any fabrics of this special pattern. They are evenly woven from mill-made thread which is dyed locally by the weavers themselves with imported mineral colours. The favourite tints are subdued, lowtoned blues, reds and maroons and they are combined in the tartan in a complicated and yet tasteful manner. The industry is for the most part confined to the Cuddalore Taluk and is particularly practised in Cuddalore town itself. Other centres in the same taluk are Chennappanayakanpalayam, Naduvirapatti, Kurinjipadi and Panruti and in the Chidambaram taluk, the chief centres are Bhuvanagiri and Srimushnam. *Kailis* are also woven at Tittagudi, Karunguzhi, Sangeethamangalam and Udaiyarpatti and they form the chief items of export from the ports of Cuddalore and Porto Novo. Many castes are employed the professional

weaver communities of Sedans and Kaikolars, Panisavans and Telugu-speaking Kavarais. The weavers are for the most part in the hands of capitalists usually Muhammadans or Nattukottai Chetties and the products have been marketed in Penang, Singapore and Sumatra where the Muhammadan emigrants from this Presidency and the local Malays, Chinese Javanese are all fond of this particular kind of cloth.

The hand printed cotton fabrics of Cuddalore and Porto Novo used once to be famous and the diary of Ananda Ranga Pillai, Dupleix's confidential Agent mentions their export to Manilla in 1737. Till recently, they were made in considerable quantities in Tiruppapuliur and exported to Colombo, but now the industry is practically dead. When the trade was in full swing, several lakhs worth of these goods were being exported to Penang, and now only a fraction of the quantity is exported. The reason is that similar cloths named Bathaya *Kailis* are imported from England and are flooding the market in Penang. They sell as cheap at Rs. 1—4—0 while that imported from India sells at Rs. 2—4—0 and are therefore driving the latter away from the market. The method of printing adopted is very cumbersome and involves a lot of labour and it is for the experts to devise means by which labour can be saved. Opening of dyeing schools in the locality in which progressive dyers can be taught dyeing in a scientific way and demonstrations given in the use of modern appliances such as hydro-extractors, steaming, ringing, and mangling plants may place the industry on a stabler and sound footing.

A brief survey of the hand-weaving and dyeing industries of the district shows that the weavers as a class are a hard-worked people. Sometimes they have to work about 8 to 10 hours a day along with their women in the household and yet they can earn only 4 to 12 annas on an average. In some places the earnings are still less. Weaving of handspun yarn indeed gives more coolies but continuity of the work cannot be depended upon. A skilled worker in silk who is able to work with a Jacquard machine or Draw-boy harness earns from 12 annas to Re. 1—8—0 but all cannot take to it. Weavers of ordinary silk cloths get more, but even they along with their brethren working in cotton are under the grip of the capitalists. As they are not able to command the necessary capital, they have to depend only upon the capitalists to earn any wages at all. In order to keep the workers in perpetual bondage, the capitalists make advances of Rs. 20 to Rs. 50 each which are never repaid except when the weaver chooses to change his master, and the money is paid by his new master on his behalf. As a class, the weavers are addicted to drink which takes away the

best portion of their slender income. The foremost difficulty in the emancipation of the weavers from the grips of the capitalists is the fact that the whole trade in the particular fabrics in each entre is in the hands of the capitalist themselves. It is they who command the sales, local or outside, study the tastes and needs of the market and prescribe the patterns to be woven by the weavers. They have therefore to weave patterns and types dictated to by the capitalists if they care to have at least coolie for the weaving. If by chance they weave their own fabrics, as indeed some of them do, they have after all to take the stuffs only to the very same capitalists who undervalue if not reject them pointing out the defects or their unsuitability to the market.

The lines on which these defects can be cured, the conditions of the weavers improved are a matter of vital importance in district economy. There are some improvements which the weaver may adopt irrespective of any outside help. He has to constantly renew the healds which are usually of thread. He can adopt wire healds. The reeds in use are mostly of bamboo wire or of the outer cover of the Cholam stalk. As no machine is used in the make, the dents are far from being uniform. In any case, they do not last for a reasonably long period. Brass reeds where such can be adopted may usefully replace them. Sizing is done in the street paying coolie for 8 to 18 men. Machine sizing can be adopted at least where this will not displace the earnings of men or women. The cotton weaving industry of this district was once so famous that it attracted to the district the early Dutch, French and English pioneers two and half centuries ago. Owing to the competition of machine-made fabrics, the industry ceased to be as flourishing as it was. No other callings on a large scale have arisen to take its place and the surplus population had therefore to seek its only outlet in emigration to Penang, Singapore and Kolar gold fields in Mysore

METAL WORKS

In the volume of this industry, this district has no comparison with Tanjore district. The metal workers on any considerable scale are found only in four villages viz. Sangeethamangalam, Ananthapuram, Kannangaram and Kannarpet where Kammelas and Kannasaris do the work. In the first two places only old vessels given for repair or bought at secondhand price by Chettis who have settled in those villages are repaired and renewed and passed on to the wholesale merchants as new ones. They know the secret but purchase them at reduced rates and mingle them with new ones. The workers labour

only for the sake of the Chettis. A coolie of Rs. 2 is paid per *padi* of 12½ seers. In a month, a worker is able to do 10 padis and earn a wages of 6 annas per day on an average.

FINANCIAL ASPECT

	Rs.	A.	P.
The Chettis purchase the old vessels at Rs. 1—12—0			
per <i>padi</i> ; cost of 4 padis comes to	...	7	0
Coolie paid the worker	...	8	0
		15	0

Allowing wastage of 2 palams per <i>padi</i> , the quantity got back is 3 <i>padi</i> s, 92 palams. He sells the renewed vessels at Rs. 5 per <i>padi</i> . Thus the value realized is	...	19	9	6
Gain	...	4	9	6

Out of the above Rs. 4—9—6, a sum of Re. 1 has to be incurred for shortage. Thus the net gain for the Chetti is Rs. 3—9—6. In a month he is able to transact about 40 *padi*s of vessels and earn about Rs. 35—15—0 or Rs. 36.

In Kannanagaram and Kannarpet making of new vessels from brass plates are being made. Brass plates are bought from Kumbakonam and Madras and advanced to the workers who make only water pots. The Kannasaris work the pots, roughshape them and hand over to the capitalists in an unfinished condition as they do not know how to polish and give a finishing touch to the articles. The capitalists send the articles to Kumbakonam for the necessary polish and lining.

A wages of Rs. 7—12—0 to Rs. 8—12—0 is paid for making pots weighing 91½ seers. The average wages of worker comes to only 10 to 12 annas a day. In a month as many as 1120 pots are turned out in Kannanagaram alone.

The making of iron and brass chains as ornamental hangings on the necks and horns of bulls is practised in Ollakur and Melpadi of Tindivanam taluk. Big chains for cradles, ploughs and 'uris' (hanging stands for keeping vessels) are also done. Each worker has his own capital and does not depend upon capitalists for finance. Out of one maund of iron rods 16 pairs of chains each 31 inches long can be made in six days and each pair is sold for 5 annas and thus the

total price realised is Rs. 5. Chains for merry-go-round swings are also made out of stouter rods purchased at Rs. 35 per candy. Four chains each 7 feet long are required for a cradle and these are fitted with hooks at one end and rings at the other. From one candy of iron rods, chains for 20 cradles can be made and sold for Rs. 70 in all. As this is done in month, the coolie or gain for the workers is Rs. 70 less Rs. 36, cost of iron, or Rs. 34. Chains for ploughs are also made out of iron rods of smaller diameter than those used for cradles. From a maund of iron rods 7 such chains can be made and each sold for 9 annas. The cost of the rods is Re. 1-14-0 and the price realised is Rs. 3-15-0. The difference i. e., Rs. 2-1-0 is the wage of the worker for two days during which period he does the work. All these chains are sold locally and on the shandies held in Mylam, Tiruvannamalai and Chidambaram. The workers have work throughout the year, as orders for these chains are received from various places.

CARPET WEAVING

Periyavadavadi, a village four miles from Vriddachalam was once a centre for carpets and had a local fame for durability and thickness. Ordinary floor carpets and also tent carpets with stripes of black and red woven alternately and worked with several designs involving manipulation of warp threads in different ways were the kinds that were usually manufactured. But the industry which was mainly dependent on handspun yarn which alone was used for the carpets was stopped years ago when growing of cotton was given up in favour of a more remunerative groundnut crop and consequently no cotton was available locally for spinning yarn. Moreover cheap and thin carpets began to dump the market and displace the local carpets which were heavily priced with the result that the industry became extinct.

MAT INDUSTRY

Korai mat weaving is extensively practised in the Tanjore district and is a paying concern but in South Arcot it is found to a very limited extent in a few villages of the district. It is the chief subsidiary occupation of the Muhammadan women. The weavers of korai mats purchase their requirements from outside the district, as there is no growth in the district. Ordinary mats are sold from 8 annas to Re. 1-4-0 according to the size. Weaving of screw pine mats of different sizes, are made and hawked by the Muhammadan women locally.

The weaving of date mats is found on a considerable scale in this district and is pursued as a subsidiary occupation. The weaving is done by women. The mats are of different dimensions but the two standard dimensions are 6×4 feet × 3½ ft. One woman takes one day to weave the smaller size mat and 1½ days for the bigger. The smaller mat is sold at 2 annas and the bigger at 4 annas. The sales are mostly local. The merit of this industry is that it provides work throughout the year. The cost of 20 stems of dates is 2 annas. The mat itself is sold for 4 annas. The gain therefore is 2 annas which represents the wages of the woman from a day and a half. The daily earnings therefore work up to about 0-1-4. In weaving smaller mats, they earn only 9 pies a day. As there are vast areas which have spontaneous growth of date palms, there is no dearth of raw material for the industry. It is for this reason that all castes take to it whenever they find time to attend to it after the agricultural season is over. As a subsidiary industry, the date mat weaving has great potentialities and it is bound to take in several more without any inducement or help from any extraneous agency.

COCONUT COIR INDUSTRY

Almost all the important coastal villages (especially Cuddalore, Porto Novo, Kaippanikuppam, Muttakadu, Virankuppam Anumandar etc.) have abundant growth of coconut palms. In density and luxuriance of growth some of these places are not behind Malabar and the West Coast, but the coir industry is not found in any large scale. Coir making is found in some of these villages and it is the women who beat the husks into fibres and spin into coir. In Mudukur and Porto Novo mostly Muhammadan women pursue the industry while in Ramapuram and other place of the district, the Hindu women of the Vellala Chetti, Gounda and fishermen caste also do it.

The process of beating the husks into fibre is done in this district on somewhat scientific lines, as green husks are subject to retting. Retting is ordinarily done from two to three months and in Singaratope and Kaippanikuppam the period extends to six months. No attempt is made to develop coir spinning as an art. The women take handful of fibres, separate them into twos and then twist them between the two palms of the hands in the same direction. When the threads receive sufficient twisting, they are joined into one thread. In this way, the spinning proceeds. The coir is twisted into ropes and used for drawing water. Out of the yarn spun, ropes are twisted, three or four folds of yarn being used for roping. The threads are put into a revolving spindle with four hooks which are turned in

the same direction by a toothed wheel and twisted into a coir. Ropes are generally twisted to a length of 10 or 11 yards and each rope sells at 4 annas. The industry is only able so far to meet domestic and local needs for ropes and is nowhere carried on on a commercial basis. Natural facilities for developing coir industry on a scientific and commercial basis are not absent in this district. These are backwaters in several places on the coastal area. The banks are all sandy. It is quite possible to ret the husks along them. The people, particularly the women may take to the coir industry as a good subsidiary occupation.

TOYS AND DOLLS

A great advance in clay work is represented by the toys, dolls etc., made by Pathars in Panruti and other places of the South Arcot District. Panruti has gained a reputation for the dolls and other imitation of fruit and vegetable variety, images of animals, imaginary personages and of Hindu deities, chiefly of Krishna and images of historical personages etc. The industry is pursued only by Pathars who are professional potters. In Panruti the images of birds beautifully perched, kalasams used as ornamental fixtures on house tops, wall hangings such as elephant heads, tiger heads, lion heads, etc. are also done.

The clay required for these articles is dug out from patta lands in the locality itself. The Pathars know the quality of the earth and they point out the place to the cartmen who dig it and supply at 12 annas per cart load. The earth is moistened and well teased and made free from small stones and pebbles. It is then gathered and kept for a day or two. The longer it is kept, the better it is suited for the work.

Moulds are made of plaster of Paris (Karpura silasith) got from Trichinopoly at Rs. 10 to Rs. 12 per baram. At the outset, about 8 barams of plaster are required, but for subsequent operations a recurring quantity of one baram a year is sufficient to replace the broken moulds and to form new ones. The plaster is washed to free it from dirt, broken into small pieces and then fired and powdered. Figure of the required shape and size is first carefully done with clay by the hand and half of its length covered over with a thin wall or earth having some space between both. When this is dry the above powder is mixed with water so as to form a thick solution and it is poured into the cavity through an aperture left for the purpose after the fashion of casting bronze. The next half of the figure is then similarly

treated. Thus, the new mould is obtained in two portions which when joined together will enclose a vacant space which represents the required figure. The plaster has the quality of setting itself hard and the mould stands for several years.

The seasoned clay is put inside of one mould and pressed against the figured wall so that a thin surface may be obtained of less than a quarter of an inch. The other mould is treated in the same way and both are jointed together and pressed when the required vegetable or image or other figure is obtained. It is allowed to dry for 10 or 15 days but in a day or two or with two hours after casting, the ridge which would have formed at the joint of the two portions is scraped and smoothened. In this way, when the articles reach a certain quantity, they are put in the kiln which is quite like the ordinary potter's kiln. After baking, the articles are given a dip in a solution of white earth (Vellai mannu or namakatti mannu) which is got from Pannikuppam near Panruti at Re. 1 to Rs. 1-8 per bag. The second stage is to paint them. Dyes are obtained from Madras wholesale by the makers. The people have the artistic skill to apply the colours dextertously in proper shades. The dolls and figures give a plain and beautiful appearance. But some people prefer glaze and so the Pathars give a coating of varnish. The varnish is got either from the local shops or made by themselves by mixing wood oil with 'vellai kungiliyam' and boiling it. This gives a good glaze and shine to the articles.

The vegetable and fruit kinds are sold in lots of 40 of assorted articles at Rs. 5 and Rs. 2 respectively. Images of animals or human beings and Gods are sold at Rs. 10 per 100. Dolls of bigger size of 2 feet or more are sold at Rs. 8 per pair and those of 1½ feet and below at Rs. 4 per pair. The value of the articles ranges from 1 anna to Rs. 10 which is the price of a Lakshmi or Saraswathi. To make a figure of this size, it takes 5 days to cast the earth in mould, and four days for painting, varnishing and etc. The cost of the paint and varnish etc., comes to Rs. 5. The gain is Rs. 5. This represents the coolie of one man for nine days.

This industry has been in existence for a long time, and confined itself to the few houses in the town. When they contracted alliance in other villages, the industry also spread to those villages. It was a flourishing industry but not it is not so paying. Panruti people claim a high degree of skill and employ first-rate materials for paint, while in other places where the industry has only taken root, the standard of finish is lower and the articles are sold much cheaper. Similar

industry has also been started in other places like Trichinopoly, Madura, Mayavaram, Kumbakonam etc., and the dolls and figures made in all these places are passed off as Panruti dolls. This has further tended to smother the industry in Panruti to a very great extent. Panruti people have therefore abandoned doll-making and taken to make Kalasams, wall hangings etc., which are not done elsewhere. The sales at present are mostly local. One reason for the apparent decline of the industry is want of proper advertisement. The Kalasams, wall hangings and other articles turned out in Panruti and other places are really attractive and useful and if there would be a central organization which will advertise these articles, there may be a better sale for them.

INDUSTRIES CONNECTED WITH THE SEA-FISHING AND BOAT BUILDING.

The eastern boundary of South Arcot district is the Bay of Bengal and along the fringe of the Bay there are several villages the principal of which are Porto Novo, Cuddalore, Merkanam, Kaipanikuppam, Muttakad etc. The people of these villages are engaged mostly in fishing. This has given rise to the concomitant industry of making nets. Those engaged in fishing are of various sects, the chief among them being Aryanattu Chettis Karayans and Padayachis. One happy aspect of this industry is that all the requirements of the fishermen are met by themselves and they do not go in for outside purchase. Nets are made either purely of cotton yarn or of sunnhemp or of both and coir mixed. Only males are engaged in the knitting of nets while the women are engaged in spinning sunnhemp fibre into yarn. Boys above the age of eight who do not go afishing are solely engaged in the twisting of yarn by Takli. The counts of yarn used are 4s, 10s, 16s and 20s. Nets are made of various sizes to suit the different seasons. A net consists of net proper, the fringe with two eye-holes which is made of stouter thread and the border which is made of fine ropes. For nets, yarn of 10s to 20s are chiefly used. The yarn is purchased from local shops which stock yarn from Coimbatore, Madura and Madras. There is also an off-season in fishing when the fishermen purchase yarn in bundles and engage themselves briskly in the knitting of nets. At other times they purchase only small quantities then and there. A net is ordinarily made up of 30s to 40 mahls, and each mahl for instance is 132 ft. long and 12 ft. broad. To make a net seven bundles of 20s at Rs 8—2—0 per bundle are required. One mahl consumes about 66 hours of work.

—Continued

MAURICE MAETERLINCK THE DRAMATIST

BY

C. R. MYLERU M.A.

Maurice Maeterlinck the great Belgian dramatist and poet whose death was announced recently was an outstanding writer, the like of whom we see rarely in the world. He is "like one of those mighty torches of light which, from century to century, seek to illumine the issues of the dark labyrinth where life and death grope blindly in eternal gloom".¹ Practically all of us go through life like people blindfolded and led to a railway train and who are also locked in one of the carriages; we do not know where we go to, except that we go on a short journey. Many of us stare through the windows and get interested in the sights we see outside rushing past us, many others occupy ourselves in eating, talking and sleeping among the things that lie helter—skelter in the compartment. But there are a few, a very few, who sit apart, buried in their own thoughts, occasionally looking out through the windows of the speeding train, surveying their fellow passengers variously occupied, and start thinking where from they come and where they are going to; they also give expression to their conclusions in a wonderfully convincing way. Maeterlinck belongs to this "few though select" company of thinkers and writers, whose works would be read and appreciated by people as long as humanity lasts.

Maurice Maeterlinck was born at Ghent on the 29 of August, 1862, and his parents were of Flemish extraction. His father was a "propriétaire", and he received his early education at Ghent, his native town. His father intended him for the Bar, but Maeterlinck with his dreamy and unpractical ways, scandalised his father and his other cold-blooded and practical-minded townsmen, where everyone wanted to get on as well and prosper as quickly as possible; the young Maeterlinck became friends with three other budding authors, Charles Van Lerberghe, Grégoire Le Roy and E'mile Verhaeren; each recognised the others' merits and encouraged one another. They eagerly devoured in secret all available Belgian Literature, and Maeterlinck contributed when still at college some poems under the pseudonym of "Mater" to the "*Jeune Belgique*", a new born review of those days. Our author's friends did not come to any good in later life; but luckily Maeterlinck first proved to his father and others interested in him that he was

utterly unfit for the Bar, by losing the first and last case entrusted to him in 1889! Thus his career as a lawyer began and ended, and he turned to his natural and pre-destined profession of letters with eagerness and alacrity. Even if he had persisted in the Bar, he would have been a complete failure because he was tongue-tied in company, and never liked to speak to anyone unnecessarily.

He always loved solitude and meditation, and even with his closest friends he would sit quietly and smoke rather than exchange even a single word, but still he and they would feel that they had spent a most delightful evening! He spent two years in Paris, where he became acquainted with Villiers de l'Isle Adam and the symbolist school of French poets. After his father's death he returned to Belgium, and began dividing his time between Ghent and Oostacker, the winter-months at the former place and the summer months at the latter. He thought, or wrote, or dug in his garden or rode his bicycle, or swam in the river but never wasted time in idle talk with anyone. That was his habit and routine throughout life, so that he thought and wrote prodigiously.

He began writing in 1889, and first produced a volume of verses, entitled, "*Serres chandes*" and then a play "*La Princesse Maleine*," which was originally in metre, but he rewrote it in prose later. Octave Mirabeau spoke about it in high resounding terms so that the whole of Belgium began to speak about the book and the author. One Iwan Gilkwi had also praised it in the pages of "*Jeune Belgique*," to which Maeterlinck had contributed articles as a college student; he had called "*La Princesse Maleine*" "an important work, that marks an epoch in the history of the stage". No wonder that like Byron, Maeterlinck "awoke one morning and found himself famous". This gave him his much-needed self-confidence, but, he hated publicity, newspaper-paragraphs, interviews, etc., and went further and further into his shell. But in spite of his fame as a writer, he could not get any decent job, because in those days the authorities in Belgium disliked and distrusted writers as a race! So he went back to Paris where book followed book in quick succession. They were, "*L'Intruse*" and "*Les Aveugles*," in 1891 "*Les Sept Princesses*" 1892, and "*Pelleas et Melisande*" 1894 all plays. They were followed by "*Alladine et Palomides*" "*Interieur*," "*La Mort de Tintagiles*," also plays, which were considered suitable for marionette shows. In the meantime he became more and more famous; his works were translated into many European and other languages; America, Russia and Germany began to bid for the first rights of his fairy pieces and dramas. At last even his native country realised the greatness of her son, and wanted to do him

all the honour she could; but Maeterlinck refused point blank. When all the people were shouting for him and his name, he sought the beatitude of solitude more and more. The truth seems to be that he had a "hermit disposition" which kept itself apart, unsullied and uncontaminated by the world and its ways. He could look upon the world and humanity as from a distance, think for himself about them and their problems and come to his own conclusions. "This is the master-key that unlocks the secret of the man and his work." He was a sort of voluntary exile from the world, and his mind was not conditioned by his age and his surroundings in any way; that is why it expanded easily outside his century and fled above and beyond his period.

This should not be taken to mean that he was a dreamer, wholly oblivious of himself and his duties and responsibilities. Nothing could be farther from the truth than that. He was a member of the Civic Guard of his town and discharged his duties very efficiently; he attended to the small practical details of his private life very carefully; his book on "*Vie des Abeilles*" shows how diligently he has observed the life and ways of Bees. "At first glance it seems a paradox, an impossible combination of elements, radically incompatible; we feel that he has two wings when he walks the earth and a solid body when his wings bear us aloft through the air." More plays followed from his pen: in 1898 he translated Ford's "Tis is a pity she is a whore" as "*Annabella*"; 1909 saw the production of "*Monna Vanna*" and "*Marie Magdalene*," very characteristic plays of his. He translated Shakespeare's "*Macbeth*" in 1910; the same year saw the birth of his world-famous play "*The Blue Bird*" which also got him the Nobel Prize for Literature. In 1920, he wrote and published a war-play, called "*The Burgomaster of Stilemonde*". He was greatly helped and inspired in his work by his wife Mme Georgette Leblanc. Maeterlinck who not only kept his house neat and decorated but also gave him the knowledge of womanhood required to create characters like "*Melisande*," "*Ariane*," "*Joyzelle*" and "*Monna Vanna*." He died in June 1949, full of years and honour and beloved by his countrymen and also by all lovers of literature and drama throughout the world.

Now, let us turn to his work and achievement as a dramatist. M. Octave Mirabeau who had reviewed his first play "*La Princesse Maleine*" in the "*Figaro*," hailed him as the "Belgian Shakespeare." Some others particularly one Max Nordau, a violent person of the day called him a "mental cripple, an idiotic driveller, an imbecile plagiarist."

But anyhow, it is clear that he aroused the strongest of reactions, either in favour or against. At the beginning people did not understand him properly; they mistook his aims and methods. Maeterlinck was thinking of life, while others were thinking of his poetry or dramatic method. He may have been a symbolist and an experimenter, but his main interest was in philosophy and has been so ever since. In whatever he writes, plays or studies of dogs or bees, he was always expressing something concerning the problems of life. He expressed his views on Literature and Drama in his work called, "*Le Tresor des Humbles*" in a very unmistakable manner. He said, "It is idle to think that by means of words, any real communication can pass from one man to another. How then? By silence; in the great silent moments of life, such moments as everybody knows, experienced in love, sport, work, religion, not necessarily moments of great emotion, but moments in which we seem to become aware of much. Maeterlinck thought that only in such moments do we get to know anything worth knowing. It is obvious that such a view has dramatic possibilities. He thought why should there be always violence in the subject matter of play. "Does the soul flower only on nights of storm? Hitherto, doubtless, this idea has prevailed." But why not try the ideas which painters make use of on their canvas? "The painter will place on his canvas a house lost in the heart of the country, an open door at the end of a passage, a face and hands at rest, and by these simple images will he add to our consciousness of life, which is a possession that it is no more possible to lose." The Drama need not always deal with the extraordinary convulsion of life; why should the dramatist imagine that we would be pleased with murder, outrages, treacheries, etc., which might have pleased primitives, and barbarians? Turning to "action" in Drama he said that we should have a "static theatre," a drama in which there was no action at all, a view which follows from his conception of the subject-matter of Drama. About "dialogue" he felt that the only words that count in a play are those which at first seem useless. He asks, "who thinks that the best conversation at dinner consists in asking for the salt or saying that you will have some bread? Here the only words of high worth are the useless ones." He says that we must open our ears for the super-essential meanings of words. This is in short Maeterlinck's view of Literature in general and Drama in particular. He puts his faith admirably in a passage in the same book; we can call it the charter of his conception of the "Static Drama." "I admire Othello, but he does not appear to me to live the august daily life of Hamlet, who has time to live, in as much as he does not act. Othello is admirably jealous. But is it not perhaps an ancient error to imagine that it is at the moments when this passion, or another of equal violence, possesses us, that we live our truest life?"

I have grown to believe that an old man, seated in his arm-chair, waiting patiently, with his lamp beside him; giving unconscious ear to all the eternal laws that reign about his house, interpreting, without comprehending, the silence of doors and windows and the quivering voice of the light, submitting with bent head to the presence of his soul and his destiny—an old man who conceives not that all the powers of this world, like so many heedful servants, are mingling and keeping vigil in his room, who suspects not that the very sun itself is supporting in space the little table against which he leans, or that every star in heaven and every fibre of the soul are directly concerned in the movement of an eyelid that closes, or a thought that springs to birth—I have grown to believe that he, motionless as he is, does yet live in reality a deeper, more human, and more universal life than the lover who strangles his mistress, the captain who conquers in battle, or the husband who avenges his honour."

Now, shall we turn to a brief consideration of some of his important plays written upon this basis, so different from the conventional theory of Drama? The first two plays which conformed to his theory, and which were hailed as successes were:—"L'Intrus" (1891) and *Les Aveugles* (1891)". The first play depicts only a family round the evening table; nothing remarkable happens, as far as we can see; nothing important is said by any of the characters and yet the little play is very effective. One cannot read through it without feeling its power. The second play is not quite so consistent or convincing as the first; a priest leads a party of blind people whom he is overseeing into a wood; then suddenly he dies. This is not an everyday affair like the story of the previous play; yet it is as effective as the other in the reading or the staging.

His "*Pelleas et Melisande*" (1894) is another remarkable play, though the theme is more conventional than is usual with him. The action and the dialogue also are a bit unlike the previous plays, and are more in conformity with tradition. But still, Maeterlinck produces his peculiar effect very well here also, because his central idea is characteristic of him as also is his way of looking at life. The story is briefly this:—"Into a dark, and old, and melancholy world, a world not utterly without gleams of sunshine and a flower or two, but still constrained to its gloom by its own people, and by the people of ages long past, into such a world comes a spirit of beauty from a far away and unknown place; here in this gloomy world are such people as we know; a powerful, active man, a child, an old man whose wisdom has taught him only that the riddle of the Universe is unsolvable and a young man. Whatever the relations of these people may have been,

they are disturbed by the new-comer; the new charm and beauty bring delight but also discord. It is the young man that especially understands this new companion; the feeling of others is but external superficial, his understanding is vital. But conditions are such that they cannot be to each other what they might be and both perish; leaving the world much as it was before, save that there is a remembrance left of the exquisite and beautiful one who will some day take the place now made vacant."¹ Thus in this play Maeterlinck presents to us the possibility of a life of the spirit fuller and more beautiful than our life on this earth. No one should ask if it is beautiful to love one's brother's wife; Maeterlinck thinks that spontaneous love for anyone is beautiful; he wants to convey the sort of love which goes beyond the barriers we are accustomed to see; he wants to present an intercourse of spirits. The symbolism in his plays is always important; but even without understanding it the play can be enjoyed; when Mrs. Patrick Campbell presented it in London, some one wrote, "As it was presented yesterday, at the Royalty theatre, you felt the poetry of the idea, the delicacy of suggestion, the rarity and remoteness of it all. What does it all mean? Anything beyond what lies upon the surface? Perhaps, but at a first hearing, at any rate, you are content to enjoy the beauty, the romance of Maeterlinck's creation."

"*Ariane et Barbe Bleue*" (1901) is an important little play of his, because it provides a sort of commentary on life. The usual caves, caverns huge-doors etc., which appear in his other plays, also appear here; but, when we see the departure he makes from the well known story as we have learnt it we understand his idea in the play. Ariane does not want the other keys given by Barbe Bleue, but only the forbidden key, which she considers to be the "only one of value"; this at once tells us that Maeterlinck is of the opinion that while searching for truth it is useless to go where people have gone before and have found nothing. This is precisely what he himself does in his search for themes for his plays, and in his method of writing his dramas. He searches in those places which are forbidden by convention, authority, or fear of ridicule etc. "If one thinks of the prohibitions of the world, one will go no farther than the world." Similarly Ariane opens the forbidden door while her nurse opens the other doors where she finds, diamonds, rubies, pearls etc., which are common. Inside the apartment the door of which Ariane opens, she finds all Maeterlinck's heroines: Melisande, Selysette, Ygraine, Bellangere, and Alladine. She releases them from their dark cavern and makes them face God's light, and

see the trees, and flowers and waves of the sea etc., which dazzle their eyes. They look at each other and at Ariane, and think everything to be strange. Then Bluebeard their oppressor is brought to them tied hand and foot by the peasants, who go away at a mere word from Ariane. In spite of the remonstrances of the nurse, Ariane cuts Bluebeard loose from the knots, and asks her sister to come away with her. When she goes away. But they cannot make up their minds to leave Bluebeard and his halls of jewels, when Ariane calls them. She goes away never to return and they are with Bluebeard in his hall of jewels. The play is impressive both in the reading and the acting.

"*Monna Vanna*" (1909) is rather puzzling at first sight, because we do not find the usual symbolism of the author here; nor does it appear to have been meant for his "static theatre." It is a play of the Italian Renaissance, and in its externals might have been written by anybody." The first accustomed figure in a world of ordinary strangers is the old man Marco. He has the air of calm wisdom with which we are familiar from Maeterlinck's philosophical writings, he is the representative of eternal justice; if not of common sense, yet of that sense wherein we "see into the life of things" and which greets us so often if not in Maeterlinck's plays, at least in his philosophy..... Marco brings to the captain of beleaguered Pisa the offer of the Florentine besieger; let his wife, Monna Vanna, go to the tent of the conqueror in mantle and sandals only, and the town shall be spared. Guido is outraged; Marco is imperturbable. "Why do you consider if you have the right to deliver a whole people to death in order to delay for a few hours an evil which is inevitable; for when the city is taken Vanna will fall into the power of the conqueror." The Maeterlinckian wisdom of the advice is not understood, save by Vanna herself, who immediately accepts the offer. Guido is indignant and outraged and we certainly must sympathise with him, but how much less wise is he than the other. When Monna Vanna comes to the tent of Prinzivalle she learns that they have met before; he met her as a child and has loved her for twenty years during all the rush and change of a Captain's life. There is something noble in such devotion and Vanna receives it at its true worth. It is something different from everyday sentiment and feelings. They return together to Pisa, when they get there Guido does not appreciate this noble love as his wife has done. Guido is of the world and cannot understand that people will not do as seems most natural to him. Marco alone appreciates; those who want to live at a higher level must be satisfied with very few companions. Maeterlinck succeeds in putting us on his side. Real Justice appears beautiful in Marco; real morality in Vanna; real love

1. Hale "Dramatists of To-Day."

in Prinzivalle. Such people will understand each other even if everybody else holds them worse than fools or knaves”¹

“*Sister Beatrice*” (1901) is a miracle play, and was specially written for music to be composed by one M. Gilkas, a famous musician. In this respect this play resembles “*Ariane et Barbe Bleue*,” which also was written for music. The drama is based on a nunnery—legend of Sister Beatrice who left the convent with her lover, and came back after a hard and sinful life to realise that the Blessed Virgin had taken her place in the convent’s daily routine during her long absence. The plot is not so important as the spirit here; the spirit, the whole idea, the contrast between profane and sacred love, is beautifully shown in the play. The end where the Sister returns in rags full of sin and remorse and puts on her old veil and dress again, and where she is admired and spoken highly of by the Abbess and the Nuns, when she does not know the fact that her place had been taken by the Holy Virgin, that place is really magnificent, in Maeterlinck’s best manner. When she realises what has happened she dies in this world and awakes in the other.

Marie Magdalene (1909) is another great play of the author. It is very simple, and even untheatrical, and appeals more to the reader than the spectator. The interest seems to be not in the action of the play, (as in all his great and characteristic plays) but the soul of Mary, and Maeterlinck achieves remarkable success here. He gives us some idea of her strange and fine conversion from her former sinful life. He does it very creditably though having no great faith in the Christian way of life himself. He was primarily interested in presenting a soul in the process and finality of conversion to a nobler way of life, and that he did to perfection. One cannot do better than read the play to understand the soul of a woman like Mary. Of course there are the usual Gospel characters like Beatitudes, the lame, the halt, the blind etc., Lazarus and others. It might be that these incidents give the necessary atmosphere; but the soul of Mary and its conversion only Maeterlinck portrays by himself. One does not know whether the presentation is accurate or historical; but, who can say which is correct in the case of a woman like Mary? Maeterlinck seems to have the power of visualising a different kind of life from the one that we know, and he presents it with a charm which is most alluring, in this respect he is perhaps unrivalled among the dramatists of the world.

And now we shall take up his master-piece, “*The Blue-Bird*” (1910) for a short review. This was his greatest theatrical success, more wonderful than all his other performances put together. It was seen with a rapturous delight and has been seen in the same way since, every time it was presented. It is indeed a very great achievement of the author; it was originally and ostensibly written for children but it charmed big audiences wherever it was staged. It gave very good opportunities for stage and scenic artists to show their skill in fine effects and combinations. Its defects were not cared for in its general excellence. “It was a play of thought, and very “modern” at that and also scientific thought” Though a popular piece it was very characteristic of the author in all respects. The title “*Blue-Bird*” stands for general happiness, which all people in the world are searching for, but are unable to get at. This Blue-Bird is sought for by two children Tyltyl and Mytil, children of a poor wood-cutter; the children stand for humanity at large. They search for the bird in the world of the Dead, in the land of the Future, in the land of Memory, in the Palace of Night, but it is not to be found any where; they are guided by Light who stands for wisdom and commonsense. They are accompanied by their Dog, Cat, Bread and Sugar. During their search they have to fight the conspiracy of the Plant and Animal kingdoms, which are against Man in general. But, they are saved by Dog and Light, the cat playing them false at the last and psychological moment. The children have a diamond with the help of which they are able to see into the souls of animals and plants; the diamond stands for the spirit of real science and not the dry classification with which we are familiar in the world. Finally the Blue-Bird is found in the cage of the children at home, where they return at day break after wandering in all the above-mentioned places during the night with the help of the diamond. This means that mankind seeks for happiness in all strange, romantic and wonderful places, but finally finds it at home and in its own heart. The conversation, the idea, and the story are all in Maeterlinck’s most characteristic vein and most appealing. But we may complain that the symbolism or the allegory is not kept up throughout the play clearly as in Bunyans’ “*Pilgrims’ Progress*.” But the main idea is perfectly clear throughout so that this defect does not strike us in a glaring manner, when we read or witness the play. But, if he had worked out all the minutiae of the symbolism also in detail, then the effect would have been greater, and the symbolic aspect itself would have been grand. Therefore as Lowell said of Emerson, we feel that we have seen something beautiful, but do not remember the details. The characterisation is full and grand, especially that of the Dog, the Children, Bread, Light, etc. The Dog is a masterpiece; you feel that the author is a great lover and friend of that wonderful dumb

creature, who is the greatest and most loyal servant of man. No wonder he wrote his great book "My Dog." Maeterlinck also pleads that man should study and understand the soul of animals and plants and the other things with which he comes into contact in daily life. Altogether it is a grand work, which is unmatched in its kind.

Thus he was a great writer, and in particular a great dramatist who annexed the idea of "the Static Theatre" to the kingdom of Drama, and became a master in this kind of play writing. If Shakespeare sounded the depths and scaled the heights of human passion in his great Tragedies, and George Bernard Shaw discussed problems of life in his plays Maeterlinck studied and presented psychological reactions most vividly in his plays. If we once cultivate a taste for his writings we will not be satisfied until we have exhausted all his works, and we would be all the wiser and the better for our pains undoubtedly.

STUDIES IN THE DEVELOPMENT OF

PILA VIRENS (LAMARCK).

I. THE DEVELOPMENT OF SHELL GLANDS

BY S. NAGARAJA, M. Sc.

INTRODUCTION

THE complete development of the common South Indian Apple Snail,* *Pila virens* (Lamarck) was investigated by me in 1942.

About the same time Ranjah (1942) published in the Records of the Indian Museum a complete account of the development of *Pila globosa* (Swainson). As my observations of the development of *Pila virens* differ in some important respects including the fate of the blastopore, the development of the shell-glands, alimentary canal, the changes in the nervous system etc., and as the species investigated by me is the common one found in the Madras Presidency and prescribed for the study in the South Indian Universities, I decided to publish my observations in a series of parts, after critical revision wherever necessary.

The work was carried out in the Zoology Laboratory of the Annamalai University. I am greatly indebted to Prof. Seshaiya for guidance and instruction. My thanks are due to the Syndicate of the Annamalai University for the award of a research studentship to me during the years 1940—42.

METHODS

As regards the methods of investigation, I should specially mention that double embedding in celloidin and paraffin was invariably employed, and that in addition to sectioning and examination of stained preparations of entire embryos, plastic reconstructions from sections and micro-dissections of organs and organ-complexes were made. These micro-dissections were stained and mounted in canada balsam, and when examined under the dissecting binocular microscope, they proved invaluable for understanding the shape and relative position of the developing organs.

* Thesis submitted and approved early in 1943, for the M. Sc. Degree of the Annamalai University.

RESUME OF PREVIOUS WORK

Ranjah (1942) has given a comprehensive review of the history of the investigations on the shell gland of *Pila*. I should add to this review, as being relevant to the present paper, that Prashad (1928) mentioned briefly the appearance of the periostracum of the embryonic shell.

Ranjah's observations on the development of the shell gland of *Pila globosa* may be summarized as follows:—The shell gland arises, as in all Gastropods, as an ectodermal thickening at the aboral pole, which invaginates at first and later becomes everted. During eversion, the cells of the central region become thin and flattened, while the marginal, tall and columnar cells give rise to the shell gland (= supra-marginal ridge) of the adult. The rudiment of the shell is secreted first as a thin cuticular membrane from the shell gland and forms a cap-like covering against which calcareous matter is secreted.

In the development of *Pila virens*, the transformation of the shell-glands into the definitive condition shows interesting features which have not been recorded at all by Ranjah (1942) in case of *Pila globosa*.

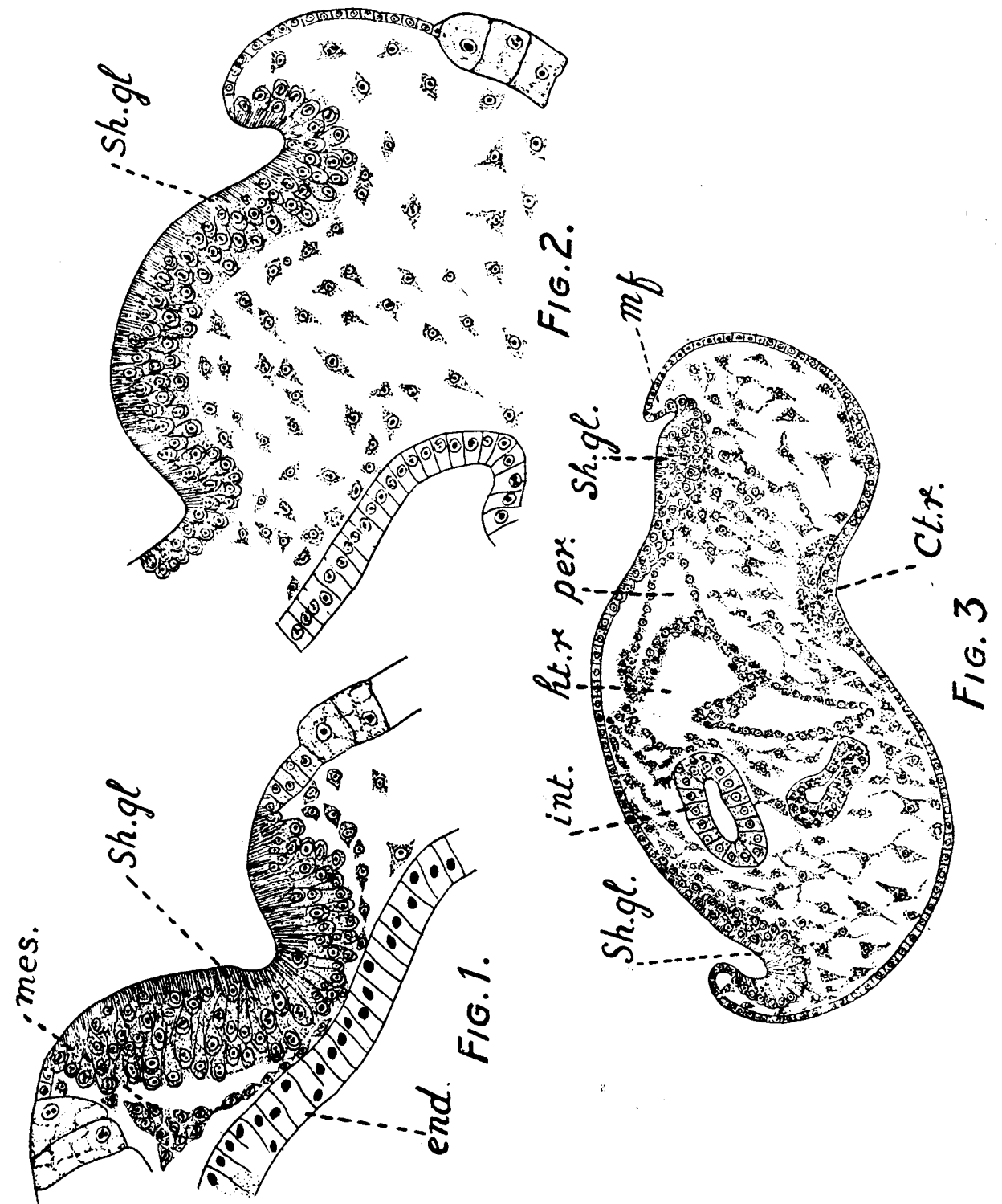
DEVELOPMENT OF THE SHELL-GLANDS

The development of the shell glands of *Pila virens* may be described under five stages.

Stage I :—The "Anlage" of the shell gland appears very early, soon after gastrulation, while the stomodaeum is developing, but the endoderm cells are still compact without any trace of the archenteron. The shell gland area is at first in the form of a patch of ectoderm situated dorsally in the post-velar region. In sections, the shell-secreting area is easily recognized by the deep stain it takes.

A little later, in the "Trochophore" stage, the thickening becomes extensive and slightly depressed and then bowl-shaped (Text-fig. 1). Soon after, the invagination becomes deeper and narrower in the centre.

The modifications of the ectodermal cells in their transformation into the "Anlage" of the shell-gland proceeds from the centre to the periphery. The active multiplication of the cells in the centre of the "shell-gland area", representing a higher rate of growth-activity, is apparently responsible for the invagination of the shell-gland.

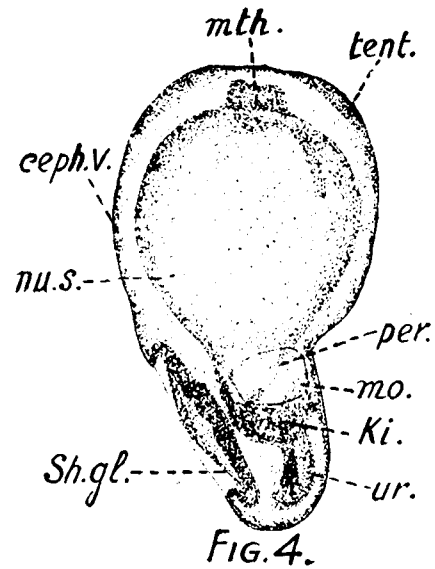

FIG. 4.

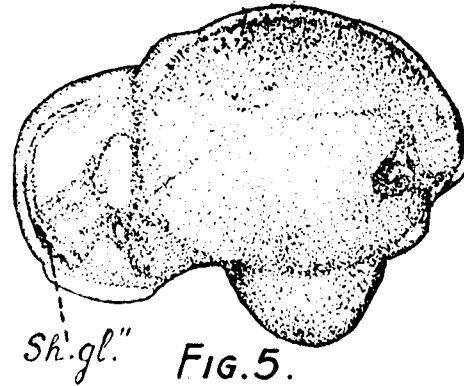

FIG. 5.

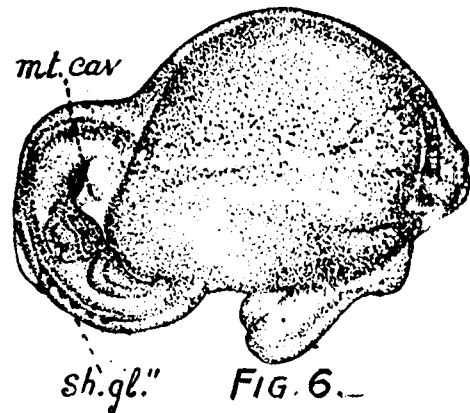

FIG. 6.

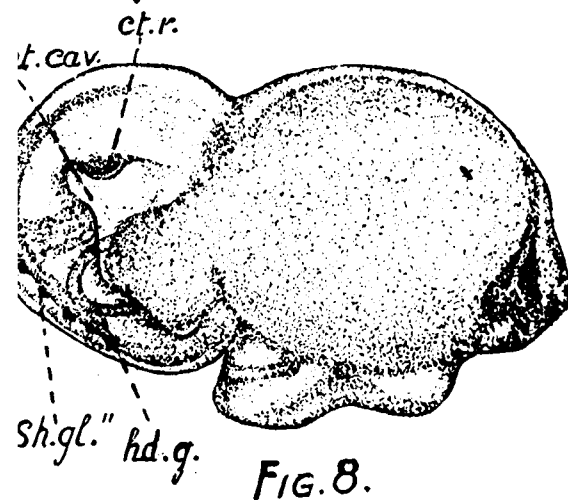

FIG. 8.

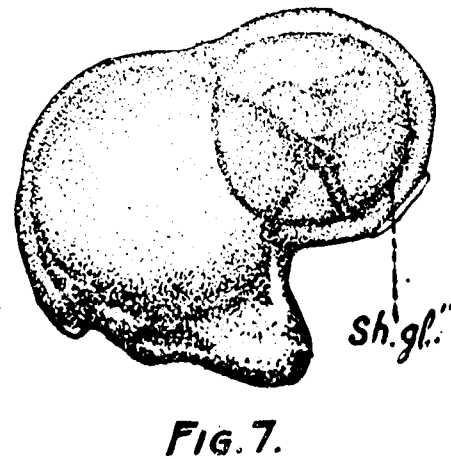

FIG. 7.

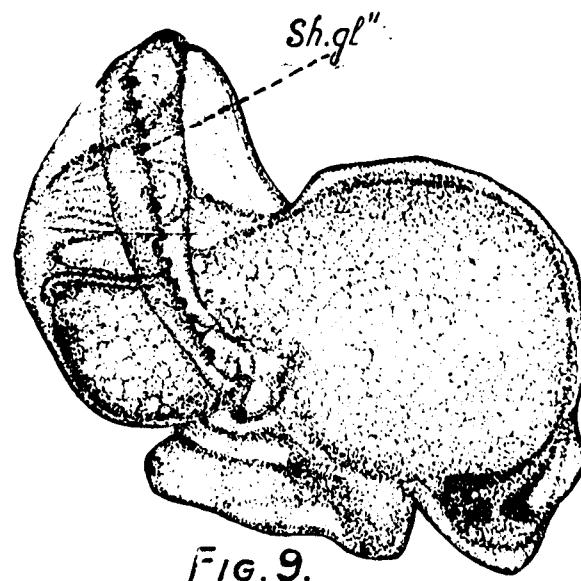

FIG. 9.

Stage II :—The next stage of development of the shell-gland is seen in an embryo of about $2\frac{1}{2}$ days, in which the visceral hump has become differentiated and shows already asymmetrical growth. The "shell-gland" is shifted towards the left side as a result of this. A thin cuticular secretion is already visible at this stage in the invaginated portion.

Prashad (1928) pointed out that there is no general agreement as to the region which secretes the first rudiment of the shell. In several sections of the embryos of the 3rd day of development I was able to see clearly a chitinoid secretion spreading over the invaginated "shell-gland" similar to what Fol (1875) observed in Heteropods. Histological evidence also lends support to the view that the first trace of shell is formed, while still in the invaginated condition, by the entire shell-secreting area. The embryonic shell-glands spread all over the shell-secreting area and later on become confined to the peripheral zone (Text fig 2). The secretion from the marginal zone is a later stage and not a primary one as Ziegler (1885) suggested.

Stage III :—This stage is seen in an embryo of about $3\frac{1}{2}$ days (Text-figs) 3, 4 and 5. Due to greater and asymmetrical growth of the visceral hump, the shell-secreting area comes to lie entirely on left side of the embryo and has a greater extent than at the time of its appearance. Further, during this stage it becomes evaginated and becomes cap-shaped, with a thin cuticular secretion of similar shape lying over it. The evagination of the shell-secreting area is evidently due to greater peripheral growth than before as the shell-gland increases in extent. The hemispherical shell as Huxley (1932) pointed out, is the result of peripheral growth. Thus both the invagination and evagination are due to physical causes as Prashad (1928) suggested.

Stage IV :—The next stage in the development of the shell is in an embryo of about 4 to $4\frac{1}{2}$ days (Text fig 6 and 7). So far, the cuticular shell has become a more or less hemispherical cap produced evidently by the uniform peripheral growth. Hereafter the shell begins to "shear" (D'Arcy Thompson, 1942) or to "cork-screw" (Huxley; 1932). Moreover, the shell comes to occupy in due courses the dorsal aspect of the visceral hump.

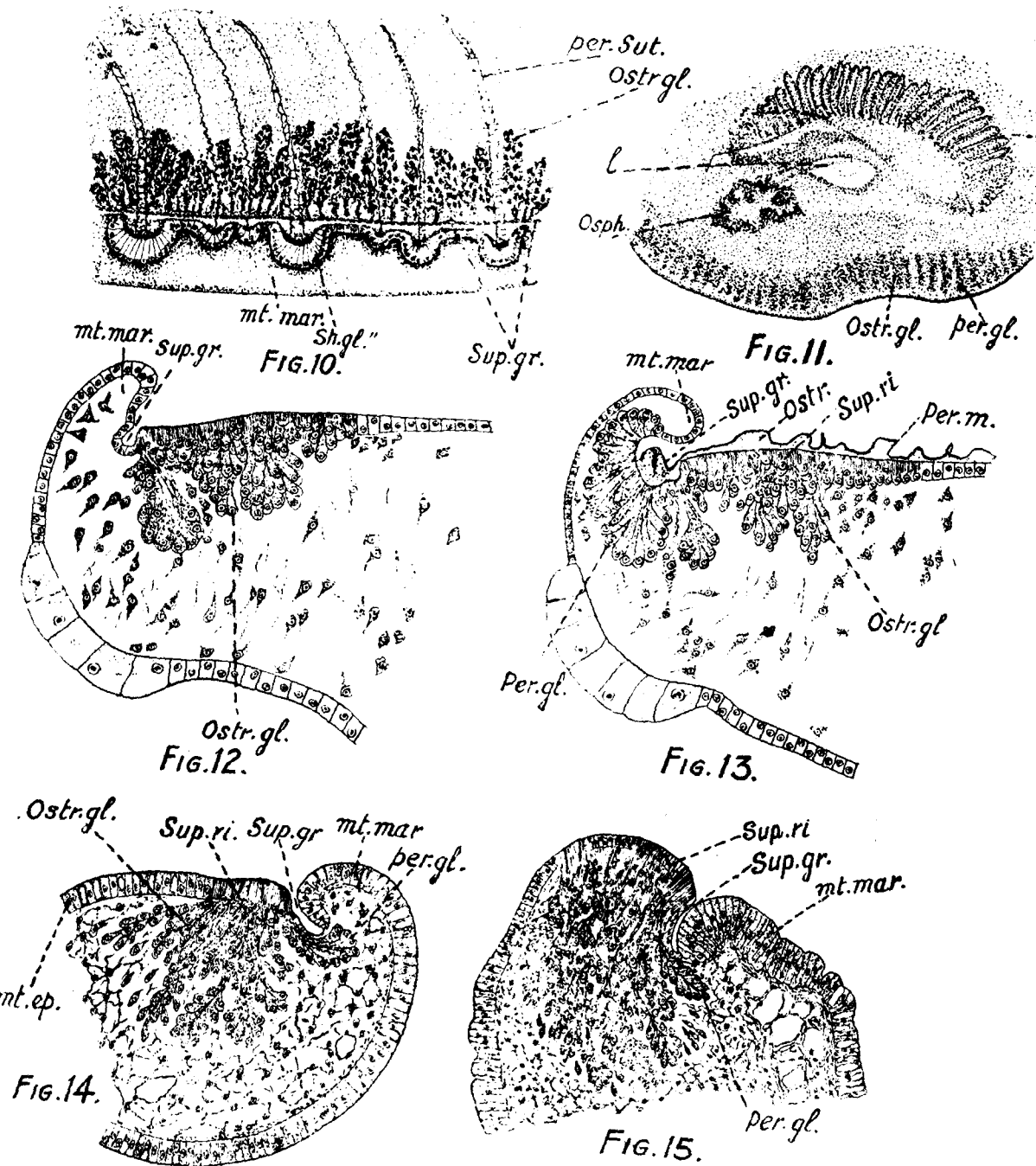
There are striking changes in the shell-secreting area also. As will be seen in Text-figs 6, 7 and 8 the shell-secreting area, instead of lying entirely on the left side as in the previous stage, is now partly shifted to the posterior side of the visceral hump. What was originally the posterior margin of the shell-secreting area becomes now its right margin. In the ventral part of this margin a few projections are seen.

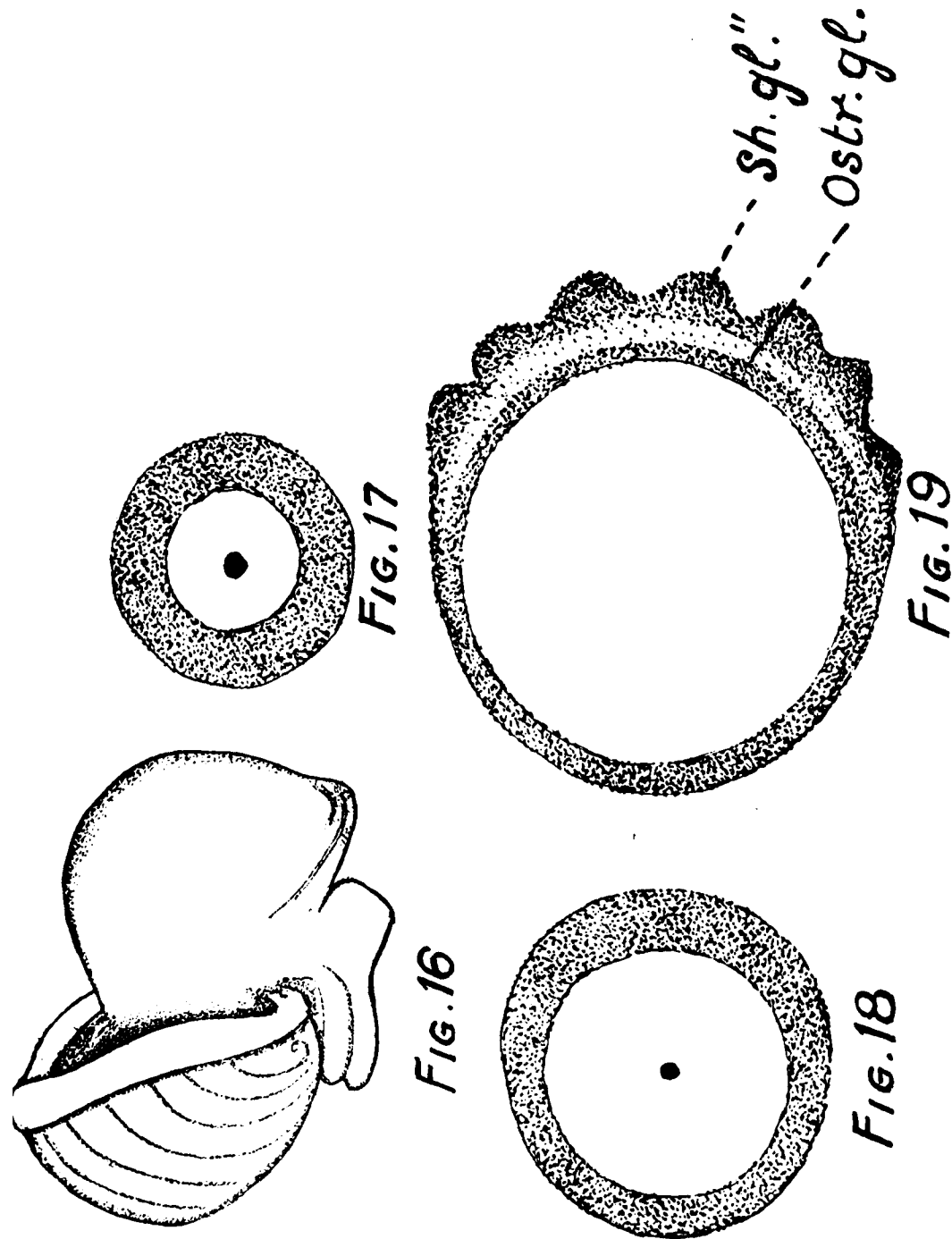
In an embryo of about $3\frac{1}{2}$ days there are three or four projections slightly visible in the left view of the embryo of $4\frac{1}{2}$ days (Text fig 6). They are more numerous and visible only when the embryo is viewed from the right side. In Text fig 8, representing a later stage they will be seen to have extended further up along the right side and Text-fig 9, still further.

These changes in the appearance of the shell-secreting area are due to the differentiation of the definitive shell glands. Text-fig 1 shows the embryonic shell-secreting area in an invaginated condition. Text-fig 2, represents the evaginated condition. Text-fig 3, shows a transverse section passing through the right margin of the evaginated shell-gland. It shows that the shell-glands are now confined to the peripheral or marginal zone. Text-figs, 17, 18 and 19 show surface views of shell secreting areas of about 2 days, $3\frac{1}{2}$ days, and $4\frac{1}{2}$ days. In an early stage the margin of the shell-secreting area is uniform all around, but in the later stages the right side is broader, indicating an increase of the shell-gland area. The formation of the projections on the right side is seen in the Text-fig 19. The widening of the right margin and the development of the processes are due to the differentiation of the definitive shell-glands. As the shell-secreting area also shares the asymmetrical growth of the visceral hump, the differentiation of the definitive shell-glands commences ventrally on the right side and gradually extends forwards and upwards indicating a spiral growth.

What appear to be marginal projections are really marginal groups of periostracal glands. They begin to function a little earlier than the ostracal glands which are differentiated immediately behind them. In Text-fig. 10 the surface of a portion of the mantle and the thin periostracal shell of an embryo of about $5\frac{1}{2}$ days are represented. At some distance behind the mantle margin, there are at intervals semilunar or pocket-like structures which are seen in lateral views of the embryo as projections of the mantle, but are really groups of periostracal glands. Behind these there is the supramarginal ridge on which open clusters of ostracal glands arise. Arising from the semilunar cups, i. e., the periostracal gland groups, are zigzag, suture-like bands, which in entire views of the shell appear as spiral lines of growth (Text-fig. 16) These are referred to by Prashad (1928) as wavy lines which separate the more or less parallel bands of which the periostracum of the embryonic shell is composed.

The structure of the mantle edge with the periostracal and ostracal glands as seen in sections is represented in Text-figs. 12, to 15. Text-fig. 12 is a section passing through the mantle in the region

between the periostracal gland groups. The mantle margin is turned upwards and immediately behind it is the supramarginal groove. There are no glands opening into the supramarginal groove in this region of the mantle edge, but connected with the supramarginal ridge are densely grouped flask-shaped glands, the ostracal glands. Text-fig. 13 is a section passing through the region of the periostracal glands. Here dense clusters of periostracal glands are seen opening into the supramarginal groove. Their continuity with the ostracal glands shows that both of them have the same origin. By comparing Text-figs. 12 and 13 with Text-figs. 1, 2, & 3, it will be understood that both the periostracal glands and ostracal glands are derived from the embryonic glands.

Text-fig. 13 shows the secretion of the periostracum by the marginal gland groups. The periostracal secretion from the glands evidently flows into the supramarginal groove and spreads over the surface of the mantle as may be seen in the surface views of the mantle and shell. At a slightly later stage of development the shell becomes thicker by the deposition of calcareous crystals beneath the thin periostracal layer. In sections of the embryo of about 6 days it is very distinctly seen that the ostracal secretion arises beneath the periostracum.

Stage V:—During the later stages of development the shell glands, both ostracal and periostracal, approach the mantle margin, and the supramarginal groove becomes narrow. An examination of the surface view of mantle edge of a later stage (Text-fig. 11) shows that the periostracal gland groups have increased in number and the ostracal glands are close to them. Corresponding to the increase in number of the periostracal glands there is an increase in the number of spiral lines on the shell. In very late stages the distinction between the ostracal and periostracal glands cannot be easily made out. Text-fig. 14 shows a section of the mantle edge of a very late embryo. The mantle margin is not so large as in the earlier stages and the supramarginal groove has become very narrow. The same appearance is presented in sections throughout the entire length of the mantle edges, and there are no special groups of periostracal glands arranged at intervals as in the earlier stages. The section in question also shows that what may be recognized as periostracal glands open now on the supramarginal ridge itself. The general mantle epithelium behind the supramarginal ridge has changed in appearance by now.

Text-fig. 15 is a section of the mantle of a young animal after hatching. The supramarginal groove is very narrow. All the

shell-glands open on the supramarginal ridge. A single group of glands may be recognized as the periostracal group from its proximity to the supramarginal groove. The general mantle epithelium is further modified as compared with the earlier stage development of gland-cells and is presumably responsible for the secretion of hypostracum.

It is very probable that the reduction of the mantle margin and the supramarginal groove and the elevation and extension of the supramarginal ridge bring about the approximation and crowding together of the periostracal and ostracal glands and the final obliteration of a distinction between them, with the result that both periostracal and ostracal layers of the shell are formed in the adult from the supramarginal ridge itself.

SUMMARY

The "shell-gland" in *Pila virens* arises in the usual manner as an ectodermal thickening. Due to greater growth in the centre it is invaginated at first and due to greater peripheral growth: later it is evaginated. The first trace of the shell is seen as a chitinous secretion, while the shell-secreting area is still in an invaginated condition. Later, as the shell-glands become restricted to the peripheral zone, the secretion of the shell becomes marginal. The peripheral growth of the shell-gland produces a hemispherical shell.

The definitive shell-glands are derived from the embryonic shell-glands. The differentiation of the definitive shell-glands commences ventrally at the posterior margin of the original everted shell gland area. With the development and asymmetrical growth of the visceral hump the definitive shell-glands approach the mantle edge, and come to lie anteriorly and dorsally.

The periostracal glands are at first in the form of crescentic groups and open into the supramarginal groove. The ostracal glands open on the supramarginal ridge. The periostracal secretion arises from the crescentic gland groups and presents the appearance of zigzag suture-like, or wavy bands in shell of the young animal.

In later stages the supramarginal groove becomes narrow and the ostracal and periostracal glands become crowded together and finally the distinction between them is lost.

LITERATURE

1. Amaudrut, A—La partie antérieure du tube digestif et la torsion chez le Mollusques Gastropodes. *Ann. Sci. Nat. Zool.* (8) 7, 1898.
2. Anderson, K—Entwicklung von *Paludina vivipara*. *Morph. Jahrb.* 53-54, 1924.
3. Bahl, K. N. —On the reproductive processes and development of *Pila globosa*. (Swainson). (Part. I, *Mem. Ind. Mus.* 9, 1928.
4. Blochman, F—Entwicklung der *Neritina fluviatilis*. *Z. f. wiss. Zool.* 36, 1882.
5. Boutan, L —Asymmetrie des Gastropodes., *Arch. Zool. Exp. Gen.* 7, 1889.
6. Brookes, W.K. and McGlone, E—The origin of the lung in *Ampullaria*. *Carneige. Inst. Pub.* 102, 1908.
7. Butschli, A —*Morph. Jahrb.* 12, 1887.
8. Conklin, E.G.—Embryology of *Crepidula*. *Joun. Morph.* 13, 1897.
9. D'Arcy Thompson—Growth and Form, 1942, Cambridge.
10. Delsman, H.G.—Entwicklungsgeschichte von *Littorina obtusata*. *Tidijdschr. Nederl. Diersk. Ver* (2) 13, 1914.
11. Drummond, J.M.—Development of *Paludina vivipara*. *Quart. J. micro Sci.* 46, 1902.
12. Erlanger, R.V.—Entwicklung der *Paludina vivipara*. *Morph. Jahrb.* 17, 1902.
13. Erlanger, R.V.—Entwicklungsgeschichte der Gastropoden (*Bythinia*) *Mitt. Zool. St. Neapel.* 10, 1892.
14. Fernando, W—Development of the kidney in *Ampullaria gigas*. *Proc. Zool. Sc. London.* 1931.
15. Fernando, W—Origin of the mesoderm in *Gastropod Viviparus*. *Proc. Roy. Soc. London.* 107, 1931.
16. Fol, H. —Etudes Sur le Développements des Hétéropodes. *Arch. Zool. Exp. Gen.* 4, 1875-

17. Fol, H. —Développement des Pulmonés. *Arch. Zool. Exp. Gen.* 7, 1880.
18. Henchman, A. F. —Origin and development of the central nervous system in *Limax maximus*. *Bull. Mus. Comp. Zool. Cambridge*, 20 1890.
19. Hoffmann, H. —Pulmonata, Bronns klass. U. Ordn. 3 Bd 2 Abt, 1928.
20. Hoffmann, R.W.—Ernährung der Embryonen der Nassa. *Z.f. wiss. Zool.* 72, 1902.
21. Huxley, J S. —Problems of relative growth. London. 1938.
22. Korschelt, E —and Heider, K—Text book of Embryology of Invertebrates Vol. 4, London 1800. English translation.
23. Korschelt, E --Vergleichende Entwicklungsgeschichte der Tiere. Bd. 2, 1936.
24. Lang, A. —Text Book of comparative Anatomy. English translation, 1896.
25. Macbride., —Text book of Embryology.
26. Meisenheimer., J—Entwicklungsgeschichte von *Limax maximus*. *Z.f. wiss. Zool.* 62 and 63 1896.
27. Naef, A. —Studien zur generellen Morphologie der Mollusken *Erg. Fortsch. Zool.* 6, 1926.
28. Otto and Tonniges—Entwicklung von *Paludina vivipara* *Z. f. wiss. Zool.* 80. 1906.
29. Patten. —Embryology of *Patella*. *Arb. Zool. Inst.* 6 1886.
30. Pelaneer, P. —Mollusca in Ray Lankester's "Treatise in Zoology" Pt. V. 1906.
31. Portmann, A.— Der Einfluss der Nahrung auf die larven-Entwicklung von *Buccinum* and *Purupura*. *Z. f. Morph. and "O Kol.*, 3, 1925."
32. Prashad, B. —Anatomy of the common Indian Apple Snail *Pila globosa* *Mem. Ind. Mus.* 18, No-3, 1925.
33. Prashad, B. —Mantle and Shell of Viviparidae. *Mem. Ind. Mus.* 8, No. 4, 1928.

34. Prashad, B. —*Pila* "The Indian Zoological Memoirs."
35. Ranjah, A.R. —Embryology of the Indian Apple Snail, *Pila globosa*. (Swainson) *Rec. Ind. Mus.*, 1942.
36. Robert, A. —Development des Troques, *Arch. Zool. Exp. Gen.* 10, 1902.
37. Sarassin, P. —Entwicklung der *Bythinia tentaculata* *Arb. Zool. Inst. Wurzburg*, 6, 1882.
38. Semper, C. —Entwicklungsgeschichte der *Ampullaria polita* Deshayes. *Utrecht*, 1862.
39. Smith, E.G.W—Development of *Patella vulgata*. *Proc. Roy. Soc. London.* 225. 1935.
40. Simroth, H. —Gastropoda Prosobranchia. Bronns, Klass und Ordn. 2, 1896-1909.
41. Wierzejski, A—Embryology von *Physa fontinalis*. *Z.f. wiss. Zool.* 83, 1905.
42. Ziegler, H.E.—Die Entwicklung von *Cyclas cornea*, *Z.f. wiss. Zool.* 141, 1885.

EXPLANATION OF THE TEXT-FIGS.

- Fig. 1. Section of the shell-gland of a two-days old embryo, showing the invaginated condition.
- Fig. 2. Section of the shell-gland of an embryo $3\frac{1}{2}$ days-old showing the evaginated condition.
- Fig. 3. Transverse section of the visceral hump of an embryo, 4 days old, passing through the posterior part of the shell-secreting area.
- Fig. 4. Dorsal view of an embryo of $3\frac{1}{2}$ days.
- Fig. 5. An embryo of $2\frac{1}{2}$ days viewed from the right side.
- Fig. 6. An embryo of $4\frac{1}{2}$ days viewed from the right side.
- Fig. 7. An embryo of $4\frac{1}{2}$ days viewed from the left side.
- Fig. 8. An embryo of 5 days viewed from the right side.
- Fig. 9. An embryo of $5\frac{1}{2}$ days viewed from the right side.
- Fig. 10. Surface view of the mantle edge of an embryo of 6 days stained, cleared and mounted in canada balsam.
- Fig. 11. Micro-dissection of the mantle complex of a 11 days old embryo, seen from the inner side.
- Fig. 12. Section of the mantle edge of an embryo 6 days old in the region between the periostracal groups.
- Fig. 13. Section of the mantle edge of an embryo 6 days old in the region of the periostracal glands.
- Fig. 14. Section of the mantle edge of an embryo about the time of hatching.
- Fig. 15. Section of the mantle edge of an juvenile animal.
- Fig. 16. An embryo-6 days, viewed from the right, side, showing the lines on the shell.
- Fig. 17. Surface view of shell-secreting area about $2\frac{1}{2}$ days old.
- Fig. 18. Surface view of the shell secreting area of an embryo about 3 days old.
- Fig. 19. Surface view of shell-secreting area of an embryo, $4\frac{1}{2}$ days old. The differentiation of the definitive shell gland is shown.

Explanation of Lettering in Text-Figures

ceph. v., cephalic vesicle; *ct. r.*, ctenidial ridge; *end.*, endoderm; *hd. g.*, hind gut; *ht. r.*, heart rudiment; *int.*, intestine; *kl.*, right kidney; *lu.*, lung rudiment; *m. o.*, mantle opening; *mes.*, mesoderm; *mt. cav.*, mantle cavity; *mt. ep.*, mantle epithelium; *mt. mar.*, mantle margin; *mt. s.*, nutritive sac; *osph.*, esphradium; *ostr.*, ostracum; *ostr. gl.*, ostracal glands; *per.*, pericardium; *per. gl.*, periostracal glands; *per. m.*, peristrium; *per. sut.*, periostracal sutures; *sh. gl.*, shell gland; *sh. gl.*, periostracal gland groups; *sup. gr.*, supramarginal groove; *sup. ri.*, supramarginal ridge; *ur.*, ureter; *tent.*, "Sinness platte"; (tentacle rudiment).

ON CERTAIN CUBIC TRANSFORMATIONS IN INFOCAL SPACE ASSOCIATED WITH PEDAL AND CONTACT CIRCLE SYSTEMS

BY

K. RANGASWAMI AIYAR

Section I

THE GEOMETRY OF INFOCALS

1. The Infocal system of conics associated with a triangle.

Consider a metrical plane, the absolute ω being the pair of circular points i, j of the plane. The conics in the plane having a triangle Δ for a self polar triangle and outpolar to the absolute ω belong to a pencil and will be termed the *principal hyperbolas* of Δ . Now, if σ be an inconic of Δ it is inpolar to the principal hyperbolas; so will be any conic Σ confocal with σ . Since Σ is a confocal to an inconic we call Σ an *infocal* conic of Δ . Thus:

(1.1) The infocal conics of a triangle are the linear ∞^3 -system of class conics inpolar to the principal hyperbolas.

Using areal coordinates referred to the triangle Δ (whose sides are a, b, c) it is easily seen that the totality of infocals Σ will be given by the equations:

$$(1.2) \quad \Sigma \equiv \rho(a^2l^2 + b^2m^2 + c^2n^2) + 2\lambda bcmn + 2\mu canl + 2\nu ablm = 0$$

in line coordinates l, m, n for the different sets of ratios $\rho:\lambda:\mu:\nu$. Further it follows from (1.2) that the infocals $\Sigma_0, \Sigma_1, \Sigma_2, \Sigma_3$ consisting of the squared in and ex-centres where,

$$\begin{aligned} \Sigma_0 &\equiv a^2l^2 + b^2m^2 + c^2n^2 + 2bcmn + 2canl + 2ablm = 0 \\ (1.3) \quad \Sigma_1 &\equiv a^2l^2 + \dots + 2bcmn - \dots - \dots = 0 \\ \Sigma_2 &\equiv a^2l^2 + \dots - \dots + 2canl - \dots = 0 \\ \Sigma_3 &\equiv a^2l^2 + \dots - \dots - \dots + 2ablm = 0 \end{aligned}$$

correspond respectively to the set of values $(1,1,1,1)$, $(1,1,-1,-1)$, $(1,-1,1,-1)$, $(1,-1,-1,1)$, for ρ, λ, μ, ν .

* The term *infocal* is due to Mr. Gabbat.

As the Expressions for $\Sigma_0, \Sigma_1, \Sigma_2, \Sigma_3$ in (1.3) are linearly independent it follows that any infocal conic Σ can also be represented in the form:

$$(1.4) \quad \Sigma \equiv x_0 \Sigma_0 + x_1 \Sigma_1 + x_2 \Sigma_2 + x_3 \Sigma_3$$

each set of ratios $x_0 : x_1 : x_2 : x_3$ (where the x 's are not all zero) corresponding to an infocal Σ .

Now, if we represent the totality of infocals by the points of a projective 3-space, it will follow from the equations (1.3) and (1.4) that the two sets of ratios $(\rho : \lambda : \mu : \nu)$ and $(x_0 : x_1 : x_2 : x_3)$ are the homogeneous coordinates of the same point referred to two different tetrahedra, and further the two sets of coordinates are connected by the relations of the type:

$$(1.5) \quad \begin{aligned} \tau x_0 &= \rho + \lambda + \mu + \nu \\ \tau x_1 &= \rho + \lambda - \mu - \nu \\ \tau x_2 &= \rho - \lambda + \mu - \nu \\ \tau x_3 &= \rho - \lambda - \mu + \nu \end{aligned}$$

It may be noted further in passing that the coordinates of the absolute conic:

$$(1.6) \quad \omega \equiv a^2 l^2 + b^2 m^2 + c^2 n^2 - 2bc \cos A mn - 2ca \cos B nl - 2ab \cos C lm = 0$$

in the system (x) are:

$$(1.7) \quad -\frac{1}{\sqrt{\sigma_0}}, \frac{1}{\sqrt{\sigma_1}}, \frac{1}{\sqrt{\sigma_2}}, \frac{1}{\sqrt{\sigma_3}}$$

while those of the maximum inscribed ellipse of the triangle are:

$$(1.8) \quad -\sqrt{\sigma_0}, \sqrt{\sigma_1}, \sqrt{\sigma_2}, \sqrt{\sigma_3}$$

where:

$$(1.9) \quad \sigma_0 = s^2, \sigma_1 = (s-a)^2, \sigma_2 = (s-b)^2, \sigma_3 = (s-c)^2,$$

s being the semi perimeter of the triangle Δ .

2. * Harmonically conjugate conics.

Let:

$$(2.1) \quad C : c_{11}\xi_1^2 + c_{22}\xi_2^2 + c_{33}\xi_3^2 + 2c_{23}\xi_2\xi_3 + 2c_{31}\xi_3\xi_1 + 2c_{12}\xi_1\xi_2 = 0$$

* The term *harmonically conjugate* is due to Professor Baker.

be the equation of a conic either in point or line coordinates ξ_1, ξ_2, ξ_3 referred to a triangle Δ . We call the conic

$$(2.2) \quad \bar{C} : c_{11}\xi_1^2 + c_{22}\xi_2^2 + c_{33}\xi_3^2 - 2c_{23}\xi_2\xi_3 - \dots = 0$$

the *harmonically conjugate conic* of C w. r. t. Δ . In particular when a conic locus is a squared line l^2 its harmonically conjugate conic locus is an inconic of Δ which will be termed the pole conic of l w. r. t. Δ ; while if the conic envelope is a squared point P^2 , the harmonically conjugate conic is the polar conic of P w. r. t. Δ .

It follows from the definition of harmonically conjugate conics that if a conic locus S is outpolar to a conic envelope Σ then $\bar{S}$ is outpolar to $\bar{\Sigma}$. Now, if P be any point on S , S is outpolar to the squared point P . Therefore, $\bar{S}$ is outpolar to the polar conic of P . Similarly, if l be any tangent to Σ , $\bar{\Sigma}$ is inpolar to the pole conic of l . We thus have the following theorem:

(2.3) If two conic loci (envelopes) be harmonically conjugate w. r. t. a triangle Δ , then either of them is outpolar (inpolar) to the polar conics (pole conics) w. r. t. Δ of points on (tangents to) the other.

Consider the infocal conic given by (1.2), viz.,

$\Sigma : \rho(a^2 l^2 + b^2 m^2 + c^2 n^2) + 2\lambda b c m n + 2\mu c a n l + 2\nu a b l m = 0$
then, its point equation is:

$$S : b^2 c^2 (\rho^2 - \lambda^2) x^2 + \dots + 2a^2 b c (\mu \nu - \rho \lambda) y z + \dots = 0.$$

It will be easily seen by writing down the tangential equation of the harmonically conjugate conic $\bar{S}$ of S , that $\bar{S}$ is an infocal conic. Further, as the harmonically conjugate conic w. r. t. Δ of Σ qua-envelope* is also an infocal conic, we have thus the result:

(2.4) The harmonically conjugate conic of an infocal w. r. t. Δ qua-envelope and qua-locus are also infocal conics of Δ .

Let us consider in the 3-space representing the infocals the transformation from the point representing any infocal Σ to the point representing the harmonically conjugate conic $\bar{\Sigma}$ qua-envelope. The transformation carries the point $(\rho, \lambda, \mu, \nu)$ to the point $(-\rho, \lambda, \mu, \nu)$ and is therefore the harmonic involution determined by the point $(1, 0, 0, 0)$ and

* qua-envelope means considered as an envelope

the plane $\rho=0$ in the coordinate system $(\rho, \lambda, \mu, \nu)$. Thus by the equations (1.5) it is seen that

(2.5) The transformation in infocal space which carries any infocal conic Σ into the harmonically conjugate conic qua-envelope is the harmonic involution determined by the point $(1, 1, 1, 1)$ and the plane $x_0 + x_1 + x_2 + x_3 = 0$

This transformation carries the vertices of the tetrahedron Δ_1 representing the infocals $\Sigma_0, \Sigma_1, \Sigma_2, \Sigma_3$ consisting of the squared in and ex-centres (1.3) into the vertices of the tetrahedron Δ_2 representing the infocals which are the polar conics of the in and ex-centres w. r. t. Δ . Moreover it will be seen that the two tetrahedra Δ_1 and Δ_2 together with the reference tetrahedron Δ_3 for $(\rho, \lambda, \mu, \nu)$ representing the infocals namely, the point-pairs BC, CA, AB and the self polar conic of ABC having its centre at the symmedian point form a desmic system. The coordinates of the vertices of the three desmic tetrahedra in the system $(\rho, \lambda, \mu, \nu)$ are thus :

$$(2.6) \quad \Delta_1: \begin{pmatrix} 1, & 1, & 1, & 1 \\ 1, & 1, & -1, & -1 \\ 1, & -1, & 1, & -1 \\ 1, & -1, & -1, & 1 \end{pmatrix}; \Delta_2: \begin{pmatrix} -1, & 1, & 1, & 1 \\ 1, & -1, & 1, & 1 \\ 1, & 1, & -1, & 1 \\ 1, & 1, & 1, & -1 \end{pmatrix}; \Delta_3: \begin{pmatrix} 1, & 0, & 0, & 0 \\ 0, & 1, & 0, & 0 \\ 0, & 0, & 1, & 0 \\ 0, & 0, & 0, & 1 \end{pmatrix}$$

3. Preliminary theorems on F-conics.

(3.1) The F conic of two conic envelopes a and a' passes through the points of intersection of pairs of conics like $a + \lambda a' = 0$ and $a - \lambda a' = 0$ in the range determined by a and a' .

This lemma is easily established :

(3.2) If $a, a'; \beta, \beta'; \gamma, \gamma'$ be three pairs of conics all belonging to a range, whose parameters are mutually harmonic then the F -conic of the pairs β, β' and γ, γ' belong to the four point system determined by a, a' qua loci and their parameters are harmonic with those of a, a' in the system.

To prove this we notice that the totality of conics of the net having a common self conjugate triangle constitute a ternary domain which can be put into (1-1) correspondence with the points of a projective plane Π . In this representation the three squared lines of the net correspond to the vertices of the reference triangle PQR . A four point system of conics determined by the two conic loci S, S' is represented by the circum conic of the triangle PQR which passes through S and S' and a four line system is represented by the line joining the

representative points. The Φ -conic of two conics S and S' is represented by the pole of SS' w. r. t. to the conic through $PQRSS'$. Now the three pairs of conic loci, say $a, a'; \beta, \beta'; \gamma, \gamma'$ of a four point system whose parameters are mutually harmonic are represented by the point pairs $a, a'; \beta, \beta'; \gamma, \gamma'$ on the circumconic, such that the poles X, Y, Z of $aa', \beta\beta', \gamma\gamma'$ form a triangle self polar for the circumconic. It is thus seen that the points Y and Z which represent the Φ -conics of $\beta, \beta'; \gamma, \gamma'$ are collinear with a , and a' and separate them harmonically. Thus the Φ -conics of β, β' and γ, γ' belong to the four line system determined by a, a' and are harmonic thereto. The reciprocal result (3.2) easily follows.

(3.3) If in (3.2) the F -conic of β, β' be a self polar conic of Δ and the F -conic of γ, γ' be a circumconic of Δ then, the conics a, a' are qua-loci harmonically conjugate w. r. t. Δ .

The result follows from (3.1) and (3.2).

4. The tetrahedral complex θ .

It was said above that the totality of the infocals constitute a linear ∞^3 -system, and hence may be represented by points of a projective 3-space. Let x_0, x_1, x_2, x_3 be taken as the quadriplaner co-ordinates of the infocal conic Σ where

$$\Sigma \equiv x_0 \Sigma_0 + x_1 \Sigma_1 + x_2 \Sigma_2 + x_3 \Sigma_3 = 0$$

referred to the tetrahedron Δ_1 whose vertices correspond to the infocals consisting of the squared in and ex-centres. Consider the collineation θ defined by the equations :

$$(4.1) \quad x_0' = \sigma_0 x_0, x_1' = \sigma_1 x_1, x_2' = \sigma_2 x_2, x_3' = \sigma_3 x_3,$$

whose united points are obviously the vertices of the reference tetrahedron Δ_1 . Furthermore, it is easily seen from (1.6) and (1.7) that this collineation carries the point representing the absolute conic into the point representing the maximum inscribed ellipse of the triangle. Now as a collineation is completely defined by its united points and one other pair of associated points,* we have the result that :

(4.2) The collineation θ has for fixed elements the infocals consisting of the squared in and ex-centres and transforms the absolute conic into the maximum inscribed ellipse of the triangle.

It is known† that lines joining corresponding points in the collineation generate a tetrahedral complex θ having Δ_1 for the fundamental

* Vide Jessop, *Treatise on the Line Complex* p. 42.

† Vide Jessop, *loc cit.* p. 118.

tetrahedron. Now as a line in the infocal 3-space corresponds to a linear ∞^1 -system or briefly a linear pencil of infocals, we call for convenience the pencil of infocals corresponding to a line of the tetrahedral complex a θ -pencil, and the pencil determined by the infocals (x) and (σx) the associated θ -pencil of the infocal (x) .

5. The Quadratic family H of infocals.

Consider the aggregate of infocals outpolar to a given conic h . Since in any infocal pencil there are just two members which are outpolar to h , it is obvious that in the representative 3-space the totality of all such points constitute a quadric surface H . Further, as the point equations of the infocals $\Sigma_0, \Sigma_1, \Sigma_2, \Sigma_3$, vanish identically, they are outpolar to any conic in the plane. Thus H passes through the fundamental points namely the vertices of Δ_1 and is therefore a circumquadric of Δ_1 . Now, as the totality of circum-quadrics of Δ_1 constitute a linear ∞^1 system, the same as the totality of conics in the plane, the correspondence between a conic h and its associated quadric H is $(1-1)$. Calling these quadrics H the fundamental quadrics of Δ_1 , we have the result:

(5.1) Any fundamental quadric H corresponds to the aggregate of infocals outpolar to a conic h in the plane.

If the quadric H is given by the equation

$$(5.2) \quad k_{01}x_0x_1 + \dots + k_{23}x_2x_3 + \dots = 0$$

It is easily seen from (1.2) and (1.5) that the line equation to the conic h is

$$(5.3) \quad h: (-A+B+C)a^2l^2 + \dots - 2Fbcmn - \dots = 0$$

where

$$(5.4) \quad A = k_{01} + k_{23}, \dots, \quad F = k_{01} - k_{23}, \dots$$

Let (x) be any point of H then its associated θ -pencil correspond to the line whose co-ordinates are

$$(5.5) \quad p_{01} = x_0x_1(\sigma_0 - \sigma_1), \dots, p_{23} = x_2x_3(\sigma_2 - \sigma_3), \dots$$

By (5.2) it follows that the line (5.5) belongs to the linear complex

$$(5.6) \quad C: c_{01}p_{01} + \dots + c_{23}p_{23} + \dots = 0$$

where

$$(5.7) \quad c_{01} = \frac{k_{01}}{\sigma_0 - \sigma_1}, \dots, \quad c_{23} = \frac{k_{23}}{\sigma_2 - \sigma_3}, \dots$$

We have therefore the alternate definition of the fundamental quadrics H namely,

(5.8) The quadratic family H may also be defined as the aggregate of infocals where associated θ pencils belong to a linear complex C .

As the linear complexes in 3-space form a linear ∞^5 -system, we see from equations (5.7) the relation between a fundamental quadric H and its associated linear complex C is $(1-1)$. Furthermore, it follows from (5.1) and (5.8) that with every conic h in the plane may be associated a linear complex C whose coefficients are determined by (5.3), (5.4) and (5.7) such that:

(5.9) The totality of infocals outpolar to the conic h is also the totality of infocals whose associated θ -pencils belong to the linear complex C .

6. The Complex Quadrics.

Let us examine in particular the quadric family H when their associated linear complexes in (5.8) are special. Let d be the directrix of the special complex and Σ and point on d . Then all lines through Σ belong to the complex, in particular, the line joining Σ to its transform in the collineation θ also belongs to C . Hence by (5.8) Σ is a point on H . We have thus:

(6.1) The quadric H associated with a special linear complex contains the singular region of the special complex.

Again, the locus of points Σ' the line joining which to their transforms in the collineation θ passes through Σ is a twisted cubic* through the vertices of Δ_1 and passing through the point Σ' . Since all lines through Σ' belong to the complex, it follows from (5.8) that the twisted cubic lies entirely on the quadric. This being true of the twisted cubics associated with every point Σ on d , the quadric H is the locus of all these cubics. These cubics meet the generators of the same system as d on H only in one point and those of the opposite system in two points. Further, as the generators of the system opposite to d are chords of the complex cubics they all belong to the tetrahedral complex. Thus H contains a regulus of lines belonging to the tetrahedral complex and also to the linear complex. Conversely, it may be easily proved that if H contains a regulus of lines belonging to the tetrahedral complex, the associated linear complex C is special. If we call a quadric H which contains a regulus of

* Vide. Jessop, loc. cit p. 10.

lines belonging to the tetrahedral complex, a quadric of the tetrahedral complex or simply a *complex quadric* we may state that :

- (6·2) The necessary and sufficient condition that the complex C associated with a quadric H should be a special complex is that H must be a complex quadric.

7. The ∞^1 Tetrahedral complexes of Δ_1 .

The totality of ∞^3 lines which meet the four faces of Δ_1 in points forming a range of constant cross ratio generate a tetrahedral complex having Δ_1 for the fundamental tetrahedron. A tetrahedral complex is thus determined by the fundamental tetrahedron and by one of its lines or by the cross ratio. As the cross ratio may have a single infinity of values it follows that there are ∞^1 tetrahedral complexes having Δ_1 for the fundamental tetrahedron. It will be noted from the definition that the four sheaves of lines through the vertices of Δ_1 and the plane of lines lying in the four faces of Δ_1 all belong to every one of these complexes. Thus, the totality of ∞^4 lines in S_3 is made up of the ∞^1 tetrahedral complexes.

Let S be any principal hyperbola and δ a triangle inscribed in S . Consider the net of conics having δ for a self polar triangle. All these will be inpolar to S and among them there will be a pencil, which will correspond to a line p in S_1 , which will also be inpolar to another principal hyperbola S' . This pencil will, therefore, be an infocal pencil. Further, each member of this pencil will be outpolar to all the conics of the net inscribed to δ . Hence, if h be any conic of δ by (5·1) the associated quadric H will contain the line p . Thus the net of quadrics H circumscribed to Δ_1 and containing the line p correspond to the net of conics h inscribed to δ .

Consider now to triangles δ, δ_1 both inscribed to S and let p and p_1 be the lines in S_1 corresponding to the infocal pencils having δ, δ_1 for self polar triangles. Since δ and δ_1 are inscribed in the same conic, therefore, there is a conic h inscribed to the triangles δ, δ_1 . Hence, the quadric corresponding to the conic h circumscribes the tetrahedron Δ_1 and contains the two lines p and p_1 . Therefore, by a well-known theorem* p, p_1 belong to the same tetrahedral complex of Δ_1 . Thus, the ∞^3 lines corresponding to the ∞^3 inscribed triangles of S all belong to the same tetrahedral complex having Δ_1 for the fundamental tetrahedron, the cross ratio of the complex depending on the parameter of S in the range of principal

* Von Staudt's theorem.

hyperbolas. As the totality of all lines in space fall into ∞^1 tetrahedral complexes of Δ_1 , we have the following theorem :

- (7·1) With every principal hyperbola S may be associated a tetrahedral complex whose cross ratio is related to the parameter of the principal hyperbola. The totality of ∞^3 lines belonging to the complex correspond to infocal pencils whose common self polar triangles are the ∞^3 triangles inscribed to S .

Now, the common self polar triangle of the two infocals namely the maximum inscribed ellipse of Δ and the absolute conic is that determined by three points viz., the centroid G of Δ and the points of infinity on the axes of the ellipse. Among the principal hyperbolas there is one member R which passes through G . Since R is outpolar to the ellipse and also to the absolute conic, it is outpolar to the two pairs of foci of the ellipse. Hence R also passes through the points at infinity on the axes of the ellipse. Thus R is circumscribed to the common self polar triangle of the ellipse and the absolute conic. Further by (4·3) the infocal pencil determined by the two infocals is a θ pencil. Hence by (7·1) the infocal pencil corresponds to a triangle inscribed in R . The principal hyperbola R passes through G , and the orthocentre of the antimedial triangle and has the line GK , where K is the symmedian point for the tangent at G . Calling this hyperbola the Feuerbach's hyperbola of the triangle we have the result that :

- (7·2) The lines of the tetrahedral complex θ correspond to infocal pencils whose self polar triangles are inscribed in the Feuerbach hyperbola.

Consider the θ pencil p corresponding to a line of the tetrahedral complex and let δ be the self polar triangle of the pencil. Then any quadric H containing the line p is a complex quadric and corresponds to a conic h inscribed in δ . Since by (7·2) δ is inscribed in R , it follows that the conic h is triangularly inscribed in R . Conversely, it will be easily seen that if h is triangularly inscribed in R , then the corresponding quadric H is a complex quadric. Thus we have :

- (7·3) The necessary and sufficient condition that a quadric H may be a complex quadric is that the associated conic h be triangularly inscribed in the Feuerbach hyperbola.

Since by (6·2) the complex quadric corresponds to a special linear complex, we have from (7·3) the following :

- (7·4) The necessary and sufficient condition that the associated linear complex of a quadric H be a special complex is that the associated conic h be triangularly inscribed in the Feuerbach hyperbola.

From (5.6) and (5.7) it is seen that the condition that the linear complex C associated with a quadric H be special is

$$\frac{k_{01} k_{23}}{(\sigma_0 - \sigma_1)(\sigma_2 - \sigma_3)} + \dots = 0$$

which by equation (5.4) transforms into

$$\frac{A^2 - F^2}{(\sigma_0 - \sigma_1)(\sigma_2 - \sigma_3)} + \dots = 0.$$

Substituting the values of $\sigma_0, \sigma_1, \sigma_2, \sigma_3$ in terms of the sides a, b, c of the triangle Δ , we have the condition in the form:

$$(7.5) \quad \frac{A^2 - F^2}{a^2(b^2 - c^2)} + \frac{B^2 - C^2}{b^2(c^2 - a^2)} + \frac{C^2 - H^2}{c^2(a^2 - b^2)} = 0.$$

It is easily verified that (7.5) is the condition that the conic h given by (5.3) may be triangularly inscribed in the Feuerbach hyperbola given by the equation:

$$(7.6) \quad R.(b^2 - c^2)x^2 + (c^2 - a^2)y^2 + (a^2 - b^2)z^2 = 0.$$

THE ĀYAR BELLE

BY

E. S. VARADARAJAIYER, B.A.

Mullai is the pastoral tract with some sports, games and practices peculiar to that soil. These are mentioned in the Tamil classics. The predominant population of this tract consisted of herdsmen whose main calling was to nurture and bring the cows and sheep. The presiding deity of the land, according to Tolkāppiam, the earliest extant work in Tamil literature, was Tirumāl and the natives of the land propitiated and rendered obeisance unto Him. Dances and religious festivities were held in His honour and both herdsmen and their women-folk freely participated in them. It was usual for the residents of the Mullai land to dance the Kuravaikkūttu whenever they were pestered with evil omens and were bent upon averting them. Immediately after the deplorable execution of Kōvalan, the charming and amiable hero of Cilappadikāram by the hasty and unjust order of the Pandian king Neḍuñceliyaṇ, the residents of the Āyarcēri or the herdsman's quarters were troubled by many evil portents. The milk won't freeze, tears trickled down the black eyes of the hump-backed bulls, the butter in the *Uri*, a net-work of rope for placing pots, would not melt and the sheep would not leap and cut capers in joy and merriment. The bells tied to the neck of the bulls dropped down of their own accord. Hence, troubled by these evil portents, the residents determined to dance the kuravai, which was once undertaken by Lord Krishna at Āyarpāḍi in the sweet company of Nappinṇaippirāṭṭiyār, one of the eight consorts of Kaṇṇabhirāṇ.

A peculiar feature of the Mullai tract was bull baiting. Strong, sturdy and ferocious bulls were decked with costly clothes and ornaments and let loose in the public streets. Information would reach the ears of the public by tom-tom, that he who succeeded in subjugating and capturing the wild and the unruly bull would win the hand of the most beautiful woman of the place. Many a young man used to risk his valuable life and die in the venture. The one who succeeded in capturing it will win the lovely hand of the bonny bride. The purāṇās say that Kaṇṇabhirāṇ while in the Āyarpāḍi, won the hand of Nappinṇai by seizing eight wild bulls, let loose by the father of the girl. Pen portraits of this bull-baiting abound in the Tamil classics. Here are a few illustrations from the Mullaikkali, one of the eight anthologies of the Sangam period.

In Kali 101 we have the following. They shut up the fierce bulls in a big enclosure, when the stalwart bull-baiters entered the arena. The usual offerings of flowers and incense to the deities enshrined in the river banks and the foot of the Banian or the Marāmaram, were made. Then the description runs thus.

Behold the tragic sight of the red bull pouncing upon the hero who, undaunted by the fierce look of the bull, fell on it and inflicted on it a fatal wound; it reminds us of the stalwart Bhima, one of the Pandava heroes, actually tearing in twain Duccāsana who dragged Draupadi by her locks.

Behold the tragic sight of the swarthy heifer with *cullī* on its forehead, piercing the Ayar lad with its horns and administering a deadly blow at him; it reminds one of the terrible acts of Lord Paramesvara, who, at the end of the great flood, is said to have gored Death itself by tearing away his heart and distributed the mangled pieces among the *kūlis* or the maid attendants of the *kāli*.

Behold again the gruesome sight of the white bull with small white dots or spots in its ears, dashing against the shepherd swain, who, without the slightest fear for the ferocity and wrath of the bull and regardless of its heavy and murderous onslaught, dealt a deadly blow at him; it reminds one of the valiant hero Asvattāma taking his revenge on Cikaṇṭhi who killed his father Droṇā by writhing his head.

Lo! sounds the flute which is a signal for bestowing on us the valiant hero who deserves the beautiful hand of the lovely Ayar girl.

In *kali 102* we have the following description.

The hero asks his friend about the identity of a girl of the herdsman caste, who stood in the midst of other girls of the same caste. The friend replied that she was the most handsome lass announced to the public by the beat of tom-tom and that she would not condescend to wed anyone but the chivalrous and brave hero who would overpower the bull let loose in the streets. The hero thereon rejoined that he was determined to win her hand at all costs and requested his friend to let the public know of his firm resolve.

The people agreed to this and asked others willing to participate in the enterprise to do so. The fight ensued. Stalwart fighters tried to pounce on the bull but it over-powered them all. Volumes of thick dust rose up. Some showed their chest and the bulls tore them up; but in the end, only one, a solitary lad over-powered the bull and dragged it placing his hands on its neck. The owners of the bull, though they were sorry for its defeat, consoled themselves, as became valiant herdsman, saying that they should gloat over the success of the hero and not wail over the frail bull. Attempts were then made to see that the successful hero and the shepherd wench were united in solemn wedlock.

Similar descriptions are innumerable in the ancient classics and the events have been so graphically described as to make one feel that he was actually witnessing the strenuous fight between the bull and the bull-baiters.

It has been said that the Ayar-girl would not wed or embrace the herdsman who dreaded the event, even in the birth to come. Such was her determination. Her fine and tender arms were not intended for the coward, who, without treating the breath as mere air, tried to safeguard it and feared to approach the horns of the bull. It is further said that the parents and relations of the ayar girl would not mind the money or *parisam* their daughter may fetch them, if only they could hit upon a valiant hero, who would not scruple to plunge upon the pointed horns of the bull with the same fervour with which he contacts the lovely heaving breasts of his affectionate sweet-heart. In the *Mullaikkali* again we find, that it was not the custom among the herdswomen, to have two husbands or to wed a second time.

It may here be remembered that these bull-fights are the counterparts of the jousts and tournaments in Europe in the middle ages, where illustrious and dashing knights, vied with one another in races, tournaments and fights on horse-back, in order to win the lovely hand of a rich heiress. Even to-day we can find these bull-fighters in some parts of the Tamil land, especially in Chettinad, where it is known as *Manjuviraṭṭu*. Wild bulls are gaily decorated in silk and even sovereigns are tied to the horns and tough fighters make bold to overpower them. Of course, some used to receive fatal wounds in the encounter and actually die. The marriage effected as a result of the success in such enterprises falls under the category of *Acuramaṇam* which is one of the eight kinds of marriage described and defined in the Tamil classics which treat of Agam or subjective treatises.

This kind of bull-baiting and the shepherd lass marrying the valiant hero, who subjugates the wild bull let loose, have been mentioned by the reputed author of *Cilappadikāram* or the story of the anklet. The lines are worth quoting as they explain briefly this important and significant sport of the residents of the pastoral region.

“காரி கதனஞ்சான் பாயந்தானைக் காழுறுமில்
வேரி மலர்க்கோதையாள் சுட்டு
நெற்றிச் செகிலை யடர்த்தாற் குரியலிப்
பொற்றொடி மாதரா டோள்
மல்லல் மழலிடை யூர்த்தாற் குரியலிம்
முல்லையம் பூங்குழல் தான்”

This girl with tresses wearing sweet-smelling flower-wreaths passionately loves the bold shepherd lad who, undaunted by the ferocity of the black bull, pounced on it and over-powered it.

These pretty arms of the ayar belle with beautiful shining bracelets are intended for and belong to the shepherd swain who overcame the bull with the red forehead. This lovely girl of the Mullai tract with long flowing tresses belongs to him who, having over powered the stately bull, goes forth riding on the same

Legends have it that Lord Krishna while a young lad suppressed and overpowered seven wild bulls let loose by the father of Nappinnai-ppirāṭṭiyār, in order to espouse or win the hand of the latter in marriage.

Just as we have the Tuṇṅgai dance in the Marudam tract and the Veriyāṭṭu in Kurinji land, we have the kuravai dance as a special feature of the Mullai region. In Cilappadikāram we find a good description of the āycciar kuravai or the dance of the herdswomen. Seven young girls were chosen from the lot and these women were given new names for the time being. They stood in a line east to west. Commencing from the west, the seven notes of the gamut or the Saptasvarams viz., kural, tuttam, Kaikkilai, Uḷai, Iḷi, Viḷari, tāram were given as the names of these seven girls. Vaṭṭappālai has been given as the name of one of the main bases of Tamil music. The figure of a wheel with its spokes is drawn and marks are made in the four intermediate directions viz., N. E., N. W., S. E. and S. W.; and the twelve spots so created are in order beginning from Vrishapam, twelve in number. Iḷi is Iṭapam, Viḷari Karkāṭakam, Tāram is Singham, Kural is the balance, tuttam is the bow and Uḷai is mīnam. These seven notes are then allotted specific personal names. For instance, Kural was named Māyavaṇ, the Iḷi naraṇbu was called the white herdsman or the balance; Tuttam was the shepherd lass Piṇṇai, while the other four wenches were Kaikkilai, Uḷai, Viḷari and Tāram respectively. On both sides of Māyavaṇ were posted tuttam (Piṇṇai), and Tāram, Kaikkilai was placed to the right of Tāram. They then sang the Mullaittimpāṇi which was in praise of Tirumāl, the presiding deity of the Mullai or the pastoral region. The song is as follows:—

“கன்று குணிலாக் கனியுதிர்ந்த மாயவன்
இன்று நம் மானுள் வருமே யவன் வாயிற்
கொண்டையந் தீங்குழற் கேளாமோ தோழி”

Oh Maid! if Māyavaṇ who with the calf as the short rod, struck at the wood-apple appears in our midst, should we not hear first the sweet voice of his divine flute.

Thus we see the residents of the Āyar cēri attire themselves as Māyavaṇ, his brother, Piṇṇai etc., and dance the Kuravaikkūttu.

While on this topic, mention should be made of what is known as the Uripporul of the Mullai region. In subjective literature, we find in Mullai, mention is made of the lady-love who patiently awaits the safe return of her dear lord who parted from her on various errands and who at the advent of the kār or the rainy season, feels worried at the delay caused by the hero, that season of the year being the exact time fixed by the hero for his return. The hero on his part, will try to expedite his journey homeward and many are the poems which describe the directions of the hero offered or issued to the charioteer, urging him to drive fast his

chariot, explaining to him the anxious expectant state of his lady-love. Incidentally we have some fine pen-portraits of Kārkālam in the Mullai land.

“தடமருப் பெருமை மடநடைக் குழவி
துண்டொறும் யாத்த காண்டகு நல்லிற்
கொடுங்குழை பெய்த செழுஞ்செய் பேதை
சிறுதாழ் செறித்த மெல்லிரல் சேப்ப
வாளே யீர்ந்தடி வல்லிதின் வகைஇப்
புகையுண் டமர்த்த கண்ணன் தகைபெறப்
பிறைநுதற் பொறித்த சிறுநுண் பவ்விய
ரந்துகிற் றலையிற் றுடையிண் ணப்புலந்
தட்டி லோளே யம்பா வரிவை
யெமக்கே வருகதில் விருந்தே சிவப்பான்று
சிறிய முன்னெயிறு தோன்ற
முறுவல் கொண்ட முகங்காண் கும்மே” (Narriṇai 120)

In the attractive good abode with the young ones of the buffalo tied to the front pillars, my wife who wears the curved ear-ring, cuts the plantain leaves, causing her fingers which wear rings to be reddened and shapes it to suit the purpose and with her eyes smoke-ridden because of the cooking she undertook, wipes off the drops of sweat on her forehead with the apron and is ready to welcome me at the dining hall. Those who desire to be my guests are quite welcome. When she sees guests like you, my beautiful wife has never her eyes reddened with anger; on the other hand she will be full of sweet smiles. I myself will be blessed on seeing her face full of cheer because of her small thorn-like teeth.

Another poem from Narriṇai may be cited here as an instance in point.

“மறத்தற் கரிதாற் பாக பன்னுள்
வறத்தொடு பொருந்திய வுலகுதொழிற் கொளீஇய
பழமழை பொழிந்த புதுநீ ரவல
நாநலில் பங்கினை கறங்கு மாண்வினை
மணியொலி கொள்ளான் வாணுதல் அதனா
லேகுமின் என்ற வினையர் உல்லே
இல்புக் கறியுந் ராக மெல்லென
மண்ணாக் கூந்தல் மாசறக் கழிஇச்
சிவ்போது கொண்டு பங்குர லழத்திய
வந்நிலை புகுதலின் மெய்வருத் துருஅ
வீழ்ப்பு முடியன் கவைஇய
மடமா வரிவை மகிழ்ந்தயர் லையே” (Narriṇai 42)

Oh Charioteer! owing to the incessant noise produced by the frogs in the pools full of fresh water which flowed in as a result of the rain, which used to come down in order that the world which suffered a lot by a protracted drought may again brush up and resume its activities with mirth and merriment, our lady-love with the bright forehead is not likely to hear

the sound of the tongued bells that we have tied to the chariot. Hence at our behest, some youngsters went in advance to inform our housewife of our arrival. On hearing it, she, who had her purificatory bath in oil, dressed her hair neatly and put some flowers on it. At that time I surprised her. She at once approached me with her bent form and half-dressed loose hair and fondly embraced me. That I can never forget. Please drive fast the chariot so that I may have such a loving embrace once again.

There were other pastimes also peculiar to the mullai girls. In the 113th poem of Kuruntokai we find that the girls proceed to the pond or lake in order to fetch *eruman* or clay for rubbing in the hair as the clay had the property of removing oily or other sticky matter in it. Even to-day we can see in the village parts, women using clay during their oil-baths on the banks of rivers or canals.

Another delectable poem from Kuruntokai, depicting the dutiful housewife is as follows:—

“முளியிர் பிசைந்த கார்தண் மெல்விரற்
கழுவுறு கலிங்கங் கழாஅ துடிக்
குவளை யுண்கண் குய்ப் புகை கழுமத்
தான்றுழந் தட்ட தீம்புளிப் பாகர்
இனிதெனக் கணவ னுண்டலின்
நுண்ணிதின் மகிழ்ந்தன் ரெண்ணுதன் முகனே” (Kurunt. 167)

These are the words of the foster-mother addressed to the *Narrāy* or the mother of the lady-love after returning from the house of the hero, where she was happy to see the splendid and devoted service which the lady was rendering to her husband. The purport of the poem is as follows:—

The lady's face was brightened by her mental satisfaction when she beheld her husband take in with pleasure, the sauce, which she herself prepared, wearing the cloth that was stained by the curd that she handled without even washing it, her eyes smelling with the ingredients. The lady-love seasoned and flavoured the sauce with pungent ingredients and squeezed the thick curd in order to mix with it. Of course in the hurry to prepare it, she forgot to wipe off the curd stains that stuck to her saree. The wiping off the curd drops or particles in her hand with the rich and costly saree that she wore, connotes her immense affluence.

Many a poem may be cited to illustrate the fine abilities of the Sangam bards who, having been past-masters in the study of human nature, were able to give us very good pen—pictures of men and things they were acquainted with and it will be a source of perennial pleasure to go through those faithful descriptions, which are sure to give us fine glimpses of the traits of the ancient Tamil people who lived in Tamilagam two thousand years ago.

THE GREAT BATTLE AT TIRUPPURAMBIYAM

BY

Sri S. THIRUGNANASAMBANDAM, M. A.

Students of South Indian History know well that in the last quarter of the 9th century A. D., the Pallava forces under Aparājita and the Pāṇḍya armies under Varaguṇa II had an encounter at Śrī Purambiyam, that as a result of this battle the Pāṇḍya empire which was established in the 7th century A. D. came to an end and that the Pallava power fell on evil days. The great battle at Tiruppurambiyam which was fought in A. D. 880, and which led to great changes, has been fully described by eminent scholars like Professor K. A. Nilakanta Sāstri and others in their works¹. If one visits the place, some more information will be obtained from the existence of certain places in the village that seem to be related to this battle. First of all, let us notice the position of South Indian powers on the eve of this battle, note down the new information that is forth coming.

1. The position of South Indian powers on the eve of this battle:—

In South India, in the 9th century the Pallavas and the Pāṇḍyas were struggling for supremacy. The Pāṇḍya empire was established in the 7th century A. D. Slightly before that, the Pallavas also had attained the position of an imperial power in South India. These two powers had shared the sovereignty of South India among themselves and each was waiting for an opportunity to supersede the other and establish its supremacy over the south on a firm basis. Between these two powers the Chōlās were nowhere. They were reduced to a position of subordination to the Pallavas and they ruled over a small territory in the Chōla Country. But in the latter half of the 9th century, the Chōla King Vijayālaya annexed Tānjore and the country round it and added it to his small dominion. Śrī Mārā Śrī Vallabha Pāṇḍya (815—862 A. D.) also known as Parachakrakōlāhala fought with the Pallava King Nandivarman III at Kuḍamūku and defeated him. Nandivarman's successor Nripatūṅgavarman (Circa A. D. 849 to 880 A. D.) had to wipe out this disgrace by defeating the Pāṇḍyās and asserting the Pallava authority in the Chōla Country. Chōlamanḍalam was the bone of contention between the Pallavas on the one hand and the Pāṇḍyās on the other. So, he met Śrī Mārā in battle at the banks of

1. For an account of this battle see Prof. K. A. N. Sastri's *Pandyan Kingdom* pp. 76—78 and his *Cōlas* i pp. 134—35

Arichit (Arasalaru, a river which flows near Kumbakonam) and inflicted a crushing defeat upon him. The Bāhūr Plates of Nripatūṅga describe this victory over the Pandyas¹. Thus Śrī Māra suffered a reverse in this battle and Pallava authority was reasserted in the Chola Country. Śrī Mārā's son and successor Varaguṇa II (A. D. 862—880) made an attempt to resuscitate the waning power of the Pāṇḍyās in Chōlamanḍalam and Toṇḍai Nāḍ². The Chōlās under Vijayālaya were enjoying some amount of independent authority in Chōlamanḍalam under the Pallavas. Varaguṇa II invaded the Chōla country and marched upon Idavai³. As Vijayālaya was weak due to old age, the crown prince Āditya had to struggle with the invading forces. As it was impossible for him to contend with the Pāṇḍya invaders single handed, it was the duty of the Pallavas to render military assistance and thus save him from the impending peril. So, the Pallava King Aparājitha Varmaṇ (Acc. A. D. 880), the son and successor of Nripatūṅga Varmaṇ marched southwards at the head of a large army. The Gaṅga ruler Prithivipathi I (A. D. 853—880), as he was a feudatory of the Pallavas, accompanied his suzerain with a large army. The allies met the Pāṇḍya forces at Tiruppurambiam and fought a well contested battle.

2. The battle at Tiruppurambiam and its results :—

In this battle Aparājitha defeated Varaguṇa and asserted the superiority of the allied forces. Gaṅga Prithivipathi I fighting heroically, lost his life. The part played by him in this battle and his heroic death have been praised in the Udayēndiram Plates of Prithivipati II Hastimalla (A. D. 880—925). The Udayēndiram grant states thus: "Having defeated by force the Pāṇḍya lord Varaguṇa at the head of a great battle at Śrī Purambiyam, and having thus made his friend's title Aparājita (the unconquered) significant, this hero entered heaven by sacrificing his own life." From this one may not be wrong in concluding that the son of Nripatūṅga assumed the title Aparājita after his victory at Tiruppurambiyam. Thus, it is clear that Prithivipati lost his life in this battle. The Chōla King Āditya fought bravely and his martial exploits were appreciated by Aparājitavarmaṇ, who, in recognition of his services to his overlord, conferred upon him the sovereignty over Chōlamanḍalam and contented himself with Toṇḍaimanḍalam and Tirumūṇaippāḍināḍu. This battle at Tiruppurambiyam was the cause of the exhaustion of the Pallavas and it practically ended the First Empire of the Pāṇḍyas. The Chōlās under

1. *Ep. Ind. Vol. XVIII. No. 2*

2. *Pandyan Kingdom*, p. 77.

3. This place has not been satisfactorily identified. Various suggestions have been made and none is free from doubt.

4. *South Indian Inscriptions*, Vol. II, p. 387.

Ādityā I and his successors were allowed to inaugurate an era of expansion in the succeeding years. These great changes were the effects that the Tiruppurambiyam battle produced, and so, the importance of this battle cannot be minimised in the history of South India during this period.

3. Some more facts.

So far we have noted the facts already known to us. Now, let us notice some more facts, which are new, about this great battle. The fact, that the Gaṅga ruler Prithivipati I lost his life in this battle, has already been noticed. At Thiruppurambiyam, there still remains a sepulchral monument¹ to this monarch, which is named after him. Probably, this might have been erected at the place where he fell.

There is a tract which is believed to be the place where the battle took place. At some distance, there is a small temple known as Kachehi Aṇḍavaṇ Kōyil. Presumably this must be a sepulchral monument to a Pallava ruler. It is to be inferred that as the reign of Nripatūṅgavarmaṇ came to a close in A. D. 880, he, along with his son Aparājita, might have led the Pallava forces in this battle against the Pāṇḍyas, that he might have lost his life and that a monument might have been erected over his remains. The late learned Professor Dubreuil also holds that Nripatūṅga Varmaṇ lost his life in this battle.²

In commemoration of his victory over the Pāṇḍyas, the Chōla Āditya rebuilt in stone the small Siva temple that already existed there, and named it after himself. This temple received the patronage of the Chōla rulers who succeeded Āditya. The Lord at Thiruppurambiyam temple is known as Ādityēswara, evidently named after Āditya I.

Yet another important fact that was the result of this battle was the conclusion of the Chōla-Rāshtrakūṭa alliance. The Rāshtrakūṭa King Krishna II gave his daughter Iṣāṅgōppichechi in marriage to Āditya and thus concluded a friendly alliance with him. This fact is gleaned from a lithic record which comes from Tirumalavāḍi.³ How was this matrimonial alliance made possible between two far off royal families? It is learnt that the Rāshtrakūṭa ruler Krishna II also accompanied the Pallavas to Tiruppurambiam with his forces. There he witnessed the martial exploits of Āditya Chōla. When he saw the valorous deeds of Āditya Chōla, he decided to give his daughter in marriage to him and conclude a friendly

1. Now the temple is known as Bhagavati Aiyānār Temple. Evidently Bhagavati must be a corruption of Prithivipati.

2. *Pallavas*, p. 83. *Contra*, *S. I. I. Vol. XII, Introduction*, p. vii.

3. *Ins. No. 14 of 1920.*

alliance with the Chōlas. His daughter Iṅgōppichchi was the chief queen of Āditya I. A son was born of this happy union and he was Kaṇṇaradēva¹, named after his grandfather Krishna. That Krishna II took part in this battle is gleaned from Uttara Purāṇa of Guṇabhadra which states that his elephants rested in the sandal forests near the southern sea². This alliance continued in the succeeding reigns as well. Parāntaka I gave his daughter Vira Mahādēvi in marriage to Gōvinda IV Rāshtrakūṭa³. Thus one great effect that was produced by the battle of Tiruppurambiyam was that an alliance was concluded between the Chōla and Rāshtrakūṭa royal houses which were ruling territories far from each other.

BHAVANAVIVEKA

WITH

VIṢAMAGRANTHIBHEDIKA

Edited By

Sri V. A. RAMASWAMI SASTRI

and

Sri K. A. SIVARAMAKRISHNA SASTRI

1. Kaṇṇaradēva is the Tamil form of the Kanarese name Krishna.
2. *Sources of Karnataka History* Vol. I, p. 109. Also *Proceedings of the Indian History Congress, 6th session* pp. 168—69.
3. Ins. Nos. 245 and 246 of 1921. *Ep. Ind. Vol. XXVI*, pp. 230—35.

PREFACE

Maṇḍana Miśra's *Bhāvanāvivēka* with a hitherto unpublished commentary *Viśamagranthibhēdikā* (Breaker of uneven knots) by one Nārāyaṇa is now issued to the public as Annamalai University Sanskrit Series No. 16. We have an old edition of *Bhāvanāvivēka* with Uṃvēka-bhaṭṭa's commentary published in two parts in Princess of Wales Sarasvati Bhavana Texts Series, Benares. The text therein is found very defective and the commentary also is in many places not helpful to make out the difficult language of Maṇḍana Miśra. In the present edition we have attempted to give a more or less correct text on the basis of two manuscripts, one belonging to the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, and the other to the Adyar Library, Adyar, Madras, and on the text already published under the distinguished editorship of the late MM. Dr. Ganganath Jha. We have also included in this edition a new commentary which, as its title *Viśamagranthibhēdikā* indicates, is very helpful to reconstruct the text and understand it in all its involved constructions.

MAṆḌANAMIŚRA'S DATE AND IDENTITY

Maṇḍana Miśra is believed to be one of the disciples of Kumārilabhaṭṭa and according to Ānandagiri's *Śaṅkaradigvijaya*, he is the husband of Kumārila's sister. So he is considered to be a contemporary to Kumārila, and may, therefore, be placed in the latter half of the seventh century A. D.

There is another tradition recorded in Vidyāraṇya's *Śaṅkaradigvijaya* which speaks of the identity of Maṇḍana Miśra with Surēśvarācārya, one of the four famous disciples of Śrī Śaṅkarācārya. MM. Prof. S. Kuppaswami Sastri proved on the basis of purely literary evidences that they are not identical. (*vide* Introduction to his edition of *Brahmasiddhi*). Maṇḍana Miśra is one of the pre-śaṅkara advaitins and his advaita views embodied in his great work *Brahmasiddhi* are not only different from but opposite to those of Surēśvarācārya which are found fully elucidated in his *Naiṣkarmya-siddhi* and his *Vārttikas* on *Brhadāranyakopaniṣadbhāṣya* and *Taittirīyopaniṣadbhāṣya* of Śrī Śaṅkara. Those who hold the identity argue that Maṇḍana's views are completely changed after he was converted by Śrī Śaṅkara to his Advaitic faith during his famous digvijaya. This hardly convinces the other school of critics and they try to identify Maṇḍana Miśra with one Viśvarūpācārya, the author of *Bālakriḍa*, a commentary on *Yājñavalkyasmṛiti*. Vidyāraṇya's *Śaṅkaradigvijaya* identifies Maṇḍana with Surēśvarācārya and with Viśvarūpācārya also.

There are now three problems of identity: Maṇḍana-Surēśvara, Maṇḍana-Viśvarūpa and Sureśvara-Viśvarūpa. Of these identities, the identity of Sureśvara with Viśvarūpa is more probable than that of Maṇḍana with Sureśvara or that of Maṇḍana with Viśvarūpa. For, in the first place, Mādhavācārya in his commentary on *Parāśarasamṛiti* quotes

from Surēśvarācārya's *Bṛhadāraṇyakōpanishadbhāṣyavārttika* with the prefatory note:—Vārttikē Viśvarūpācārya udājahāra—

“आग्ने फलार्थे इत्यादि ह्यापस्तम्बस्मृतेर्वचः ।

फलभाक्त्वं समाचष्टे नित्यानामपि कर्मणाम् ॥”

Secondly in his *Vivaraṇapramēya-saṅgraha*, he quotes a verse from the same Vārttika ascribing it to Viśvarūpācārya. In his *Puruṣārthaprabōdha* Brahmananda Bhāratī speaks of *Naiṣkarmyasiddhi* as a work of Viśvarūpācārya :

“इत्येवं नैष्कर्म्यसिद्धौ ब्राह्मणा ब्रह्मवित्तमाः ।

श्रीमद्विद्विष्वरूपाख्यैराचार्यैः करुणार्णवैः ॥”

Similarly many works ilke Rāmatīrtha's *Mānasōllāsa*, the *Vrttāntavilāsa*, and the *Guruvamśākāvyā* support the identity of Surēśvarācārya with Viśvarūpācārya. On the basis of these literary evidences MM. P. V. Kane concludes that Maṇḍana Miśra's literary activities lie between 690 and 710 A. D. and Surēśvarācārya's between 800 and 840 A. D., and Maṇḍana Miśra and Surēśvarācārya are separated by 100 years (*vide History of Dharmaśāstra*, Vol. I, pp. 252-64).

MAṆḌANA'S WORKS

Maṇḍana Miśra is credited with the authorship of six works of which four are treatises on Mīmāṃsā. His *Vidhivivēka* is, as the title indicates, an exposition of the meaning of the potential suffix—*vidhi* *lin*. It has both kārīkās and the prose explanations. It refutes the views of the Bhāṭṭas and the Prābhākaras, viz. the *prēraṇā* and *niyōga* respectively and accepts and elucidates *iṣṭusādhana* as the chief import of *vidhipratyaya*. Incidentally he discusses many important topics such as the existence of a Sarvajña or Isvara and the conception of *apūrva*. Its popularity and authoritativeness cannot be better evidenced than by the authoritative commentary *Nyāyakaṇikā* by Sarvatanttrasvatanttra Vācaspati Miśra.

The *Bhāvanāvivēka* deals with the nature and scope of *ārthi bhāvanā* which is the chief import of all *ākhyāta-pratyayas*, as distinct from the meaning of the roots in the examples like *pacati* and *yajātē*. It also possesses kārīkās and explanations in prose. Its popularity is testified by the fact that it has been commented on by a younger contemporary Urvēkabhaṭṭa, who is also believed to be one of the disciples of Kumārilabhaṭṭa. Another important work of his is *Vibhramavivēka*, which elucidates the five khyātivādas in a way. Its kārīkās are available in print and whether these kārīkās had also prose explanations by the author himself is not known. The fourth Mīmāṃsā work is *Mīmāṃsānukramanī* which is nothing but a descriptive metrical index of the *adhikaraṇas* of the 12 chapters of Pūrva-mīmāṃsā-śāstra explaining the pūrvapakṣas and siddhāntas very briefly.

Maṇḍana Miśra is also known to have written two more works—one *Sphōṭasiddhi* which contains a strong defence of sphōṭavāda as set forth by Bhartṛhari and the other *Brahmasiddhi*, his great Advaita work, the popularity of which is recognised by no less an eminent author on Advaita than Vācaspati Miśra in his commentary *Brahmatattvasamīkṣā*, now lost to us. These two works also have kārīkās and explanations in prose.

BHĀVANĀVIVĒKA — A SUMMARY

The contents of *Bhāvanāvivēka* can be briefly noted in two sections, the former a pūrvapakṣa and the latter, the siddhānta, regarding the nature and scope of *bhāvanā*.

PŪRVAPAKṢA

The Pūrvapakṣin, the objector, chiefly the Grammarian, contends that there is no *bhāvanā* as expressed by the suffix *ti* in *pacati* and that if there be any such thing, it is not different from *dhātvartha*, the meaning of the root.

The answer '*pacati*' for the question '*kim karōti?*' explains that the root *pac* in *pacati* conveys a particular *kriyā* and the root *kr* in *karōti* expresses a *kriyāsāmānya* as the example '*vrkṣaḥ śimśapā.*' So the argument of the siddhāntin that the root *kr* in '*pākaṁ karōti.*' the explanatory passage of *pacati* means *bhāvanā*, does not hold good. From statements also like '*kim karōti?* *dhvanati.*' no *bhāvanā* is known except *dhvanana*, the meaning of the root.

If *bhāvanā* is accepted, then it must be said that *dhātvartha* also is a *kriyā*, so that two *kriyās* should have been known from *pacati*. But only one *kriyā* is evidently experienced.

If *dhātvartha* is also related to *bhāvanā* as a *kāraka*, *Kāṣṭha* (firewood) in '*kāṣṭhaiḥ pacati*' cannot be related to the *dhātvartha pāka* as the instrument—*karana*, as conveyed by the instrumental case.

If there is *bhāvanā* as *ākhyātārtha* there could be no distinction between '*viklīdyanti*' and '*pacanti*', since both have *pāka* as *dhātvartha* and *bhāvanā* as *ākhyātārtha*. If the personal suffix conveys *bhāvanā*, it should have in all instances a *bhāvya*. But in examples like '*śayita*', it cannot convey *bhāvanā* in the absence of a *bhāvya*.

If *bhāvanā* is held as the activity of agent *kartrvyāpāra*, it must be *adhiśrayaṇa* in the instance of *pāka* and as such, becomes *dhātvartha* in '*pacati.*' In the instance '*adhiśrayati*' it is evidently the *dhātvartha*.

The nature of *bhāvanā* (1) as a power to produce the desired fruit, (2) as *parispanda*, (3) as *prayatna* and (4) as *apūrva* is discussed and it is held that none of these assumptions is acceptable.

So there is no *bhāvanā* separate from *dhātvartha* as the meaning of *ākhyāta* *pratyaya*. The passage '*yajēta svargakāmaḥ*' does not therefore expressly convey the idea *yāgēna bhāvayēt svargam*, but it explains a *niyōga* with *yāga* as its object in relation to the *svargakāma*—'*svargakāmasya yāgē niyōgaḥ*'. Whether *svarga* is necessarily produced by the performance of *yāga* is not emphasized by this passage.

SIDDHĀNTA

The Siddhāntin first emphasizes that the root 'kr' in '*ghaṭm karōti*' does not mean '*kriyāsāmānya*' since it cannot take *ghaṭa* as its *bhāvya*; so it must mean *bhāvanā*. The root 'kr' in '*pākam karōti*' can therefore be said to convey *bhāvanā* and not *dhātvarthasāmānya*. So also in '*kim karōti pacati*', the root 'kr' means *bhāvanā*. The personal suffix expresses *bhāvanāsāmānya* only but conveys *bhāvanāvisēṣa* with the help of the root after which the suffix is operated, as the word '*rājan*' in the compound '*pāñcālarājāḥ*' expresses a *rājaviṣēṣa* (particular king). The distinction between '*pacati*' and '*pāñcālarājāḥ*' lies in the fact that in the former the personal suffix cannot be used independent of the root, while in the latter the word '*rājan*' can be used independently. Even from a statement like '*kim karōti dhvanati*', *bhāvanā* is known with some *bhāvya* — pleasure or pain; or with the *dhātvartha* itself, since it is held that such statements refer to the *dhātvartha* either as *bhāvya* if not other *bhāvya* is known, or as *karana* if other *bhāvya* is experienced. The term '*pākah*' also conveys *bhāvanā* as the secondary sense of the root. The distinction between '*pacati*' and '*pākah*' is therefore explained that the former refers to the *dhātvartha* as *sādhya* — to be accomplished (since *dhātvartha* is influenced by the expressed *bhāvanā* which is always *sādhya*) and the latter due to the lack of such influence, presents it as *siddha* — accomplished. The relation of '*kāṣṭha*' to '*pāka*' in '*kāṣṭhaiḥ pacati*' is also to be explained through '*bhāvanā*.'

The distinction between '*viklidyanti*' and '*pacanti*' is to be explained by the distinction of the *karṭṛvyāpāra*, the activity of the agent. This *vyāpāra* is conveyed by the personal suffix according to the Siddhāntin and by the root according to the objector. Of these two the Siddhāntin's view is more tenable. In expressions like '*pākah*' and '*pacanti tanḍulāḥ svayamēva*', the root expresses only *viklitti* since the action of the man, viz. *adhiśrayaṇa* is not known. '*pacati*', since it is explained as '*pākam karōti*' refers to a *karṭṛvyāpāra* as the meaning of the root 'kr' which is distinct from *pāka*, the meaning of the root 'pac'; and so this *vyāpāra*, viz. *bhāvanā* is conveyed by 'ti' in '*pacati*' as the chief concept. Even in instances like '*asti ghaṭaḥ*', '*asti*' refers to *bhāvanā* with *ghaṭa* (the agent) as the *bhāvya*; otherwise no distinction between the experience derived from the statement '*asti*' and those derived from the statements '*satta*' and '*bhāvah*' can be maintained. Moreover, it cannot be held that there is no *bhāvanā* other than *kriyāsāmānya*, since either the root in '*pacati*', etc. which is capable of conveying a *kriyāvisēṣa* (particular action)

or the suffix, which, according to the objector, conveys the senses of *saṅkhyā* (number), *karṭṛ* (agent), etc., cannot express *kriyāsāmānya*. If *dhātvartha* is *bhāvanā*, the usages, '*aśvamēdhēna yajatē*', '*svam yajñam yajati*', cannot be justified in view of the fact that the *nāmārtas* — *aśvamēdha* and *yajña* — cannot stand in a *kāraka* relation to the respective *dhātvarthas*.

The Siddhāntin adds that it is not argued by him that *bhāvanā* — the activity of the agent — is always conveyed by the personal suffix only. It is sometimes expressed by a root as in '*adhiśrayati*'. Strictly speaking, it can be maintained that *bhāvanā* is the meaning of the personal suffix only and the results accruing from *bhāvanā* are the meaning of the root.

The nature of *bhāvanā* is described as '*audāsīnya-vicchitti-sāmānyarūpa*' — the total absence of inactivity. It can even be identified with *parispanda*, in view of the fact that the activity of the inanimate object results from their association with the volition of some animate being as the *viklitti* in rice, results from the activity of *Dēvadatta*, the agent. Thus *bhāvanā* is the primary meaning of the personal suffix in '*pacati*' and other verbal forms.

THE COMMENTATOR

Very little is known about the commentator Nārāyaṇa except that he is the son of Viṣṇu he says in the concluding verse :

“ भावनाया विवेकस्य विवृति विष्णुनन्दनः ।
लघ्वी नारायणश्च नारायणपरायणः ॥ ”

One Bhaṭṭaviṣṇu is known as the author of *Nayatattvasaṃgraha*, a commentary on the tarkapāḍa of Pūrvamīmāṃsā sūtras, according to the Prābhākara school (vide introduction, pp. 85 and 86, Annamalai University Sanskrit Series No. 3). Whether this Viṣṇu is identical with Bhaṭṭaviṣṇu is not known. Two more Nārāyaṇas are mentioned as the sons of Viṣṇu or Viṣṇubhaṭṭa or Viṣṇubhadra (vide Adyar Alph. Index No. 1216 and No. 7499); but they may be different from our commentator.

His commentary is both elaborate and logical explaining the most difficult words and constructions in the text and he is in many places quoting the entire text so that the text according to the commentator is fixed in many places without much difficulty. In this respect he resembles another great commentator of Kēraḷa Rṣiputra Paramēśvara whose commentaries on Sphoṭisiddhi and Tattvabindu have already been published (vide Madras University Sanskrit Series No. 6 and Annamalai University Sanskrit Series No. III). His method of writing the commentary is highly commendable in that he first explains the kārikās literally and then the prose explanation with the fitting prefatory notes and further explanations and comments, if necessary. No doubt he follows in many places Uṃvēka's commentary which seldom gives the explanation of the text, though it gives the gist in its own way. It is therefore a model

commentary which follows the text faithfully and explains it in a very useful way so that the readers can easily understand the very difficult and involved language of the writers of standard text-books like Maṇḍana Miśra. Nārāyaṇa presupposes a few commentators including Uṃvēka-bhaṭṭa, though he never mentions them by name. On page 119 he observes :

“ एवमस्य ग्रन्थस्यार्थः श्रुत्या प्रतिभाति । स चायमनुपपन्न इति कैश्चिद्व्याख्यातृभिः परित्यक्तः, अन्यथ परिगृहीतः ॥ ”

Here the commentator explains the view-point of the other commentators and finally refutes it. The reference here is not to Uṃvēka but to some other unknown commentator. ‡

In preparing the text of *Bhāvanāvivēka* and its commentary, the following manuscripts and printed material have been collated :

- (क) Adyar manuscript of the *Bhāvanāvivēka*
- (ख) Madras Government Oriental Manuscripts Library manuscript R. No. 3065 (a)
- (ग) The printed text in the Princess of Wales Sarasvati Bhavana text series, 2 parts.
- (घ) The (क) manuscript in the printed text noted above.
- (ङ) The (ख) manuscript in the printed text noted above.
- (च) Adyar manuscript of *Viśaṃgranthibhēdikā*.
- (छ) Madras Government Oriental Manuscripts Library manuscript R. No. 3065 (b).

It is our pleasant duty to convey our thanks to the past and present Editors of the Annamalai University Journal, Dr. B. V. Narayanaswami Naidu, M.A., B. COM., PH. D., Bar-at-Law and Prof. R. Ramanujachari, M.A., and the University authorities for having graciously permitted us to bring out this important edition in the University Journal. This work has been started long ago in Vol. VIII, but owing to the scarcity of paper during the times of war, the Journal was temporarily discontinued and when it is resumed, it is highly gratifying to note that this publication is now successfully finished and brought to the notice of the learned public.

ANNAMALAINAGAR, }
20th January, 1950. }

V. A. Ramaswami Sastri
and
K. A. Sivaramakrishna Sastri

‡ Aufrecht mentions two more commentaries on *Bhāvanāvivēka*—*Bhāvakalpalatā* by Mudgala bhaṭṭa and *Pāṭalā* by Mahōdadhi miśra (vide C. C. I. 407 b & C. C. II 93-a.)

उपोद्घातः ।

निखिलपुमर्थसाधनस्य स्वयमपि पुरुषार्थस्य चोदनालक्षणस्य धर्मस्य प्रमितिः वेदादेव, नेतरस्मात् प्रमाणादिति शिष्टानां समयः । स च विधिमन्त्रनामधेयार्थ-वादरूपः । तेषु च विधिरेव इतरोपजीव्यत्वात् प्रधानः । तस्य चार्थनिर्णयः तदंशभूताख्यातार्थनिर्णयमन्तरा न संभवतीति तन्निर्णयाय प्रवृत्तः भगवान् मण्डनमिश्राचार्यः प्रणिनाय सर्वमीमांसकजीवातुं भावनाविवेकाख्यमिमं ग्रन्थम् ।

अयं च सरस्वतीभवनग्रन्थावल्यां मुद्रितपूर्वोऽपि विना व्याख्यां मुद्रितत्वात् न स्वबोध इति नारायणाख्येन विद्वत्तमेन प्रणीतया विषमग्रन्थिभेदिकेति संगतार्थया व्याख्यया संयोज्य प्रकाश्यते विदुषां मुदे ।

एतद्ग्रन्थकर्ता आचार्यमण्डनमिश्रः मीमांसावार्तिककाराणां कुमारिलभट्टाना-मन्तेवासी तद्भगिनीपतिश्चेति आनन्दगिरीयशङ्करदिग्विजयादवगम्यते । एत-जीवनकालश्च क्रैस्तवाब्दाः ६९०—७१० इति P. V. काणेमहाशयानाम् अभिप्रायः ।

एतत्प्रणीतानि ग्रन्थरत्नानि षट् । चत्वारि मीमांसाशास्त्रानुसारीणि । तानि च :—

१. विधिविवेकः
२. भावनाविवेकः
३. विभ्रमविवेकः
४. मीमांसानुक्रमणी

इतरे द्वे :—

५. ब्रह्मसिद्धिः
६. स्फोटसिद्धिः

अनयोराख्यं अद्वैतमतानुयायि । अन्त्यं वैयाकरणमतानुवर्ति ।

भावनानिवेकाख्यः प्रकृतोऽयं ग्रन्थराजः धात्वर्थातिरिक्ता आख्यातवाच्या भावना नास्तीति वदतः वैयाकरणादीन् निरसितुम्, धात्वर्थात् विचितां भावनां, तस्या आख्यातप्रत्ययवाच्यां च साधयितुं प्रवृत्तः आचार्यप्रणीतग्रन्थान्तरवत् कारिकातद्विवरणरूपपद्यगद्यात्मकः । अत्र पूर्वार्धः पूर्वपक्षात्मकः । अपरार्धः सिद्धान्तात्मा । ग्रन्थमिमं समग्रं पठितुमलसानां संग्रहुरुचीनामन्येषां, विद्यार्थिनां च सौकरीमभिप्रेत्य पूर्वोत्तरपक्षौ संगृह्य प्रदर्शयेते ।

पूर्वः पक्षः ।

‘किं करोति’ इति प्रश्नस्य ‘पचति’ ‘पठति’ इत्याद्युत्तरदर्शनात् करोति-पचत्योः सामानाधिकरण्यं सिद्धम् । तत्र करोत्यर्थो भावना । तत्समानाधिकरण-तया पचतीत्यस्यापि भावनार्थकत्वम् एषितव्यम् । तत्र किं धातोः तत्, आहो आख्यातप्रत्ययस्य, इति विमर्शः, पचादिधातूनां नानात्वात् अननुगमात् आख्यातस्य च सर्वत्रानुवृत्तेः स एव भावनावचनः, न धातवः, इति सामानाधिकरण्यात् हेतोः खलु आख्यातः भावनार्थः सिषाधयिषितः सिद्धान्तिना । तच्च न सम्यक्, यतः—

१. न तावत्सामानाधिकरण्यं तदर्थकत्वं साधयति । अपि तु तद्विशेष-वाचकत्वम्, ‘वृक्षः शिशपा’ इति प्रयोगे हि वृक्षसामानाधिकरणः शिशपाशब्दः न वृक्षार्थकः दृष्टः, अपि तु तद्विशेषार्थकः । अतः नायं हेतुः तदर्थत्वसाधकः, किं तु विपर्ययसाधकः । पचति इत्यादिषु च आख्यातः एकरूपः न विशेषवचने समर्थ इति व्यावृत्तरूपा धातव एव भावनाविशेषवचनाः करोतिसमानाधि-करणाः ।

२. अपि च, करोतेर्भावनवचनत्वे युक्तं तत्सामानाधिकरण्यात् पच-त्यादीनां भावनवचनत्वमनुमातुम् । तदेव खलु न संभवति, करोतेर्भावनं विनापि प्रयोगदर्शनात् । तथाहि— ‘किं करोति घण्टा? ध्वनति’ इति प्रश्नोत्तरे दृश्यते । अत्र हि धात्वर्थात् ध्वनेरन्यः भावना नाम कश्चन पदार्थः न प्रतीयते ।

तथा ‘का क्रिया’ इति पृष्टे ‘पाकः’ इत्युत्तरम् आख्याताभावात् भावनामप्रति-पादयत् धात्वर्थमात्रं प्रतिपादयति । अतः न भावनवचनः करोतिः । तथा चोक्तं महाभाष्यकारैः ‘कथं ज्ञायते क्रियावचनाः पचत्यादय इति? यदेषां करोतिना सामानाधिकरण्यम् । कृभवस्तयः क्रियासामान्यवचनाः, क्रियाविशेषवचनाश्च पचत्यादयः’ इति ।

३. अथ ‘धात्वर्थमात्रं भावनानियतम् । एवञ्च ‘घण्टा ध्वनति’ इत्यादिष्वपि प्रयोगेषु किञ्चित् असत् उपजन्यते एव ध्वननेन इति अस्त्येव भावना सर्वत्र’ इति मतम्, तर्हि यदसदुपजन्यते धात्वर्थेन, तदुत्पादनाख्यो व्यापारो धात्वर्थ एव, न ततोऽन्यः । न हि ‘यजेत स्वर्गकामः’ इत्यादौ भाव्य-स्वर्गभवनसमर्थो व्यापारो यागादन्यः कश्चित् प्रतीयते । अतो धात्वर्थ एव तादृशः भावनापदवाच्यः । अथ व्यापाररूपत्वाद् धात्वर्थस्य न भावनात्वमिति शङ्का, तर्हि उच्यतां कोऽसौ व्यापारपदार्थः? यदि समीहितजननसमर्थः साध्य स्वभावः कश्चन धर्मः, धात्वर्थः तथाविध एवेति न ततोऽन्या भावना । अथ स्पन्दः? अव्याहृतमेव धात्वर्थस्य तथात्वम् । परन्तु एवं वदतः ‘आस्ते’ ‘यजते’ इत्यादिषु भावनाभावः प्रसज्येत ।

४. यदि प्रयत्नो व्यापारः, तर्हि रथो गच्छति’ इत्यादिषु आख्यात-प्रयोगानुपपत्तिः । न चौपचारिकः तत्राख्यातप्रयोगः; प्रत्ययावैलक्षण्यात् । अपि च, प्रयत्नस्य भावनात्वे तस्य धात्वर्थनिष्पादपर्यवसन्नतया धात्वर्थस्य तं प्रति कर्मत्वमेव स्यात्, न करणत्वम् । न हि स्वर्गादिकामनावतः पुरुषस्य यागार्थादन्यः स्वर्गोत्पादनार्थः प्रयत्नः समस्ति । अस्ति अपूर्वं नाम स्वर्गार्थः व्यापारः इति चेत्—न हि तत् कर्तृव्यापार इष्यते । करणस्य खलु यागादे-र्व्यापारस्तत् इति भवतां मतम् ।

५. यदि तु ‘न धात्वर्थात्तत्त्वान्तरभूता भावना, किन्तु, धात्वर्थस्यैवा-वस्थाविशेषः । तथाहि— धातुः क्रियासामान्यमाचष्टे । तस्यैव फलोत्पादानु-कूलावस्थामाख्यातप्रत्यय आचष्टे । ततश्च क्रियायाः साध्यताप्रतीतिः । न हि

असाधिता क्रिया फलं साधयति' इति । उच्यते — तर्हि कर्मक्षणसमुदायस्य पूर्वापरकोट्योः ज्ञानं फलोपाधिकमेव वक्तव्यम् । ततश्च प्रत्यक्षफलेषु अवघातादिषु तुषविमोकरूपफलं यावत् अनुष्ठानं यद्यपि सिध्यति, तथापि अदृष्टस्वर्गादिफलेषु उपक्रमापवर्गौ दुर्ज्ञानौ इति पुरुषः तत्र न प्रवर्तते । कथञ्चिदुपक्रमज्ञानात् प्रवृत्तोऽपि फलस्यानिष्पत्त्या आत्मानम् अकृतशास्त्रार्थं मन्यमानः न कर्मणस्तस्मात् विरमेत् । न च शास्त्रात् फलोत्पत्त्यधिगमः, कृतशास्त्रार्थस्य फलोत्पत्त्यधिगमः, फलोत्पत्त्या च कृतशास्त्रार्थताधिगम इत्यन्योन्याश्रयप्रसङ्गात् ।

६. अपि च 'पचति' इत्यत्र धात्वर्थः साध्यतया प्रतीयमानः क्रिया इत्यभ्युपगन्तव्यम् । तत्र आख्यातस्यापि क्रियार्थतया क्रियाद्वयं प्रतीयते । न च प्रतीयते ।

७. 'काष्ठैः पचति' इति संबन्धोऽपि नोपपद्यते । न हि धात्वर्थे काष्ठानामन्वयः, कारकाणां क्रिययैवान्वयात्, तस्य च अक्रियात्वाभ्युपगमात् । नापि आख्यातार्थभावनायाम्, धात्वर्थरूपकरणावरुद्धत्वत् । न च आक्षिप्तपाक-भाष्यकभावनायाम्, साक्षात् संबन्धप्रतीतिविरोधात् ।

८. किं च 'विक्रियन्ति' 'पचन्ति' इत्यनयोरर्थभेदः भावनावादिमते न स्यात्, उभयत्र धातुना पाकस्य आख्यातेन प्रयोजकव्यापारस्य चाभिधानात् । न च प्रथमे तण्डुलाः कर्तारः, द्वितीये देवदत्तः कर्ता इति कर्तृभेदाद्भेद इति वाच्यम्, कर्तृलक्षणानिरुक्तेः । किं पुनः कर्तृलक्षणम् ? यदि साधननियोगः, कथं तण्डुलानां कर्तृत्वम् ? अथ विशेष्यतया धात्वभिहितव्यापारः, तर्हि धातुनैव कर्तृव्यापाराभिधानात् आख्यातार्थो न स्यात् । ननु फलार्थो व्यापार एकः, धात्वर्थार्थो व्यापारोऽपरः, इति भावनाभेदात् फलार्थं व्यापारमाख्यात आचष्टे; धात्वर्थार्थं च तं धातुरिति चेत् ;

९. नैतदपि युक्तम्; यतः धात्वर्थं फलविशेषं चान्तरा न फलार्थोऽन्यो व्यापारः समुपलभ्यते, धात्वर्थानुष्ठानसमनन्तरमेव पाकादिफलनिष्पत्तिदर्शनात् । यत्रापि फलस्य व्यवधानेन निष्पत्तिः तत्रापि व्यवधायको व्यापारः धात्वन्तर-वाच्य एव, नाख्यातप्रत्ययवाच्य इति ।

१०. अपि च, करोतिः कर्मव्याप्तः । तत्समानार्थश्चेदाख्यातप्रत्ययः सर्वत्र कर्मसंबन्धो दृश्येत । न च दृश्यते । न हि 'यजेत स्वर्गम्' 'शयीत स्वास्थ्यम्' इति प्रतीतिः प्रसिद्धा । न च तत्रापि कर्मस्त्येव, तद्वाचकविभक्तिराहित्यात् न प्रतीयते । सुविविक्तयस्तु धात्वर्थसंबन्धस्य बोधिकाः नाख्यातार्थसंबन्धस्य, 'यजेत स्वर्गकामः' इत्यादौ नियोगकर्मणि द्वितीयाया अदर्शनात् इति वाच्यम्; यतः षष्ठ्यापत्तिदुर्वारा । किञ्च 'विश्वजिता यजेत' इत्याख्यातसंबन्धनिबन्धन-तृतीयादर्शनात् 'धात्वर्थसंबन्धनिबन्धनाः सुविविक्तयः' इति न समीचीनम् । न च 'स्वर्गाय यजेत' इति संबन्धोऽस्त्येवेति वाच्यम्; उद्देश्यसंबन्धरूपत्वा-त्तस्य कर्मसंबन्धाभावनिबन्धनभावनाभावसाधनस्य सुस्थत्वात् ।

११. अन्यच्च, 'भावयति' 'भवति' अनयोस्तुल्यार्थत्वप्रसङ्गः, एकत्र णिच्चा अपरत्र आख्यातेन प्रयोजकव्यापारप्रतीतिस्तुल्यत्वात् । न च कर्तृव्यापारः आख्यातार्थः, प्रयोजकव्यापारो णिजर्थः इति भेद इति वाच्यम्; कः पुनरिदानीं कर्तृप्रयोजकयोर्भेदः ? यदि साधननियोक्ता कर्ता, उभयत्रापि कुम्भकार एवेति तुल्यार्थत्वप्रसङ्गादवस्थ्यम् । अथ धात्वभिहितव्यापारवत्त्वं कर्तृत्वम्, तदा पूर्वोक्तदोषः — 'कः प्रत्ययार्थो धातृक्तव्यापारे खलु कर्तरि' इति ।

१२. अपि च, कर्तृव्यापारस्य भावनात्वे पच्यादौ अधिश्रयणादिरेव स वक्तव्यः । स च पच्यर्थ एव । अन्यथा विक्रियतेरविशिष्टार्थत्वप्रसङ्गात् । पच्यर्थत्वाभावे वा अधिश्रयत्यादिधात्वन्तरार्थ एवेति न धात्वर्थातिरिक्ता भावना ।

१३. यदि सर्वत्र 'करोति' इत्यनुवृत्ताकारप्रत्ययः व्यावृत्ताकारप्रत्यय-विषयेभ्यः धात्वर्थेभ्यः विलक्षणः भावनापदार्थ इति मतम्, तर्हि धात्वर्थ-सामान्यरूपत्वमेव भावनाया आपतति । अथोच्यते—धात्वर्थाविनाभूता भावना धात्वर्थसामान्यमिति, सत्यमेतत् । परन्तु न तदात्मतया तदविनाभावः तस्याः गोत्वादेरिव, किं तु, धात्वर्थसाध्यतया । इतश्च धात्वर्थसामान्यं न भावना, यतः तस्य स्वीयविशेषेण शीघ्रमन्दादिना संबन्धावगमः — 'शीघ्रं करोति'

‘मन्दं करोति’ इति । धात्वर्थसामान्यं करणत्वरूपम्, भावनासामान्यं तु साध्यत्वरूपमिति भेदः इति, नैतदपि पेशलम्, यतः ‘पचति’ इति सर्वत्र कियारूपकरणरूपसामान्यद्वयं न प्रतीयते । प्रतीयेत तु भवदुक्तरीत्या । शीघ्रमन्दादि तु धात्वर्थसामान्यापेक्षया अवान्तरसामान्यं शोणत्वादिरिवाश्व-
त्वस्येति ।

१४. किञ्च धात्वर्थाङ्गिणां भावनामङ्गीकुर्वता भावनालक्षणं वक्तव्यम् । परिस्पन्दो भावनेति चेत्, यजत्यादिषु भावनाभावप्रसङ्गः । गच्छत्यादौ च धात्वर्थस्यापि स्पन्दरूपत्वात् भावनात्वप्रसङ्गः ।

१५. अपि च कोऽसौ परिस्पन्दः? यत्र चलतीति प्रत्ययः स इति चेत्, न खल्वाश्रयादते चलतिप्रत्ययविषयः स्पन्द इति कश्चन अभ्युपगम्यते । न च सत्यपि आश्रये कादाचित्कचलतिप्रत्ययः तदतिरिक्तालम्बन इति वाच्यम्, न खलु आश्रयमात्रं चलतिप्रत्ययविषयः । किं तु, विभागसंयोगविशिष्ट आश्रयः, विभागसंयोगावेव वा । नहि ताभ्यां विलक्षणं स्पन्दमभ्युपगच्छन्नपि संयोगविभागवप्रतिपद्यमानः चलतीति प्रतिपद्यते । ननु चलित्वा स्थितेऽपि पुरुषे संयोगविभागौ स्त इति ‘चलति’ इति धीः स्यात् । अपि च स्थाणोः उत्पत्तिरेव श्येने तस्मिन् शिव स्थाणावपि संयोगविभागयोः सत्त्वात् ‘चलति’ इति बुद्धिः स्यात् । न च क्रमेण संयोगविभागौ तत्प्रत्ययालम्बनमिति वाच्यम्, एकस्मिन् श्येने पुरा संयुक्ते उत्पत्तिरेव श्येनान्तरेण संयुक्ते स्थाणौ क्रमिकयोः तयोः सत्त्वात् तथा प्रतीतिर्दुर्वारा । अतः अस्त्यतिरिक्तः स्पन्द इति चेत्, न, यतः न संयोगविभागौ युगपत्, क्रमिकौ वा तौ न चलतिप्रत्ययविषयः । किं तु देशविशेषावच्छिन्नसंयोगविभागप्रबन्धः । देशश्च आकाशः, तथैव प्रतीतेः । अतः स्थाणोः देशत्वाभावात् सत्यपि संयोगविभागप्रबन्धे न तस्मिन् चलतीति धीः । न च आकाशस्य अप्रत्यक्षत्वात् तदीयसंयोगविभागावपि अप्रत्यक्षौ इति कथं चलति इति प्रत्ययः इति वाच्यम्, ‘इह खगः पतति’ इति प्रत्ययेन आकाशस्य प्रत्यक्षत्वात् । यदि तु तस्यालोकविषयकत्वमित्यभिप्रायः, स एव तर्हि देशोऽस्तु तावतापि समीहितसिद्धेः ।

१६. किञ्च, प्रत्यक्षाप्रत्यक्षवृत्त्योः संयोगविभागयोः सिद्धयोरेव प्रतीतिनियामकत्वम्, नासिद्धस्य कर्मणः, उभयवाद्यसिद्धेः । न च कादाचित्काभ्यां ताभ्यां तर्हि कर्मानुमिमीमह इति वाच्यम्, यतः कर्मापि कादाचित्कमभ्युपगम्यते? नित्यं वा? अन्ये सर्वदा संयोगविभागोत्पादप्रसङ्गः । अनित्यत्वे तस्यापि कश्चन हेतुरन्वेष्टव्यः इति येन सहेतुकं कर्म, तेनैव संयोगविभागयोरुत्पत्तौ किमन्तर्गडुना कर्मणा? अथोच्येत — अन्तरङ्गत्वात् कर्मैव कारणम्, न प्रयत्नादिः, व्यधिकरणत्वात् व्यभिचाराच्च इति, तत्रैवं ब्रूमः — प्रसिद्धबहुसमवधाने अन्तरङ्गत्वादिना एकस्य हेतुत्वम्, नेतरस्य । अप्रसिद्धस्य सत्त्वं कथं व्यवस्थाप्येत? अन्यथा कर्मणोऽपि अप्रसिद्धमेव किमपि कारणं कल्प्येत, न तु प्रयत्नादिकमिति ।

१७. अपि च कार्येणानुमीयमानं कर्म पूर्वकालमेवानुमीयेत, न वर्तमानकालमिति ‘चलति’ इति वर्तमानावगाहिप्रत्ययो न क्रियाविषयः स्यात् । विशेषतस्तु कर्म संयोगनाशं न कथमपि वर्तमानमनुमीयेत । एवमन्यदपि कर्मानुमापकं निरसनीयम् । तथा च धात्वर्थातिरिक्तभावनाभावात् ‘यागेन भावयेत् स्वर्गम्’ इत्यर्थः स्वबुद्धिकल्पितः । परमार्थतस्तु — स्वर्गकामकर्मकनियोग एव वाक्यार्थः । स्वर्गस्तु यागानुष्ठानाद्भवति चेत्, भवतु । नो चेत्, मास्तु इति ।

ननु पुरुषविशेषणत्वं तर्हि स्वर्गस्य वक्तव्यम् । तत्तु न संभवति, विशेषणकृत्यस्य अयोगान्ययोगात्यन्तायोगव्यवच्छेदानामन्यतमस्याप्यत्रासंभवात् । नहि जातिवत्तस्य विशेषणत्वं संभवति इति चेत्; साध्यत्वमपि तर्हि अनुपपन्नम्, तद्वाचकद्वितीयाद्यभावात् । इच्छाविशेषणत्वं तु उभयोरप्यविविशिष्टम् । ननु पुरुषविशेषणत्वेऽपि फलत्वानङ्गीकारे निमित्तत्वमापत्तिरिति — स्वर्गकामनायां सत्यां अमिहोत्रं जुहोति इति । तथा सति ‘यावज्जीवममिहोत्रं जुहोति’ इति श्रुत्युपसंहार एवार्थः स्यात् । तथा च यावज्जीवश्रुत्यानर्थक्यम् । तदनुपसंहारे च जीवता कर्तव्यस्य अमिहोत्रस्य

स्वर्गकामनायामसत्यामपि अवश्यकर्तव्यतया स्वर्गकामश्रुतिवैयर्थ्यमापतति इति चेत्; नित्येषु स्यादेवम् । अनित्येषु तु निमित्तपरत्वमङ्गीकृतमेव । अपि च, आनर्थक्यं भवति चेत्, भवतु नाम । नैतावता अशब्दार्थोऽभ्युपगन्तव्यः । अथवा, पुनःप्रयोगार्थं वचनमस्तु — जीवता कर्तव्यम्, स्वर्गकामनायां तु पुनः कर्तव्यमिति । अत एव बादरिणा द्रव्यगुणादिष्वेव शेषभावोऽभ्युपगतः, न यागेषु । तस्मात् नास्ति भावना आख्यातवाच्या इति ।

सिद्धान्तः ।

१. 'घटं करोति' इत्यत्र कृधातोः क्रियासामान्यवाचकत्वं तावत् न संभवति, तथात्वे 'घटम्' इति कर्मान्वयाभावप्रसङ्गात् । नहि क्रियासामान्यं साध्यं किञ्चिदपेक्षते । विशेषं तु अपेक्षते । न च घटः धात्वर्थविशेषः, येन तेनान्वयं भजेत । अतः तत्र करोतेः धात्वर्थसामान्यातिरिक्तभावनावचनत्वात् पचत्यादिसमानाधिकरणस्यापि तस्य भावनावचनत्वं सिध्यति । अर्थान्तरपरत्वे अनेकार्थत्वप्रसङ्गेन प्रतीतिार्थवाधा-प्रतीतिार्थकल्पनापत्तेः ।

२. यद्यपि आख्यातप्रत्यय एकरूपः भावनाविशेषबोधनेऽसमर्थ इति शङ्का जायते, तथापि पदवत् स्वातन्त्र्येण प्रयोगानर्हस्य प्रत्ययस्य प्रकृत्यानन्तर्यनियमात् स प्रकृत्यर्थापेक्षया स्वार्थमभिधत्तु विशेषमेवाभिधत्ते ।

३. भावनाविशेषप्रतिपत्तावपि सामान्यस्यैवाभिधेयत्वम् । अतः 'कथं करोति-सामानाधिकरण्यम्, उभयोस्सामान्यवाचिनोस्तददर्शनात्, किरहस्तादशब्दवत्' इति

न दूषणावसरः । न हि प्रत्ययेन सामान्यमात्रं प्रतीयते । किं तु, विशेषावच्छिन्नं सामान्यम् । तादृशानाञ्च सामानाधिकरण्यं दृष्टम् 'को राजा याति? पाञ्चालराजः' इत्यादौ । तस्मात् सामानाधिकरण्यमुपपद्यत इति न सिद्धसाधनादिदोषः ।

४. यदुक्तम् — 'किं करोति घण्टा? ध्वनति', 'का क्रिया? पाकः' इत्युभयत्रापि भाव्याभावेन तदविनाभूतभावनाया अभावेऽपि करोतेः प्रयोगदर्शनात् न भावना करोत्यर्थे इति, तत्र वदामः — अत्रापि अस्त्येव भावना, ध्वननेन दुःखादिजननात् । यदि तु तत्र विवक्षितमित्युच्यते, तदापि धात्वर्थ एव तत्र भाव्यः इति तत्साधिका भावना प्रतीयते एव । न हि धात्वर्थः सर्वत्र भावनाकरणमिति नियमः, 'अग्निहोत्रं जुहोति' इत्यादौ कर्मत्वस्यापि दर्शनात् । ततश्च यत्र भावनासाध्यं फलान्तरं प्रतीयते, तत्र धात्वर्थः करणम् । यत्र तु न, तत्र धात्वर्थस्यैव भाव्यत्वमिति । तथा 'पाकः' इत्यत्रापि अस्त्येव पाकभाव्यिका भावना । तद्वाचकाख्यातपदाभावात् पाकेन सा लक्ष्यते इति परं विशेषः । तस्मादसिद्धो भाव्याभावे प्रयोगः ।

५. यच्च — तिङन्तेऽपि घञन्त इव धातुलक्ष्यैव भावना, नाख्यातप्रत्यय-वाच्या इति; तदपि न, यतः 'पाकः' 'पचति' इत्यनयोर्विलक्षणप्रतीतिजनकत्वम्, एकत्र सिद्धरूपः धात्वर्थः प्रतीयते, अपरत्र साध्यरूप इति । तत्र नियामकम् — तिङन्ते भावनायाः वाच्यायाः प्रतीतिरेव इति न तौल्यमापादनीयम् ।

६. अपि च, 'पचति' इत्यस्य 'पाकं करोति' इति शब्दभेदेन विवरणं दृश्यते । 'पाकः' इत्यस्य तु न दृश्यते । तस्मादस्ति धात्वर्थातिरिक्ता भावना ।

७. यदपि—भावनायाः साध्यत्वं न भावनान्तरसंबन्धाधीनम्, अनवस्थापातात्, किं तु स्वरूपत एव इति वक्तव्यं भावनावादिना । तथा च धात्वर्थ एव स्वरूपतः साध्यतया भासते इत्यस्तु । किं भावनासंबन्धकल्पनया? निदर्शनं तु कल्पितभेदेनाप्युपपन्नमिति; तदपि न, यतः धात्वर्थस्य न स्वतः साध्यरूपत्वम्, पाकादावदर्शनात् । साधनान्वयात् पाकादावपि साध्यरूपत्वमस्तीति तु न मन्तव्यम्; 'शङ्कुलया खण्डः'

इत्यादाविव आक्षिप्तभावनायामेव साधनान्वयात् । अनिश्चिते धात्वर्थस्य साध्यरूपत्वे शब्दोपाधिकभेदकल्पनापि न युक्ता । तस्मादस्ति भावना ।

८. यत्तु — ‘विक्रियन्ति’ ‘पचन्ति’ इत्यनयोर्विशेषाभावप्रसङ्गनम्, तदुभयवादिनोः समम्, उभाभ्यामपि धातुना पाकस्यैव प्रतीत्यभ्युपगमात् । कर्तृभेदेन समाधानमपि समानम्, एकत्र देवदत्तादेः, अपरत्र तण्डुलानां च कर्तृत्वस्य उभयवादि-संमतत्वात् । व्यापारभेदे सति कर्तृभेदः स्यात् । स च व्यापारः धातुवाच्य इति भवदभिमतम् । प्रत्ययवाच्य इति तु मम । तत्र किं युक्तमिति चिन्ता परं जायते । सा इत्थं निरसनीया — ‘पाकः,’ ‘यागः,’ ‘पच्यन्ते तण्डुलाः स्वयमेव,’ ‘यजते यजमानः’ इत्यादिषु प्रयोगेषु धातोः विक्रित्तिमात्रवाचकत्वं संलक्ष्यमात्रवाचकत्वं च अङ्गीकार्यम्, तदतिरिक्तस्य अधिश्रयणादेः अप्रतीतेः, ‘पाकः’ इत्यादेः ‘पाकस्य निर्वर्तनम्’ इति विवरणादर्शनाच्च । ‘पचति’ इत्यत्र तु पाकयागाद्यतिरिक्तः तन्निर्वर्तनरूपः व्यापारः प्रतीयते, ‘पाकं करोति’ इति विवरणादर्शनात् । स च न धातोर्र्थः, पाकादिशब्देऽदर्शनेन व्यभिचारात्, अनेकार्थत्वप्रसङ्गाच्च । ततः प्रत्ययार्थ इति निर्णयः । प्राधान्याच्च व्यापारस्य प्रत्ययार्थैव युक्ता । न च प्रत्ययस्यापि भावनाव्यभिचारित्वम् ‘भवति’ ‘अस्ति’ इत्यादौ इति वाच्यम्, तत्रापि भावनायाः शब्दात् प्रतीतेः । न च भाव्याभावः, अस्त्यर्थकर्तृघटादेः एव अवस्थान्तरविशिष्टस्य भाव्यत्वाभ्युपगमात् । अन्यथा ‘अस्ति,’ ‘भावः,’ ‘सत्ता’ इति सर्वत्र बुद्धिभेदो न स्यात् ।

९. किञ्च, धात्वर्थसामान्यमेव करोत्यर्थः, न तदतिरिक्ता भावना अस्ति इति वदता ‘पचति’ इत्यादौ केनांशेन धात्वर्थसामान्यमभिधीयत इति वक्तव्यम् । न तावत् पचादिधातुना, तस्य विशेषवाचित्वाभ्युपगमात् । उक्तं हि भवता — ‘नाह वृक्षतां शिशपाश्रुतिः’ इति । नापि प्रत्ययेन, तस्य धात्वर्थसामान्यवाचकत्वानभ्युप-गमात् । अतः न सामान्यव्यापारस्य वाचकः दर्शयितुं शक्यः । मम तु प्रत्ययेन भावनाया अभिधानमिति न दोषः ।

१०. किञ्च, धात्वर्थस्यैव भावनात्वे ‘अश्वमेधेन यजते’ ‘स्वं यज्ञं यजति’ इत्यादिषु धात्वर्थस्य द्वितीयादिश्रुत्या कारकतावगमात् साध्यरूपाया भावनायाः कारकत्वासंभवात् धात्वर्थातिरिक्तां भावनां प्रत्येव करणत्वकर्मत्वादिभावेनान्वयः । न च सामान्यविशेषात्मकतया धात्वर्थभावनयोः भेदेनान्वयः संभवतीति वाच्यम्, तथापि क्रियाकारकभावः सामान्यविशेषयोः न कापि दृष्टचर इति अनुपपत्तिरेव । अतः धात्वर्थातिरिक्ता भावना अकामेनाप्यभ्युपेया ।

११. यदप्युक्तं — भावनास्वीकारे तत्र धात्वर्थस्य भाव्यत्वमेव स्यात्, न करणत्वं भवदभिमतम् इति; तत् करणत्वानभिज्ञस्य । सर्वत्र हि कर्तृव्यापारः न साक्षात्फलं गोचरयति । किं तु करणमेव । यथा छेदनकर्ता कुठारादिषु करणेषु व्याप्रियते, न साक्षात् द्वैधीभावे । कुठारस्तु साक्षादेव स्वव्यापारेण द्वैधीभावं जनयतीति भवति करणम् । यदि तु साक्षादेव फले कर्तृव्यापार इष्येत, कर्तुः करणत्वमेव स्यात् । अतः सर्वत्र कर्तुः साक्षात् करण एव व्यापाराभ्युपगमात् तद्व्यापारस्य च फलं प्रति सन्निहितत्वात् करणत्वमविरुद्धम् ।

१२. किञ्च, अत्यल्पमिदमुच्यते करणस्य कर्मताप्रसङ्ग इति । सर्वेषामेव कारकाणां कर्तृव्यतिरिक्तानां कर्मताप्रसङ्गः, साधननियोगस्य कर्तृलक्षणतया तन्नियोगं प्रति सर्वकारकाणां विषयभावात् । तस्मात् सत्यपि तद्विषयत्वे यदुद्देशेन क्रियाप्रवृत्तिः तत् कर्म । यत्तु नान्तरीयकतया अभिसन्धिं विनापि विषयीभवति, तत् करणादिकमिति न कोऽपि दोषः ।

१३. यच्चान्यदुक्तम् — भावनायाः कर्तृव्यापाररूपत्वे सा अधिश्रयत्यादि-धात्वन्तरार्थ एवेति न तस्याः प्रत्ययार्थत्वमिति; तदपि न शोभते, यस्मात् भावनायाः सर्वत्र धात्वर्थत्वमेव नास्तीति न प्रतिजानीमहे । किं तु अन्योत्पादानुकूलात्मा भावना इत्येतावदेव । तत्र ‘पचति’ इत्यत्र अधिश्रयणादेः पचधात्वर्थत्वं नेति हेतोः भावनात्वमव्याहतम् । अधिश्रयत्यादिधात्वर्थत्वं तु अङ्गीकुर्मः यथा करोतिभावयत्यादि-वाच्यत्वं तस्याः ।

१४. अभ्युपगम्य च चेदमुक्तम् — अस्तु धात्वन्तरवाच्यत्वमिति । वस्तुतः सर्वत्र कर्तृकर्मनिष्ठा गुणविशेषा एव धात्वर्थः । भावना तु साध्यस्वरूपा व्यापार-स्पन्दादिशब्दवाच्या औदासीन्यविच्छेदलक्ष्यमाणशरीरा पूर्वोक्तसिद्धस्वभावधात्वर्थहेतु-भूता अभ्युपगम्यते इति न धात्वर्थत्वं तस्याः शक्यसंभावनम् । ननु नास्ति परिस्पन्दादिशब्दवाच्या क्रिया, चलत्यादिप्रत्ययानां संयोगविभागाभ्यामेव गुणविशेषाभ्यां उपपत्तेः इत्युक्तम्? सत्यमुक्तम् । अयुक्तं तु तत्, यतः तद्विषयत्वे चलत्यादिप्रत्ययस्य चलित्वा स्थितेऽपि तथा प्रत्ययप्रसङ्गः । अथ संयोगविभागधारायाः उक्तप्रत्यय-विषयत्वमुच्यते, तदा संयोगस्य विभागेन नाशात् तद्धारायाः गगनकुसुमतैव । एवं विभागस्यापि धारा दूरनिरस्ता । तस्मादस्ति तद्विलक्षणो विषयः परिस्पन्दः चलति-प्रत्ययस्य ।

१५. अपि च, स्थाणौ चलतिप्रत्ययप्रसङ्गः, तत्र संयोगविभागयोः सत्त्वात् । न च आधारदेशसंयोगविभागावेव चलतिप्रत्ययालम्बनम्, न संयोगविभागमात्रमिति वाच्यम्, स्थिरे मःस्ये तदाधारजलावयवसंयोगविभागवत्यपि चलतिप्रत्ययादर्शनात् । यदपि — आकाशदेशत्वं ज्ञेयनादीनामुक्तम्, तदपि अप्रत्यक्षत्वादाकाशस्य तदीयसंयोग-विभागयोः प्रत्यक्षप्रत्ययविषयत्वायोगादेव निरस्तम् । न च आकाशस्याप्रत्यक्षत्वेऽपि तत्र प्रस्तुतालोकसंयोगादिविषयत्वमुक्तप्रत्ययस्य इति वाच्यम्, अन्धतमसे झटिति विद्युति क्रियाप्रत्ययात् । नहि तत्र आलोकः प्रस्तुतोऽस्ति । नापि विद्युदालोकसंयोगादिः तद्विषयः; विद्युदतिरिक्तस्यालोकस्य आधारप्रत्ययनियामकस्य तत्राभावात् ।

१६. यत्तु — धात्वर्थसाध्यकव्यापारव्यतिरिक्तः फलसाध्यकः धात्वर्थकरणकश्च व्यापारो नोपलभ्यते इति न भावना स्वर्गभाव्यिका अस्तीति; तत्रेदं समाधानम् — न हि सर्वत्र साक्षात् फलगोचरः कर्तृव्यापारः । किं तु करणगोचर एव । फलाभि-सन्धानवशात् तत्रैवापर्यवस्यन् फलमपि गोचरयति । न ह्येषा रीतिः प्रकृते एव । किं तु सर्वत्र, प्रकारान्तरानुपलम्भात् । लोकवेदयोरियांस्तु विशेषः — कुठारादेः करणस्य सिद्धस्य फलोत्पादने विनियोगः, धात्वर्थस्य तु निष्पाद्यस्य इति ।

१७. यत्तु — प्रयत्नः परिस्पन्दो वा भावना इत्यादि विकल्पनम्; तत्रा-भिदध्मः — न वयं प्रयत्नमात्रं परिस्पन्दं वा भावनां ब्रूमः । किं तु, उभयानुगत-

मौदासीन्यविच्छेदसामान्यरूपम् । सति प्रयत्ने अथवा परिस्पन्दे 'करोति' इति प्रत्ययोदयात् । अतो न दोषः । अस्तु वा परिस्पन्द एव भावना । तथापि नाव्याप्तिः, आत्मप्रयत्नाधीनपरिस्पन्दवतामनात्मनां व्यापारः परिस्पन्दः आत्मासमवेतोऽपि आत्माधीनत्वादात्मनः इत्यङ्गीकारात्, यथा देवदत्तादिव्यापाराधीना विक्लिन्त्यादिः तण्डुलादिसमवेतोऽपि देवदत्तादिव्यापार इत्युच्यते, तद्वत् ।

१८. यदपि चोक्तम् — धात्वर्थातिरिक्तभावनाभ्युपगमे क्रियाद्वयं प्रतीयेतेति, तथा — साध्यस्वभावयोस्तयोः क्रियाकरणरूपतया संबन्धो न स्यादिति च, तथान्यदपि — काष्ठैः पचतीत्यत्र काष्ठैरित्यस्य संबन्धः न धात्वर्थे, तस्य करणत्वाभ्युपगमात्; नापि भावनायाम्, करणान्तरावरोधात्; इति; तत्र धात्वर्थस्य भावनासंबन्धादेव साध्यता-प्रतीतिः, न स्वत इति न क्रियाद्वयप्रतीतिः । नापि संबन्धानुपपत्तिः, स्वतः सिद्धरूपस्य धात्वर्थस्य भावनायां करणतया तदङ्गीकारात् । काष्ठैरिति संबन्धस्तु भावनासंबन्धाधीन-साध्यतया धात्वर्थे करणाकाङ्क्षे युक्त इति नोक्तदोषत्रयमपि ।

१९. 'विक्लिद्यन्ति' 'पचन्ति' इत्यर्थविशेषाभावप्रसङ्गं यत्, तत्रा-भिधीयते — न धात्वर्थाश्रयत्वं कर्तृत्वं यत्र दोषः प्रसरति । अपि तु प्रत्ययार्थ-व्यापाराश्रयत्वम् । एवञ्च कचिदाख्यातेन तण्डुलव्यापारस्य, अन्यत्र देवदत्तव्यापारस्य च अभिधानादर्थभेदोपपत्तिः । न च पचिक्लिदोः पर्यायत्वे तदुत्तरेण आख्यातेन कथं भिन्नव्यापारबोधनमिति वाच्यम्, प्रकृतिभेदेन प्रत्ययस्य विशिष्टार्थवत्त्वोपपत्तेः यथा भार्यादारशब्दयोः पर्यायत्वेऽपि तदुत्तरबहुवचनेन एकेनावयवगतबहुत्वबोधनम्, अन्येन — तु अवयवगततद्बोधने तद्वत् ।

२०. कर्मव्यभिचारात् भावना न सर्वत्राख्यातार्थ इत्येतदपि न समीचीनम्, 'स्वं यज्ञं यजति' 'अग्निं चिनुते' इत्यादिषु कर्मसद्भावदर्शनात् । अन्ततः सर्वत्र धात्वर्थ एव भाव्य इति न कुत्रापि व्यभिचारः इत्यप्युक्तमेव । भवतिभावयत्योरर्थ-भेदाभावप्रसङ्गनमपि न सुष्ठु, 'धात्वर्थविषयव्यापाराश्रयत्वं कर्तृत्वम्' 'कर्तृविषय-व्यापाराश्रयत्वं प्रयोजककर्तृत्वम्' इति प्रयोजककर्त्रोर्भेदात्, प्रयोजकव्यापारस्य णिचा-भिधानात् तिङा कर्तृव्यापाराभिधानादर्थभेदोपपत्तेः स्फुटत्वात् ।

एवं धात्वर्थातिरिक्तभावनायां सिद्धायां 'यागेन भावयेत् स्वर्गम्' इत्यर्थः 'यजेत स्वर्गकामः' इत्यादौ शब्दमर्यादयैव लभ्यते । पुरुषविशेषणमपि स्वर्गादिः भाव्यतया सवन्धमर्हति, भाव्यापेक्षत्वाद्भावनायाः, 'दण्डी प्रैषानन्वाह' इतिवत् पुरुषश्रुतिस्तु अनुवादः । धात्वर्थस्तु अयोग्यत्वात् न भाव्यः, करणत्वेनान्वयेऽपि श्रुत्यनुग्रहात् । यस्तु मन्यते — नियोज्यविशेषणं स्वर्गादि इति, तेनापि सामर्थ्यं नियोज्यविशेषणं शब्दानुपस्थितमपि स्वीकर्तव्यम् । अन्यथा अन्धादीनामपि नियोग-प्रसङ्गात् । अतः सामर्थ्यवत् नियोज्यविशेषणं अर्थादेव लभ्यते । फलं तु न तथा, तेन विना अनुपपद्यमानस्य कस्याप्यभावात् । न च अनुष्ठानं फलेन विना अनुपपन्नम्; नियोगादेव तत्सिद्धेः । अतः फलस्य शाब्दत्वमवश्याभ्युपेयम् । तथा च पूर्वोक्त एव वाक्यार्थ इति सर्वं समञ्जसम् इति ।

एतद्ग्रन्थव्याख्याता नारायणो नाम, अस्य पिता विष्णुः इति तदीयोपसंहार-पद्यादवगम्यते । इतोऽधिकं किमपि तदीयं चरितं नाधिगतम् । व्याख्या चैषा मूलार्थपरिज्ञाने महदुपकरोति इति स्फुटं पठितृणाम् ।

ग्रन्थस्यास्य इतोऽन्या अपि व्याख्या उम्बेकादिभिः प्रणीताः सन्ति इति ज्ञायते ।

एतद्ग्रन्थमुद्रणे संवादार्थं पर्यालोचितानि पत्राणि मुद्रितपुस्तकानि च आङ्गोपाङ्गानि संकलितानि इति नेह निर्दिष्टानि ।

एतन्मुद्रणे सुबहु साहाय्यमाचरितवताम् अण्णामलैविश्वविद्यालयीयपत्रिका-प्रकाशकानाम्, विश्वविद्यालयाधिकारिकाणां, मुद्रालयाधिकृतानां च सविधे कृतज्ञता निवेदनेन कृतकृत्यतां मन्यमानौ

विदुषामनुचरौ,
अण्णामलैनगरम्, }
20th January 1950. }
क. अ. शिवरामकृष्णशास्त्री ।
वि. ए. रामस्वामि शास्त्री ।

कारिकाणामकाराद्यनुक्रमणी ॥

	पृष्ठम्		पृष्ठम्
अ		व	
अभि चिनुत इत्यत्र	184	दृश्यमाने वस्तुभेदे	103
अच्छिन्नोत्पत्तयो	52	ध	
अतत्परत्वे फलता	194	धातुगोचरनिवृत्ति-	19
अनेकार्थत्वमन्याग्र्यम्	77	धातुप्रत्यययोः	26
अन्यदेव हि धात्वर्थ-	44	धातूनामभिधानीयान्	143
अन्यार्थाभिविवक्षायाम्	137, 157	न	
अपेक्षितत्वाद्भाव्यस्य	188	न क्रियाकरणाकारे	44
आ		न भावे नापि धात्वर्थे	28
आत्मकर्तृकमेवाह	17	न हि धात्वर्थकरण-	32, 46
उ		नित्यत्वे सर्वदा जन्म	56
उदासीनत्वविच्छेद-	144, 168	नियोगपरतन्त्रस्य	196
क		प	
कथं गम्येत वयसो	54	परोपाधिक्रियारूपो	176
कथ्यमानाद्रूपभेदात्	141	पाकं करोति पचती-	96
करणं खलु सर्वत्र	133	प्रतीयते नियोगोऽर्थात्	193
कर्तृव्यापार इष्टश्चेत्	39	प्रधानव्यापृतिर्यस्य	179
कर्मणा च करोत्यर्थो	33	प्रधानांशुमुपादाय	165
कर्मणो भावभेदं	21	प्रयोजकक्रियामाहुः	186
कः पाकः पचतीत्यत्र	92	प्रसिद्धस्यान्तरङ्ग-	58
कार्यं विभागसंयोग-	49	फ	
ज		फले न साक्षात्	156
जलावयवसंयोग-	151	ब	
त		बुद्धेतदेवं भगवान्	74
तदेव तस्य करणम्	127	भ	
तदेवं भावनार्थत्वात्	187	भार्या दारा जलान्यापः	181
तुल्यार्थत्वं भावयति	37	भावाभावे	9, 89

२२

कारिकाणामकाराद्यनुक्रमणिका

भाष्ये यतेतेति गिरा	166	विभागेन समुच्छेदात्	147
भेदोपहितसामान्य-	86	व्यापारबुद्ध्युपजनो	145
म		स	
मनोभूतपरिस्पन्दः	171	संयोगान्तं वर्तमानम्	62
य		संसर्गमोहितधियः	1
यागेन भावयेत्स्वर्गम्	67	सर्वत्र यदि धात्वर्थे	14
व		साधनानामभावः स्यात्	135
वाच्यो लक्षणभेदश्च	46	सामानाधिकरण्यात्	3
विक्रिप्तिमात्रसंकल्प-	114	सिद्धेर्गुणविशेषेण	64
विक्रियन्ति पचन्तीति	30, 106	हेतुसत्ता च कार्येण	60
		ह	

உ

ம த்த வி ல ா ச ம்

பல்லவ வேந்தனான முதல் மகேந்திரவன்மன்
எழுதியது

94
16
110

மொழிபெயர்ப்பாளிரியர் :

சித்தாந்த கலாநிதி ஓளவை. க. துரைசாமி.

முன்னுரை

மத்த விலாசம் என்பது கட்டுடியன் நாடகம் எனப் பொருள்படுவதாகும். இச் சிறு நாடகம் தென்னாட்டை யாண்ட வேந்தர் பெருமானான முதன் மகேந்திரவன் மனல் வடமொழியில் இயற்றப்பட்டது. இது திருவனந்தபுரத்துச் சமஸ்கிருத நூல் வெளியீடுகளுள் ஒன்றாக 1917-ல் பிரம் ஸ்ரீ கணபதி சாஸ்திரியவர்களால் வெளியிடப் பெற்றது. இது டாக்டர் J. ஹெர்ட்டேல், L. D. பாரனெட் என்ற மேனாட் டறிஞர்களால் தங்கள் மொழிகளில் மொழி பெயர்க்கப்பட்டுள்ளது.

இந்நாடகத்தை எழுதிய முதன் மகேந்திரவன்மன், பல்லவவேந்தருள் கி. பி. 6மூாம் நூற்றாண்டில் காஞ்சிமாநகரைத் தலைநகராகக் கொண்டு ஆட்சி புரிந்த பெருவேந்தனாவான்.

ஆந்திர வேந்தர்களான சாதவாகனர்கள் வீழ்ந்தபின்பு தென்னாட்டில் சிறப்புற்ற வர்கள் பல்லவர்கள். ஆந்தரளில் தொண்டை நாட்டின் வடபகுதியில் சளுக்க மன்னர் கள் ஆட்சி செய்து வந்தனர். அவருள் இரண்டாம் புலிகேசிபென்பான் வடபுலவேந்த னான அருண் வர்த்தனனைவின்று சூழவீருந்த குறுநில மன்னர்களை யடக்கிப் பல்லவர் கைப்பட்டிருந்த தன் வேங்கிநகரை மீள்பெற்று வெற்றியீறு கொண்டு விளங்கினான். பின்பு, அவன், தனக்காக வேங்கி நகர்க்கண் இருந்து ஆட்சி செய்யுமாறு தன் தம்பி விஷ்ணுவை நியமித்துத் தென்னாட்டில் தன் திறல் விளங்கச் செய்யும் கருத்தினனாய்த் தொண்டை நாட்டிற்குப் படை கொண்டு வந்தான். ஆந்தரளில் காஞ்சிநகர்க்கண் இருந்து ஆட்சி செய்த பல்லவ வேந்தன் சிம்ம விஷ்ணுவின் புதல்வனான முதன் மகேந்திர வன்மன். அவன், புலிகேசி பொரவந்தபோது, அரசெய்திய அணியனாய் இளையனாய் இருந்தமையின் சளுக்கப்படைக்குத் தோற்றுத் தென்னாட்டைந்து தங்கினான். தென்னாட்டுத் தமிழ்மறவரைத் திரட்டித் தமிழ்ப்படை யொன்றைத் திரட்டிக் கொண்டு காஞ்சிமாநகரைக் கைப்பற்றி நிற்கும் புலிகேசியைப் புல்லலூர் என்னுமிடத்தே எறட்டுப்பொருது புறத்தந்து ஓடச்செய்து பண்டேபோல் காஞ்சி நகர்க்கண்ணிருந்து தன் பல்லவ வரசியலைப் பண்புற நடாத்தினன்.

தொடக்கத்தில் மகேந்திரன் சைனசமயத்தை மேற்கொண்டு சமண்பள்ளிகள் பல நிறுவி அவற்றின் கண் சைன முனிவர் இருந்து ஜின தருமத்தை வளர்க்குமாறு ஏற்பாடு செய்தான். திருச்சிராப்பள்ளி முதலிய இடங்களிற் காணப்படும் பள்ளிகள் இவனு டைய அரசியலாதரவால் தோன்றியன. இதுபற்றியே முதன் மகேந்திரன் “சைத் தியகாரி” என்று அவர்களால் சிறப்பிக்கப்பெற்றான். பல்லவ வேந்தர்கள் வடமொழி வளர்ச்சியில் பேருக்க முடையவர்; அம்மொழியில் புலமையும் பெற்றிருந்தவர்; அதனால் முதல் மகேந்திரவன்மன் வடமொழிக் கலையில் புலமை சிறந்திருந்தான். அவன் காலத்தே நாட்டில், காபாலம், பாசபாதம், பொளத்தம் முதலிய சமயங்கள் நிலவின. அவற்றை எள்ளி நகையாடும் உபயும் இவ்வேந்தன் பால் இருந்தது. இவனே, சிவ நெறிக்கண் சிறந்த சமய குரவராக விளங்கும் திருநாவுக்கரசரைத் தொடக்கத்தில் கல்லிற்கட்டிக் கடலிற்றனானதல் முதலிய செயல்களால் ஒறுத்துப்

பின்னர்த் திருவருளால் நல்லறிவு பெற்றுச் சைவவேந்தனான. அதன் விளைவாக இவ்வேந்தன் திருச்சிராப்பள்ளியில் இருந்த சமண முனிவர்களைப் போக்கி இன்றும் இனிய காட்சிவழங்கி நிற்கும் திருக்கோயிலைக் கட்டிச் சிவவழிபாடு நிலவச் செய்தான். இவ்வாறே திருவதிகையில் உள்ள குணபரேச்சரமும் செங்கற்பட்டைச் சேர்ந்த வல்லத்திலுள்ள மகேந்திரவன்ம வாசலெனப்படும் திருக்கோயிலும் இவனால் கட்டப் பெற்றனவாம். அக்காலம் சைவ வைணவர்கள் சமயக் காழ்ப்பிற்றி இணைந்து சிறந்த இன்பக்காலமாதலின், சைவனான மகேந்திரன், மகேந்திரவாடி, மண்டகப்பட்டு முதலிய இடங்களில் திருமால் கோயில்களைக் கட்டினான். இறுதியில் புத்த சமண சமயங்களில் காழ்ப்பிற்றி வேண்டும் நலங்களை அவற்றிற்கும் செய்து உதவினான்.

முதல் மகேந்திரன் ஓவியக்கலை, சிற்பக்கலை, நாடகக்கலை, இசைக்கலை முதலிய கலைவளர்ச்சியில் பேரீடு பாடுடையன். சிற்றண்ணல் வாயில் முதலிய இடங்களிலுள்ள ஓவியங்களும், மண்டகப்பட்டிலுள்ள “தக்ஷிண சித்திர” மும், மத்தவிலாசமென்னும் இரத்தாலும், குடும்பியான்மலை இசைக் கல்வெட்டுக்களும் பிறவும் இவனுடைய கலைவளத்துக்குச் சான்று கூறுகின்றன. வாதாபி கொண்ட முதல் நரசிங்கவன்மன் இவற்கு மைந்தன்.

முதல் மகேந்திரனுக்கு அவனி பாஜனன், சத்துருமல்லன், குணபரன், விசித்திர சித்தன், லலிதாங்குரன், மத்த விலாசன், சைத்திய காரி யென்பன முதலிய பல சிறப்புப் பெயர்களுண்டு.

மத்த விலாசன் :---சைத்திய சோமனென்னும் காபாலியொருவன் கள்ளுண்டு மயங்கிப் பெண்ணொருத்தியுடன் களித்தாடி வருகின்றான். அவனது மயக்கத்தில் அவன் வைத்திருந்த கபாலத்தை நாயொன்று கவர்ந்தோடி விடுகிறது. அதனை யறி யாமல் அவன் எதிரே வந்த புத்தனொருவனைக்கண்டு தன் கபாலத்தைக் களவாடிக் கொண்டவன் அவனை என்று கலாய்க்கின்றான். இருவரும் நெறிவழுவிய பாசுபத நொருவனைக் கண்டு தம் வழக்கை யாராய்ந்து முறைவழங்குமாறு வேண்டுகின்றனர். முடிவில், புத்தனொருவன் நாயினிடமிருந்து அக்கபாலத்தைக் கொண்டு வரக் கண்டு அக்காபாலி அதனைப் பெற்று மகிழ்ந்து செல்கின்றான். இதுவே மத்த விலாச கீழ்ச்சியின் சுருக்கமாகும்.

பிராமணருக்குப் பூணூல் போலக் காபாலிகட்டுக் கபாலம் இன்றியமையாதது: ஒருகால் அது கெடுமாயின், குறித்த காலத்திற்குள் வேறொன்று தேடிக்கொள்ளல் வேண்டும்; காபாலி தன்மேனிமுற்றும் சாம்பற்பூசிக் காண்பார் அருவருக்கத்தக்க காட்சி யுடையனாதல் வேண்டும்; அவன் கள்ளருந்தலாம்; அருந்துங்கால் அவன் அக்களைக் கபாலத்திற் பெய்தருந்து வானுயின் குற்றயின்று; காரணத்தின் பண்பும் செயலும் காரியத்தின் பாலும் பெறப்படும். வரக்கடவ துறக்கவாழ்வு இம்மை வாழ்வின் காரியம். இம்மை வாழ்வில் உண்பனவுண்டு இன்பநுகர்ச்சி யெய்தாதார்க்குக் காரிய மாகிய துறக்கவாழ்வில் இன்பநிலை. காபாலிகள் கபாலத்தோடு ஆன் கொம்பு ஒன்றையும் ஏந்திச் செல்வர். தமது வழிபாட்டின்கண் அதனை வாய்வைத்துதி வழிபடுவர். அதனாலேயே தண்ணீரை முகந்து குடிப்பர். பெண்ணோடு கூடிவாழ்வது காபாலிகட்டு விலக்கன்று.

புத்த சாக்கியர்கள் ஊனுணவுகொள்வர்; புத்த விகாரங்களின் தலைவர்கள் உயர்வகை யுணவுண்டு உடல் கொழுத்திருப்பர். அப்புத்த விகாரங்கள் பொன்னும் பொருளும் நிறைந்து செல்வ நிலையங்களாகத் திகழ்கின்றன. அவர்களிற் பலர் அந் நிலையங்களில் சமய வொழுக்கங்கட்கு மாறானவற்றைச் செய்வர்; தங்கள் உடலை மூடிச்சொள்வதெல்லாம் தம் தீயொழுக்கத்தை மறைத்தற்பொருட்டு. அவர்களுடைய இறைவனான புத்த பெருமான் வேதாந்தங்களிலிருந்தும் பாரதத்திலிருந்தும் சிறந்த தத்துவகருத்துக்களைத் திருடித்தாமே புதிது படைத்ததாகப் பிறரால் கூறப்படுவர்.

இவற்றிடையே, ஜைனசமயத்தவர்களைப்பற்றி மகேந்திரவன்மன் ஒன்றும் கூறு கின்றனில்லை; இதனால், இந்நாடகத்தை அவன் ஜைன தருமத்தை மேற் கொண்டிருந்த காலையில் எழுதியிருக்க வேண்டுமெனக் காணலாம்.

இவனுடைய சிறப்புடைய பெயர்களுள், காப்புச் செய்யுளின் நான்காமடியில் அவனிபாஜனன் என்பதும், இறுதியில் சத்துருமல்லன் என்பதும், நாடகதபனத்தில் நடியின் கூற்றில் குணபரன் மத்த விலாசன் என்பனவும் காணப்படுகின்றன.

ம த்த வி ல ா ச ம்

முதல் மகேந்திரவன்மன் எழுதியது

(Translated by Siddhantha Kalanithi Avvai. S. Doraiswamy Pillai
Research Department.)

நடர்கள்.

சத்தியசோமன் — காபாலி.

பப்புநகர்பன் — பாசபதன்.

நாகசோன் — புத்தன்.

பித்தன்.

சுத்திரதாரி.

தேவசோமா — காபாலியின் பணிமகள்.

நடி.

இடம்: நாஞ்சிமா நகர்.

(நாந்திக்குப்பின் சுத்திரதாரன் வந்து)

சுத்திரதாரன்: (நாந்திக்குப்பின் நடிக்காதவன் வருகிறான்) மூவுலகையும் ஆட்டுவிக்கும் முதல்வன், திவ்ய காபாலி; அவனுடைய ஆடல் எங்கும் பரந்தது: மொழி, உடை, உடல், செயல், குணம் எல்லாம் அவன் விளையாட்டி. அவனது இச்சை வழியே உணர்வுகள் எழுகின்றன. தன் நாடகத்தைத் தானே காண்பவன்; வரம்பில் அறிவன். அவன் அருளால் உலகமுழுதும் உன் புகழ் பரவுக¹. ஆகா, என் முதல் மனைவியின் புலவியை நீக்குதற்குக் கைகண்ட வழியொன்றைக் கண்டுகொண்டேன். அவள் இளையாளோடு எப்போதும் பிணங்குகிறாள். சபையோர் என்னை இந்த நாடகத்தை நடத்தும்படி பணித்தமையால் இது தக்க வாயிலாயிற்று. அவளை யழைத்து வருகிறேன். (திரைப்பக்கம் பார்க்கிறான்) நடி, எங்கே காணோமே.

நடி: (கோபமாய்) கடைசியாய் மத்தவிலாச²த்தைக்காட்ட வந்துவிட்டார்களோ?

நடி: நன்றாய்ச் சொன்னாய், அதுதானடி.

நடி: அப்படியானால் ஆடும்; யார்மேல் உமக்கு அதிக ஆசையோ அவளோடே ஆடும்.

1. விபரந்தரவணி பாஷனம்: இதன் கண் மகேந்திரசோமன் தொடக்கத்தில் தான் அவன் பாஷனம் என்ற பெயர் குறிப்பாகக் காட்டப்படுகிறது.

2. மத்த விலாசம்:—மத்த விலாச (இளமை கல் கனிந்தோ) என்ற சிறப்புப் பெயரையுடையவன் எழுதியது; எம்மக்குற்றேன் வரலாறு; எம்மக்குற்றேன் செப்கை; மத்தம்-இளமைச் செருக்கும் ஆம்.

சூத் : சே சே, நான் உன்னோடு ஆட வேண்டுமாமே.

நடி : யார்? அவளுடைய ஏற்பாடோ?

சூத் : ஆமாம் ஆமாம். மேலும், நீ வந்து ஆடுவாயானால் உனக்குப் புகழ்.

நடி : எனக்கென்ன? நீர்தான் முக்கியம்; உமக்குத்தான் புகழ், பரிசு எல்லாம்.

சூத் : நீ சொல்வதும் சரிதான். எப்படியென்றால், நீ நன்றாய் ஆடப்போகிறாய், சபையோர் உன்னுடைய ஆட்டங்கண்டு மகிழ்ந்து என்னைப் பாராட்டப்போகிறார்கள்.

நடி : அப்படியா? அப்படியானால் இதோ அவையோர் பாராட்டைப் பெற்று விட்டேன், பாரும.

சூத் : நிச்சயமாய்ப் பெற்றுத்தான்விட்டாய்.

நடி : சரி சரி, இந்த ஒரு நல்ல சேதி சொன்னீர்களே உமக்கு என்ன பரிசு தருவது!

சூத் : நல்ல சேதிக்காக என்ன பரிசு தருவது என்று வீண்காலம் போக்க வேண்டா, அதோ பார், பிரியே, உன் முகத்தைப் பார்க்கிறேன். என்ன அருமை! புன்னகை தவழும் முகம். என்ன மந்தகாசம்! வளைந்த புருவம், இதைவிடத்தான் நான் வேறே உன்பால் எதை வேண்டிவேன்.

நடி : நல்லது. இப்பொழுது என்ன நடிக்கப் போகிறீர்?

சூத் : ஏன்? நீ தான் முன்பே சொல்லிவிட்டாயே : மத்த விலாசம் என்று.

நடி : மெய்யாகவே என் கோபத்தால் நான் பேசிவிட்டாலும் அதை நடிக்க என் மனமும் விரும்புகிறது. அஃதிருக்கட்டும். இந்த நாடகத்தை எழுதின புலவர் யார்? அவர் சிறந்தவர் போலிருக்கிறதே.

சூத் : நடி! கேள்! அகப்பகை ஆறும்¹ அடக்கினவன் யாவன், பிறர்க்கு நன்மை செய்யும் வகையில் ஐம்பூதங்களை யொப்பவன் யாவன், அவன் மகேந்திரவன்மன்² என்னும் புலவன்; சிம்ம விஷ்ணுவின் புதல்வன்! நிலவலயத்து நடு நிற்கும் நேரிமால் வரை போலும் பல்லவ குலத்திற் பிறந்தவன். கொள்கையாற் சூழவுள்ள வேந்தரால் வாரினும் மேலோன்; வெற்றியிலும் செல்வத்திலும் ஆகண்டவன்³; செல்வத்தாலும், கொடையாலும் மன்னாதி மன்னர்க்கெல்லாம் ஒளியாக விளங்குவான். மேலும்;

(பாட்டு)

அறிவும் ஈகையும் அருளும் தகைமையும்
வண்மையும் புலமையும் வஞ்ச மின்மையும்
மெய்மையும் விறலும் மேதகு மென்மையும்
எனவரும் நல்லியல் பிடம்பெரு துழந்தன
துன்னுதற் கமைந்த சூழ லிவனென
மன்னிய வென்னும் மாண்குணன்³ ஊழி

1. அகப்பகை ஆறு : கரம், வெள்ளி, உலோகம், மயக்கம், மதம், மரபுபடு என்பன.

2. ஆண்டவன்—இசுதிரன்.

3. நல்லியல்புடன் இடம்பெருத உழந்து சூழல் இவன் என மன்னிய என்னும் மாண்குணன், உழந்தன வருத்தின, சூழல்—இடம். மன்னிட—நிலைபெற்றத்தின்.

இறுதியில் எல்லாம் ஒடுங்குங் காலை

காரண முதலிற் கலந்துநின் றுங்கே¹

அல்லதூஉம் அவனே

அமிழ்துபொதி செஞ்சொல் லாரறி வாளன்

ஆழமுந் தெளிவும் அமையா வாயினும்

செய்யுட் பயன்கொளும் பெய்மணியா கான்.

நடி : அப்படியா? அப்படியானால் என் சுணக்கம். இது புதுமையான நாடக மாதலால், இந்த நாடகம் திண்ணமாக அவையோர்க்கு இன்பம் தரும்; உடனே நடிப்பது தான் தக்கது.

சூத் : ஆமாம்.

(பாட்டு)

என்பெருந் செல்வம் எழிற்புலவ ரின்பாடல்

மன்புகழ்க்கு வாயில்என் மனங்கவரு மன்னே.

(உள்ளிருந்து)

தேவசோமா, அன்பே.

குறுகையா ணல்கும் குளிர் நறவ மாந்தி

மறுகில்வரு காபாலி செல்வமகன் மண்டைபோல்.

(குத்திரதார் போகிறான்)

நாபா : (தள்ளாடி) தேவசோமா, அன்பே, ஒருவன் தவத்தால் தன்னையடக்கி வேண்டிய சித்தியெல்லாம் பெறலாம் என்பது உண்மையே. ஆனால், நமது பரம விர தத்தால் கண்ணும் மனமும் கவரத்தக்க அழகு கைவரப் பெறலாமல்லவா?

உன் முகம் எப்படி விளையாடுகிறது பார், வேட்டுவன் வில்போல் புருவம் வளை கிறது; அதன்மேல் வியர்வை அரும்புகிறது; காரணம் இன்றியே நகை தோன்று கிறது, கடைக்கண் சிவந்துள்ளது; விழிகள் சுழலுகின்றன;— மருண்ட பார்வை. தோளிலணிந்தமாலே சரிந்து அசைகிறது; குழல்கள் சரிகின்றன.

தேவ : தலைவ, நான் குடித்திருப்பதாக நினைக்கிறீரா, என்ன? குடித்தவன் போல நினைத்துப் பேசுகின்றீரே.

நாபா : பெண்ணே, நீ என்ன சொல்லுகிறாய்?

தேவ : நான் ஒன்றுமே சொல்லவில்லை.

நாபா : அப்படியானால் நான் குடித்திருக்கிறேனா?

தேவ : தலைவரே, இந்த நிலம் சுற்றுகிறதே; நன்றாய்ச் சுற்றுகிறதே. நான் விழுந்துவிடுவேன்போ லிருக்கிறது, என்னைப்பிடியுமே.

நாபா : சரிசரி. அன்பே (அவளைப்பிடித்துக்கொண்டே தடுமாறி விழுகிறான்.) சோமதேவி, கண்ணே, என்மேல் சினமோ? நான் நெருங்க நெருங்க விலகி விலகிப் போகிறாயே.

1. காரியப்பொருள்கள் ஒடுங்குதல் காரணமாக முதலில் ஒடுங்கும்; விரிந்த காரியப்பொருள்கள் இறுதியில் ஒடுங்கியமை உதாரணமாக நெருங்கும் பலவும் மகேந்திரன் பால் ஒடுங்கின என்பது.

தேவ : ஆமாம், சோமதேவி கோபமாய்தான் இருக்கிறாள். அதனால்தான் நீ என்ன நயம் பண்ணினாலும் — அவளெதிரில் வீழ்ந்து கும்பிட்டாலும் — விலகியே போகிறாள்.

காபா : சரி, நிச்சயமாய் நீ சோமதேவிதானே (நினைத்து) இல்லை, இல்லை நான் தப்பாய்ச் சொல்லிவிட்டேன் நீ தேவசோபா.

தேவ : சோமதேவிதான் உமக்கு ஆனவன்; அதனால்தான் நீங்கள் என் பெயரைக் கூப்பிடமாட்டேன் என்கிறீர்கள்¹.

காபா : இந்த மயக்கந்தான், காதலி, உனக்கு என்பேல் கோபம்கொள்ளச் செய்தது; இதனால் என் பேச்சிலும் தவறுதல் உண்டாகிவிட்டது.

தேவ : நல்லகாலம் நீங்கள் தப்புச்செய்யவில்லை யல்லவா?

காபா : எப்படி குடிமயக்கம் என்னைக்கெடுக்கிறதோ தெரியவில்லையே. சரி சரி, இன்றையிலிருந்து குடிப்பதையே விட்டுவிடப்போகிறேன்.

தேவ : ஐயோ, காதலா! வேண்டா வேண்டா, எனக்காக உங்களுடைய தாய் சமய மொழுக்கத்தைக் கைவிடவேண்டா? (காலில் விழுகிறாள்)

காபா : (அவளை எடுத்துத்தழுவி) தீரீரா, தீரீரா², சிவசிவா, காதலி. ஓ நீ நன்றாய் அழகாய் உடுத்திக்கொள், நன்றாய்க்குடி, மான்விழியால் என்னைப்பார். இதுவே முத்திரெறி யென இயம்புவார்.

(பாட்டு)

மேவரிய முத்திக் கிதுறெறியென் றேவினம்பும்,
மூவருக்கு மேலாம் முதல்வன்னுள் வாழியவே.

தேவ : சுவாமி, இந்தமாதிரி இனிப்பேசக்கூடாது. ஆருகதர் முத்திக்கு வழி வேறு சொல்லுகிறார்கள்.

காபா : ஆம். பாடே, நீ சொல்லுது சரி. ஆனால், அவர்களுல்லாம் நம் சமயத் துக்கு மாறுபட்டவர்கள். எப்படியென்றால், அவர்கள் காரியத்தின் குணம் காரணத்திற்கும் உண்டென்பர்; இன்பமெல்லாம் துன்பம் போலக் காரியம் என்பர்; இதனால், பாவம், அவர்கள் தங்கள் கொள்கையைக்கொண்டே தங்களுக்குக் கேடு செய்துகொள்ளுகிறார்கள்.

தேவ : அட பாவமே.

காபா : பாவம் பாவம். அந்தப் பாவிகளின் பெயரை வசையாகக்கூடச் சொல்லக் கூடாது. உயிர்களுக்கு எவ்வளவு கொடுமை சொல்லுகிறார்கள் தெரியுமா? துறவு துறவு என்று துறவறம் பேசுவர்; தலைமயிரைத் தாங்களே பறிப்பர்; உடம்பெல்லாம் அழுக்குப் படிந்திருப்பர்; உண்பதற்குக்கூடக் காலம் குறிப்பர்! அழுக்குடை உடுப்பர்; இப்படிப் பல காரியங்களைச் செய்வர். இதோ பார், அவர்களைப்பற்றிப் பேசியதனால் என் நா அழக்காய்விட்டது. அதை இப்பொழுது கழுவவேண்டும்.

தேவ : அப்படியானால் நாம் வேறொரு கள்ளக் கடைக்குப் போவோம்.

1. தேவசோமதேவதான் கலியக்கந்தரில் சோமதேவிபென வாய்ப்பெழுகின்றார் என்பது; அப்பொழுது வாயிலாகத் தேவசோம, சோமதேவிபென வேறொருத்தி அவனுக்கு வாய்ப்பு உண்டென்பதற்குக்கொண்டு எச்சரிக்கையுடன் இருப்பார்.
2. தீரீரா—அஹா, வாழ்க வாழ்க எனப்பொருள்படக் காரியங்கள் வழக்கும் குறிப்புகளும்.

காபா : அதுதான் சரி (தெருவிற செல்கின்றனர்) ஆ, காஞ்சிமா நகரின் அழகே அழகு. மாடங்களின் தலையில் தங்கும் மேகங்களின் முழக்கமும் முழவு முழக்கமும் கலந்து எவ்வளவு பெருமுழக்கத்தைச் செய்கின்றன; அங்காடிகளில் விற்கப்படும் பூக்களைக் கூட்டினால் ஓர் இனிய வசந்த காலத்தையே உண்டுபண்ணி விடலாம். மகளிர் காலிலணியும் சிலம்புகளின் ஒலி மலரம்புடைய மாரனை வென்றோ மெனத் தருக்கி முழக்கும் வெற்றி முரசின் வீரமுழக்கம் போலன்றோ விளங்குகிறது: அந்தமில் இன்பத் தழுவில் வீடு; 'ஆன்றவிர்தடங்கிய சான்றோர் அஃகியகன்ற அறிவுக்கண் கொண்டு காணும் பேரின்பம் நிலைபெறும் வீடு இக்காஞ்சியேயாகும். உடலுக்கு உணவு; மகளிர்க்கு மைந்து.

தேவ : தலைவரே,

மறுவின்றித் தீவிய காஞ்சிமா நகர் - காணுங்காலை

மறுவில் போகத்து வாருணி¹ போல்வது.

காபா : அதோ பார். பார் பார், அதோ தோன்றும் கள்ளக் கடையைப் பார். சிறந்த யாகசாலைபோலத் திகழ்கிறது.

(பாட்டு)

நொடை² நவின் றெடுத்த போருயர் நெடுங்கொடி

வேள்வு³ புகன்றெடுத்த வியனெடும் யூபம்;

சொரிதரு கள்ளே தொய்யாச் சோமம்;

கள்ளுண் மாக்களே மறைகரை நாவின்;

கன்முகர் தளிக்கும் கட்டின் மொந்தை

எள்ளறு சோம மெடுத்துச் சொரி பாண்டில்⁴;

குழுவந்த மகிழும் துணைபுணர் களிகள்

ஆவுதி வழங்கும் அருந்தொழின் மாக்கள்;

அன்னோர் வழங்கும் அருமொழி காணும்

மின்னே யசுபுகல்⁵ மெய்ம்மறை யாரும்;

பாட்டெவாஞ் சோமம் பாண்டில் கருவம்

வேட்கை வேட்கும் வெவ்வழல் அன்றே

எண்ணின் கண்ணெடை யாளன்⁶

இயல் நெறி முற்றிய இயமா⁷ன்னே.

1. வாருணி—வருணன் மகன்; குடிசுப்படுங் மதுவகைகளுக் குன்ற.
2. நொடை—வீலை.
3. வேள்வு—வேள்வி.
4. பாண்டில்—அடிப்பை.
5. யசு—யசுவீரன்.
6. கண்ணெடையாளன்—கள்ளிப்போன்.
7. இயமா—வேள்வி செய்பவன் தலைவன்.

தேவ: ஆமாம். அன்பு,

(பாட்டு)

அருத்தியில் நாம் ஏற்கும் அருங்கட் பவியே,

உருத்திர பாகமாம்¹ ஓர்

கபாலி: ஆ. குடியர் ஆடும் கூத்துப் பார்ப்பதற்கு எவ்வளவு நன்றியிருக்கிறது பார்; அந்தக்கூத்து தண்ணுமையிசைக்கு ஏற்ப, ஆடுவது நேரத்தியாக இருக்கிறது. அவர்களுடைய அவநயமும் பேச்சும் கண்ணும் எத்துணை வகையில் மாறி இயங்குகின்றன! மேலாடை தூக்கிய கையில் கட்டப்பட்டிருக்கிறது. மேலாடை நழுவும்போது அதைச்சரிப்படுத்துங்கால் தாளம் சிறிது தவறுகிறது. கழுத்தணிகள் முறைமையங்கியல்கின்றன.

தேவ: ஓ, நீங்கள் நாட்டியக்கலையில் நல்ல பயிற்சியுள்ளவர்போல இருக்கிறதே
கபா: ஆ, அதோபார்

(பாட்டு)

கழன்றுதிர்த்தன அணிகள் பல்வகை கன்னி வாருணியாயின;
கைகலந்த பிணங்கு காதலர் கன்னி வாருணியாயினர்;
அழன்மெழுந்தனர் மைந்தர் மைந்தி னமைந்த வாருணியாயின;
அன்பரன்புறு வாழ்க்கையாம் விளையாடல் வாருணியாயின.

கண்ணுதல் நெற்றிக் கண்ணால் காமனைக் காய்ந்தானென்பார்,
எண்ணுங்கால் பொய்யே சொன்னார் உண்மை வேறறியார் பாவார்.
பண்ணவன் கண்ணார் தீயால் எண்ணெயாய்² உருகிநின்று
எண்ணுடை நமருட் காம எரியினை வளர்க்குமாலோ.

தேவ: சாமி நீர் சொல்வதுதான் சரி. உலகருள் முதல்வன், உலகிற்கு நன்மை தருகொள்கிறார்கள்.

கபா: அம்மா, பிச்சை;

(உள்ளிருந்து) இதோ வாருங்கள், சாமி, பிச்சை; வாங்கிக்கொள்ளுங்கள்.

கபா: இதோ வருகிறேன் அம்மணி: (பருண்டு) எங்கே என் திருவோடு.

தேவ: நான் பார்க்கவில்லையே.

கபா: (நினைத்து) ஆ ஆ. அதோ அந்தக் கள்ளக்கடையில் வைத்து மறந்து விட்டேன் என்று நினைக்கிறேன். நல்லது, நாம் திரும்பிப்போய்ப் பார்ப்போம்.

தேவ: சரிதான் சாமி, இங்கே பிச்சைபோட அன்பாகக் கூப்பிட்டார்களே, அதை வாங்காவிட்டால் தப்பல்லவா? நாம் என்ன பண்ணுவது?

கபா: ஆவத்துக்குப் பாவமில்லை, அதைப் பசுவின் கொம்பில்³ வாங்கிக்கொள்.

1. உருத்திரபாகம்—உருத்திர முத்திக்கு வழங்கும் பாகம்

2. மூலத்தில் "கிசேம்" என்ற சொல், எண்ணெய் என்றும், காதல் என்றும் கவர் பொருள்பட சிறிதறது.

3. மண்டையோடு பசுவின் கொம்பும் கையில் எத்தித்திரிவது அபாலிக்கு இயல்பு

தேவ: சரி, சாமி, அப்படியே வாங்கிக்கொள்கிறேன் (வாங்கிக்கொண்டு வர இருவரும் பலியோட்டைத் தேடிப்போகிறார்கள்)

கபா: என்ன இது; இங்கேயும் அது காணப்படவில்லையே. (அச்சத்துடன்) மகேஸ்வரர்களே! மகேஸ்வரர்களே!¹ நீங்கள் என் பலியோட்டைப்பார்த்துண்டா? (தனக்குள்) அவர்கள் என்ன சொல்லுகிறார்கள்; காணவில்லை என்கிறார்களோ? ஐயோ, எனக்குக் கேடு வந்து விட்டதே! என்னுடைய சுவமே ஒழிந்ததே! இனி நான் எப்படி காபாலியாக முடியும்? ஓ. என்ன துன்பம்!

(பாட்டு)

உண்பதற்கும் தின்பதற்கும் உண்கலஞ்சு உடனிருந்தாய்

பண்ணரியாய் துயாய் பலவுதவிப் பலியோடே

பிரிப்பரிய கேண்மை பிறங்குவோர் பிரிந்தாற்போல்

உருப்பரிய வோடிமுந்து உளங்கவலை நிறைவேவே

(கீழே வீழ்ந்து தலையிலடித்துக் கொள்கிறான்)

நான் காபாலி தான்; அந்த ஓடு இலக்கணை மாத்திரையே² ஒழிய வேறில்லை காபாலி என்ற பெயர் என்னை விட்டுப்போகாது.

தேவ: சாமி, அந்த ஓட்டை யாரெடுத்துக்கொண்டிருப்பார்கள்?

கபா: அன்பே, அதில் சிறிது வறுத்த கறியிருந்தது. நாயோ, ஒரு புத்த துறவியோ, யாரோ எடுத்துக்கொண்டிருக்கலாம்.

தேவ: அப்படியானால், இந்தக் காஞ்சி நகர் முற்றும் சுற்றித் தேடிப்பார்ப்போமா?

கபா: அப்படித்தான் செய்யவேண்டும். வா போவோம் (போகிறார்கள்; எதிரில் ஒரு புத்த துறவி தன் உண்கலத்தை மேலாடையில் மறைத்துக்கொண்டு வருகிறான்)

புத்தன்: (களக்குள்) ஆ, வணிகன் தனதாசனுக்கு நிகராகத் தானம்செய்பவர் யார். இருக்கிறார்கள். இன்றைக்கு அவன் சமராதனை; எவ்வளவு உயர்ந்த உணவு; எத்தனை வகை மீன் கறி! இன்பமான நிறம்; நேர்த்தியான மணம்; இனிமையான சுவை. இப்பொழுது நான் அரசனுடைய சாலைக்குப் போகப் போகிறேன். (நடந்து கொண்டே தனக்குள்) அருட்கடலாகிய நம்முடைய நாதனுை ததாகதர்³ நமக்குச் சில கட்டளை ஏற்படுத்திவிட்டார். அழகான கட்டிடங்களில் தங்கவும், உயர்ந்த படுக்கையில் படுத்துறங்கவும், பகலில் உண்ணவும், மாலையில் இனிய பானங்களை யருந்தவும், பஞ்சவாசத்தோடு⁴ கூடிய வெற்றிலை போடவும், மென்மையான ஆடை களை யுடுத்தவும் அனுமதி தந்திருக்கிறார். இவைகளை யெல்லாம் செய்தவர் பெண்ணையும் மதுவையும் ஏனோ விலக்கிவிட்டார். இல்லையில்லை, அவர்தான் எல்லாம் தெரிந்த

1. மகேஸ்வரர்கள்—சேவில்களிலிருந்து அக்கு கடை பெறும் பணிகளைச் செய்வதாகச் செய்வதும் செய்வோரை மேற்பார்வை செய்வதும், பலவகை நிவந்தங்களையும் கண்ணியப்பதும், பணியில் தவறவோரை ஒழித்த தெரி திறத்தவரும் செய்வர். கல்வெட்டுக்கள் இவர்களை அடிக்கடி குறிக்கும்.

2. இலக்கணை மாத்திரை: மூலத்தில் "லக்ஷணை மாத்திரை" என்றது: இது வரசகம், லக்ஷணம், விபஞ்சகம் என்ற சொல்லிலையில் முற்றாகவும், அபிதை, லக்ஷணம், விபஞ்சகம் மீருத்திப்பெயர் பொருளிலையில் முற்றாகவும் கூறப்படு வனவற்றுள் எடுவனது.

3. ததாகதர்: புத்த பெருமானுக்கு ஒரு பெயர்: அந்நால் கூறும் அக்கம்பை செய்வார் என்பது பொருள்.

4. பஞ்சவாசம்: தசகாலம், இலவங்கம், சாதவரம், சீபெருகு, சாம்பர் என்ற ஐந்து; இது பஞ்சமுகவாசம் என்றும் வழங்கும்.

வரையிற்றே, இதையேன் அவர் குறிக்கத் தவறிவிட்டார்? அவர் விலக்கி யிருக்க மாட்டார்; இந்தக் கிழட்டுத் துறவிகள் உண்டே, இவர்கள், இளமைத் துறவிகளான நம்மேல் பொறுமைகொண்டு இப்படி ஏற்பாடு செய்திருக்கவேண்டும்; இப்படியே ஆகமத்திலும் எழுதிவிட்டிருப்பார். இவைகளால் 'திருத்தப்பாத மூல எடு எங்கே யிருக்கிறதென்று தேடிப் பார்க்கிறேன். தேடிப் பிடித்துப் புத்தபகவானுடைய அறவுரையை எடுத்துக்காட்டி இந்தப் புத்தகங்களுக்கு நன்மை யுண்டிடுவனாகிறேன். (எடுத்துப் போகிறான்).

தேவ: சாமி, சாமி, அதோ பாரும், துவராடை வேடத்தான் ஒருவன் சோர்ந்த நடையுடன் விரைந்து போகிறான். உடம்பைக் கூனிக்கொண்டு இந்தப்பக்கமும் அந்தப்பக்கமும் பார்த்துக்கொண்டே நன் மக்கள் நடக்கும் பெருவழியே போகிறான் பாரும்.

காபா: ஆமாம், அன்பே, அதுதான் சரி. இதையிட என்ன? எதையோ ஒன்றை அவன் ஆடைக்குள் மறைத்துக்கொண்டிருக்கிறான்.

தேவ: ஓடி அவனைப் பிடித்து அவன் கையில் என்ன இருக்கிறது பார்க்கலாமே

காபா: ஆமாம் அப்படித்தான் செய்யவேண்டும். (இருவரும் போய்) ஓய் சந்நியாசி! நில நில.

புத்தன்: யாரது என்னை இப்படிச் கூப்பிடுவது? எனக்கு வியப்பாயிருக்கிறதே. (நின்று பார்த்து) ஓ, இவன் அந்த முட்டான் ஏகம்பத்தில் இருக்கும் காபாலி. சரி, இனி, அவனுடைய குடிவெறிக் கூத்துக்கு நாம் பொருளாகக்கூடாது. (வேகமாய்ப் போகிறான்.)

காபா: அதோ, அன்பே, என் கபாலம். கிடைத்துவிட்டது! என் கபாலம்! என்னைப் பார்த்தவுடனே அவன் பயந்து ஓடுவது ஒன்றே தக்க சான்றாகிவிட்டது (முன்னேயோடி மறித்துக்கொண்டு) தடிப்பயலே, இப்பொழுது எப்படிப் போவாய்.

புத்தன்: ஏ, அண்ணே! காபாலி; இப்படிபேசாதே, என்ன இது. (தனக்குள்) ஓ; இவன் மிக அழகாய் இருக்கிறானே!

காபா: ஓய் சந்நியாசி, சற்று அதைக் காட்டு. உன் கையில் எதோ ஒன்றைத் துணிக்குள் மறைத்திருக்கிறாயே, அதை நான் பார்க்க வேண்டும்.

புத்தன்: இல்லை, அண்ணே, அப்படிச் சொல்லாதே. இதைத் தெரிந்துகொள். நாங்கள் அதை மறைத்துத்தான் கொண்டுபோக வேண்டும்.

காபா: உண்மைதான். இப்படி மறைத்துக்கொள்ளத்தான் உங்கள் புத்த பகவான் நீண்ட அங்கி போடச்சொன்னார்போல் இருக்கிறது.

புத்தன்: அதுதான் சத்தியம்.

காபா: அது "சம்விருத்தி சத்யம்"¹; எனக்குப் பாரமார்த்த சத்யம் வேண்டும்

புத்தன்: சரிசரி, வேடிக்கை போதும். பிஷாநேரமாகிறது. நான் போகவேண் டும். (அவன் சிறிது நடக்கிறான்).

காபா: மடப்பயலே, எங்கே போகிறாய். என் பாத்நிரத்தைக் கொடுடா. (புத்தனுடைய ஆடையின் முன்தானையைப் பிடிக்கிறான்).

1. சம்விருத்தி, பாரமார்த்த சத்யம் சத்தியத்தை வகுத்துக் கூறுவர். பிஷாநேரமாய் எழுதிய சாத்திரதேவர்; அவர் மகேந்திரவன்மன் காலத்தில் இருந்தவர்.

புத்தன்: புத்தசரணம் புத்தசரணம்.

காபாலி: புத்த சரணமா? கரபட்¹ சரணம் என்றல்லவோ சொல்லவேண்டும்; அவனல்லவோ களவுதூவ் எழுதினவன். எப்படி யிருந்தாலும், புத்தன் கரபட்னைவிட உயர்ந்தவனல்லவா? ஏன்? உங்கள் புத்தனார், பிராமணர்கள் கண்மூடியிருந்த சமயம் பார்த்து, அவர்களுடைய மகாபாரதத்திலிருந்தும் வேதாந்தங்களிலிருந்தும்² பலகருத் துக்களைத் திருடித் தன் பிடகத்தை நிரப்பிக் கொண்டாரல்லவா?

புத்தன்: இந்தப் பாவம் தொலைக.

காபா: இவ்வளவு திறமையாக நடக்கக்கூடிய துறவிக்குப் பாவம் தொலையாமல் கூட இருக்குமா?

தேவ: என்ன, சாமி, களைத்துவிட்டீரா? பலியோட்டை இப்படியெல்லாம் பெற முடியுமா? இந்தச் செம்பிலுள்ள கள்ளைக் குடித்துக் களைப்பை நீக்கிக்கொள் றும். அப்போதுதான் சரியாய்ப் போராட முடியும்.

காபா: அதுதான் சரி (தேவசோமா கள்ளைக் கொடுக்கக் காபாலி குடித்து விட்டு) நீயும் கொஞ்சம் சாப்பிடு.

தேவ: அப்படியே, சாமி (அவன் குடிக்கிறான்).

காபா: இவன்தான் எங்களுக்குத் தீமை செய்தான்; ஆனால் எங்கள் கொள் கைப்படி எங்களிடத்திலுள்ளதை மறவருக்கும் பகுத்தளிக்கவேண்டும். ஆகையால் மிச்சத்தை இவனுக்கும் கொடு.

தேவ: உங்கள் கட்டளைப்படியே. சாமி, ஐயா, இதைச் சாப்பிடும்.

புத்தன்: (தனக்குள்) என்ன பாக்கியம். சங்கடம் என்னவென்றால் மற்றவர் கள் எல்லாரும் பார்ப்பார்கள் (உரத்த குரலில்) அம்மா, இம்மாதிரி சொல்லாதே. நாங்கள் சாப்பிடுவது முறையல்ல. (வாய்க்குள் எச்சில் கூட்டி விழுங்குகிறான்.)

தேவ: சரிதான் போம். இந்தப் பேறு உமக்கு இனி எங்கே கிடைக்கப் போகிறது?

காபா: அன்பே, அவன் பேச்சே அவன் மன விருப்பத்திற்கு மாறாயிருக்கிறது. வாய் குழறும்போதே தெரியவில்லையா? நாவில் நீறுறுகிறது பார்.

புத்: இன்னும் உனக்கு என்மேல் தயவு வரவில்லையே?

காபா: தயவு இருந்தால் நான் வீதராக³யின்றியிருக்க முடியுமா?

புத்: ஒருவன் உன்னத்தில் விழைவில்லையானால் அவனிடம் வெகுளியும் இராதே.

காபா: என் பொருளை என்னிடம் கொடுத்துவிட்டால் என்னிடம் வெகுளி இராதுதான்.

புத்: என்பொருள் என்று சொல்லுகிறாயே, என்ன அது? எனக்கொன்றும் விளங்கவில்லையே.

காபா: என் கபாலவோடு.

1. கரபட் = துல்களில் மூலதேவனென்றும், கரணிகதன் என்றும் கூறப்படுவான்; கரபட் = கரவன்.

2. வேதாந்தங்கள்; உபநிடதங்கள். பிடகம் - பிடக துறக்கும் கூடைகூடம் சிவகைட.

3. வீதராகம் - முற்றத் தாக்குரி தறவு.

புத் : என்ன, கபாலவோடா?

காபா : “என்ன, கபால ஓடா” என்கிறான்; இஃது இயற்கைதான்:

(பாட்டு)

காண்பன யாவும் கடையூழிக் காலத்தில்

எணழிந் துண்மை யிலதாய் இலையாம்

நிலமும் கடலும் மலையும் பிறவும் *

உளவா யிலவாம் என்போன் புதல்வ

நீயும் அன்னை யாதலின்

ஒடுள தாகவும் இன்மை கூறினையே.

நேவ : சாமி, நயவுரைக்கெல்லாம் அவன் இசைந்து கொடுப்பானல்லன். மயிலே என்றால் இரகு போடுமா? அவன் கையிலிருந்து பிடுங்கிக்கொண்டு போவதே தக்கது

காபா : அன்பே, நீ சொல்வதுதான்; சரி; இதோ (பிடுங்குகிறான்)

புத் : காபாலிக்கடையே, சே, விலகிநில் (என்று தள்ளி உதைத்து விலக்கு கிறான்; காபாலி கீழே வீழ்கிறான்.)

காபா : ஏன், நான் விழுந்து விட்டேனே.

நேவ : ஓ, தாசு மகனே, பிணமாய்ப்போக. (தாவிப்பறறி தலையைப்பற்ற முயன்று தானும் கீழே வீழ்கிறான்.)

புத் : (தனக்குள்) புத்தபகவானுடைய அறிவே அறிவு; தலையை மழித்தல் வேண்டுமென அவர் ஏற்படுத்திய கருத்து எவ்வளவு சிறந்தது. (வெளிப்படை) எழுந்திரு, அம்மா! எழுந்திரு எழுந்திரு. (கைகொடுத்து அவனை எழுச்செய்கிறான்.)

காபா : மகேஸ்வரர்களே, பாருங்கள், இதோ பாருங்கள். நாகசேனா! இந்த மருளிப்பயல்; இவன்தான் புத்த பிக்ஷுவாம்; என் பெண்டாட்டியைப் (கையைப் பிடித்து இழுக்கிறான் என்ற கருத்துப்பட) பாணிக்கிரகணம்செய்கிறான் பார்த்தீர்களா?

புத் : எ அண்ணே, அந்தமாதிரியெல்லாம் பேசாதே. எங்கள் சமயம் துன்பத்தில் வீழ்ந்தவர்மேல் அன்புசெய்து எடுக்கும்படி கட்டளையிடுகிறது. உண்மை.

காபா : இதுகூடவா? ஆமாம் ஆமாம். உங்கள் சர்வஞ்ஞன்¹ கண்ட சமய மல்லவா? முதலில் கீழே வீழ்ந்தவன் நான்தானே? சரி, அது போகட்டும். இனி உன் மண்டைதான் எனக்குப்பலியோடாகவேண்டும். வேறு வழியில்லை, கொடு கொடு. (கைகலந்து சண்டைபோடுகின்றனர்.)

புத் : அனிச்சியம் துக்கம் அனத்தம்.

காபா : மகேஸ்வரர்களே; பாருங்கள் பாருங்கள். புத்தனென்கிற இந்த மருளிப் பயல் என் பலியோட்டைத் திருடிக்கொண்டதுமல்லாமல் அவனை பொட்டைமாதிரி யழுகிறான்; சரி, நான்மாதிரம் விடுவேனோ; இதோ நானும் ஒருகை பார்க்கிறேன்; ஓ, அனியாயம்! பிரமாதம்; பிரமணபசாரம்!!

(ஒரு பாசுபதன் வருகிறான்)

1. சர்வஞ்ஞன்— புத்தனுக்குள் சிறப்புடையவன் ஒன்று.

பாசு : சத்தியசோமா, என் இப்படி கூச்சல் போடுகிறாய். என்ன சங்கதி.

காபா : ஓ, பப்ருகல்பா, நாகசேனா, இந்த புத்தனென்கிற வறண்டிப்பயல் என் கபாலத்தைத் திருடிக்கொண்டு கொடுக்கமாட்டேனென்கிறான்.

பாசு : (தனக்குள்) கந்தருவப்பயல்களுக்கு நாம் என்ன செய்யவேண்டுமோ அது தானாகவே செய்யப்பட்டு விட்டது. இந்தக் காலிப்பயல் ஒருபிடி புல்லைக்காட்டி ஒரு பசுவை இழுத்துக்கொண்டு போவதுபோல இந்தப்பெண்ணை மயக்கி இழுத்துக் கொண்டு திரிகிறான். முதலில் அம்பட்டனுக்கு வேலைக்காரியாயிருந்து ஏய்த்தான்; பிறகு என்னை எமாற்றினான்; (தன் கையிலிருந்து அவன் காணும்படி ஒரு காலணுவை யெடுத்து வைக்கிறான்) இந்தப்புத்தனுக்குச் சார்பாய்ப்பேசி இந்தப் பிரதியத்தியை வெருட்டி விடுகிறேன். (வெளிப்படை) சரி, நாகசேனா, அவன் சொல்வது உண்மையா?

புத் : ஓ, சாமி. நீங்கள் கூட இப்படி பேசுகிறீர்களே. எங்கள் சிஷ்யாபநாவிப்படி² ஒருவர் கொடுக்காத ஒன்றை நாங்களே எடுத்துக்கொள்ளக்கூடாது; பொய் சொல்லக் கூடாது; கொலை செய்யக்கூடாது; காலமல்லாக் காலத்தில் உணவுகொள்ளக்கூடாது. புத்தம் சரணம் கச்சாமி, தர்மம் சரணம் கச்சாமி, சங்கம் சரணம் கச்சாமி.

பாசு : சரி. சத்தியசோமா, அவர்கள் கொள்கை அது. என்ன சொல்லுகிறாய்?

காபா : ஏன், எங்கள் கொள்கை பொய் சொல்லக்கூடாது என்பது.

பாசு : இருவர் கொள்கைகளும் நேர்மையாய்த்தான் இருக்கின்றன. இதற்கு எப்படி ஒருத்தர் தீர்ப்புச் சொல்வது?

புத் : புத்த தருமத்தை மேற்கொண்டவன் கன் குடிக்க வேண்டும் என்பதற்கு ஏது என்ன?

பாசு : அவர்கள் சொல்லுகிறபடி காரணவாதி பிரதிஞ்ஞா மாத்திரத்தால் தன் கொள்கையை நிறுவுவாடியாதே.

காபா : பிரதியகூத்தில் உண்மையாயுள்ளதற்கு ஏது காண்பது வீண்தானே.

பாசு : பிரதியகூம் என்கிறாயே; எதைப் பிரதியகூம் என்கிறாய்; உன் கருத்தென்ன.

நேவ : சாமி, எங்கள் கபாலம் அவன் மேலாடைக்குள் மறைக்கப்பட்டிருக்கிறது.

பாசு : (புத்தனைப் பார்த்து) கேட்டியோ.

புத் : இந்த பிக்ஷா பாத்திரம் வேறெவருடையதுமல்ல.

காபா : அப்படி யானால் அதைக் காட்டு பார்ப்போம்.

புத் : ஆ, இதோ பார் (காட்டுகிறான்)

பாசு : மகேஸ்வரர்களே! பாருங்கள் இந்தக் காபாலி செய்கிற படுகிறதையைப் பாருங்கள். இந்தப் புத்த சாதுவின் நேர்மையையும் பாருங்கள்.

1. பிரதியத்தி — பிரதியத்தி: எதிர்த்தாய் இருப்பவன். இது தேவசோமாவைக் குறிக்கும் வகையிலும் இருக்கிறது.

2. இது விய பிடகம்; மகாவகம்; முத்தரணிடகம்: 56: நிகைப்பத்தனும் கொடுக்காத தொன்றை ஏலாமை இரண்டாவது நிகை; பொய்யமை என்னவது நிகை; கொல்லாமை முதலாவது நிகை; காலமல்லாக் காலத்தில் உணவை ஆருவது நிகை; இந்த நிகைப்பதானிபத்தம் புத்த சம்சத்தவர்க்கு விதித்தவாகும்.

புத் : மனமுவந்து கொடுக்கப்படாத ஒன்றை நாங்கள் எடுக்கக்கூடாதென்பது கட்டளை. (காபாலியும் தேவசோமாவும் குதிக்கிறார்கள்)

புத் : சே! தான் செய்த காரியத்துக்கு வெட்கப்படுவதை விட்டு வெற்றி. கண்டவன்போலக் குதிக்கிறானே.

கபா : சீ, சீ, யாரடா குதிக்கிறது (சுற்றுமுற்றும் பார்த்து) நான் குதிக்கிறதாக வல்லவோ இவன் நினைக்கிறான். தொலைந்து போன கபாலம் கிடைத்ததனாலுண்டாகிய மகிழ்ச்சியாகிய தென்றல் வீசுவதால் என்உடலுக்குள் ஓடும் உகையாகிய மென்கொடி அசைகிறதென்று இவனுக்குத் தெரியவில்லையே.

புத் : என்ன சாமி, இதைப் பார்க்காமல் இருக்கிறீரே! என்ன காரணம்? இந்தக் கபாலத்தைப் பாரும். சாமி, இதுதான் இதன் ரீதம்.

கபா : இதுக்கென்ன ஒருத்தர் சொல்வது. நான் பார்க்காமலா இருக்கிறேன். இக்கபாலம் காக்கையைவிடக் கருப்பல்லவோ. உயர்ந்த ஓவான்மாக்கள் எல்லாம் பிரயச்சித்தத்தால் பரிசுத்தமடையுமென்று சாஸ்திரம் சொல்லுகிறது. அதுபோல இதுவும் முன்போல் சுத்தமாய்விடும். இதோ பார்,

(பாட்டு)

திங்கள்முடிக்கண்ணியான் திருமலரோன் சிரமரிந்து

மங்குவித்தான் காபால மாநெறியால் மாசுகன்றான்

விருத்திரன்சேய் தனைக் கொன்ற வெவ்வினையின் நீங்கினான்

அருத்தியோ டிரைம் பதுமகஞ்செய் தமரர்கோன்.

என்ன பப்ருகல்பா, நான் சொல்வது சரிதானே.

பாசு : நீ சொல்வது புராண முறைப்படி உண்மைதான்.

புத் : நீ சொல்கிறபடி நான் இதன் நிறத்தை மாற்றிவிட்டேனென்றால், இதனுடைய வடிவையும் அளவையும் யார் செய்தார்?

கபா : புத்தசான்றோராகிய நீங்களெல்லாம் மாயையின் புத்திரர்கள்! அல்லவா?

புத் : எவ்வளவு காலம் உன்னோடு வாதாடுவது. சாமி இதை எடுத்துக் கொள்ளுங்கள்.

கபா : இதுதான் உண்மையாக உங்கள் நான்பாராபிதைப்படி நீ செய்ய வேண்டியது.

புத் : இந்த நிலையில் நான் வேறென்ன செய்யக்கிடக்கிறது.

கபா : புத்த சரணம், தர்மம் சரணம், சங்கம் சரணம்.

பாசு : இந்த வழக்கைத் தீர்க்க என்னால் முடியாதையா! நாம் நீதி மன்றத் துக்குப் போவதுதான் தக்கது.

தேவ : அப்படியானால் இந்தாரும். உங்கள் காபாலம் வாழ்க.

1. புத்தருடைய தாய் பெயர் மாயாதேவியென்பது; அதனால் புத்தர் வழிவந்தவர்கள் “மாயையின் புத்திரர்கள்” என்றனர்; பொய்ய் பெண்புதுட்டி இவ்வாறு கூறுதற்கும் அமையும்.

2. பாரமீதை பத்தனுள் தாரபாரமீதை பெண்புது ஒன்று. எனையென்பதும் லெபரமீதை, கூபரபாரமீதை, வீரபாரமீதை, தியான பாரமீதை, பிரஞ்ஞரபாரமீதை, உபரபாரமீதை, தயாரபாரமீதை, பலரபாரமீதை, ஞ்ஞரபாரமீதை எனவரும்.

பாசு : என்ன செய்தி; என்ன உன் கருத்து.

தேவ : ஐயா. இவர்கள் மடத்துக்குப் பல சிறு மடங்களிலிருந்து அளவில்லாத பொன் வருவாய் வருகிறது. அதனால் இவர்கள் மடத்தில் பொன் பெருவாரியாய்க் கிடக்கிறது. அதைக்கொண்டு நீதியாளர் வாயை இவர்கள் அடைத்துவிடுவார்கள். நானோ ஓர் ஏழைக் காபாலியினுடைய பெண்டாட்டி; எங்கள் சொத்து இந்த பாம்புத் தோலும் திருநீறுந்தான். நீதி மன்றத்துக்குப் போவதற்கு எங்களிடம் அவ்வளவு பொன் கிடையாதே, சாமி.

பாசு : அப்படி யெல்லாம் நினைக்காதே, அம்மா.

(பாட்டு)

குடிவர லுடைமையும் கோட்ட மின்மையும்

நடுவு நிலைமையும் நயனும் மென்மையும்

திண்மையும் வாய்மையும் செம்மையும் தகைமையும்

நன்கனம் நிறைந்த நல்லோர்

மன்றம் காணாய் வருவுரைக் கலையே.

தேவ : போதும்: போதும். குற்றமில்லாதாருக்கு அச்சம் என்?

புத் : சரி, சாமி, நீங்கள் முன்னே போங்கள்.

பாசு : ஆஹா! (போகிறார்கள். பித்தனொருவன் எதிர்ப்பார்க்கிறான்).

பித்தன் : (நாயொன்று வருவதைப் பார்த்து) அதோ அதோ அதோ!! ஓடுகிறது அந்த மடநாய். நாயே, வறுத்த கறியுள்ள கபாலமொன்றை எங்கேயோ திருடிக்கொண்டு ஓடுகிறாயா? அடிமைக்குப் பிறந்த நாயே, எங்கே ஓடுகிறாய்? அதோ அந்தக் கபாலத்தைப்போட்டுவிட்டு என்னை பிடிங்கித்தின்ன என்பக்கமாய் ஓடி வருகிறாயா? (சுற்றும்முற்றும் பார்க்கிறான்) இந்தக்கல்லால் அதன் பல்லைபுடைக்கிறேன். ஆ, அந்த மண்டையோட்டைப்போட்டு விட்டு எங்கே ஓடுகிறாய்? ஆசைக்கார முட்டான் நாயே! என்னுடைய ஆண்மையைப் பார்த்துக் கோபம் போலிருக்கு. சமுத்திர ராஜன் ஊர்ப்பன்றி மேல் ஏறிக்கொண்டு வானத்தில் பாய்ந்து இராவணனைக்கொன்று சகரன் மகன் லோகிதாசனை மீட்டு வந்தது தெரியாதா? அட்டே, என்ன புதரே. என்ன சொல்லுகிறாய்; “பொய் பொய்!” எந்திரக்கல்போல் காலையுடைய இந்தத் தவணையே சான்று? என்சாமர்த்தியம் மூன்றுலகத்துக்கும் தெரிந்திருக்கிறபோது, சான்று எதுக்கு? இப்பொழுது இதைச் செய்வோம். நாய் விட்டு விட்டுப்போன கறியில் கொஞ்சம் திண்கிறேனே. (தின்றுவிட்டு மருண்டுபார்க்கிறான்) ஐயோ நான் செத்தேன் செத்தேன் (அழுதுகொண்டு சுற்றிப்பார்க்கிறான்) யாரடா என்னை அடிக்கிறது? (சுற்றிப்பார்க்கிறான்) டேய்! சிறுபையன்களே, நான்யார் தெரியுமா. பீமசேனன் மகன் கடோற்கசனுடைய மைத்துனன், தெரியுமா. நான் சொல்வதைக்கேள்: தூறு பூதர்கள் என் வயிற்றுக்குள் சுவாரி செய்கிறார்கள்; கட்டாரியும் அம்பும் கையில் கொண்டெள்ளனர்; நான் துப்பினால் தூறு பாம்பும் புலியும் வாயிலிருந்து காட்டுவேன். அவை மிகவும் பயங்கரமானவை, தெரியுமா? அப்பா! அவை என்னை எப்படித் தொந்தரை செய்கின்றன. சிறிய பெரியோர்களே! என்னைச் சற்று மன்னியுங்கள். மன்னியுங்கள். இந்தச் சிறு கறித்துண்டுக் காக என்னை வருத்தவேண்டாம் (நேரே உற்றுப்பார்த்து) குர நத்தி, என், அதோ நம் தலைவர். அவரிடம் போகிறேன். (ஓடுகிறான்)

பாசுபதன் : ஓ, அந்தப்பித்தன் நம்மிடம் வருகிறான். அதோ, அதோ !! உடுத்தெறிந்த கந்தல் உடை, வெண்டலை; மாசேறிச் சிக்குற்று மண்பொடியும் சாம்பர்.

(பாட்டு)

தூசும் துகளும் தொழுவுவர் களைந்தெறிந்த
தொங்கல் சிதர்வும் துதையுமால் எங்கணும்
காக்கை கரைந்துவரக் கையுதிர்க்கும் சோறும்
சீழ்க்கை யொலியும் தீராச் சினமும்
ஊரார் கழித்த கழிவுமிவண் ஒருருக்கொண்
டேரார் மனிதனை வந்தா லெனவருவான்.

பித்தன் : (தனக்குள்) இவ்விடம்போவோம் (வந்து) இதோபாரும், சாமி, சண்டா என் ஒருத்தனுடைய நாய் இந்தக்கபாலத்தைத் தூக்கிக்கொண்டு ஓடியது. நான் அதை வெருட்டிவிட்டு இதை எடுத்து வந்தேன். இதை நீங்கள் எடுத்துக்கொள்ளுங்கள்.

பாசு : (பார்த்து) இதை வேறு தக்கவருக்குக் கொடு, அப்பா.

பித்தன் : (புத்தனைப்பார்த்து) ஐயா, அந்தணரே நீங்கள் எடுத்துக்கொண்டு என்னை ஆசீர்வதியுங்கள்.

புத்த : இந்தப் பாசுபதர்தான் தக்கவர்.

புத் : இவனென்ன பித்தனோ ?

பித் : திரும்பத்திரும்ப பித்தன் பித்தன் என்று சொல்லுகிறாய். (காபாலியைப் பார்த்து) இதோ, இதை எடுத்துக்கொள். இப்பொழுது, பித்தன்-பித்தன்-யார் காட்டு:

காபா : (கபாலத்தைக் கையில் கொண்டு ஒரு சுவரைக்காட்டி) அதோ அந்தச் சுவருக்குப்பின்னே போய் மறைகிறான். பித்தன்; ஓடி, ஓடி அவனைப்பிடி.

— பித் : நல்லது (ஓடுகிறான்)

புத் : ஆச்சரியம்! எதிரியான காபாலியடைந்த லாபம் காண எனக்கு மகிழ்ச்சி!

காபா : (கபாலத்தை மார்பில் அணைத்து)

(பாட்டு)

என்று மெங்கணு மிருந்தருள் இடைவரின் னருளே
துன்று நன்னெறி வழுவினென் தொழுகையுந் துவேன்
நின்றென் கையகன் றெழிந்த சீர்க் கபாலமே நீயென்
மன்கை மேவலும் மறைந்தன னவனனி வாழி.

தேவசோமா :

(பாட்டு)

மேலை மாமலை போன்றொளிர் கின்றன வெண்ணீ
மேல மேனியி லிலங்கவெண் டலையி லிருந்து
மலை மாமதி யெனவயங் கிடமது காண
நீல மைவிழி சுழன்றுநீர் சொரியுமே நெடிதே.

பாசு : நல்லது, இழந்தபொருளை யெய்தினீர்; மிக்க மகிழ்ச்சி, அன்பரே, வாழ்க.

காபா : உண்மையே நோக்கின் இந்த மகிழ்ச்சி உம்முடையதேயாகும்.

பித் : (காபாலி யருகு வந்து கபாலத்தின் எதிரில் நின்று சுற்றி வந்து காலில் வீழ்ந்து வணங்கி) கடவுளே, இதை எடுத்துக்கொண்டருளும். இதோ நான் கும்பிகிறேன்? (கைகுவித்து)

காபா : ஓ, இது நம்முடைய கபாலமே.

தேவ : ஆமாம், சாமி, ஆம்

காபா : ஆ, கடவுளருளால் நான் இப்போது காபாலியானேன். (கையில் எடுக்கிறான்)

பித் : (சட்டெனப்பிடுங்கிக்கொண்டு) அடிமை மகனே, இதைவிட நஞ்சத்தைத் தின்னக்கூடாதோ?

காபா : (பின் தொடர்ந்து) ஐயையோ, இந்த எமன் என் உயிரைக்கவர்த்து கொண்டுபோகிறான். ஐயா, பிடியுங்கள் பிடியுங்கள்.

பாசு : ஆகா, இதோ (பித்தனை வழி மறிக்கிறார்கள்)

காபா : அடே, நில் நில்.

பித் : ஏன் இவர்கள் வழிமறிக்கிறார்கள்?

காபா : எங்கள் கபாலத்தைக் கொடுத்துவிட்டுப்போ.

பித் : முட்டாளே, இது பொன் கபாலமாயிற்றே, இது தெரியவில்லையா?

காபா : பொன்னாயிருந்தால் இதையார் செய்தார்கள்?

பித் : நான் சொல்லுகிறேன். அந்தச் சுவன்னகாரந்தான் செய்தான்.

புத் : என்ன சொல்லுகிறாய்.

பித் : இது பொற்கபாலம்.

பாசு : (தனக்குள்) உண்மைதானே, அறியாச் சிறியவர்க்கு அச்சமேது. நல்ல காலம். இந்தப் புத்தன் ஒரு புலி வாயிலிருந்து தப்பினான். (வெளிப்படை) சாமி, நீ பெற்ற மகிழ்ச்சி கண்டு நானும் மகிழுகிறேன். கச்சி நெறிக் காரைக் காட்டுச் சுடலையில் என் சுவாமிக்கு இது தாமவேனே; நான் போய்வருகிறேன்.

(பாட்டு)

வேடனுடன் போர்செய்யும் வில்விசயன் போர்முடிவு
நாடரிய நட்பாய் நயந்தாற்போல்—நீடுபுத்தன்
தன்னொடுகி செய்பூசல் சால்புடைய காபாலம்
மன்னிய நட்பாய்வளர்க மன்.

(பாசுபதன் போகிறான்)

காபா : (புத்தலைப் பார்த்து) நாகசேனா! நான் ஏதாவதும் உனக்கும் பிழை செய்திருந்தால் மன்னிக்கவேண்டுகிறேன்.

புத் : இதற்காகவா ஒரு வேண்டுகோள் : உன்னை மகிழ்விக்க யான் என்ன செய்யக்கூடும்?

காபா : உன்னுடைய மன்னிப்பை யொழிய வேறே எனக்கு என்ன வேண்டியிருக்கிறது?

புத் : நல்லது, நான் போய் வருகிறேன்.

காபா : நல்லது, மறுபடியும் நாம் காணலாம்.

புத் : அப்படியே, ஆகட்டும்.

காலா : தேவசோமா, வா, நாம் போகலாம். (போதல்)

(பாட்டு)

புத் :-- வாழ்க அந்தணர் வானவ ராணினம்
சூழ்க வேள்விகள் தொன்மறை யோதுக
வெல்க நல்லறம் விரிகடர் மதியமும்
பல்புகழ் ஞாயிறும் படரு நானெலாம்.
தொல்லுல கின்பமே சூழ்க பகையிருன்
பசையறக் கெடுக பரந்த பாரகம்
வசியிகப் பல்வனம் மல்கி மன்னுயிர்
பசிபிணி யின்மையிற் பரகந பாடுக
எத்திசை யுலகும் நிலவுக
சத்துரு மல்லன்¹ தாணிழல் எனவே.

வெறி பாடிய வியன்புலவர்

SIDDHANTHA KALANIDHI AVVAI. S. DORAI SWAMI PILLAI

வெறிபாடுவதென்பது சங்க காலச் சான்றோரிடையேதான் உண்டு; அதனால், இத்தலைப்பிற் காணப்படும் வியன்புலவர் சங்க காலச் சான்றோராகத்தான் வேண்டுமென்பதை யாவரும் நன்கு துணிவர். சங்கச் சான்றோருள்ளும், வெறிபாடிய காமக்கண்ணியார் எனப்படும் சான்றோர் ஒருவரே காணப்படுதலின், இத்தலைப்பில் காணப்படும் வியன்புலவர் அவ் வெறிபாடிய காமக்கண்ணியாரே என்பது உடனடியாகத் துணியப்படும். காமக்கண்ணியார் என்ற பெயரது உண்மை நிலையும் ஈண்டு ஆராயப்படுதலின், அதனை எடுத்தோதாது வியன்புலவர் என்றே இக்கட்டுரை அவரைச் சுட்டி நிற்கிற தென்பது முதற் கண் துதலிப்புக வேண்டுவதாயிற்று.

இச்சான்றோர் பாடியனவாக அகத்தில் இரண்டும், நற்றிணையில் ஒன்றும் புறத்தில் இரண்டுமாக ஐந்து பாட்டுக்கள் கிடைத்துள்ளன.

இனி, வெறியெனப்படுவது, குறிஞ்சி நிலக்கடவுளாகிய முருகவேளைக் குறித்து வேட்டுவருள் ஒருவன் முருகனுக்குரிய காந்தட்டவைத் தன் தலையில் சூடிக்கொண்டு அம் முருகவேளது படையாகிய வேலைக் கையிலேந்தி வழிபாடு செய்வதாம். குறிஞ்சி நிலத்தவர், தங்கள் வாழ்வு நலம்பெற வேண்டியும், போருண்டாயின் அப்போரில் வெற்றிபெற வேண்டியும், மனை யிலுள்ளார்க்குக் காரணம் புலப்படாத வகையில் நோயும் உடல்மெலிவும் உண்டாகிய வழி அது நீங்கவேண்டியும் முருகனை வழிபடுவர்; அவ்வழி பாடு வெறியெனப்படும்.

வெறியயருங்காலத்து, பூசனையும் வழிபாடும் செய்யும் இயல்பு மகளிர்க்கும் உண்டு; ஆயினும் எப்போதும் முருகனது வேலைத் தனக்கு அடையாளமாகத் தாங்கித் திரியும் வேலன் முன்னின்று சிறப்பது குறித்து வேலன் எடுக்கும் வெறியென்பதே பெருவழக்கு. வெறியாட்டில், தன் மேல் முருகன் இறங்கியிருப்பதாகக் காட்டிக் குறிஞ்சி நிலத்தவர்க்கு இவ் வேலன் நிமித்தம் கூறுவதுமுண்டு. அதனால் அவனை “வெறியறி சிறப்பின் வெவ்வாய் வேலன்”¹ என்று சான்றோர் கூறுவது மாபு.

1. சததருமல்லன்—முதல் மகேந்திரனுடைய சிறப்புப்பெயர்களில் ஒன்று.

1. தொல்காப்பியம். புறத்திணை : ௫.

வெறியாட்டின் கண், மார்பிற் சந்தன மணிந்து மூங்கிற் குழாயில் வைத்துப் பேணப்பெற்ற தேனைக் குறவர்கள் தம் சுற்றம் சூழ வுண்டு மகிழ்ச்சிமிக்குத் தொண்டகம் துடி முதலிய சிறு பறைகள் முழங்கக் குரவைக் கூத்தாடுவர்¹. வெறிக்களத்தில் முருகனது கோழி யெழுதிய கொடியை எட்டு அதனை முருகனாகவே கருதி மறியறுத்து வழிபாடு செய்வது முண்டு. அக்காலை, முருகனது புகழ்பாடும் புகழ்ப்பாட்டுக்களை அவர்கள் தங்கள் குறிஞ்சி நிலத்துக்குரிய குறிஞ்சிப்பண்ணிற் பாடுவர். ஒரு பால் நறும்புகை கமழச் சிலர் வாயில் கோடுகளை வைத்து ஊதுவர்; சிலர் கொடு மணி இயக்கி ஒலி செய்வர்.

இவ்வண்ணம் செய்யப்படும் வெறியாட்டினை இனிய பாட்டுக்களில் தொடுத்துப்பாடுவது வெறிபாடுவதாம். பிற்காலத்தே இதனைக் குறமகளிரே முன்னின்று செய்யலுற்றனர். அவர்கள், வழிபாட்டின் இறுதியில் தம்மேல் தெய்வமேறியதாகக் காட்டி, நிகழும் சில குறிகளைக்கொண்டு நிமித்தமும் கூறத் தொடங்கினர். அஃது இடைக்காலத்தில் குறத்தி குறி சொல்வ தென்றாகி, முடிவில் குறம்பாடுவது என்று ஆயிற்று. குறம், குறத்திப் பாட்டு, குறவஞ்சி யென வழங்கும் சிறு நூல்களின்² வரலாறும் இதுவாகும்.

இனி, சங்க காலத்தில் வெறிப்பாட்டென வழங்கியது இக்காலத்தே குறம், குறவஞ்சியென்ற பெயர் கொண்டு நிலவுவது காணும் நமக்கு, இதனைச் சிறப்புறப் பாடும் நலத்தைத் தோற்றுவித்த சான்றோரையறிதற்கண் விருப்புண்டாவது இயல்பு. இச்சான்றோரே வெறிபாடிய வியன்புலவரான காமக்கணியா ராவர். இவர் பெயர் வெறிபாடிய காமக்கணியார் எனவும் வெறிபாடிய காமக்கண்ணியாரெனவும் சங்கத்தொகை நூல்களிற் காணப் படும்.

வெறிபாடிய காமக்கணியார், சிறந்த நல்லிசைப்புலமை வாய்ந்தவர். ஒருகால், ஒருதலைவன் குதிரையேறிப் போர்க்களம் சென்று பகைவர் படைக் கண் நின்று பொருத களிறுகளைத் தன் கைவேலாற் கொன்று வென்றி சிறந்து விளங்கினான்; அதனைக் கண்ட புலவர், “இத்தலைவனுடைய குதிரை மூங்கில் வெடிப்பது போலத்துள்ளிப்பாய்கிறது; இவன் அணிந்த மாலையி லுள்ள பூக்கள் சிதறித் காற்றிற் பறந்து போந்து மகளிர் கூந்தலிடத்தே தங்குகின்றன; வெல்லும் சேனர்கள் புகழ் பாடும் பாணர்க்கு நல்கப்படு கின்றன; தன்னைக் கறுத்து நோக்கும் பகைவரைச் செருத்து மேன்மை யுறும் இச்செம்மல், வேல் கொண்டு எறிந்து வீழ்த்திய களிறுகளை என்

1. திருமுருகாற்றுப்படை : 19 3-7

2. மீனாக்ஷியம்மை, குற்றலக்குறவஞ்சி, சரபேந்திர பூபாலக்குறவஞ்சி நாடகம் தணிகைமலைக்குறத்திப்பாட்டு முதலியன.

ணின் அவற்றின் தொகைக்கு வானத்தில் தோன்றும் விண்மீன்களின் தொகையும் பெய்யும் மழைத்துளிகளின் தொகையும் நிகராகா,” என்பாராய்,

“வெடிவேய் கொள்வது போல ஓடித் தாவுபு உகளும் மாவே; பூவே, விளங்கிழை மகளிர் கூந்தற் கொண்ட;¹ நார்தப் பல்காழ்க் கோதை சுற்றிய ஐதமை பாணி வணர்கோட்டுச் சீறியாழ் கைவார் நரம்பின் பாணர்க் கோக்கிய நிரம்பா வியல்பிற் கரம்பைச் சீறார்; நோக்கினர்ச் செருக்குந் காளை யூக்கி வேலின் அட்ட களிறுபெயர்த் தெண்ணின் விண்ணிவர் விசுப்பின் மீனும்² தன்பெய லுறையும் உறையாற்றுவே³

என்று பாடியுள்ளார்.

பிறிதொருகால், இத்தகைய விரனொருவன் நொச்சிமாலை சூடிப் போர் செய்து புண்பட்டு வீழ்ந்தான். அவனுடைய உடற்குருதியில் அந்நொச்சி படிந்து தசைத் துண்டுபோலக் கிடந்தது; அங்கே வட்டமிட்டுத் திரிந்து கொண்டிருந்த பருந்து, குருதி தோய்ந்த அந்நொச்சியைத் தசைத்துண்டு எனக்கருதி எடுத்துச் செல்வதாயிற்று. அதுகண்ட நம் புலவர்க்கு நெஞ் சில் ஓர் எண்ணம் பிறந்தது. “இந்த நொச்சித்தழை, முன்பு இளமகளிர் தம் இடையில் அணிந்து கொள்ளும் தழையுடைக்குப் பயன்பட்டது கண்டு னோம்; இவ்விரன் அணிந்ததனால், தசைத்துண்டெனக் கருதிப் பருந் தெடுத்துப் போகப் பார்க்கின்றோம்” என இரங்கி,

“நீராவறியா நிலமுதற் கலந்த கருங்குர னொச்சிக் கண்ணார் குருஉத்தழை மெல்லிழை மகளிர் ஐதக லல்குல் தொடலை யாகவும் கண்டனம், இனியே

1. போருடற்றும் தலைவன் அணிந்த பூச்சிதறிவந்து மகளிர் கூந்தலில் வீழ் வதைப் பிறரும் “செவிமறைக்கொண்டவன் சென்னிக் குவிமுல்லை.....அப்புவர் தென் கூழையுள் வீழ்த்தன்றுடன்” (தலி. 107) என்று கூறுவது காண்க.

2. விண்மீன்களின் தொகையை பேராசிரியர் ஜீன்ஸ் (Prof. J. Jeans) என் பார், If a thousand million is multiplied by two million and that again by a thousand million the resultant figure gives some indication of the probable number of stars in the universe “-Mysterious Universe-p. 1.

3. புறம் : 302

வெருவரு குருதியோடு மயங்கி யுருவுகர்த்து
ஒழுவாய்ப் பட்ட தெரிய லுன்செத்துப்
பருந்துகொண் டுகப்பயாங் கண்டனம்
மறம்புகல் மைந்தன் மலைந்த மாறே”¹

என்று பாடினர்.

கணக்கிறந்த களிறுகளைக் கொன்று சிறந்த காணையொருவனைப் பாடிய பாட்டில், பாணர்க்குச் சீறார் வழங்கிய அறப்புகழும், களிறுகளைக் கொன்ற பொருட்புகழும், தான் அணிந்த பூச் சிதறிச் சென்று மகளிர் கூந்தற்கண் வீழ்ந்து படிந்த இன்பப் புகழும் எடுத்தோது மாற்றால் மறமிக்க வீரரை யூக்குவதிலும், இளமகளிர்க்குத் தழையாய்ப் பயன்படும் நொச்சித்தழை, எரில்காக்கும் வகையில் பொருதுவீழும் வீரர் குருதி படிந்து வானத்திற் பறக்கும் பருந்தோடு விண்ணிடம் செல்வது கூறு முகத்தால், இளையராய் மகளிரோடு கூடியுறையும் ஆடவர், நாடு நகரங்களைக் காக்கும் வகையில் பயனுண்டாகப் பொருது துறக்க விற்பம்பெற ஆக்குவதிலும் நம் வியன்புலவரது அரும்பணி சிறந்திருக்கின்ற தென்பது இதுகாறும் கூறியதனால் நன்கு விளங்குகிறது.

புறத்துறை அகத்துறை யென்ற இருவகைப் புலமைத் துறையில், இவரது புறத்துறைப் புலமை இதுவரையில் காட்டப்பட்டது. அகத்துறையில் வெறியாட்டினைச் சான்றோர் வியக்கப் பாடியிருத்தலால், இனி, அதனைக் காணலாம்.

நற்பண்பு நிறைந்த ஆண் மகனொருவனும் பெண் மகளொருத்தியும் தம்மிற் றும் தனித்துக் கண்டு காதல் நட்புற்றனர். இருவர் காதலும் முறுகிப் பெருகி ஒருவரை யொருவர் இன்றியமையாராகுங் காலத்தில் அவன் அவளை மணஞ்செய்து கோடற்கு முயறலானான். இதற்கிடையே, வெளி நாடு செல்லவேண்டிய கடமை அவற்கு எய்திற்று. காதலினும் கடமை பெரிதாதலின், அவளும் அதற்கு உடன்பட்டு விடைகந்து விடுத்தாள். பிரிந்த சின்னாட்கெல்லாம் அவளுக்குக் கவலை பெரிதாயிற்று. அக்கவலை யடியாகப் பிரிந்த வருத்தம் அவள் உடலை உருக்கிற்று. பெற்றோர் அவட் குண்டான வேறுபாட்டுக்குக் காரணம் அறியாது வருந்தினர். உண்டியிற் சுருங்கலும், உடம்பு நனிமெலிதலும், கண்டூயில் மறுத்தலும் அவள் பால் உண்டாயின.

அவளைப் பெற்ற தாயும் தன்மகட்குண்டான மெலிவுக்குக் காரணம் காண விழைந்து முதுமகளிர் சிலரை வினவினாள். அவர்கள் முருகனுக்கு

வழிபாடு செய்தால் இவட்குண்டாகிய மெலிவு நீங்குமென்றனர். அவர்கள் கூறியதைத் தாய் அவள் தந்தைக்குத் தெரிவிப்ப, அவன் முருக வழி பாட்டுக்கு வேண்டும் ஏற்பாடுகளைச் செய்யலுற்றான். வழிபாடு ஆற்றாதற் கேற்ற இடமொன்றைக் கண்டு, அது செம்மையும் தூய்மையும் உறத் துப்புரவு செய்து கோழிக்கொடி நட்டுக் கண்ணி சூட்டினர். சூழவுள்ள மலையகம் எதிரொளிக்கப் பல்வகை இயக்களும் இயம்ப, முருகன் திருப்புகழைக் குறிஞ்சிப்பண்ணிற் பாடினர். பின்னர், மறிகளை யறுத்துப் பளியிட்டு அவற்றின் குருதி கலந்த திணையிசையைத் தூவி முருகவேளை வழிபட்டனர். இதற்குள் வெளிநாடு சென்றிருந்த காதலன் வெற்றி யுடன் வந்து சேர்ந்தான். சேர்ந்தவன், அன்றிரவே நடுவியாமத்தில் காவலர் கண்ணிற்படாமல் தன் காதலி யிருக்கும் பெருமனையை யடைந்து அவளைக்கண்டு இன்புற்றான். அவளும் வாட்டம் தீர்ந்து மெய்ம்மலிவு எய்தினாள்.

கட்டிளமை வாய்ந்த காணையாகிய தலைமகன் ஊர்வந்து சேர்ந்த செய்தி யறியாமல், ஒருநாள், தோழி, காதல் நலங் கனிந்திருக்கும் தலைமகளை நோக்கி, “நின்மேனி மெலிவது காண எனக்கு வருத்தம் மிகுகின்றது. இவ்வண்ணம் நம்மை வருந்தவிடும் தலைமகன் அன்பிலனாய் நம்மை மறந் தான் போலும்” என மொழிந்தாள். அது கேட்ட தலைமகள் குலுக் கென்று நகைத்து,

“முருகாற்றுப் படுத்த வருகெழு நடுநாள்
ஆரம் நாற அருவிடர்த் ததைந்த
சாரர் பல் பூ வண்டுபடச் சூழிக்
களிற்றிரை தெரீஇய பார்வ லொதுக்கின்
ஒளித் தியங்கு மரபின் வயப் புலி போல
நன்மனை நெடுநகர்க் காவல ரறியாமைத்
தன்னசை யுள்ளத்து நந்சை வாய்ப்ப
இன்னுயிர் குழைய முயங்குதொறும் மெய்ம்மலிந்து
நக்கனெ னல்லனோ யானே எய்த்த
நோய்தணி காதலர் வரவீண்டு
ஏதில் வேலற் குலந்தமை கண்டே”

என்று கூறினாள்.

பின்னும் சில நாட்கெல்லாம் தலைமகன் இரவுக் குறியிடத்தே தலை மகளைக் காண விரும்பி ஒருநாள் இரவில் தலைவியது மனையின்கண் ஒரு புறத்தே வந்திருந்தான். அவனது வரவுணர்ந்த தோழி, தான் அதனை

யறியாதாள் போலவும், தலைவியோடு சொல்லாடுபவள் போலவும் மேலிட்டிக் கொண்டு, “நம் காதலர் நமக்குத் தந்த தமது இனிய உள்ளத்தை நாம் இடையறவின்றிப் பெறுமையால் எய்தும் வருத்தம், அவருடைய மார்பைத் தழுவுவதால் நீங்குந் திறத்தை நம் அன்னை யறியாமல், பொய் சொல், லும் முதுமகளிரை வினவினாள். அவர்கள் “இது முருகன் ஆர் அணங்கு” என்றனர். அதுகேட்டு வேலனும் வெறியயரத் தொடங்கினன். இனி, அவ்வெறியயர் களத்தில், நம் அன்னை,

“ஓவத் தன்ன வினைபுனை நல்லில்
பாவை யன்ன பலராய் மாண்கவின்
பண்டையிற் சிறக்க என் மகட்கென”¹

முருகனைப் பரவுவாள்; அங்கே ஆடப்படும் குரவையுள், வல்லோன் இயக்கும் பாவை போல நாமும் ஆடவேண்டும். அப்போது நம் நிலை என்ன கும்? மேலும், அவ்வாறு ஆடியும் உனது வாடிய மேனி முன்போல் சிறவாதாயின், இவட்குற்ற நோய் முருகனால் ஆயதன்று; காரணம் பிறிது” எனப் பலரும் அலர் கூறாநிற்பர். அஃதன்றியும், முருகக் கடவுள் தானும் நமக்குற்ற நோய் நம் தலைவரால் உண்டாய தென் றறிந்த நம்பால் அருள் கூர்ந்து நம் மேனி நலங்கொண்டு திகழச் செய்வானாயின், இவட்குற்ற வாட்டம் முருகனால் மையின், அவனைப் பரவவே அது நீக்கிற் றென்பர்; அது விரும்பத்தக்கதன்று. நம்மேனி நலந்திகழ்வதை நம் தலைவர் கண்டு, இவட்குண்டான மெலிவுக்குக் காரணம் வேறுபோலும் என எண்ணுவாயின், எனக்கு உயிர் வாழ்க்கை யில்லையாம் என்பாளாய்,

செறி தொடி யுற்ற செல்லலும் பிறிதெனக்
காண்டெழு நாடன் கேட்பின்
யான் உயிர் வாழ்தல் அதனினு மரிதே²

என்று கூறுவாளாயினள்.

இவ்வாறு தோழியும் தலைமகளும் பேசிக் கொள்வதைக் கேட்கும் தலைமகன் திருமண முயற்சியில் பெரிதும் ஈடுபடுதலுடையவனாயினன். ஆயினும், தலைமகனைக் குறியிடத்தே கண்டு அளவளவி இன்புறும் களவொழுக்கத்தைக் கைவிடா தொழுகினன். திருமணம் நீட்டிப்பது குறித் துத் தலைமகன்கு வேறுபாடு உண்டாயிற்று. அது காணத் தரியாத தோழி, ஒழுகுகின்றோம்; அவரும் குன்றாக் காதலால் நாளும் களவே விரும்பி ஒழுகுகின்றார். ஆயினும், நம் காதல் மறக்கப்பட்டதுபோல நின்மேனி

வேறுபட்டுத் தோன்றுகிறது. காரணம் விளங்குகின்றிலது; ஆதலால், நின் வேறுபாட்டிற்குரிய காரணத்தை வேலனைக் கொணர்ந்து வெறியயர் வித்துக் காணலாமோ?” என்பாளாய்,

“காதல் செய்தலும் காதல மன்மை
யாதனில் கொல்லோ தோழி வினவுகம்
பெய்ம்ம னைக்கடி கொண்டு
மெய்ம்மலி கழங்கின் வேலற்றந்தே”¹

என்றாள்.

இவ்வாற்றால், மகட்குற்ற வேறுபா டறிதற்குப் பெற்றோர் வெறியாட்டெடுப்பதும், வெறியாட்டால் தங்கட்குண்டாகும் நாணழிவும் அலரும் வெறியெடுத்தலால் தமது மேனி நலமெய்தினுண்டாகும் ஏதமும் தலைமகள் எண்ணி வருந்துவதும், தலைமகனைக் களவிற கண்டு கூடி யொழு குங்கால் திருமணம் நீட்டிப்பது கருதித் தலைவி வேறுபடுவதனைத் தோழி யறியாதாள் போலத் தலைவனைத் திருமண முயற்சியில் கடவும் குறிப்புக் கொண்டு வெறியாட்டினை யெடுத்தோதுவதுமாக வெறியெடுத்தற்குரிய காரணங்களைப் பல வகையாகத் தொடுத்துப் பாடுவதைக் காண்கின்றோம்.

இனி, வெறியாடும் திறத்தைக் காண்பாம். மகளது மெலிவு காணும் தாயர், முதற்கண் முதுபெண்டிரை வருவித்து அவர்கட்கு மகனைக்காட்டி அவள் மெலிவுக்குக் காரணம் ஆராய்வர். அப்பெண்டிர், கட்டும் கழந் கும் கொண்டு “இது முருகனால் உண்டாயிற்று; அவனுக்கு வெறியெடுப் பின் இவ்வேறுபாடு நீங்கும்” என்பர்; இதனை,

“... .. அன்னை வார்கோல்,
செறிந்திலங் கெல்வளை நெகிழ்ந்தமை நோக்கிக்
கையறு நெஞ்சினள் வினவலின் முதுவாய்ப்
பொய்வல் பெண்டிர் பிரப்புளர்பு இரீஇ
முருகன் ஆர் அணங்கு என்றலின்”²

என்றும்,

“... .. அணங்கிய செல்லல்,
இதுவென அறியா மறுவரற் பொழுதின்
படியோர்த் தேய்த்த பல் புகழ்த் தடக்கை

1. அகம்: 98: 11--3.

2. அகம்: 98: 28--30.

நெடுவேள் பேணத் தணிகுவள் இவளென
முதுவாய்ப் பெண்டிர் அதுவாய்க் கூற”¹

என்றும் இச்சான்றோர் பாடுவதனால் அறிகின்றோம்.

மகளெய்தியிருக்கும் வேறுபாட்டுக்குக் காரணம் செவ்வேள் எனத் துணிந்தபின், தாயார் வேலனை யழைத்து வெறியாட்டுக்கு வேண்டிய ஏற் பாட்டினைச் செய்வார். அது குறித்து முதற்கண் தக்க இடமொன்றைக் கண்டு அதனை நன்கு தாய்மை செய்து அழகுறுத்துவர். பின்பு, அங்கே பந்தரொன்றைத்துக் கடம்புமலர் மாலைகளால் ஒப்பினை செய்வார்; தரையை மெழுகி அழகிய கோலமிட்டுச் சிறப்புறுத்துவர்; முருகனுடைய வேற் படையாவது, கோழி யெழுதிய கொடியாவது நட்டு அவன் விரும்பும் கார்த்தட்டி முதலியவற்றால் தொடுத்த கண்ணியைச் சூடுவர். தொண்டகம் முதலிய பல இயங்கள் இயம்ப மறியாடுகளைப் பலியிட்டு அவற்றின் குருதி கலந்த தினையரிசியைப் பிரப்பங் கூடைகளில் நிரப்பிப் படைச்சலிட்டு எதிரே தூவுவர். அங்கே கூடியிருக்கும் குறவர்களில் ஆண்களும் பெண் களுமாகிய இளையவர்கள் குரவைக் கூத்தாடுவர். வேலன் அவர்களை ஒரு பக்கத்தே நிறுத்தி முருகன் புகழைப் பாடிப் பரவுவன். தாயர், தலைமகட் கெய்தியிருக்கும் வேறுபாடு நீங்கி முன்னையிலும் மிக்க நலத்தை அவன் பெறுவாளாக என வழி படுவர். இதனை,

“களம் நன்கிழைத்துக் கண்ணி சூட்டி
வளநகர் சிலம்பப் பாடிப் பவிகொடுத்த
உருவச் செந்தினை குருதியொடு தூஉய்
முருகாற்றுப் படுத்த”²

என்றும்,

“பாவை யன்ன பலராய் மாண்கவின்
பண்டையிற் சிறக்க என் மகட்டுகெனப் பரைஇக்
கூடுகொ ளின்னியம் கறங்கக் களனிழைத்து
ஆடணி யயர்ந்த அகன் பெரும் பந்தர்
வெண்போழ் கடம்பொடு சூடி இன்சீர்
ஐதமை பாணி யிரீஇக் கைபெயராச்
செல்வன் பெரும்பெய ரேத்தி வேலன்
வெறியயர் வியன்களம் பொற்ப”³

என்றும் பாடியிருத்தலால் அறிகின்றோம்.

1. அகம் 22 2. அகம் 22 3. அகம். 98.

இவ்வண்ணம், வெறியாடும் இயல்பை, அதற்குரிய காரணம், இடம், ஆடும் திறம் என்ற இவ்வகையில் விளங்கப்பாடியது பற்றி இவர் வெறி பாடிய வியன்புலவராக விளங்குகின்றார். இவர் பெயர் சங்க நூல்களில் வெறி பாடிய காமக் கண்ணியார் என்றும் வெறி பாடிய காமக்கண்ணியார் என்றும் காணப்படுகிறது. இக்காட்சி, ஏடுகளிலேயன்றி அச்சப் பிரதிகளி லும்¹ காட்டப்படுகிறது.

இனி, இவர் பெயரை வெறிபாடிய காமக்கண்ணி யென்றே கொண்டு டாக்டர். திரு. உ. வே. சாமிநாதையரவர்கள் “இவர் பெண்பாலார்” என்றும், “காமக்கண்ணியென்பது காஞ்சி நகரத்தில் கோயில் கொண் டெழுந்தருளிய அம்பிகையின் திருநாமம்”² என்றும் கூறினர். நற்றி ணைக்கு உரைகண்ட பின்னத்தூர் திரு. அ. நாராயணசாமி அய்யரவர்கள், “காமக்கணி காமாசுழி யென்னும் வடசொல்லின் மொழி பெயர்ப்பு; சங் கத்தார் வடசொற்களை அவற்றிற்கு நேராகிய தமிழ் மொழியாலே கூறுதல் வழக்காகவுடையர்; நக்கிரோர் திருமுரு காற்றுப்படையுள் ஜம்புகதியிற் பிறந்தமையால் ஜாம்புகநதம் எனப் பெயர்பெற்ற தங்கத்தினை அப்பெயரார் கூறுது ‘நாவலொடு பெயரிய பொலம்’ என்றார்; இதனை நோக்கியறிக”³ என்றும், “வெறிபாடிய காமக்கண்ணியார் பெண்பாலார்; காமக்கண்ணி (காமாசுழி) யாரென்னும் இயற்பெயருடையவர்”⁴ என்றும் கூறினர். எனவே இவர்கள் இருவரும் காமக்கண்ணி யென்பது இயற்பெயரென்றும், அது காமாசுழியென்னும் வடசொற்றொடரின் மொழிபெயர்ப்பென்றும் கருதிய கருத்தினராதல் தெளிவாகிறது. காமக்கணியென்ற பாடத்தை விலக்கியது, காமக்கண்ணி யென்பதன் திரிவே காமக்கணி யென்று அவர்கள் கருதியதேயாம்.

பண்டைநாளில் தமிழ்நாட்டிலுள்ள கோயில்களில் அம்பிகைக்குத் தனியே கோயில்கள் இல்லையென்பது கல்வெட்டுக்களால் நன்கு அறியப் பட்டதொன்று. இடைக் காலத்தே தோன்றிய பல்லவர், பாண்டியர், சோழர், நாயக்கமன்னர் ஆகிய இவ்வேந்தர்கள் காலத்திற்குள் கோயில் களில் அம்பிகைக்குத் தனியே கோயில்கள் எடுக்கப்பட்டன. அவ்வா றெடுத்த கோயில்களைத் திருக்காமக்கோட்டம் என்றே வழங்கினர். திருவிடைச்சூரத்துக்கோயிலில் உள்ள அம்பிகையின் கோயில் “திருக்காமக் கோட்டம்”⁵ எனவும், தில்லைச் சிற்றம்பலத்திலுள்ள சிவகாமியின் கோயிலைத் “திருக்காமக்கோட்டம்”⁶ எனவும் கல்வெட்டுக்கள் கூறுவது காண்க. இவ்வாறு வருவன மிகப்பல. இவ்வாறே காஞ்சிமாநகர்க்க் கண்ணும் அம்பிகையின் கோயிலைக் காமக்கோட்டம் எனக்கூறுவது பண்டையோர்

1. புறம். 302: பாடவேறுபாடு 2. புறம். இரண்டாம் பதிப்பு: பாடி னோர்: பக். 56. 3. நற்றிணை: பாடினோர். பக். 27—8. 4. Ibid. பக். 81. 5. S. I. I. Vol. XII. No. 149. 6. Annual Report on the South Indian Epigraphy: No. 346 of 1908.

தமிழ்க்கொள்கைகளும் நிலைதளர்ந்தமையின், ஊர்களும் திருக்கோயில்களில் உள்ள இறையவர் பெயர்களும் வடமொழியில் மொழிபெயர்க்கப்பட்டன. வடநூற் கொள்கைகளும் வழக்காறுகளும் தமிழ்மக்கள் உள்ளத்திலும் உரையிலும் நடைமுறையிலும் விரிவடைந்தன.

இதனால், விசயநகர வேந்தர்களது ஆட்சிக்கு முன்பு நிலவிய சோழ பாண்டிய வேந்தர் காலத்தில் இருந்த தமிழ் நாட்டில், சங்க காலத்தமிழ் மக்களது வாழ்வின் கண் நிலவிய கொள்கைகளும் சிறப்புகளும் ஒழுகலாறுகளும் பெரிதும் நிலவின என்று அறியலாம். பல்லவர்காலத்திலும் ஏனைச் சோழ பாண்டியர் காலத்திலும் வடமொழிக்கல்வி மிக்க செல்வாக்குப் பெற்றிருந்த தென்பது உண்மை; ஆயினும், அக்கல்வி மக்களுடைய ஒழுகலாறுகளிலும் வழக்காறுகளிலும் மிகுதியும் தோயவில்லை. பண்டைநாளை யினும் கல்வி விரிந்த பரவுதற்குரிய வாய்ப்புக்கள் பெருகப்படைத்தும், ஏறக்குறைய இருநூறு ஆண்டுகள் ஆட்சி செய்த ஆங்கிலக்கல்வி மக்களுடைய உணர்வொழுக்கங்களில் தோயாது போனமையே இதற்குப் போதிய சான்றாகும். ஆதலாற்றான் சங்ககாலத் தமிழ்வாழ்வின் திறங் காண்பதற்கு இடைக்காலப் பல்லவ பாண்டிய சோழ வேந்தர்களுடைய காலத்துக் கல்வெட்டுக்கள் பெருவிளக்கங்களாக ஆராய்சியாளர்களால் கொள்ளப்படுகின்றன.

சங்க காலத்திலும் பின் வந்த சோழ பாண்டியர் காலத்திலும் தமிழ் கத்தில் தமிழாட்சியே நிலவிற் றென்பது வரலாறு. சில பேருர்களும் பெருநாடுகளும் பெயரும் எல்லையும் சிறுசிறுமாற்றமடைந்த போதிலும் சிறார்கள் நாடுகளும் பெயரும் எல்லையும் பெரும்பாலும் மாறவில்லை. இன்றும் ஊர்களின் எல்லை மட்டில் பெருமாறுதல் அடைந்தில.

தமிழகத்தை நாடுகளும் ஊர்களுமாக வகுத்துத் தமிழாட்சி நடத்திய தமிழ் வேந்தர்கள் நாட்டின் வருவாயாகப் பெறப்படும் பொருளை, அறப் பொருட்டாகவும் பொருட் பொருட்டாகவும் இன்பப் பொருட்டாகவும் வகுத்து முறைசெய்து செலவிடுவது வழக்கம். “கடவுள் அந்தணர் வறியானை குதிரை படை நாடு அரண் என்றிவற்றிற்கும் பகையோடு கூடலிற் பொருட் பொருட்டாகவும், மண்டபம் வாலி செய்குன்று இளமாக்கா முதலியன செய்தற்கும் ஐம்புலன்களால் நுகர்வன வற்றிற்கும் கொடுத்தலை இன்பப் பொருட்டாகவும் கொள்க” என்று பரிமேலழகர் கூறுவர், இது நொத்த பொருளுதல் முறையாகும்.

இங்ஙனம் கொடுக்கப்படும் கொடை, பொருளாகவும் நிலமாகவும் ஊராகவும் இருக்குமென்பது சங்க நூல்களால் தெரிகிறது. இவ்வாறே இடைக்காலச் சோழ பாண்டியர்களும் வழங்கியிருக்கின்றனர். கடவுளர்கட்கு வழங்கும் அறத்துறையில், சிறப்புடைய வழிபாட்டுக்கென வேந்தர்களும் செல்வர்களும் தத்தம் பெயரால் நிலம் விடுவதுண்டு. அவற்றைத் திருநாமத்துக்காணி என்பர். தோயில்களில் வழிபாடாற்றும் சிவப்பிராமணர்களுக்குக் கொடுக்கப்படுவது சிவப்பிராமணக்காணி எனப்படும். திருஞானசம்பந்தர் திருநாவுக்கக்காசர் முதலிய சான்றோர்கள் பாடியருளிய திருப்பதிகங்களை இறைவன் திருமுன் ஒதுபவர்க்குக் கொடுக்கப்படும் நிலம் திருப்பதியக்காணி எனவழங்கும். இங்கே கூறிய சிவப்பிராமணக்காணி, திருப்பதியக்காணியென்பன முறையே கோயில்களில் வழிபாடு செய்வார்க்கும் திருப்பதியம் ஒதுபவர்க்கும் வழிவழியாகவரும் சிறப்புரிமையாகும். தில்லையாடியென இப்போது வழங்கும் தில்லையாளி நல்லூரில் இராஜ ராஜப் பிச்சன் என்பான் திருப்பதியக்காணியென்ற சிறப்புரிமை பெற்றிருந்தான்; அவன் திருப்பதியம் ஒதும் திறன் இழந்தபோது அவனால் தேர்த்துகொள்ளப்படும் ஒருவர்க்கு அத்திருப்பதியக்காணியுரிமை செல்லவேண்டுமென அரசன் ஆணைகூறும் கல்வெட்டொன்று¹ கூறுகிறது. இவ்வுரிமை பெற்றவர்கள், இதனைத் தமக்குச் சிறப்புப் பெயராக அமைத்துக்கொள்வர். திருக்களரிலுள்ள கல்வெட்டொன்று, அகநாங்கப்பிரியன் என்பவனை, “மாகேஸ்வரக்கண்காணியும் திருப்பதியக்காணியுமான நம் தேவாரத்துக்குத் திருப்பதியம்பாடும் பெரியான் மறைதேடும் பொருளான அகநாங்கப்பிரியன்”² என்று கூறுவதனால் இது தெளிவாகிறது.

இனி, சங்க காலத்தில் அறங்கூறத் துறையில் சிறந்து நின்றோர்க்கு வேந்தர் காவிரி யென்ற பட்டம் தந்து சிறப்பிப்பது மரபு. அப்பட்டம் பெறுவோரை,

“நன்றுத் திதுங் கண்டாய்ந் தடக்கி
அன்பும் அறனும் ஒழியாது காத்துப்
பழியொரீஇ யுயர்ந்து பாய்புகழ் நிறைந்த
செம்மை சான்ற காவிரி மாக்கள்”³

என மாங்குடி மருதனார் என்னும் சான்றோர் கூறுவது காணலாம். இக்காவிரிகட்கு ஊரும் நிலமும் நல்குவது மரபு. வடார்க்காடு மாவட்டத்துக் காவிரிப் பாக்கம்⁴ இதற்குச் சான்றாகும். இவ்வூர் நிருபதுங்கவன்மன், கம்பவன்மன் முதலிய பல்லவ மன்னர் காலங்களில் காவிரிப் பாக்கமென

1. S. I. I. Vol. VII. No. 646, 2. A. R. No. 236 of 1926.
3. S. I. I. Vol. VIII. No. 280. 4. மதுரைக் காஞ்சி: 196-9.
5. A. R. 391 of 1905.

வழங்கிப் பிற்காலத்தே காவிரிப் பாக்கமென வழங்குவதாயிற்றென அவ்வுர்க் கல்வெட்டுக்கள் கூறுகின்றன. காவிரிப் பட்டம் பெற்றோர், ஆலூர்க் காவிரிசாதேவனார்¹ கிடங்கிற் காவிரித் தீரங்கண்ணனார்² எனப் பலர் சங்க நூல்களிற் காணப்படுகின்றனர். இவர்களுட் சிலர் காவிரித் தீரணர் என்ற சிறப்புரிமை கொண்டும் வாழ்ந்தனர். சூரியனார் கோயிலில் முதற் குலோத்துங்கன் காலத்தில் வாழ்ந்த காவிரிக்காணி யொருவர் இறந்து போகவே, அவர்க்குக் காண்முனையில்லாமையால் அவர்க்குரிய காவிரித் தீரணியுரிமையைக் குலோத்துங்க சோழப் பெருவிலை (ஏலம்) விட்டுப் பெருவிலை கொடுத்து வாங்கினோர்க்கு வேந்தன் வழங்கினானென அவ்வுர்க் கல்வெட்டுத் தெரிவிக்கின்றது.

இவ்வாறே பொருட்டுறையில் நாடு காவலும் ஊர் காவலுமாகிய காவற்பணியில் சிறந்தோர்க்கு வேந்தர் காவற்காணியென்று நிலம் வழங்கிச் சிறப்பித்தனர். காவற்காணியுடைய கூத்தப்பெருமான் அரஞர் நாடாள்வான்³ என்றொரு தலைவன் மூன்றாம் குலோத்துங்கன் காலத்தில் திருமழபாடியில் இருந்தான். இங்ஙனமே தச்சவேலையில் மேம்பட்டோர் தச்சக்காணியும்⁴ ஊர்க்கணக்கெழுதுவதிற் தேர்த்தோர் கணக்குக் காணியும்⁵ பெற்று வாழ்ந்துவந்தமை கல்வெட்டுக்களால் விளங்குகிறது.

இனி, இன்பத்துறைக் குரிய இசையும் கூத்துமாகிய செயல்களைச் செய்த பாணர்க்குப் பாண்காணியும் கூத்தர்க்குக் கூத்தாட்டுக் காணியும் நட்டுவர்க்கு நட்டுவக்காணியும் வழி வழியாகத் தொடரும் சிறப்புரிமையாக வேந்தர்கள் நல்கினர். இரண்டாம் குலோத்துங்கன் திருவிடைமருதூரில் வாழ்ந்த பாணன் இருமுடி சோழ பிரானை அசஞ்சலப் பெயரானுக்குப் பாண்காணித்தது, திருவிடைமருதாருடையார்க்குப் பாடவும், தளியிலார் தேவாடியாரைப் பாட்டுவிக்கவும் பாணரை இடக்கடவனாக⁶ என ஆணையிட்டுள்ளான். முதற் குலோத்துங்கன் காலத்தில் விக்கிரமாதிர்த்தன் திருமுது குன்றான விருதராசபயங்கர ஆச்சாரியன் என்னும் கூத்தர் தலைவனுக்கு நாகன்பாடி என்னும் ஊரில் சில நிலங்களைக் கூத்தாட்டுக் காணி⁷ யெனக் காணியாட்சியுரிமை தந்தான். திருச்சோழத்துறை மையைக் குலோத்துங்க சோழ நிறுத்தப் பேரையை நென்பவன் விலைக்கு வாங்கித் தன் மகட்குச் சீதனமாக வழங்க, அவருடைய கணவன் நட்டுவக் காணியாய்க் கோயிலில் பணிபுரியும் உரிமை பெற்றான்⁸ விக்கிரம சோழன் காலத்தில் திருந்து தேவன் குடியில் இறைவன் திருமுன் வீணை இசைப்பதில் சிறந்து நின்ற “விக்கி விநாயகன் திருச்சிறம்பல முடை

யான்” என்பானுக்கு வீணைக்காணிச்சிறப்பு நல்கினான்.¹ இவ்வாறே மெய்மட்டு, மோர்வியம் முதலிய இசைக்கருவி வல்லோர் மெய்மட்டுக் காணியும் மோர்வியக்காணியும் பெற்றிருந்தனர்². இக்காணியுரிமை பெற்றோர் தம்மை நட்டுவக்காணி குலோத்துங்க சோழ நிறுத்தப் பேரையன், வீணைக்காணி விக்கி விநாயகன் எனச் சிறப்பித்துரைப்பர்.

இனி, அறத்துறையிற் செய்யப்படும் கொடைச் சிறப்புக்களில் அந்தணருள் சிவப்பிராமணர் சிவப்பிராமணக் காணி யென்ற சிறப்புப் பெறுவது போல, ஏனைப் பிராமணர் பலர் வேள்விகள் செய்யும் சிறப்பால் காணியுரிமை பெற்றனர். இவ்வேள்விகள் வடநாள் மறைகளைக் கொண்டு இம்மையில் இன்பமும் புகழும் மறமையில் துறக்க விற்பமும் காழற்றுச் செய்வதுபற்றிக் காமம் என்றும் காமியமென்றும் கூறப்படும். இவ்வேள்வி செய்வோர் பெறும் காணியுரிமை காமக்காணி என்று வழங்கும். வேள்வி காமியமாதலின், வேள்விக்காணி காமக்காணியாயிற்று. பௌத்த நூல்கள் காமிய வேள்விகளைக் காமம் என்று வழங்குவது நண்டு நினைவு கூரத்தக்கது. இவ்வுரிமை பெற்றோர் காமக்காணிகள் என நில்லினர். சங்க காலத்துப் பாண்டி வேந்தருள் ஒருவனான பல்யாகசாலை முதகுடுமிப் பெருவழுதி கொற்கைகிழான் சுவான் நற்சிங்கன் என்பவனுடைய முன்னோர்களுக்குப் பாண்டி நாட்டுப் பாணனாக் கூற்றத்து வேள்விக் குடியை வழங்கினானென்றும், அது பின்பு களப்பிரர்களால் இழக்கப்பட்டதென்றும், அதனை யறிந்து மறுவலும் பாண்டியன் கெடுஞ்சடையன் என்பான் நற்சிங்கர்க்குப் பண்டுபோல் அவ்வேள்விக் குடியை உரிமை செய்தானென்றும் வேள்விக் குடிச் செப்பேடுகள்³ கூறுகின்றன. இச்சுவான் நற்சிங்கன், “கொற்கை கிழான் காமக்காணி சுவான் நற்சிங்கன்” என அச்செப்பேட்டில் குறிக்கப் படுகின்றான். இதனால் இவ்வேள்விக் குடியைத் தொடக்கத்திற் பெற்றோனும் பின்னர்ப் புதுப்பிக்கப் பெற்றோனும் காமக்காணி யாகவே இருந்தலால், வேள்வி காரணமாகத் தரப்படுவது காமக்காணியுரிமை பென்பது விளங்கும். பல்லவருள் நிருபதுங்கவன்மன் காலத்தில் “காமக் காணி சலாகன் திருமழபாடி, காமக்காணி சேந்தன் பிராமணி திவாகான் பெண்டு”⁴ என்றும், முதல் இராசராசன் காலத்தில் காமக்காணி அனந்தன் நாச்சன்⁵ என்றும், முதல் இராசேந்திரன் காலத்தில் காமக்காணி கண்ணன் தேவன், காமக்காணி மாறன் விஷ்ணு, காமக்காணி மாதேவடிசன்⁶ என்றும், காமக்காணி மாதேவன், காமக்காணி இளைய சீராமன்⁷ என்றும் காமக்காணிகள் பலர் இருந்திருக்கின்றமை தெளிவாக விளங்குகிறது. இக்காமக்காணிக் காலங்களிற் காணப்படும் பாலாசிரியர், பாரதாயர், காப்பியர்

1. அகம். 159. 2. நற்றிணை. 218. 3. A. R. 229 of 1927. 4. S. I. I. Vol. V. No. 632. 5. Ibid. No. 991. 6. A. R. 9 of 1925. 7. Ibid. No. 705. 8. A. R. 99 of 1931—2. 9. A. R. 206 of 1930—1.

1. A. R. for 1910. Para. 25. 2. S. I. I. Vol. V. No. 579. 3. Epigraphica Indica. Vol. XII. No. 16. p. 302. 4. S. I. I. Vol. V. No. 572. 5. S. I. I. Vol. VI. No. 660. 6. Ibid. No. 33. 7. Ibid. No. 34.

என்பார் சங்க இலக்கியங்களிற் காணப்படுதலின், அச்சங்க நூல்களிற் காணப்படும் காமக்கணிகள் ஈண்டுக்காட்டிய காமக்காணிகளே யாவர் என்பது நன்கு உணரப்படும்.

இங்ஙனம் காணப்படும் பலரும் செப்பேடுகளிலும் கல்வெட்டுக்களிலும் காமக்காணி யென்றே காணப்படுதலின், வெறிபாடிய நம் வியன்புலவரும் வெறிபாடிய காமக் காணியார் என்றே இருந்திருத்தல் வேண்டும். இவ்வாறே மதுரைக் காமக்கணி நப்பசலையார் பெயரும், மாறேக்கத்துக் காமக்கணி நப்பசலையார் பெயரும் முறையே மதுரைக் காமக்காணி நப்பசலையார் என்றும், மாறேக்கத்துக் காமக்காணி நப்பசலையார் என்றும் கொள்ளல் வேண்டும். இக்காமக் காணியென்ற சிறப்பு ஆடவர் பெண்டிர் இருபாலார்க்கும் இடைக்காலத்தும் வழங்கினமை காணப்படுதலின், சங்க காலத்துச் சான்றோருள் ஆடவரும் பெண்டிரும் காமக்காணி யென்ற சிறப்பையுடையராதலில் வியப்பின்று. காமக்காணி யென்பது தொடக்கத்தில் ஏடெழுதினோரால் காமக்கணி யெனத்தவருக்களழுதப்பட்டமையே இத்திருத்தத்துக்கு இடந்தருவதாயிற்று.

இனி, முதல் இராசராசன் காலத்துக் காணப்படும் “காமக்கிழவு”¹ என்பதும், முதல் இராசேந்திரன் காலத்தில் திருக்கோவலூரில் வாழ்ந்த காமக்கிழவன் குப்பை அட்டாளம்² என்பவனது காமக்கிழமையும், வேள்வி செய்தற்கமைந்த உரிமைமேல் நிற்பனபோலும். அவ்வுரிமைக்குறி யாக நிலம் பெற்றவர் காமக்காணியாவர். காமக்காணியும் காமக்கிழவரும் ஒரு காலத்தவராதலின், இவ்வேறுபாடு தெரிந்துணர வேண்டிய தொன்று.

தொல்காப்பியம்—நன்னூல்

எழுத்ததிகாரம்

மொழிமரபு

K. VELLAIIVARANAN.

மொழிகளுக்கு எழுத்தான் வரும் மரபு உணர்த்தினமையின் மொழிமரபெனப்பட்டது என இளம்பூரணரும், எழுத்தானும் மொழியது மரபு உணர்த்துகின்றமையின் இவ்வோத்து மொழிமரபெனக் காரணப்பெயர்த்தாயிற்றென நச்சினூர்க்கினியரும் கூறுவர். எழுத்துக்களுக்கு மொழியிடையுளதாம் அடிப்பட்ட இயல்பினை ஆசிரியர் இவ்வியலான் உணர்த்துகின்றாரென்பது கொள்ளத்தகும். இவ்வியலுட் கூறுகின்ற இலக்கணம் தனிகின்ற எழுத்திற்கன்றி மொழியிடையெழுத்திற்கென இளம்பூரணர் கூறுவர்.

இவ்வியலாற் கூறப்படுவன குற்றியலிகரம், குற்றியலுகரம், ஆய்தம் என்னும் சார்பெழுத்திலக்கணம், உயிரளபெடை, மொழியாக்கம், மெய்களினியக்கம், ஈரொற்றுடனிலை, மகரக்குறுக்கம், போலி, ஐகாரக்குறுக்கம், மொழி முதலெழுத்துக்கள், மொழிக்கீழுமெழுத்துக்கள், ஆகிய இவைகளாம். இவையெல்லாம் மொழியிடைவைத்துணர்த்தக்கனவாதலின் ஈண்டுணர்த்தப்பட்டன.

மொழியிடைச்சார்த்தி யுணரப்படுவன ஆகலானும், ஒருவாற்றான் எழுத்தெனக் கொள்ளப்படுவன ஆகலானும் இவை நான்மரபையடுத்து மொழிமரபின் முதற்கண் விளக்கப்பட்டன. சார்ந்து வருதலை மரபாகவுடைய மூன்றற்கும் “அவைதாம், குற்றியலிகரம் குற்றியலுகரம், ஆய்தம்” என முன்னருரைத்த முறையே ஈண்டு இலக்கணம் கூறுகின்றார். அம்மூன்றும் ஒருமொழி, புணர்மொழி, ஆகிய இரண்டிடத்தும் வருமெனக்கொண்டு அவற்றை ஒருமொழிக் குற்றியலிகரம், புணர்மொழிக் குற்றியலிகரம், ஒருமொழிக் குற்றியலுகரம், புணர்மொழிக் குற்றியலுகரம், ஒருமொழி யாய்தம், புணர்மொழியாய்தம், என ஆரூபப்பிரித்து முறையே ௨௪ முதல் ௩௯ வரையில் உள்ள சூத்திரங்களில் உணர்த்தி ௪௩ல் அவ்வொரு மொழியாய்த்தத்திற்கோர் இலக்கணங் கூறியுள்ளார்.

(௨௪) குற்றியலிகரம் நிற்பல் வேண்டும்.

யாவென் சினைமிசை யுரையசைக் கிளவிக்

காவயின் வருஉ மகர மூர்ந்தே.

இஃது ஒருமொழிக்கண் குற்றியலிகரம் நிற்குமாறு கூறுகின்றது.

(இ-ள்) ஒரு மொழிக்குற்றியலிகரம் தான் கூறும் பொருளைக் கோடற்கு ஒருவனை எதிர்முகமாக்கும் சொற்குப் பொருந்தவரும் உரையசைச் சொல்லாகிய ‘யியா’,

என்னும் சொல்லின் சிணையாகிய 'யா' வென்னும் உறுப்பின் மேலதாய் மகரவொற்றினை யூர்த்துநின்றலை வேண்டும் ஆசிரியன் எ-று.

(உ-ம்) கேண்மியா என வரும்.

மியாவென்னுஞ் சொல் இடம், மகரம் பற்றுக்கோடு. 'யா' என்பதும் இகரம் அரைமாத்திரையாதற்குச் சார்பு.

(உரு) புணரியல் நிலையிடைக் குறுகலுமுரித்தே யுணரக்கூறின் முன்னர்த் தோன்றும்.

இது குற்றியலிகரம் புணர்மொழியாகத்தும் வருமென்கின்றது.

(இ-ள்) அக்குற்றியலிகரம் புணரியலுள் ஒருமொழிக்கண்ணுள்ள இருமொழி தம்முட் புணர்தலியன்ற நிலைமைக் கண்ணும் குறுகலுரித்து. இருமொழி கோடும் உணரக் கூறத்தொடங்கின் அவை குற்றியலிகரப் புணரியலுள்ளே கூறப்படும். எ-று.

"யகரம் வரும்வழி யிகரங்குறுகும், உகரக் கிளவி துவரத் தோன்றாது." (சுரு) என்ற குத்திரத்து அறுவகைக் குற்றியலிகரவீற்றின் முன்னும் யகர முதன்மொழி வருமொழியாய் வருமிடத்து நிலைமொழிக் குற்றியலிகர வெழுத்து முற்றத் தோன்றாது; ஆண்டோர் இகரம் வந்து அரைமாத்திரை பெற்று நிற்கும்" எனக்கூறிய விதியை சண்டி மொழிவாமென்னும் உத்தியாற் கூட்டினார்.

(உ-ம்) நாகியாது, வாகியாது, தென்கியாது, என்கியாது, கொக்கியாது, குரங்கியாது, எனவரும். யகரம் இடம், உகரஞ்சார்ந்த வல்லெழுத்துப் பற்றுக்கோடு.

இவ்விருவகைக் குற்றியலிகரத்தையும் நன்னூலார்,

(93) யகரம் வரக்குறளுத்திரியிகரமும்
அசைச் சொன்மியாவி னிகரமுங் குறிய—என்பதனால் தொகுத் தோதினார்.

ஆற்றீற்றுக் குற்றியலிகரமும் யகரம் வரும் வழி யிகரமாகத் திரியுபென்பர் பவணந்தியார். "யகரம்வரக் குறன்உ திரியிகரம்" என்பது காண்க. குற்றியலிகரங் கெட்டு இகரத் தோன்றுமென்பதே தொல்காப்பியனார் கருத்தாகும்.

(உரு) நெட்டெழுத்திம்பருந் தொடர்மொழி யீற்றுங் குற்றிய லிகரம் வல்லாதுர்த்தே.

இஃது ஒருமொழிக் குற்றியலிகரத்திற்கு இடமும் பற்றுக்கோடுங் கூறுகின்றது.

(இ-ள்) நெட்டெழுத்தின் பின்னும் தொடர்மொழி யிறுதியிலும் வரும் வல் லெழுத்தாற்றினையும் ஊர்த்து குற்றிய லிகரம் நின்றலை வேண்டும் ஆசிரியன்.

நிற்றல் வேண்டும் என்பது சண்டிங் கூட்டப்பட்டது என்பர் உரைகாரர்.

நெட்டெழுத்திம்பர்க் குற்றியலிகரத்தை ஈரெழுத்தொருமொழி யெனப் பெயர்த்தும், தொடர் மொழி யீற்றினை, உயிர்த் தொடர், இடைத் தொடர், ஆய்தத் தொடர், வன்றொடர், பென்றொடர் என ஐவகையாக்கியும் பின்னர்க் கூறுவர் ஆசிரியர் (சு. 94). இவ்வாறே நன்னூலாரும்.

(94) நெடிலோ டாய்த முயிர்வலி மெலியிடை
தொடர்மொழி யிறுதி வன்மையு ருகரம்
அஃகும் பிறமேற் றொடரவும் பெறுமே

என்பதனால் குற்றியலிகரத்தை அறுவகையாக்கிக் கூறுவர். தொடர் மொழி யென்பதனை ஆசிரியர் தொல்காப்பியனார் "இரண்டிறந்திசைக்குந் தொடர்மொழி" யெனக்கொண்டதுபோலன்றிப் பவணந்தியார் ஈரெழுத்து முதலாகவரும் மொழியாகக் கொண்டாராதலான் "பிறமேற் றொடரவும் பெறுமே" எனக்கூறுதல் இன்றியமைபாதாயிற்று.

(உரு) இடைப்படிந் குறுகு மிடனுமா ருண்டே
கடப்பா டறிந்த புணரிய லான.

இது குற்றியலிகரம் புணர்மொழியுள்ளும் வருமென்பது உணர்த்துகின்றது.

(இ-ள்) அக்குற்றியலிகரம் புணர்மொழியிடைப்படிந் குறுகுமிடமும் உண்டு; அதன் புணர்ச்சி முறைமையறியும் குற்றியலிகரப் புணரியலுள் என்பதாம்.

இடைப்படினுங் குறுகுமென உம்மையை மாற்றி யுரைப்பார் இளம்பூரணர். இடன் என்றதனால் இக்குறுக்கம் சிறுபான்மை யென்க.

இடைப்படிந் குறுகுமிடத்தைக் குற்றியலிகரப் புணரியலுள் "வல்லொற்றுத் தொடர்மொழி வல்லெழுத்து வருவழித், தொல்லையிறக்க நிலையலுமுரித்தே" என்பதனால்சுட்டினார் ஆசிரியர். இச்சுத்திரம் குற்றியலிகரம் புணர்மொழிக்கண் தன் அரை மாத்திரையிற் குறுகி வருமென்கின்றது எனக் கருத்துரைத்து, அவ்வுகரம் ஒரு மொழியுள்ளுள் புணர்மொழியிடைப்படிந் தன் அரை மாத்திரையினுங் குறுகுமிடனு முண்டு; அதற்கு இடனும் பற்றுக்கோடும் யாண்டுப்பெறுவதெனின் அதன் புணர்ச்சி முறைமையறியுங்குற்றியலிகரப்புணரியலுள், எனப்பொருள்கூறினார் நச்சினர்க்கினியர். இங்ஙனங்கொண்டாலன்றி இச்சுத்திரம் புணர்மொழிக் குற்றியலிகரத்தையுணர்த்திற் றென்றல் பொருந்தாது. உகரங் குறுகுமிடம் ஈரெழுத்தொருமொழி முதல் மென்றல் பொருந்தாது. உகரங் குறுகுமிடம் புணர்மொழியிடைப்படிந் தன் அறுவகையிடம் எனக் கூறிப் போந்த ஆசிரியர், அது புணர்மொழியிடைப்படிந் தன் அரை மாத்திரையினுங் குறைந்த ஒலிக்குமிடத்தைப் புணர்மொழிக்குற்றியலிகரமாக வுரைத்துச் செல்லுதலே பொருத்தமுடைத்தி.

"அல்லது கிளப்பினும் வேற்றுமைக் கண்ணும் எல்லா விறுதியும் உகரம் நிறையு மெனப் பாடங்கொண்டு ஆறு தொடரின் கண்ணும் குற்றியலிகரம் வருமெனப்பொருள் கொள்ளாது ஒரு மாத்திரையில் குறுகாது நிற்குமெனப் பொருள்கொண்டு அவ்வாற்

றான் எல்லா இறுதிக்குற்றியலுமாயும் தன் அரை மாத்திரையின் மிக்கொலிக்குமெனவும் வல்லொற்றுத்தொடர்மொழி வல்லெழுத்து முதன்மொழி வருமிடத்து முற்கூறிய அரைமாத்திரையாகிய பழைய இயல்பின் கண்ணே கிற்றலும் உரித்து எனவும் கூறி, இச்சூத்திரம் தன்னியல்பாகிய அரை மாத்திரை பெற்றுச் சிறுபான்மையாய் வருமிடத்தையே சுட்டிற்றெனவும் கொள்ளுவர் சிலர், ஒரு மொழிக்கண்ணுந் தம் அரை மாத்திரை யியல்பினவாய்வருங் குற்றியலுக்கான அரை மாத்திரையின் மிக்கொலிப்பன எனக்கோடலும் வல்லொற்றுத் தொடர்மொழி வல்லெழுத்து வருமிடத்து அரை மாத்திரையிற் சிறிது குறைந்தொலிப்பனவற்றை அரை மாத்திரை யியல்பாக ஒலிக்குமெனக்கோடலும் வழக்கிற்கும் விதிக்கும் பொருந்தாவாம். ஆசிரியர் 'அவ்வியல் நிலையுமேனே முன்றே' என்பதனால் குற்றியலுக்காத் திரை அரைமாத்திரை யியல்பெனக்கூறினார். வல்லொற்றுத் தொடர்மொழி வல்லெழுத்து வருவழியல்லது அரைமாத்திரை பெறுது மிக்கொலிப்பனவாயின் ஆசிரியர் அரைமாத்திரை பெறுமென விதிப்பதற்கு இன்றியமையாமையானது எதுவுமில்லை. அதனால் ஆசிரியர் கருத்துப்படி பொருத்தமுடைத்து. இச்சூத்திரத்தில் இடைப்படிற் குறுகுமிடத்தைச் சிறுவரவிற் றெனச் சுட்டினமையாலும் ஒரு மொழியிடத்தே அரை மாத்திரை பெற்று நிற்பன வல்லெழுத்து முதன்மொழி வருவழிக் குறுகுமெனக் குற்றியலுக்கப் புணரியலுள் கூறினமையான் அவ்வரைமாத்திரையிற் குறுகுமென்பதே அச்சூத்திரக் கருத்தாக லானும் நச்சினர்க்கினியர் உரைத்த உரையே பொருந்துமென்க.

புணர்மொழிக் குற்றியலுக்காகிய இதனைப்பற்றி நன்னூலுட் கூறப்படவில்லை.

(உஅ) குறியதன் முன்ன ராய்தப் புள்ளி
உயிரோடுபுணர்ந்த வல்லாறன் மிசைத்தே.

இஃது ஒரு மொழியாய்தம் வருமாறு கூறுகின்றது.

(இ-ள்) புள்ளிவடிவின்தாகிய ஆய்தம் குற்றெழுத்தின் முன்னதாய் உயிரோடு கூடிய வல்லெழுத்தாறன் மேலதாய் வரும்.

(உ-ம்) எஃகு, கஃசு, கஃடு, அஃது, கஃபு, பஃறி எனவரும்.

குற்றெழுத்தின் முன்னரும் உயிரோடு புணர்ந்த வல்லெழுத்தின் மேலுமாக காலத்து அவற்றிடைக்கணல்லது ஆய்தம் பயின்று வழங்காமையென தெளியப்படும்; இவ்வாய்தவொலி வல்லெழுத்தாறன் மேலதாய் நின்று அவற்றின் வல்லோசையை பெலி வித்து நிற்பதாகும். இவ்வாறு வல்லெழுத்துக்களுக்கு முன்னர் நின்று அவற்றி னோசையை மென்மைப்படுத்தி நிற்கும் இயல்பிற்று ஆய்தம் என்பதனை புணர்ந்த மொழியில் வழங்கும் எல்லாவொலிகளையும் தமிழ் மொழிக்கண் துணையால் பிற கூடுமென்று ஆராய்ந்து விளக்கியுள்ளார்கள். இவ்வெழுத்தின் துணையால் கஃபு முதலிய பிறமொழிச்சொற்களைத் தமிழ் ஒலி யெழுத்துக்களால் வழங்க வழிகாட்டிய வரும் அவரேயாவர். இச்சூத்திரத்தை நன்னூலார் முற்றாய்தம் என்ற பகுதியில் தானெடுத்து மொழிதல் என்னு முத்தியால் எடுத்துக்கூறினார்.

(உக) ஈறியன் மருங்கினுமிசைமை தோன்றும்.

இஃது இவ்வாய்தம் புணர்மொழியகத்தும் வருமாறு கூறுகின்றது.

(இ-ள்) நிலைமொழியீறு வருமொழி முதலொடு புணர்ந்து நடக்குமிடத்தும் வேறேரெழுத்தின் ஓசையின்கண் ஆய்தம் தோன்றும் என்றவாறு.

ஆய்தம்தோன்றுமாறு :-வகர வகர வீற்றுச்சொற்கள் அவ்வழிக்கண் தகர முதன் மொழி வருமிடத்து ஆய்தமாகத்திரிந்து முடியும் (உகக, உகக) எனவும், வகர வீற்றுச் சுட்டுப்பெயர் அவ்வழிக்கண் வல்லெழுத்து முதன் மொழி வருமிடத்து அவ் வகர பெய் ஆய்தமாகத் திரிந்து முடியும் (உகக) எனவும் புள்ளி மயங்கியலிற் கூறு கின்றார். அவ்வாறு ல, ள, வீற்று மொழிகள் அவ்வழிக்கண் வல்லெழுத்து முதன் மொழியோடு புணர்தலியன்ற நிலைமைக்கண் நிலைமொழியீற்றிலுள்ள அம்மெய்கள் ஆய்த மாகத்திரிந்து முடிதலான் ஆய்தத்தோன்று மென்றது வேறேரெழுத்தின் ஓசைக் கண் ஆய்தவொலி திரிந்து தோன்றுமென்பதுபட “இசைமைதோன்றும்” என இச்சூத்திரத்தாற் கூறினார்.

(உ-ம்) கஃஹீது, முஃஹது, அஃகடிய எனவரும்.

(சஹ) உருவினு மிசையினு மருகித் தோன்று
மொழிக்குறிப் பெல்லா மெழுத்தி னியலா
வாய்த மஃகாக் காலையான.

இஃது ஒருமொழி யாய்தத்திற்கு ஓரிலக்கணங் கூறுகின்றது.

“ஒரு பொருளினது உருவத்தின் கண்ணும் ஓசையின் கண்ணும் சிறுபான்மை யாய்த் தோன்றும் குறிப்பு மொழிக் கல்லாம் ஆய்த எழுத்தானிட்டு எழுதப்பட்டு நடவா. அவ்வாய்தம் தன் அரைமாத்திரையளவாய்ச் சுருங்கி கில்லாது நீண்டகாலத்து அந்நீட்சிக்கு” எனப் பொருள் கூறிக் கஃஹென்றது என்பது உருவு, கஃஹென்றது இசை யென இளம்பூரணர் உதாரணங் காட்டினர்.

நச்சினர்க்கினியர் உரையாசிரியரை மறுத்து இஃது எதிரது போற்றலென் னும் உத்தியால் செய்யுளியலை நோக்கி ஆய்தத்திற்கு எய்தியதோர் இலக்கண முணர்த்துகின்றது, எனக் கருத்துரைத்து ‘நிறத்தின் கண்ணும் ஒலியின் கண்ணும் சிறுபான்மை ஆய்தத்தோன்றும் பொருள் குறித்தலையுடைய சொல்லும் அவையொழிந்த எல்லா மொழிகளும் ஒற்றெழுத்துக்களபோல அரை மாத்திரையின் கண்ணும் சிறுபான்மை மிக்கும் நடந்து ஆய்தம் சுருங்காத இடத்தான சொற்களாம்’ எனப்பொருள் கூறி, “கண்ணடண்ணெனக்கண்ணுங் கேட்டும்” என ஒற்றெழுதிக் கண்ணுள் என்பது சீர் நிலையெய்திஹம்போல “கஃஹென்னுங் கல்லதரத்தம்” என நிறத்தின் கண்ணும், “கஃஹென்னுந் தண்டோட்டுப் பெண்ணை” யென இசையின் கண்ணும் வந்த ஆய்தம் ஒரு மாத்திரைபெற்றுச் சீர் நிலையெய்துங்கால் ஆண்டுப்பெறு கின்ற ஒரு மாத்திரைக்கு, ஆய்தம் அதிகாரப்பட்டமை கருதி ஈண்டு எதிரது போற்றி விதி கூறினார் ஆசிரியர் எனச் சிறப்புறாயும் கூறினார்.

(இ-ன்) ஒரு பொருளினது நிறத்தின் கண்ணும் இசையின் கண்ணும் மாத்திரை பெருகித் தோன்றுங் குறிப்பு மொழிகளெல்லாம் அந்நீட்சியைக் குறித்தற்கெனத் தனியே எழுத்தால் எழுதப்பட்டு நடவா; ஆய்தம் சுருங்கா இடத்தான சொற்களாம். எனவே ஆய்தம் சுருங்கின் இம்மொழிக் குறிப்புப் புலப்படாதென்பது கருத்து.

(உ-ம்) ‘கஃறென்னுங் கல்லதரத்தம்’
‘கஃறென்னுந் தண்தோட்டுப் பெண்ணை’

என முறையே நிறத்தினும் இசையினும் ஆய்தம் நீண்டு ஒலித்ததாயினும் அந் நீட்சிக்கு மற்றுமோரெழுத்து வேண்டப்படாமை யறிந். இச்சூத்திரத்தில் வந்த அருகி என்னுஞ் சொல்லுக்குப் பெருகி யெனவே தக்கயாகப்பரணி யுரையாகிரியர் பொருள் கூறினார். (தாழிசை—37)

இவற்றை ஆய்தம் சுருங்காத சொற்களெனவே ஆய்தவொலி சுருங்கும் சொற்களும் உள என்பது பெறுதும். நன்னூலாரும் லகர ளகர வீற்றுப் புணர்மொழிக் கண் வரும் ஆய்தம் தன் அரை மாத்திரையிற் குறுகும் என்பதனை,

(97) “ ளள வீற்றியை பினும்ஆய்தம்அஃகும் ”

என்ற சூத்திரத்தில் குறிப்பிட்டு எழுத்தின் எண் என்ற பகுதியில் ஆய்தக் குறுக்கம் எனத்தனியே ஓரெழுத்தாக எண்ணினார்.

உரையாபெடை

(98) குன்றிசை மொழிவயி னின்றிசை நிறைக்கும்
நெட்டெழுத் திம்ப ரொத்தகுற் றெழுத்தே

இது நீட்டம் வேண்டின் என மேற்கூறப்பட்ட அளபெடை, மொழியிடைவைத் துணரும் பெற்றியதாகலின் அதனை யுணர்த்துகின்றது.

(இ-ன்) குன்றுவதற்கு ஒசையையுடைய சொற்கண்ணே நின்று நெட்டெழுத் துக்களின் பிள்ளைத் தமக்கு இனமொத்த குற்றெழுத்துக்கள் அவ்வோசையை நிறைவிக்கும் என்பதாம்.

மேல் நெட்டெழுத்துக்கள் தாமே மூன்று மாத்திரை முதலாக ஓசைமிக்கு நில்லா எனவும் இரண்டு மாத்திரையினு மிகுத்து மூன்று முதலாக நெட்டெழுத்தினை நீட்ட விரும்புவோர் அம் மாத்திரையினைத் தருதற்குரிய எழுத்தினைக் கூட்டி எழுப்புதல் வேண்டும் எனவுங்கூறினார். இசை குன்றுவதான மொழிக்கண் நெட்டெழுத்தின் பின் னர் ஓசையை நிறைத்து நிற்பன அவற்றின் இனமொத்த குற்றெழுத்துக்களே என்ப தனை இச்சூத்திரத்தார் கூறினார். இதனால் அளபெடைக்கண் நெட்டெழுத்திற்குரிய இரண்டு மாத்திரைக்கு மேற்பட்ட வோசையினை நிறைப்பன நெட்டெழுத்திற்குரிய னர்க் கூட்டிய குற்றெழுத்துக்களே என்பது ஆசிரியர் கருத்தாதல் விளங்கும்.

செய்யுட்கண் இசை குன்றின் மொழிக்கு முதலினு மிடையினும் கடை யினும் நின்ற நெட்டெழுத் தேழும் அவ்விசை நிறைக்கத் தத்தம் மாத்திரையின் மிக் கொலிக்கும் எனவும் அவற்றின்பின் வரிவடிவற் காணப்படும் இனமாய் குற் றெழுத்துக்கள் அவ்வாறு நெடி ளளபெடுத்தமை யறிதற்கென வரைந்த அறிகுறிகளே எனவும் கருதிய நன்னூலார்,

91. “ இசைகெடின் மொழிமுத லிடை கடை நிலைநெடில்
அளபெழு மவற்றவற் றினக்குறில் குறியே ”

எனச் சூத்திரஞ் செய்தார். இங்ஙனம் நெடிலொன்றே அளபெழுந்து மூன்று மாத்திரையாய் மிக்கிசைக்குமெனவும் நெடில் அளபெடுத்ததை யறிதற்குவரும் வெறும் அறிகுறியே நெடிலின்பின் நின்றகுறில் எனவும் ஒருதலை துணிதலாக்கி இவர் கூறியது, மேற்கூறிய தொல்காப்பியனார் கருத்தொடு மாறுபடுகின்றது.

நன்னூலார் கூறியவாறு நெட்டெழுத்தே யளபெடுத்து நிற்க அதன் பின்னர் வருங் குற்றெழுத்து அறிகுறியாய் வந்ததாயின்

“ ஒஹல் வேண்டும் ஒளிமாழ்குஞ் செய்வினை
யாஅது பென்னு மவர் ”

“ உறஅர்க் குறுகோ யுரைப்பாப் கடலைச்
செறஅய் வாழிய நெஞ்சு. ”

“ அனிச்சப்பூக் கால்களையான் பெய்தான் நசுப்பிற்கு
நல்ல படாஅபறை ”

என்றற்றெடக்கத் திலக்கியங்களில் இரு மாத்திரையுடைய நெட்டெழுத்து ஓரசையாகவும், ஒரு மாத்திரையுடைய குற்றெழுத்து ஓரசையாகவும் பிரிந்து, அசை கொள்ளப்படுதல் பொருந்தாதாம். செய்யுளில்வரும் உயிரளபெடை நெடிலோசையும் குறிலோசையும் எனவேறு பிரித்து அசை கொள்ளப்படுதலானும், நெடிலே மூன்று மாத்திரையின் மிக்கொலிக்குமென்றல், இரண்டு மாத்திரைக்குமேல் மூன்று மாத்திரை முதலாக ஓரெழுத்தொலித்தலில்லையென்பதுபட “ மூவளபிசைத்தல் ஓரெழுத் தின்றே ” என ஆசிரியர் கூறிய சூத்திரக் கருத்தோடு முரணாதலானும், ‘ குன்றிசை மொழிவயின் நெட்டெழுத்திம்பர் ஒத்த குற்றெழுத்து நின்று இசை நிறைக்கும் ’ என்புழி இசைநிறைக்கும் என்னும் பயனிலைக்கு வினைமுதலாகிய குற்றெழுத்தினை வெறும் அறிகுறியென்றல் எழுத்தியலுணரார் பொருந்தாக் கொள்கையாதலானும் தொல்வாசிரியரின் விதியே அளபெடைக்கமையு மென்க.

(99) ஐ ஓள வென்னு மாய் ரெழுத்திற்
இகர வுகர மிசைநிறை வாகும்.

இஃது ஒத்த குற்றெழுத்தில்தான் அளபெடுக்குமாறு கூறுகின்றது.

(இ-ன்) தமக்கு இனமில்லாத ஐகார ஓனகாரமென்று கூறப்படும் அவ்விரண் டெழுத்திற்கும் முறையே ஈகார ங்காரங்களுக்கினமான இகர உகரங்கள் குன்றிசை மொழிக்கண் நின்று ஓசையை நிறைப்பனவாம் (எ-று.)

அளபெடைக்கண் இசைநிறைப்பன குற்றெழுத்துக்களே யென்பதை ஈண்டும் “ இகர வுகர ம் இசை நிறைவாகும் ” — என்பதனால் ஆசிரியர் விளக்கியுள்ளார்.

‘ நெடில் அளபெழும் அவற்றவற் றினக்குறில் குறியே ’ எனவுரைத்த பவணந்தி யாரும் தம் கொள்கைக்கு மாறாகக் “ குறியிற் அளபின்ஈறும் ” எனக்கூறிப் போர்

தார். ஓசையால் மொழிமுதல் மொழியீறு சொல்லும் இவ்விடத்தில் அளபெடையிற் குற்றெழுத்து ஈருமெனக் கூறுதல் வெறுங் குறியளவிற்கென்றே கொள்ளற்கில்லை. இதனால் அளபெடையிற் குற்றெழுத்து ஒலித்து நின்றலை நன்னூலாரும் தம் கொள்கையினை மறந்து உடன்பட்டனரெனவே கொள்ளவேண்டியுள்ளது.

இதுவரையும் சொல்லப்பட்ட விதிகள் முன்னை இயலாகிய நான்மரபிற் கூறிய வற்றுடன் தொடர்புடையன வாதலின் இத்துணையும் நான்மரபின் ஒழிபு என்பர் இளம்பூரணர்.

மொழியாக்கம்

(சுஉ) நெட்டெழுத் தேழே யோரெழுத் தொருமொழி.

எழுத்தினுள் மொழியாமாறு கூறத்தொடங்கி ஒரெழுத்தொருமொழி யாமாறு கூறுகின்றார்.

(இ-ள்) நெட்டெழுத்துக்களாகிய உயிர்களேழும் ஒரெழுத்தானாகும் ஒரு மொழியாம்.

(உ-ம்) ஆ, ஈ, ஊ, ஏ, ஐ, ஒ, எனவரும். ஒளகாரம் உயிர்மெய்க்கண்ணல்லது வாராது. (ஊ-தகை) இவ்விதி உயிர்க்கும் உயிர் மெய்க்கும் பொது.

இவை தம்மையுணரநின்றவழி எழுத்தாம். இடை நின்று பொருளுணர்த்திய வழி சொல்லாம்.

(சுச) குற்றெழுத்தைந்தும் மொழி நிறைபிலவே.

(இ-ள்) குற்றெழுத்தைந்தும் ஒரெழுத்தாய் நின்று ஒரு மொழியாய் நிறைத வில்லை.

ஐந்தும் நிறைதவிலில்லையெனவே. அவற்றுட் சில மெய்யோடு கூடி நிறைந்து நின்று மொழியாம் என உம்மையெச்சப்பட்டதென்பார் இளம்பூரணர்.

(உ-ம்) து, கொ என வரும்.

அ, இ, உ எனத்தனிநின்று சுட்டுப்பொருளுணர்த்துவனவற்றை மொழியென்னுத தென்னெனின் அவை தமக்கென வேறு பொருளினிற் பொருளாகியாறன் பொரு ளையே சுட்டி நின்றவின் மொழியாமேனும் தனியே ஒரெழுத்தாக நின்று ஒரு மொழி யாக நிறைதவிலவாகவின் மொழிநிறைபு இவ் என்றார். மொழி நிறைபு—மொழி யியல்பில் நிறைந்து முழுப்பொருள் தரல்.

இச்சூத்திரமும் உயிர்க்கும் உயிர்மெய்க்கும் பொது.

(சுஊ) ஒரெழுத் தொருமொழி யீரெழுத் தொருமொழி யிரண்டிறந் திசைக்குந் தொடர்மொழி யுளப்பட மூன்றே மொழிநிலை தோன்றிய நெறியே.

இஃது எழுத்தினால் ஆகும் மொழிகளின் பெயரும் முறையும் தொகையும் கூறுகின்றது.

(இ-ள்) ஒரெழுத்தானாகும் ஒரு மொழியும், ஈரெழுத்தானாகும் ஒரு மொழியும், இரண்டிறந் மேற்பட்ட எழுத்துக்களால் இசைக்கும் தொடர்மொழியுடனே கூட மொழிகளில் எழுத்துக்கள் ஒலித்து நிற்கும் நிலைம மூன்றேயாம் அவை தோன்றிய நெறிக்கண் எ-று.

தனியே மொழியாய் வரும் ஒரெழுத்தை ஒரெழுத்தொருமொழி யெனவும் எழுத்து இரண்டா யிணந்து பொருள் தருவனவற்றை ஈரெழுத்தொருமொழி யெனவும் மூன்று முதலாகத் தொடர்ந்திசைத்துப் பொருள் தருவனவற்றைத் தொடர் மொழியெனவும் ஆசிரியர் கூறிப் போந்தார். ஒரெழுத் தொருமொழியும் தொடர் மொழியும் என்னுத ஈரெழுத் தொருமொழியும் ஒதினார், சில பல என்னுந் தமிழ் வழக்கு நோக்கி” என விளக்கக் கூறுவர் நச்சினர்க்கினியர். பவணந்தியாரும் “எழுத்தே தனித்தும் தொடர்ந்தும் பொருள்தரிற்பதாம்” (128) என எழுத்துக் கள் சொல்லாகும் நிலையை இரண்டாக அடக்கிக் கூறினார்.

(குற்-க) “ஈரெழுத் தொருமொழி யுயிர்த்தொட ரிடைத் தொடர்”

(குற்-க) “ஈரெழுத்து மொழியும் உயிர்த்தொடர் மொழியும்” என்றற்குப் பின்னர் எடுத்தானுதற் பொருட்டும் இரண்டிணந்து நிற்பனவற்றைத் தொடரென் னுத இரண்டிறந் மேற்பட்டனவற்றைத் தொடர் என வழங்கும் தமிழ் வழக்கு நோக்கியும் மூவகைப்படுத்துக் கூறினார். இம்மொழி வகைகளைத் தாம் வகுத்துக் கூறுவதாகக் கூறுது “அவை தோன்றிய நெறியே” என ஆசிரியர் கூறுதலால் மொழித் தோற்றங் கருதிப் பண்டையோர் வகுத்த வழக்கு நெறியினைப்பது புலப் படுமாதலானும், இம் மொழிவகைகளைக் கூறுமுன்னையும் “நெட்டெழுத்திம்பரும் தொடர்மொழி யீற்றும்” என இரண்டிறந் திசைப்பனவற்றையே தொடர்மொழி யாகக்கொண்டு ஆசிரியர் விதி கூறுதலானும், பல, சில என்னும் ஈரெழுத்தொரு மொழிகளைத் “தொடரல் விறுதி” எனக்குறித்துப் போதலால் அவை தொடர்மொழி யாகாவென்பது ஆசிரியர் கருத்தாமாதலானும், அங்ஙனம் ஈரெழுத் தொருமொழி யினையும் தொடர்மொழியெனக் கோடல் பண்டைத் தமிழ்நூலார் கருத் தன்றென்பது தெளிய விளங்கும்.

எழுத்துக்கள் மொழியாங்கால் முன் பின் தொடர்பின்றி ஒன்றாய் நின்று தனித் தொலித்தலும், உன்புடையாரிருவர் ஒருவர் ஒருவரை இன்றியமையாது நோக்கி நிற்குமாறுபோல இரண்டெழுத்துக்கள் தம்முள் இணைந்தொலித்தலும், இவ்வாறன்றி முதலெழுத்தினை இரண்டாவதும் இரண்டாமெழுத்தினை மூன்றாவதும் இங்ஙனமே பின்வரும் எழுத்துக்களும் ஒன்றன்பி னொன்றாகத் தொடர்ந்து நின்றொலித்தலும் என இம் மூவகை ஒலி நிலையும் மொழியின் தோற்றத்துடன் ஒருங்குதோன்றிய தமிழ் நெறியாகும். ஆசிரியர் தொல்காப்பியனார் கூறிய மூவகை மொழி நிலையினைத்தெளிய வுணர்ந்த வைத்தியநாத நாவலர் தாமியற்றிய இலக்கண விளக்க நூலில்,

“எழுத்தே தனித்தும் இணைந்துந் தொடர்ந்தும் பதமாம் பொருள்தரின் அதுபகாப் பதம்பகு பதமென ஆயிரு பகுதித் தென்ப”

இத்தலைச்சுத்திரம் மொழியாக்கமும் அதன் பகுதியும் உணர்த்துகின்றது.

(இ-ள்) மேற்கூறிய இலக்கணங்களை யெய்திநின்ற எழுத்துக்கள் தாமே தனித்து ஒரெழுத்தாகியும், இணைந்து ஈரெழுத்தாகியும், இரண்டினையிற்று தொடர்ந்து பல வெழுத்தாகியும் நின்று பொருளை விளக்குபெனின் அவ்வெழுத்துக்கள் மொழி யெனப்படும்” எனச் சூத்திரமும் கருத்தும் பொருளும் கூறி விளக்கியுள்ளார். தொல்காப்பியர் ஒன்று இரண்டு, பல என்னும் வடநூல் வழக்கினைப் பின்பற்றி இங்ஙனம் மொழிகளை மூவகைப்படுத்தினார் எனக் குற்றங் கூறினாருளர். ஒன்று, இரண்டு, பல என்னும் எண்ணு நிலைக்கும் தனித்தொலித்தல், இணைந்தொலித்தல், தொடர்ந்தொலித்தல் என்னும் எழுத்தின் ஒலிநிலைக்கும் வேறுபாடு மென்மையை அன்றோர் அறிந்திலர். அன்றியும் வடநூல் இலக்கண மரபின் எகாஈரபதம், துவியகாரபதம் பகுவகாரபதம் எனவழங்கும் வழக்கு கிடையாது.

ஆசிரியர் செய்யுளியலில் “உயிரில் வெழுத்து மெண்ணப்படா” என்பதனால் ஒன்று முதலியன வெழுத்தெண்ணவும் ஆலகிடவும் பெருவென ஆண்டுக் கூறிய விதியை வழக்கினிடத்தும் மேற்கொண்டு நச்சினூர்க் கினியர் ஒன்று முதலியவற்றைக் கூட்டி யெழுத்தாகக் கோடல் ஆசிரியர் கருத்தன்றெனக் கூறினார். நாகு முதலிய சொற்களில் குற்றியலுகரத்தையும் எழுத்தாகக் கொண்டு அவற்றை ஈரெழுத்தொரு மொழி யெனவும்; வண்டு, பத்து, முதலிய குற்றியலுகர வீற்றுச் சொற்களில் இடையே வரும் மெய்யெழுத்துக்களையும் எழுத்தாகவெண்ணி அவற்றை இரண்டிறந் திசைக்குந் தொடர்மொழியாகக் கொண்டு வன்றோடர் மென்றோடர் எனவும் பெயர் கூறிப் போதலால் ஒற்றுங் குற்றுகாரும் கூட்டி எண்ணி மொழியாகக் கோடல் ஆசிரியர்க் குடன்பாடாதல் பெறப்படும்.

(உ-ம்) ஆ, மணி, வரகு, எனவரும்.

(சூக) மெய்யினியக்கம் அகரமொடு சிவனும்.

இது தனி மெய்கள் இயங்கும் முறை கூறுகின்றது.

(இ-ள்) தனி மெய்களின் நடப்பு அகரத்தோடு பொருந்தி நடக்கும் (எ-று) மெய்கள் நாவால் உருவாக இயக்கும் இயக்கமே யன்றிக் கையால் வடிவாக இயக்கும் நிலைபைக்கண்ணும் அகரத்தோடு பொருந்தி நடக்குமென்பது முன்னர் அகரங் கலந்த வடிவே எழுதிப் பின்னர் மெய் நிலைமை காட்டப் புள்ளியிட்டெழுதலாற் புலனும்.

இங்ஙனம் மெய்க்கண் அகரங் கலந்து நிற்குமாறு போலப் பதினொருயிர்க் கண்ணும் அகரங்கலந்து நிற்குமென்பதனைப் பிறர்க் குணர்த்துதலருமை கருதி, ஆசிரியர் கூறுதொழிந்தார்: “இறைவன் இயங்குதிணைக்கண்ணும் நிலைத்திணைக்கண் ணும் பிறவற்றின்கண்ணும் அவற்றின் தன்மையாய் நிற்குமாறு எல்லார்க்கும் ஒப்ப தன்மையாகியே நிற்குமென்பது சான்றோர்க்கெல்லாம் ஒப்ப முடிந்தது. “அகரமுதல” இறைவனாகிய முதலையுடைய எழுத்துக்களெல்லாம், அதுபோல, ருளும், கண்ணை “எழுத்துக்களில் அகரமாகின்றேனா யானே” எனக் கூறியவாற் ருளும் பிறநூல்களானும் உணர்க” வெனத் தெளிவுரை கூறினா நச்சினூர்க்கினியர்.

தன்னையுணர்த்தாது வேறு பொருளுணர்த்துஞ் சொல்போல “டறவள” (சூத் உ.உ) வென்பன உயிர் மெய்யையுணர்த்தாது தனிமெய்யை யுணர்த்தலானும் ஒற்றினை யுயிர்மெய்போலச் சொல்லுகின்ற வழுவமைதி யிலக்கணத்தானும், இச் சூத்திரம் மொழிமரபின் கண்ணதாயிற்று.

இவ்விதி இன்றியமையாததாகவும் நன்னூலார் இதனைக் கூற்றிலர்.

(சூ) தம்மியல் கிளப்பின் எல்லாவெழுத்தும்
மெய்நிலை மயக்க மான மில்லை.

இது மெய்யக்கத்திற்குப் புறனடை கூறுகின்றது.

(இ-ள்) எல்லா மெய்யெழுத்தும் மொழியிடையின்றித் தம் வடிவியலினைப் சொல்லுமிடத்து மெய்யக்க நிலையில் மயங்கிவருதல் குற்றமன்று (எ-று)

(உ-ம்) வல்லெழுத் தியையின் டகரமாகும். (புன். எ.)

இங்ஙனம் மயங்கிவருதல் மொழியாய்த் தொடருமிடத்தாகலான் இது மொழி மரபின்கண் வைக்கப்பட்டது.

நச்சினூர்க்கினியர் உரையாசிரியர் கருத்தை மறுத்து “இது முன்னர் மெய்க்கண் உயிர் நின்றவாறு கூறி, அவ்வுயிர் மெய்க்கண் ஏறி உயிர்மெய்யாய் நின்றகாலத்து அம்மெய்யாற் பெயர்பெறுமாறு கூறுகின்றதெனக் கருத்துரைத்து, ‘பன்னிருயிரும் வன்மை, மென்மை, இடைமையாகிய மெய்யின் தன்மையிலே தம்முயிர்த் தன்மை மயங்கிற்றாகப் பெயர் கூறின் குற்றமில்லை’ எனப்பொருள் கூறி, என்றது வல்லெழுத்து மெல்லெழுத்து இடையெழுத்து என உயிர் மெய்க்கும் பெயரிட்டாளுதல் கூறிற்று, என உதாரணமும் காட்டினர். உயிர்மெய்யை வேற்றுமை நயங்கருதி இரண் டெழுத்தாகக்கூறும் ஆசிரியர், “வல்லெழுத் தியையி னவ்வெழுத்து மிகுமே” “மெல் லெழுத்தியையி னிறுதியொ றெழும்”, இடையெழுத்தென்ப யாவழை” வென்ற விடத்து ஒரெழுத்தாகக்கூறினாரென்றல் பொருந்தாதாகலானும், வல்லெழுத் தியையி னவ்வெழுத்து மிகுமே” யென்புழி வல்லெழுத் தென்பதனை உயிர்மெய் யெழுத்தாகக் கொள்ளின் அவ்வெழுத்து மிகும் என்பது அவ்வுயிர்மெய்யெழுத்து மிகுமெனப் பொருள் பட்டு மாறு கொள்ளுமாதலானும், வன்மை, மென்மை, இடைமையாகிய தன்மை மெய்க்கேயன்றி உயிர்க்கில்லாமையானும், வல்லெழுத்து மெல்லெழுத்து, இடை யெழுத்து என்ற பெயர்கள் உயிர்மெய்க்கேயன்றி மெய்க்கே யுரியனவென்பது அவற் றைத் தொகுத்து “அம்மாவாறும்” எனச் சுட்டி மெய்யக்கங் கூறுதலாற் புலனா மாதலானும் உரையாசிரியர் கூறியவாறு இச்சூத்திரம் மெய்யக்கத்திற்குப் புறனடை யென்பதே பொருந்துமென்க.

மெய் மயக்கத்திற்கு “அவற்றுள், வன்கொன்” என்பதனைக் காட்டில் அஃதிரு மொழிக் கண்ணதென மறுக்க” என்பர் நச்சினூர்க்கினியர். ஆசிரியர் இவ்வோத்தின் கண் ஒரு மொழி தொடர்மொழி யென்னும் வேறுபாடின்றிப் பொதுவாக மொழி யிடை யெழுத்துக்களின் இலக்கணங் கூறுகின்றபொன்பது. ஒரு மொழி புணர்மொழிகளில் வரும் குற்றியலுகர குற்றியலிகரங்களையும் ஆயத்தையுங் கூறுதலாற் பெறப்படு

மாதலின் ஈச்சினார்க்கினியர் கூற்று ஆசிரியர் கருத்தன்றென்க. இம் மெய்யைக் கப் புறன்னை நன்னூலார் முதலிலே யெழுத்துக்களின் புறனடையோடு கூறுவர்.

ஈரொற்றுடனிலை

(ச-அ) யரமுவுன்னு மூன்று மொற்றக் க ச த ப ங ஞ ந ம வீ ரொற்றாகும்.

மேற்கூறிய வெழுத்துக்கள் மொழியாமிடத்து வேறுபட்ட மெய்களிரண்டும் ஒற்றியுடனிற்கும் நிலையை இச் சூத்திரத்தாற் கூறுகின்றார் ஆசிரியர்.

(இ-ள்) ய ர மு வென்று சொல்லப்படுகின்ற மூன்றனுள் ஒன்று ஒற்றிய நிற்ப அவற்றின் பின்னே க, ச, த, ப க்களில் ஒன்றாகத், ங, ஞ, ந ம க்களில் ஒன்றாகத் ஒற்றிய வர அவை ஈரொற்றிய நிற்கும்—(எ-று).

(உ-ம்)	க.	ச.	த.	ப.
ய ———	வேய்க்க,	வாய்ச்சி,	பாய்த்தல்,	பாய்ப்பு
ர ———	ரீர்க்கு,	ரேர்ச்சி,	ரார்த்தல்,	ரார்ப்பு
மு ———	வாழ்க்கை,	தாழ்ச்சி,	தாழ்த்தல்,	ஆர்ப்பு
			தாழ்த்தல்,	தாழ்ப்பு.

	ங,	ஞ,	ந,	ம,
ய ———	காய்க்கனி,	தேய்ஞ்சது,	சாய்த்தது,	காய்ப்புறம்
ர ———	நேர்ங்கல்,	நேர்ஞ்சிலை,	நேர்ந்திலை,	காய்ப்புறம்
மு ———	தாழ்ங்குலை,	தாழ்ஞ்சினை,	தாழ்ந்திரன்,	காய்ப்புறம்

எனவரும்.

(ச-ஆ) அவற்றுள், ரகார, முகாரங் குற்றொற்றாகா.

இஃது எய்தியது ஒருமருங்கு மறுத்தது.

(இ-ள்) மேற்கூறப்பட்ட மூன்றனுள்ளும் ரகாரமும், முகாரமும் குறிற்கீழ் ஒற்றிய வாரா (எ-று). எனவே அவை நெடிற்கீழ் ஒற்றும்; குறிற்கீழ் உயிர்மெய்யாம்

(உ-ம்) தார், தாழ் என நெடிற்கீழ் ஒற்றிய நின்றன. கரு, மரு எனக் குறிற்கீழ் உயிர்மெய்யாய் நின்றன. இவ்வாறு இரண்டையும் விலக்கினமையின் ஒழிந்த உயர், பொய், நோய் என ஈரிடத்தும் வருமென்பதாம். குற்றொற்று = குறியதாயி உரையாசிரியர். கீழ் என்னும் உருபு தொகுத்துக் கூறினாரென்பர் ஈச்சினார்க்கினியர். எனவே அவர் குற்றொற்றென்பதனை வேற்றுமைத் தொகையாகக் கொண்டார் என்பது புலனாம்.

இவ்விரண்டு சூத்திரத்தாலும் கூறப்பட்ட விதியை நன்னூலார் உடனிலை மயக் கத்தின் கீழ் வரும்,

(119) “ய, ர, மு, வொற்றின்முன் க, ச, த, ப, ங, ஞ, ந, ம ஈரொற்றும்; ரமுத்தனிக் குறிலினையா”.

என்ற சூத்திரத்தாற் குறுகுத்துக் கூறினார்.

(120) குறுமையும் நெடுமையும் மளவிற்கோடலிற் றொடர்மொழி யெல்லாம் நெட்டெழுத்தியல.

இது மேலைச் சூத்திரத்தின் மேலெழுந்த ஐய மகற்றுகின்றது.

(இ-ள்) உயிரொழுத்திற்குக் குறுமையும், நெடுமையும் மாத்திரை யென்னும் அளவுபற்றிக் கொள்ளப்படுதலின் தொடர்மொழி யிறுதியில் நின்ற ரகார முகாரங் கொண்டு லாம் நெடிற்கீழ் நின்ற ரகார முகாரங்களின் இயல்பையுடையனவாம்—(எ-று). என்றது மேலைச் சூத்திரத்து ர, மு, என்பன குறிற்கீழ் ஒற்றாகா என்று கூறியது கொண்டு குற்றெழுத்தின் பின்னதாய் யாண்டும் ரகார, முகாரம் வாரா என்பது கருதிப் புகர், புகழ் என்பன யாண்டடங்கு பென்பாரை நோக்கிப் புகழ், புலவர் என்றும் போல அக்குறில்கள் இணைந்து நிற்க அவற்றைத் தொடர்ந்துவரின் அக் குறிலினையும் நெடு வின் தன்மையையுடையன வாதலான் அவற்றின் பின்வரும் ரகார முகாரங்களும் நெட்டெழுத்தின்பின் நின்றனவாகவே கொள்ளப்படுமென்றவாரும். இவ்வாறன்றி ஈச்சினார்க்கினியர் இச் சூத்திரம் “அளபிறந் துயிர்த்தலும்” என்னுஞ் செய் யுளியிலே நோக்கிய நூன்மரபிற் சூத்திரத்திற்குப் புறனடையாய் அதன் கண் உயிரும் உயிர்மெய்யும் அளபிறந்து இசைக்குங்காற் குறிலோ நெடிலோ இசைப்பதென மாணக் கர்க்கு நிகழ்வதோர் ஐயமகற்றுகின்றதனைக் கருத்துரைத்து, இச் சூத்திரத்து “நெட்டெழுத்தியல” என்ற தொடர்க்கு “நெடிற்கீழ் நின்ற ரகார முகாரங்களின் இயல்பையுடையவாம்” என உரையாசிரியர் உரைத்த வழியே உரையாது, ‘இயல்’ என்பதனைச் செய்வென்னும் வாய்பாட்டு வினையெச்சமாகக் கொண்டு “எழுத் துக்களது குறிய தன்மையும் நெடிய தன்மையும் மாத்திரை யென்னும் உறுப்பினைச் செவிகருவியாக அளக்கின்ற அளவு தொழிலாலே செய்யுட்குக் கொள்ளப்படுதலின் அம் மாத்திரை தம்முள் தொடர்ந்து நின்ற சொல்லெல்லாம் நெட்டெழுத்து மாத் திரையிக்கு நடக்கும்படியாகத் தொடர்ந்த சொல்லாம்”—எனப் பொருள் கூறினார்.

அளபிறந் துயிர்த்தலும் என்ற சூத்திரம் இசைதூலில் உயிரும் ஒற்றும் தன் மாத்திரையில் நீண்டொலித்தலைக் கூறிய தாதல் அச் சூத்திரத்திற்கு இளம்பூரண ரொழியிய உரையாற் புலனாதலின், இசை நூற்குக் கூறு மீவ்விவக்கணம் செய்யுளி யலுக்குமுண்டெனச் சூத்திரச் சொற்றொடரைப் பிரித்துக் கூறுதல் பொருந்தாதா கலானும், அதனை இது மாட்டெறிந்ததென்பதற்குரிய சொற்றொடர் இதனுட்காணப் படாமை யானும், ஆண்டுக்கூறப்படும் விதி அளபெடைக்கண் அடங்குமாதலானும், மேலைச் சூத்திரத்தில் குற்றொற்று எனப் பொதுப்படக் கூறியதனால் வரும் ஐயமகற்று தல் வேண்டுமாதலானும் ஈச்சினார்க்கினியருரை இச்சூத்திரத்தின் கருத்தன்றென்பது பெறப்படும்.

அன்றியும் நெட்டெழுத்தாவது, குற்றெழுத்திரண்டுநின்ற நீண்டிசைப்பதாகலின் குற்றெழுத்துக்கள் இரண்டு முதலியனவாகத் தொடர்ந்தனவெல்லாம் நெட்டெழுத் தினியல்பையுடையவென்பது பொருந்தும். “நெட்டெழுத்தாவது நீரும் நீரும் சேர்ந்தார்

போலத் குற்றெழுத் திரண்டொத்து நின்று நீண்டிசைப்ப தொன்றாகலின்” எனவரும் சிவஞான முனிவர் கூற்றானும் குறிலிணை முதலியனவாகத் தொடர்ந்த குற்றெழுத்துக் கள் நெட்டெழுத்தி னியல்புடைய என்பதுபோதரும். இக் கருத்தேபற்றி ஆசிரியர் தொல்காப்பியனாரும் குற்றிகீழ் நின்ற ஆகாரம் குறுகுதலைக் கூற வந்தவிடத்துக் குற்றிகீழ் ஆகாரம் அகரமெனக் குறுகுமென்றுரையாது ஆகாரத்தின் உறுப்பாகிய ஒரு மாத்திரை யளவியுடைய அகரம் கெடு மென்பதுபட,

குறியத னிறுதிச் சினை கெட வுகரம்
அறியவருதல் செய்யுளு ளுரித்தே (௩௫௬)

எனச் சூத்திரஞ் செய்தலானும்—விரல்தீது என்பது முதலாக வரும் குறிலிணை யொற்றை நெட்டிகீழ் ஒற்றெனக் கருதித் கெடுத்தற்கேற்ப, பின்னர் ௧௬௮-ல் “நெடியதன் முன்னர் ஒற்றுமெய் கெடுதலும்” என விதி கூறிப் போதலானும், பின்னரும் பல இடங்களில் குறிலிணை யெழுத்துக்களை நெடிலியல்பினவாகக்கொண்டு விதி கூறுதலானும் இளம்பூரண ருரையே ஆசிரியர் கருத்தோ டொட்டியதாதல் நன்கு துணியப்படும்.

(௫௧) செய்யு ளிறுதிப் போலு மொழிவயின்
னகார மகார மீரொற் றாகும்

இது செய்யுட்கண் ஈரொற்றுடனிலையாய் கூறுகின்றது.

(இ-ள்) செய்யுட்கண் போலும் என்னும் சொல்லி னிறுதியில் னகாரமும், மகாரமும், வந்து ஈரொற்றுடனிலையாய் நிற்குமென்றவாறு.

(உ-ம்) ‘அந்நூலை—முன்னாலாக் கொள்வானும் போனம்’ எனவரும். போலி மொழிவயின் என்ற பாடம் நச்சினுர்க்கினியர் தன்றென்பது அவருரையாற் புலனும்.

(௫௨) னகாரைமுன்னர் மகாரங் குறுகும்.

இது மேல் ஈரொற்றாய் வரும் என்ற மகரம் தன்மாத்நிரையிற் குறுகுமென் கின்றது.

(இ-ள்) முற்கூறிய னகரத்தின் முன்னர்வந்த மகரம் தன் அரை மாத்திரையிற் குறுகிநிற்கும்.

“இனி தன்னின முடித்தல் என்பதனால் னகார வொற்றின் முன்னும் மகரங் குறுகுதல் கொள்க, மருளினும் எல்லாம் மருண்ம் எனவரும்,” என நச்சினுர்க்கினியர் ஒரோவழி னகாரத்தின்முன் மகரம் ஈரொற்றாய் நின்று அரை மாத்திரையிற் குறுகி நின்றலைத் தழீஇயினார். இவ்வாறு செய்யுளகத்து லகார னகார வொற்றுத் திரிந்தமை காரணமாக னகார னகாரங்களின் முன் வரும் மகரவொற்றுக் கூறியவாறே குறுகி அவற்றுடன் ஈரொற்றுடனிலையாய் வருதலை, நன்னூலார்

(120) “ ளளமெய் திரிந்த னணமுன் மகாரம்
நைந்தீ ரொற்றும் செய்யு ளுள்ளே”

என்பதனாற் குறிப்பிவோர்.

(௫௧) மொழிப்படுத் திசைப்பினுந் தெரிந்துவே றிசைப்பினும்
எழுத்தியல் திரியா வென்மனார் புலவர்

இஃது எழுத்துக்கட்கு மொழிக்கண் மாத்திரை காரணமாகப் பிறப்பதோர் ஐயந்தீர்க்கின்றது.

(இ-ள்) மொழிக்கண் படுத்துச் சொல்லினும் தெரிந்துகொண்டு வேறு சொல்லி னும் உயிரு மெய்யுமாகிய எழுத்துக்கள் தத்தம் மாத்திரை முதலிய இயல்பில் திரிந்து நில்லா என்றவாறு.

மேல் ‘போலும்’ என்ற மொழியின் மகரம் தன் அரையளபிற் குறைவது போன்று எனையெழுத்துக்கள் தம்மியல்பு வேறுபடு மியல்பினவோ என்று ஐயுறுவாரை நோக்கி மொழிக்கண் படுத்துச் சொல்லினும் தெரிந்துகொண்டு வேறே சொல்லினும் எழுத் துக்கள் தத்தம் மாத்திரையியல்பில் திரியாவெனக் கூறித் தெளிவித்தார்.

ஈண்டு எழுத்தியல் திரியாவென்றது மொழிக்கட்பட்டுத் தெரிந்து வேறிசைக்கப் படும் முப்பதெழுத்துக்களையுமே. தெரிந்து வேறிசைக்கப்படுமியல்பின்று மொழியைச் சார்ந்துவருவன மூன்றும், சார்ந்து வருதலாகிய தம்மியல்பிவன்றி வேறு வகையாற் றிரிபுபட விசைப்பனவாகாவாதலின் இவ்விதி அவற்றிற்கு வேண்டுவதன்றும். மொழிக் கண் படுத்துச்சொல்லினும் தெரிந்து வேறு சொல்லினும் எழுத்தியல் திரியா வெனவே இவற்றாற் பொருள் திரியுமென்றாராயிற்று. வேறு இசைத்தல் என்றதனால் எடுத்தல் படுத்தல் முதலிய ஓசை வேற்றுமைக் கண்ணும் எழுத்தியல் திரியாவென்பது கொள்க. எடுத்தல் படுத்தலால் மாத்திரை வேறுபட்டுப் பொருள் வேறுபடுமென்பதை காது, கட்டு முதலிய குற்றிய லகரங்கள் இதழ்குவித்து முற்றக் கூறியவிடத்தும் இதழ் குவியாமல் குறையக் கூறியவிடத்தும் பொருள் வேறுபடுமென நச்சினுர்க்கினி யர் கூறுவதுகொண் டறியலாம். ஒற்றுங் குற்றுகாரமும் ஈண்டு எழுத்தெனக் கொண் டார் ஆசிரியர் என்பது முற்கூறப்பட்டதாதலின் நச்சினுர்க்கினியருரை ஆசிரியர் கருத் தன்றும். இவ்வாறே எழுத்துக்கள் தனித்துச் சொல்லியிடத்துப் போல மொழி யாய்த் தொடருமிடத்தும் தம்மியல்பிற் றிரியாது நிற்குமென்பதனை நன்னூலார்,

127. “ மொழியாய்த் தொடரினும் முன்னனைத் தெழுத்தே”

என்பதனாற் கூறினார். சங்கர நபச்சிவாயரும் “எழுத்து, சுண்ணத்தின்கண் அரிசன முதலிய போலாது மாலையின்கண் மலர்போல் அவற்றில் நிற்கலின் முன் னனைத் தென்றார்” என வினக்கி யுரைத்தார்.

போலி

அஃதாவது ஓரெழுத்தினைப் போன்று பிறவெழுத்துக்கள் கூடி யொலித்தல்.

(௫௪) அகர லகரம் ஐகார மாகும்.

(இ-ள்) அகரமும் இகரமும் கூட்டிச் சொல்ல ஐகாரம்போல விசைக்கும்,

(உ-ம்) ஐவனம், அஇவனம்—எனவரும்.

(ஐஐ) அகர வகரம் ஓளகாரமாகும்.

(இ-ள்) அகரமும் உகரமும் கூடி ஓளகாரம்போல விசைக்கும்,

(உ-ம்) ஓளவை, அஉவை—எனவரும்.

ஆகும் என ஆக்கச்சொற்கொடுத்து ஒதியவதனால் இவ்வொலிகள் செயற்கை என்பது உணரவைத்தார்.

(ஐஐ) அகரத்திம்பர் யகரப் புள்ளியும்
ஐயெ னெடுஞ்சினை மெய்பெறத் தோன்றும்.

(இ-ள்) அகரத்தின் பின் இகரமேயன்றி யகரமாகிய புள்ளியும் ஐயெனப்பட்ட ரெட்டெழுத்தின் வடிவுபெறத் தோன்றும்.

(உ-ம்) ஐவனம், அய்வனம், — எனவரும். ‘மெய்பெறத் தோன்றும்’ என்றதனால் அகரத்தின் பின்னர் உகரமேயன்றியும், வகரப்புள்ளியும் ஓளகாரம்போல வருமெனக்கொள்க. ஓளவை—அவ்வை எனக்கண்டுக்கொள்க” என்பர் இளம்பூரணர். இவ்வெழுத்துப் போலிகளை நன்னூலார்

(125) அம்மு னிகரம் யகர மென்றிவை
எய்தின் ஐயொத் திசைக்கும்; அவ்வோடு
உவவும் வவவும் ஓளவோ ரன்ன.

என்பதனால் நெருத்துரைத்தார். இச் சூத்திரத்திற்கு அகரத்தின் முன் இகரமும் யகரவொற்றும் வரும் யின் ஐகாரம் போன்றொலிக்கும். அகரத்தோடு உகரமும் வகரவொற்றும் வருமாயின் ஓளகாரம் போன்றொலிக்கும் எனப் பொருள் கூறி; (உ-ம்) அ. இ = ஐ; அய் = ஐ; கஇ = கை; கய் = கை; அ.உ = ஓள; க.உ = கௌ; என உதாரணமும் காட்டினர் சங்கர நமச்சிவாயர்.

மேலேச் சூத்திரத்தில் தொல்காப்பியனால் அகரத்தின் முன் வகரமெய் வந்து ஓளகாரம் போல வொலிக்குமெனக் கூறுதிருக்கவும் நன்னூலார் அதனை இச் சூத்திரத்திற் கூறியது,—“மெய்பெறத் தோன்றும் என்றதனால் வகரப் புள்ளியும் ஓளகாரம் போல வருமெனக் கொள்க” என அச் சூத்திரத்திற்கு உரையாசிரியர் உரைத்த சிறப்புரை கருதியென்க. இவ்விதி ஆசிரியர்க் குடன்பாடாயின்,

அகரத் திம்பர் வகரப் புள்ளியும்
ஓளவெ னெடுஞ்சினை மெய்பெறத் தோன்றும்

என்றொரு சூத்திரம் செய்திருப்பர்.

அவ்வா றுரையாமை யொன்றே, இவ்விதி யவர்க் குடன்பாடன்றென்பதைப் புலப்படுத்தலானும், பிறப்பியலில்,

“உ, ஊ, ஒ, ஓ, ஓள வென விசைக்கும்
அப்பாலைந்தும் இதழ் குவிந்தியலும்”

எனக் கூறுமாற்றால் இதழ் குவிதலாற் பிறக்கும் ஓளகார வீற்றோசைக்கும் தொழிற் பாட்டுக்கும் “பல்லிதழியையவாகரம் பிறக்கும்” என்றதனால் மேற்பல்லைக் கீழிதழ் இயையப் பிறக்கும் வகரத்தின் ஓசைக்கும் தொழிற்பாட்டுக்கும் பெரியதொரு வேறு பாட்டினை ஆசிரியர் விரித்துரைத்தலானும் அகரமும் வகரமங்கூடி ஓள என ஒலித்தல் தொல்காப்பியர் காலத்து வழக்கன்றென்பது புலனும். அங்ஙனமாகவும் வ. உ. சிதம்பரம் பிள்ளையவர்கள்,

“அகரத்திம்பர் யவகரப் புள்ளியும்
ஐ ஓள ரெடுஞ்சினை மெய்பெறத் தோன்றும்”

எனப் பாடத்தினைத் திரித்துப் புதுப்பொருள் கொள்ளுதல் முற்றும் பொருந்தாத தொன்றும்.

சிவஞான முனிவர் “அம்முனிகரம்” என்னும் எழுத்துப்போலி யுணர்த்தும் நன்னூற் சூத்திரத்தினைச் சந்தியக்கர முணர்த்திற்றுகக்கொண்டு, அகரமும் யகரமெய்யும் இகரமங்கூடி ஐயென்னும் எழுத்தாக வொலிக்கும் எனவும், அவ்வாறே அகரமும் வகரமெய்யும் உகரமங்கூடி ஓளவென்னும் எழுத்தாக வொலிக்கும் எனவும் பொருள் கூறி, இக்கருத்தே பற்றி ஆசிரியர், “அகர விகர மைகாரமாகும்” “அகரவுகர மௌகாரமாகும்” எனக்கூறி ஐயென்னும் ரெட்டெழுத்து வடிவு புலப்படுத்தற்கு அகர இகரங்களேயன்றி அவற்றினிடையே யகரமொத்திசைக்கு மென்பார், “அகரத்திம்பர் யகரப் புள்ளியும்—ஐயென் ரெடுஞ்சினை மெய்பெறத் தோன்றும்” என்றும், மெய்பெற வென்ற விலேசானே, ஓளவென்னும் ரெட்டெழுத்தின் வடிவு புலப்படுத்தற்கு அகரவுகரங்களேயன்றி அவற்றினிடையே வகரமும் ஒத்திசைக்கும் என்றும், இம்பர் உம்பர் என்றும் போல்வன கால வகை இடவகைகளான் மயங்கு மாகலின் முதற்கண் நிற்பது யாதோ இறுதிக்கண் நிற்பது யாதோ வென்னும் ஐய நீக்குதற்கு “இகர யகர மிறுதி விரவும்” என்றும் கூறினார் எனச் சூத்திர விருத்தியுள் குறிப்பிடுவர்.

“அகர விகரமைகாரமாகும்”, “அகரவுகரமௌகாரமாகும்” என இரு சூத்திரத்தும் அவற்றின் விதியை ஆசிரியர் முடித்துக் கூறினாராதலானும், அகரத்தின் பின்னர் இகரமேயன்றி அகரத்தின் பின்னர் யகரப்புள்ளிவிரினும் ஐகாரம்போல விசைக்கு மென்பதற்கே,

“அகரத்திம்பர் யகரப்புள்ளியும்
ஐயென் ரெடுஞ்சினை மெய்பெறத் தோன்றும்”

என ஆசிரியர் உம்மை கொடுத்துக் கூறினாராதலானும் இச் சூத்திரத்து ‘மெய்பெற’ என்றது, இலேசாய் வந்ததன்றி, அகரமும் யகரப் புள்ளியும் கூடி ஐகாரம்போல வொலிக்கும்பொழுது உயிரீராக ஒலிக்கும் இயற்கை ஐகார வீறுபோல

லன்றி இப்போலியீறு மெய்யோசைபெறத் தோன்றி யிசைக்குமென்ற வேற்றுமையை விளக்குதற்கு வந்த அடைமொழியாகலானும், அவர் கூறியவாறு அ, ய், இ, என்ற மூன்றுங்கூடி ஐயெனவும், அ, ஸ், உ என்ற மூன்றுங்கூடி ஔவெனவும் ஒலிக்குமெனின், அஸ்விடத்து ஐ, ஔ வென்ற ஒலியின் வேறாக அய்யி, அவ்வு, என மாத்திரையிக்கு ஒலி வேறுபட்டிசைத்தலானும், “இகர யகர யிறுதி விரவும்” என்ற சூத்திரம் இகரமும் யகரமும் ஒரு மொழியின் இறுதிக்கண் ‘நாய்’ ‘நாஇ’ என விரவி இறுதிப்போலியாய் வருதலைக் குறித்த வேறு சூத்திரமாகலானும், ஐ ஔ வெண்பனவற்றைச் சந்தியக்கரமாகக் கோடல் தொல்காப்பியனார் கருத்தன்றாதல் புலப்படும்.

அன்றியும் இச்சூத்திரங்கள் ஐகார ஔகாரங்களின் கூட்டொலியினை உணர்த்தினவாயின் ஆசிரியர் இயற்கைப்பொருளை இற்றெனக் கூறுது செயற்கைப் பொருளுக்குரிய ஆக்கங் கொடுத்துச் சொல்லுதல் பொருந்தாது. எனவே இச் சூத்திரங்கள் செயற்கை யோசையாய்ப் போலியெழுத்துணர்த்தின எனலாம். நன்னூலார்க்கு மிதுவே கருத்தாதல் “அம்முனிகரம்” என்ற சூத்திரத்திற்குச் சங்கர நமச்சிவாயர் உரைத்த உரையாற் புலனும்.

(௫௭) ஔகாரம் மிடனுமா றுண்டே
தேருங் காலை மொழிவாய் னான.

இஃது உயிர்களுள் ஒன்றற்கு மாத்திரைச் சுருக்கம் கூறுகின்றது.

(இ-ள்) ஐகாரம் ஆராயுங் காலை மொழிக்கண் ஒரு மாத்திரையாய் நிற்குமிடமும் உண்டு.

(உ-ம்) இடையன், குவளை என வரும்,

மேலைச் சூத்திரத்தில் ஐகாரம் அதிகாரப்பட்டமையால் இவ்விதி ஐகாரமொன்றற்கே யுரித்தாமெனக் கொண்டவுரையாசிரியர் ‘தேருங்காலை’ யென்பதனான் முதற்கண் சுருங்காதெனக்கூறி, இக்குறுக்கஞ் சிறுபான்மையெனவுங் கூறிப் போந்தார்.

நச்சினாக்கினியர் இச்சூத்திரத்து ஔகாரத்தையுஞ் சேர்த்துரைத்து ஔகாரக் குறுக்கமென வொன்று கொண்டதோடமையாது உரையிற் கோடலால் ஐகாரம் முதலிடைகடையென்னும் மூன்றிடத்துங் குறுகுமெனவும் ஔகாரம் முதற்கண் குறுகுமெனவுங் கூறினார். இக்கருத்தே பற்றி நன்னூலாரும்,

95. தற்குட் டளவொழி ஐம வறியும்
நையும், ஔவும் முதலற்றாகும்—எனச் சூத்திரஞ் செய்தார்.

இக் கூற்றினை மறுக்கப்போந்த சிவஞான முனிவர் “இடையன், மடையன், பனை, மனையென்புழிக் குறுகுதல்போல “வைகலும் வைகல் வரக் கண்டிம்” என்புழி ஐகாரம் முதற்கட் குறுகாமை செவிகருவியாகப் புலப்படுமாதலானும், அன்றியும் வைகலும் வைகல் என்புழிக் குறுகுமாயின் வைகல் என்பதனைக் குறிலிணையொற் றென்றிசைத்தல்வேண்டும்; வேண்டவே வேண்டினை சிதைதலானும், “மொழிப்படுத் திசைப்

பினும் தெரிந்து வேறிசைப்பினும்—எழுத்தியல் திரியாதென்மனார் புலவர்” என எல்லா வெழுத்திற்கும் பொதுப்படக் கூறிய விதியோடு முரணி ஐகாரத் தெரிந்து வேறிசைத்தற்கண் திரியாதெனவும் மொழிப்படுத் திசைப்பின் யாண்டுவரினாக் திரியுமெனவும் பொருள் கூறுதல் பொருந்தாமையானும், ஔகாரமும் இடனுமாருண்டே யென்றவுமையான், ஔகாரம் இடனு முண்டென்பது தானே பெறப்படுதலானும், ஈண்டு இடமாவது மொழிமுதலிடை கடையென மூன்றே யன்றி வேறின்மையானும், ஐகாரம் மொழி முதலிற் குறுகாதெனவே கொள்க. ஈண்டிக்காட்டிய வேதுக்களானும் ஆசிரிய ரோதாமையானும் பிறருங் “குறுகிய மூவுயிர்” என்றே மொழிதலானும் ஔகாரக்குறுக்கமென வொன்றின்மையுணர்க; இஃதுரையாசிரியருரையானுமறிக” எனக் கூறுமாற்றான் நச்சினாக்கினியர் முதலியோர் கொள்கையை மறுத்து உரையாசிரியர் உரையைத் தழுவித் கூறினமையும் ஈண்டு ஒப்புநோக்கியுணர்த்தக்கது. எனவே ஔகாரக் குறுக்கம் என ஒன்று இன்றென்பதும், ஐகாரம் மொழி முதலிற் குறுகாதென்பதும் ஆசிரியர் கருத்தாதல் விளங்கும்.

(௫௮) இகர யகரம் இறுதி விரவும்.

இதுவும் போலி கூறுகின்றது.

(இ-ள்) இகரமும் யகரமெய்யும் ஒரு மொழியின் இறுதிக்கண் ஔசை விரவிவரும்,

(உ-ம்) நாய், நாஇ எனவரும். இப்போலியினை இறந்தது விலக்கவென்னும் உத்தியால் நன்னூலார் தம் நூலிற் கூறாதொழிந்தார்.

முதனிலை :

(௫௯) பன்னீ ருயிரும் மொழி முதலாகும்.

(௬௦) உயிர் மெய்யல்லன மொழி முதலாகா.

(௬௧) க, த, ந, ப, ம வெணு மாவைத் தெழுத்தும்
எல்லா வுயிரோடுஞ் செல்லுமார் முதலே

என்ற சூத்திரங்களால் மொழிக்கு முதலா மெழுத்தை யுணர்த்தவந்த ஆசிரியர் பன்னிரண்டு உயிரெழுத்துக்களும் மொழிக்கு முதலா மெனவும், உயிரோடு கூடிய மெய்யல்லாதனவாகிய தனி மெய்கள் மொழிக்கு முதலாகா, உயிரோடு கூடின மெய்களே முதலாவன வெனவும், அங்ஙனம் உயிரோடு கூடி முதலாவனவற்றுள் க, த, ந, ப, ம, என்னும் ஐந்து மெய்களும் பன்னீருயிரோடும் மொழிக்கு முதலாவனவெனவுங் கூறிப், பின்னரவரும் “௬௨” முதலிய நான்கு சூத்திரங்களால் ச, வ, ஞ, ய என்ற நான்கு மெய்களும் பன்னீருயிர்களில் இன்னினை எழுத்துக்களோடும் கூடி மொழிக்கு முதலாமென்கின்றார்.

நன்னூலாசிரியர் மூன்று சுட்டிம் யா வினாவும் எகர வினாவும் இடைச் சொற்களின்பின் அகரத்தை யொட்டி ஙங்ஙனம், இங்ஙனம், உங்ஙனம், யாங்ஙனம், எங்ஙனம் என ஒருவாற்றான் மொழிக்கு முதலாமெனக் கொண்டு

- (106) சுட்டியா வெகர வினாவழியல்வை
ஒட்டி கவ்வும் முதலா கும்மே.

எனத் தாம் சூத்திரஞ் செய்தவாறு நகரத்தையும் தொல்காப்பியனார் குறித்த
க, ச, த, ந, ப, ம, வ, ய, ரு என்னும் ஒன்பதனோடுங் கூட்டி இப்பத்து மெய்யும்
மொழிக்கு முதலாமெனக்கொண்டு

- (102) பன்னை ருயிருங் கசதநபமவய
ருங் வீரைத் துயிர்மெய்யு மொழிமுதல்.

எனச் சூத்திரஞ் செய்தனர். அங்ஙனம் முதலாய சொற்களில் நுனென்பது
தனியே நின்று பொருள் தராது கூட்டு வினாவாகிய எழுத்துக்களை யொட்டி நின்று
ஒரு சொல்லாய்ப் பொருளுணர்த்தவின் மொழிக்கு முதலா மெழுத்துக்களில் நகரம்
சேர்க்கப்படாதாயிற்று.

- (கூஉ) சகரக் கிளவியு மவற்றோ ரற்றே
அ ஐ ஓளவெனு மூன்றவங் கடையே

(இ-ள்) சகரமாகிய தனிமெய்யும் அ, ஐ, ஓள வென்னு மூன்றுயிரு மல்லாத
விடத்து முற்கூறியவைபோல அவைதவிர ஏனை வுயிரோடுங் கூடி மொழிக்கு
முதலாம்—(எ-று) எனவே அ, ஐ, ஓள, வென்னும் மூன்றுயிரோடுங் கூடிச் சகரம்
மொழிக்கு முதலாகாதென்பது கூறப்பட்டது.

சையம் செளரியம் என்றற் றொடக்கத்து வட சொற்களிலும், சட்டி, சமழ்ப்பு
என்பனபோலத் தொல்காப்பியர் காலத்திற்குப் பிற்போன்றிக் “கடிசொல்லில்லை
காலத்துப் படினே” —என அவராற் றழுவிக் கொள்ளப்பட்ட தமிழ்ச் சொற்கள் சில
வற்றிலும் சகரமெய் அ ஐ ஓள வென்பதனோடு முதலாய் வருதல் கருதிச் சகரம்
பன்னைருயிரோடுங்கூடி மொழிமுதலாமெனக் கொண்டார் நன்னூலார்.

- (கூஉ) உ, ஊ, ஒ, ஓ, என்னு நான்குயிர்
வ என்னெழுத் தொடுவருதலில்லை.

(இ-ள்) உ, ஊ, ஒ, ஓ, என்னும் நான்குயிரும் வகரமெய்யோடு மொழிக்கு முத
லாய் வருதலில்லை என்பதாம். எனவே ஒழிந்தனவற்றோடு மொழிக்கு முதலாமென்ற
வாறாயிற்று.

நன்னூலார் “உ, ஊ, ஒ, ஓ, வலவொடுவம்முதல்” எனச் சூத்திரஞ் செய்தார்.

- (கூசு) ஆ, எ, ஓ வெனு மூவுயிர் ஞகாரத்தூரிய

(இ-ள்) ஆ, எ, ஓ, என்ற மூன்றுயிரும் ஞகரமெய்யோடு கூடி முதலாதற்கூரிய.

எனவே எனையுயிரோடு ஞகரம் முதலாகாதென்பது பெற்றும். நன்னூலார்
மூலி என்றற்றொடக்கத்துச் சொற்கள் பிற்காலத்துத் தோன்றினமை கண்டு ஞகரம்
அகாரத்தோடும் முதலாமெனக்கொண்டு,

- (105) “அ, ஆ, எ, ஒவ்வொடாகு ளும்முதல்” —என்பதில் அகரத்தையுஞ்
சேர்த்துக் கூறினார்.

- (கூடு) ஆவோ டல்லது யகர முதலாது.

(இ-ள்) யகர வொற்று ஆகாரத்தோடு கூடியல்லது மொழிக்கு முதலாகாது
என்பதாம்.

ஆசிரியர் ஆகாரவுயிரோடன்றி யகரமெய் மொழிக்கு முதலாகாதென வரை
யறுத்து விதி கூறியிருக்கவும், நன்னூலாசிரியர், யவனம், யுத்தி, யுகம், யோகம்,
யௌவனம், என்றற்றொடக்கத்து வடமொழிச் சொற்களில் அ, உ, ஊ, ஓ, ஓள, என்
பனவற்றோடு யகரம் முதலாய் வருதல் கருதி ஆகாரத்தோடு அவற்றையுஞ் சேர்த்து

- (104) “அ, ஆ, உ, ஊ, ஓ, ஓள யம் முதல்” —என முதலால்
விதியோடு முற்றும் மாறுபடச் சூத்திரம் செய்துள்ளார். தமிழிலக்கணங் கூறுமிடத்து
வடமொழி யிலக்கணத்தை வேண்டாவிடத்துங் கூட்டியுரைத்தல் நான் முறையன்று.

- (கூகூ) முதலா வேன தம்பெயர் முதலும்.

(இ-ள்) மொழிக்கு முதலாகாத ஒழிந்த மெய்களும் எழுத்துக்களாகிய தம்
பெயர் கூறும் வழி மொழிக்கு முதலாம்—(எ-று)

முதலாயின மெய்கள்: —க த ப ம, வ, ச, ரு, ய என்பன.

முதலாகாத மெய்கள்: —ங ட ண ர ல ழ ள ற ன என்பன.

(உ-ம்.) நக்களைந்தார், டப்பெரிது என வரும்.

இப்புறனடை விதியோடு மெய்மயக்கப் புறனடையுங் கூட்டி,

121. தம் பெயர் மொழியின் முதலும் மயக்கமும்
இம்முறை மாறியு மியலு மென்ப

—எனச் சூத்திரஞ் செய்தார் நன்னூலார்.

- (கூ௭) குற்றிய லுகரமுறைப்பெயர் மருங்கின்
ஒற்றிய நகரமிசை நகரமொடு முதலும்.

இது சார்பெழுத்தினுள்ளொன்றாகிய குற்றியலுகரமும் ஒருவாற்றான் முதலாமாறு
கூறுகின்றது.

(இ-ள்) குற்றியலுகரமானது முன்னிலை முறைப் பெயரிடத்துத் தனி மெய்
யாய் நின்ற நகரத்தினமேலுள்ள நகரத்தோடு கூடி மொழிக்கு முதலாம் (எ-று).

இவ்வாறு சூற்றியலுகரம் மொழிக்கு முதலாதல் கூறவே அம்மொழி முதற் சூற்றியலுகரத்திற்கு இடம் துந்தையென்னும் முறைப்பெயரென்பதும், பற்றுக்கோடு நகரவொற்றின்மேலுள்ள நகரமென்பதும் கூறியவாறாயிற்று.

உ-ம். துந்தை எனவரும். இவ்விதி நன்னூலார்க் குடன்பாடன்மையின் அவர் கூறுதொழிந்தா ரென்பர் சங்கர நமச்சிவாயர்.

(கூஅ) சூற்றிய லுகரமொடு பொருள் வேறுபடாஅ தப்பெயர் மருங்கி னிலையி லான.

இதுமேலதற்கோர் புறனடை கூறுகின்றது.

(இ-ள்) துந்தையென்னும் முறைப்பெயரிடத்து நின்ற சூற்றியலுகரம் முற்று கரத்தோடு பிறகுற்றியலுகரம் பொருள் வேறுபடுமாறு போன்று பொருள் வேறு படாது. எ-று.

நாகு, நகு என முறையே குறுகியும் குறுகாதும் நின்ற உகரங்கள்போல துந்தை யென்பதன் உகரம் குறுகிய வழியும் இதழ்குவித்துக் கூறக் குறுகாத வழியும் பொரு ளும், இடனும் பற்றுக்கோடும் மாறுபடா என்பதாம்.

அம்முறைப் பெயரிடத்தே நின்றலிலக்கணமான சூற்றிய லுகரம் இதழ்குவித்துக் கூறும்வழி வரும் முற்றுகரத்தோடு அவ்விடத்துக் குற்றுகரம் பொருள் வேறுபடுமாறு போல ஈண்டுப்பொருள் வேறுபட்டு நல்லாதெனப் பொருள்கூறி,

காது, கட்டு, முருக்கு, கத்து, தெருட்டு, என்பன இதழ்குவித்துக் கூறிய விடத்துக் குற்றுகரமாய் முன்னிலை யேவ லுணர்த்தியும், இதழ்குவியாமற் கூறிய விடத்துக் குற்றுகரமாய்ப் பெயர்ப் பொருள் தந்தும் பொருள் வேறுபட்டு நின்றாற்போல, ஈண்டுவந்த துந்தை என்னும் முறைப் பெயரிடத்து உகரம், இதழ் குவித்து முற்றக் கூறியவிடத்தும் இதழ் குவியாமற் குறையக் கூறியவிடத்தும் பொருள் வேறுபடா தென்பதனை இதனால் ஆசிரியர் கூறினாரென விளக்கியுரைத்தார் நச்சினுர்க்கினியர்.

இறுதிநிலை :

மொழிக்கீறும் எழுத்துக்களையும் அவற்றது வரையறையையும் (கூகூ) முதல் (அஎ) வரையுள்ள சூத்திரங்களா லுணர்த்துகின்றார்.

(கூகூ) உயிர் ஓள வெஞ்சிய விறுதி யாகும்.

(இ-ள்) உயிர்களுள் ஓளகாரம் ஒழிந்தனவெல்லாம் மொழிக்கு ஈறாம்.

(எஃ) கவவோ டியையின் ஓளவு மாகும்.

(இ-ள்) முன் ஈறுகாதென்ற ஓளகாரமும் ககர வகரத் தோடு இயைந்தவழி ஈறாம்.

(எக) எ, என வருமுயிர் மெய்யீ ருகாது.

(இ-ள்) எ என்று கூறப்படும் உயிர் தானே ஈறுவதன்றி யாண்டும் மெய்களோடு இயைந்து ஈறுகாது.

(எஉ) ஒவ்வு மற்றே நவ்வலங் கடையே.

(இ-ள்) ஓகரமும் நகரவொற்றோ டல்லாத விடத்தில் முன் சொன்ன எகரம் போலத் தானே ஈறுவதன்றி மெய்களோடு இயைந்து ஈறுகாது. எனவே நகரத் தோடுஈறுமென்பது பெற்றும்.

(உ-ம்) 'நொ அலையல் நின்னாட்டை நீ' எனவரும்.

(எங) ஏ ஓ எனு முயிர் ஓகாரத்திலலை.

(இ-ள்) ஏ, ஓ, என்று கூறப்பட்ட இரண்டியிருந் தாமே நின்றும் பிற மெய்களோடு கூடியும் ஈறுவதன்றி ஓகரத் தோடு ஈறுதலில்லை.

(எச) உ ஊ கார நவ்வொடு நவிலா.

உரையாசிரியரிருவரும் உகர ஊகாரங்களாகிய இரண்டும் நகரவகர வொற்றோடு ஈறுகா என்று கூறி, நவிலா என்றதனால் வகரவொற்றோடு உகரமீறுதலைத் தழுவுவர். 'நவ்வொடு' என்பதனை 'நவ்வொடு' என்பதன் புள்ளி நீக்கி யெழுதப்பட்டதெனக் கொண்டு உ, ஊகார மிரண்டும் நகரமெய்யோடூறுகா வெனவும், அன்றி நவ்வொடு என் பதற்கு நிரனிறையே உகரம் நகரத்தோடும் ஊகாரம் வகரத்தோடும் ஈறுகாவெனவும் இருபொருள் கூறுவர் அரசஞ் சண்முகனார். ஆசிரியர் நூலிலேயே களவு என்றற் போன்ற வகரவுகர வீற்றுச் சொற்கள் வருதலால் அரசஞ்சண்முகனார் கூறிய பொருளே சிறப்புடையதாகும்

(எரு) உச்சகார மிருமொழிக் குரித்தே.

(இ-ள்) உகரத்தோடு கூடிய சகரம் உசு, முசு, என இரு மொழிக்கல்லது பல மொழிக்கு ஈறுகாது.

(எகூ) உப்பகாரம் ஒன்றென மொழிப இருவயினிலையும் பொருட்டாகும்மே.

(இ-ள்) உகரத்தோடு கூடிய பகரம் தபு என ஒரு மொழிக்கு ஈறாம் என்பர். அச்சொல்தான் தன்வினை பிறவினை என்ற சரிடத்தும் நிலபெறும் பொருண் மைத்தாம்.

(உ-ம்) தபு, எனவரும். தபு எனப் படுத்துச்சொல்ல நீசா எனத் தன்வினை யாம். எடுத்துச்சொல்ல நீ ஒன்றினைச் சாகச்செய் எனப் பிறவினையாம்.

(௪௪) எஞ்சியவெல்லாம் எஞ்சுதலிலவே.

(இ-ள்) (எக) முதல் (எஈ) வரை விசேடித்துக் கூறியவற்றை யொழிந்தனவும் மொழிக்கீறாகாதென்ற உயிர் மெய்களும் தம் பெயர் கூறும்வழி ஈறாதற்கு ஒழிவில.

(௪௮) ஞ ண ந ம ன ய ர ல வ ழ ள வென்னும்
அப்பதி னென்றே புள்ளி யிறுதி.

இஃது முன்னர் உயிரீராமாறு கூறி மெய்களுள் ஈறாவன கூறுகின்றது.

(இ-ள்) மெய்களுள், ஞ, ண, ந, ம, ன, ய, ர, ல, வ, ழ, ள, என்ற பதினெண் றுமே மொழிக்கு ஈறாவனவாம்.

(உ-ம்) உரிஞ், மண், பொருந், திரும், பொன், வேய், வேர், வேல், தெவ், வீழ், வேள்—எனவரும்.

(௪௯) உச்சகாரமொடு நகராஞ் சிலனும்.

(இ-ள்) உச்சகாரம் இருமொழிக் கீறியின வாறுபோல நகரவொற்றும், பொருந், வெரிந், என்னும் இருமொழிக்கல்லது ஈறாகாது எ-து.

(௮௩) உப்பகாரமொடு ஞகாரையு மற்றே,
யுப்பொரு ளிரட்டா திவ்ணையான.

(இ-ள்) உகரத்தோடு கூடிய பகரம் தபு என ஒரு மொழிக்கு ஈறதல்போல, ஞகா வொற்றும் உரிஞ் என்னும் ஒரு மொழிக்கே ஈறாகும். இவ்விடத்து அச்சொல் வின் பொருள் தன்வினை பிறவினையாய் இரு பொருள்படாது, தன்வினையொன் றற்கே யுரியதாகும். எ-று.

நெடுங்கணக்கு முறைப்படி நகரத்தின்முன் ஞகரத்தைக் கூறுதல் முறையாயி னும் நகரம் இருமொழிக்கீறாதல்பற்றி ஒருமொழிக்கீறாகும் ஞகரத்தினைப் பின்னர்க் கூறினார்.

(௮௬) வகரக்கிளவி நான்மொழி யீற்றது.

(இ-ள்) வகரமாகிய மெய்யெழுத்து நான்கு மொழியின்கண் ஈறாகும். எ-று.

(உ-ம்) அவ், இவ், உவ், தெவ்—என வரும்.

௬௯ முதல் ௮௬ வரையுள்ள சூத்திரங்களால் மொழிக்கீறும் எழுத்துக்களைத் தொல்காப்பியனார் விரித்துரைத்தாராக, நன்னூலாசிரியர்

107. 'ஆவி ஞணநமன யரல வழளமெய்
சாயு முகரம் நாலாறும் ஈறே'

என அவற்றைத் தொகுத்துரைப்பாராயினர்.

(௮௨) மகரத் தொடர்மொழி மயங்குதல் வரைந்த
னகரத் தொடர்மொழி யொன்பட் தென்ப
புகரறக் கிளந்த அஃறிணை மேன.

(இ-ள்) மகரவீற்றுச் சொல்லுடன் மயங்காவென்று வரையறுக்கப்பட்டனகர வீற்றுச் சொற்கள் ஒன்பதென்று சொல்லுவார்கள்; அவ்வொன்பது சொற்களும் சூற்றமறச் சொல்லப்பட்ட அஃறிணை யிடத்தனவாம். எ-று.

'அஃறிணை யென்றது ஈண்டு அஃறிணைப் பெயரினை' என்பர் இளம்பூரணர்.

அஃறிணைப் பெயரின் இறுதியில் மகரம் நின்ற நிலைக்களத்து எனகரம் போலியாய் வந்து மயங்கும். அங்ஙனம் போலியாய் வந்தனகரவீற்றுச் சொற்கள் இவை யென்றும், இயற்கையாகவே எனகரவீறுவன இவையென்றும் வேறுபாடறிதற்பொருட் டுத் தொல்காப்பியனார்க்கு முற்பட்ட தமிழ்ச் சான்றோர் மகரத்தொடு மயங்காதனகர வீற்று அஃறிணைச் சொற்கள் ஒன்பதென வரையறை செய்வாராயினா. மயங்காது என்னும் வரையறை எனகரத்தின்மேற் செல்லும் என்பர் நச்சினார்க்கினியர்.

எகின், செகின், விழன், பயின், அழன், புழன், குயின், கடான், வயான் என வரும் இவ்வொன்பதும் எனகரம் மகரத்தொடு மயங்காதனவாம். இவ்வொன்பதும் மயங்கா எனவே மகரத்தொடு எனகரம் மயங்குதலும் உண்டென்பது பெற்றும். நிலம்-நிலன், கலம்-கலன், என்றற்போல்வன மகரத்தொடு எனகரம் போலியாய் மயங்குவன. இம்மொழியிறுதிப் போலியினை,

(122) மகர விறுதி யஃறிணைப் பெயரின்
னகரமோ டிறழா நடப்பன வுளவே.

எனவருஞ் சூத்திரத்தாற் பலணந்தியார் குறிப்பிடுவர். அஃறிணைப் பெயர்களின் இறுதி மகரமானது எனகரத்தொடு ஒத்துநடக்குஞ் சொற்களுக்கு சிலவுளவாம் என்பது மேற்குறித்த நன்னூற் சூத்திரத்தின் பொருளாகும். மகரம் எனகரத்தொடு ஒத்தலாவது மகரம் நின்ற இடத்தில் எனகரம் வந்து நிற்பினும் பொருள் வேறுபடாதிருத்தல். ஒத்துநடப்பன சிலவுள எனவே அவ்வாறு உறழாது வருவனவே பெரும்பாலான எனக் கொள்க. வட்டம், குட்டம், மாடம், கூடம் என்றற்போலும் மகரவீற்று அஃறிணைப் பெயர்ச்சொற்கள் எனகரத்தொடு மயங்காமை யுணர்க.

குடியரசு நாள் வாழ்த்து

(26—1—50)

By

E. S. VARADARAJA IYER, B.A.

1. எந்நாளும் துன்புறுவா ரில்லை யெவர் தமக்கும்
இன்னுமை தீரு மினியநான்—முன்னாக
வெய்துமென்பார் தன்னாட்சி யிந்தியத்தாய் பெற்றொளிரும்
செய்திகொண்டு நெஞ்சே தெளி.
2. நாலைம்ப தாண்டாய் நலிவுற் றடிமைநிலை
யால்வெந்த விந்தியப்பே ராரணங்கு—கால்வலந்த
வெண்டனையை விண்ட விநோதமதை யென்னென்று
கொண்டிரைப்பேன் கேண்மின் குறித்து.
3. வானில்லை நெய்த்தோர் வடிவில்லை நாடழிக்க
ஆளு மணுகுண் டதுவில்லை—கேளுமிது
காந்தியெனும் பேர்பூண்ட கண்ணியனும் புண்ணியன்றன்
சாந்தியுரை தந்தவர சால்.
4. நல்லுரையே வாளாக நல்லொழுக்க மேகிடுகாப்
பல்லுயிர்மேற் கொண்ட பரிவதுவே—வல்லபொர்க்
கேதுவெனக் கொண்டே யெழுந்தார் விசயமெனும்
மாதுவந்தான் காந்தி மருங்கு.
5. பொன்மனையை நீத்தும் புதல்வர் தமைத்தணந்தும்
நன்பொரு ளிழந்து நலிவுற்றும்—இன்பருளும்
எல்லாம் விடுத்தனை யின்பத்தை யேநினைந்த
நல்லார்சீர் நெஞ்சே நவில்.
6. நேருவென்பார் ராஜேந் திரனென்பார் ராஜாஜிப்
பேரமைந்த மேதைப் பிரபுவென்பார்—நேர்மைமிகும்
உத்தமர்ஸர் தாரென்பார் ஓரொருவ ரேபரந்த
வித்தரணி காப்பா ரிசைந்து.

7. முடியரசர் ஆட்சி முடிந்ததினிச் சீர்சால்
குடியரசே இந்தியத்தாய் கொண்டாள்—மிடியகல
எல்லோரு மின்புற் றிதவாழ்வு பெற்றுயரும்
நல்லோரை பெற்றோமிந் நாள்.
8. மிகப்பலவாத் துன்பளித்த வெய்ய விரோதி
அகலவந்த நல்விரோதி யாண்டில்—மகரமதி
ஆறிரண்டோ டொன்றில் அசுவதியில் நல்லாட்சிப்
பேறுபெற்றாள் பாரதப்பேர்ப் பெண்.
9. வேற்றுமை நீங்கி விரோதந் தணியொழித்துச்
சீற்றமின்றிக் கட்சிச் செருக்கின்றி—யேற்றம்
பரத மகள்பெறவும் பாரரசர் தாயைப்
பரவிடவும் செய்மின் பரிந்து.
10. நல்லாட்சி பெற்றோம் நலிவாட்சி யில்லையினி
வில்லாட்சி வேங்கை வியனாட்சி—நல்லதொரு
மீனாட்சி யொத்தொளிர மேலாம் குடியாட்சி
யானாச்சீர் பாரதிபெற் றாள்.
11. செய்ய நிலவுரிமை சேம நிதியுரிமை
வையத்து வாணிகத்தின் மாண்புரிமை—மையகற்றிக்
காக்கு முரிமை கடலுரிமை நாட்டின்ப
மாக்குமுரி மைகைக்கொண் டாள்.
12. தோரணங்கள் நாற்றிச் சுதையிடுமின் விடுதொறும்
பூரணகும் பம்வைத்து போற்றிடுமின்—பாரதத்தாய்
ஏற்றம் விளங்கவெங்கு மேற்றிடுமின் நின்றொளிரக்
கோற்றொடி மூவன்னக் கொடி.
13. குடியரசு பெற்றார் குதூகலித்தார் செல்வப்
படியரசர் போற்றும் படிக்கு—மிடியறியாச்
செல்வவமே ரிக்கரவர் தேயம்போல் தும்மிந்துச்
செல்வி வளங்கொழிக்கச் செய்.
14. காவணங்கள் செய்மின் கவின்மறுகு மண்டபங்கள்
ஆவணங்க ளெல்லா மழகுசெய்மின்—பாவமைக்கும்
பாவலரைக் கொண்டறிமின் பாரதத்தாய் தன்னாட்சி
மேவியநற் காதையடை வே.

15. குன்றிடத்தும் ஆலயத்தின் கோபுரத்தும் நன்மனையின்
முன்றிலினும் மாட முகட்டினிலும்—வென்றித்
துவசத்தைக் கட்டுமின் தொல்லிந் தியர்தம்
கவசமென்றே நெஞ்சகத்துக் கண்டு.
16. வாயார வன்பை வழங்கி வயிரூரக்
காயாம லேழை களிப்பெய்தத்—தூயசுவை
நல்லுணவை யூட்டியிந்துத் தாய்நாளை நன்னுளா
எல்லவரும் போற்றிர் இனிது.
17. தானம் புரிமின் தருக்கிமனம் விண்ணியங்கும்
மானத்தின் ஊர்ந்து மகிழ்கொண்மின்—பானங்கள்
கொண்டிடுமின் யாரோடும் கொள்ளன்மின் வன்பகைமை
தொண்டசெய்மின் உள்ளந் துணிந்து.
18. பாட்டொடு மாட்டம் பயில்மின்க ளின்னாளிற்
கூட்டங்கள் கூடிவிழாக் கொண்மின்கள்—நாட்டம்
படைத்த பயன்பெறுமின் பாக்கியங்கள் எல்லாம்
கிடைத்தவென வுள்ளங் கிளர்ந்து.
19. குடியரசை யிந்தியர்கள் கொண்டவிர்த நாளில்
செடிவகையில் நல்லதொன்றைத் தேர்ந்து—நெடிதுயர்ந்து
பாரதத்தாய் பல்கும் பரிசொப்ப நன்றோங்க
நாரமுடன் நும்மனையில் நாட்டு.
20. வாலை மகளிர் வனப்பா ருடையுடுத்துக்
கோலமிட்டு முன்றிலிற்கை கோத்தாடி—ஞாலமகிழ்
நன்னுளா மிந்தியத்தாய் நல்லாட்சி பெற்றுமகிழ்
பொன்னாளைப் போற்றிர் புகழ்ந்து.
21. பொங்குபுக ழிந்தியத்தாய் பொன்னரசைப் பெற்றுயர்னாத்
திங்களொடு நாளைமனத் தெண்ணியே—செங்கரங்கள்
கூப்பிரின் றுங்கள் குலதெய்வ தம்பரவிக்
காப்பிடுமின் திங்கைக் கடிந்து.
22. பொற்சரிகை யாடை புனைமின் வணிகலனும்
நற்சரியுங் கையிற் றரித்திடுமின்—பொற்சதங்கை
கிண்கிணி யொலிக்கநடம் கேளிக்கைக் கூத்திடுமின்
மண்களிக்கும் வைகலிது வால்.

23. சாந்தவடி வாசித் தரணிக் குழைத்துயர்ந்த
மாந்தருட் டெய்வமென மன்னியசீர்க்—காந்திமகான்
பாதம் பணிமினவர் பாரறியச் செய்தவுரை
வேதமெனக் கொண்மின் விழைந்து.
24. கைராட்டை கொண்மின் கலியரக்கனைத் தொலைத்து
வைராக்யம் கொண்டணிமின் வான்கதரை—வைரம்
அகற்றி யரிசனரை யாதரிமின் காந்தி
யுகமிதுவென் றெண்ணிமனத் துன்.
25. ஆயுமறி வான்மையமைந்த ராசேந்திரப் பேர்த்
தூயன் தலைமையிலித் தொல்பரதச்—சேயிழையார்
பொன்னும் புகழும் பொருந்தித் திகழ்ந்திடுக
வின்னலற்ற நல்வாழ் விசைந்து.

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

॥ विधिविमर्शः ॥

(पूर्वतोऽनुवृत्तः)

पण्डितराजः वे. सुब्रह्मण्यशास्त्री

अण्णामलैविश्वविद्यालयः

110
64
170
26
196

एवञ्चेष्टसाधनत्वमात्रं लिङ्गार्थः । न च ज्योतिष्टोमादिव वाजपेयादिनापि स्वर्गोत्पत्त्या स्वर्गत्वावच्छिन्नसाधनत्वं बाधितं लिङ्गं ज्योतिष्टोमयागे कथं बोधयितुं शक्यते इति वाच्यम् । विजातीयस्वर्गसाधनत्वे एव लिङ्गः शक्तिस्वीकारेण तस्या-
बाधितस्य तत्र बोधनसंभवात् । न चाफले नित्यकर्मणि सन्ध्योपासनादौ इष्टसाधनत्वं नास्तीति कथं 'अहरहः सन्ध्यामुपासीत' इति विधिः सङ्गच्छते इति वाच्यम् ।
तस्यापि प्रत्यवायपरिहाररूपफलवत्त्वात् । तदुक्तं भगवता "यज्ञदानतपःकर्म न त्याज्यं
कार्यमेव तत् । यज्ञो दानं तपश्चैव पावनानि मनीषिणाम् ॥ एतान्यपि तु कर्माणि
सङ्गं त्यक्त्वा फलानि च । कर्तव्यानीति मे पार्थ निश्चितं मतमुत्तमम् ॥" इति ।
पावनत्वोक्त्या अनुद्दिष्टोऽपि प्रत्यवायपरिहारः फलमिति लभ्यते । एवमार्थवादिकमपि
फलं तस्यास्त्येव । अत एव सर्वशक्तौ प्रवृत्तिः स्यात् तथाभूतोपदेशात् इति सूत्रं
'काम्यं यथा फलायोपदिष्टं तथा नित्यमपीति सूत्रार्थः' इति भट्टाचार्या विवृण्वन्ति ।

ननु न कलञ्जं भक्षयेदित्यादौ लिङ्गार्थस्य इष्टसाधनत्वस्याभावः कलञ्जभक्षणे
नञा न बोधयितुं शक्यते तत्र तृप्तिरूपेष्टसाधनत्वस्य सत्त्वेन तदभावस्य बाधादिति
चेन्न ।

निषेधस्थले लिङ्गः अनिष्टसाधनत्वे लक्षणा । नञ्पदं च तात्पर्यग्राहकम् ।
लिङ्गार्थश्चाश्रयतया धात्वर्थे अन्वेति । कलञ्जभक्षणमनिष्टसाधनमिति बोधः इति न
काप्यनुपपत्तिः ।

इष्टसाधनत्वं लिङ्गार्थः नञश्च असुराः अविद्या इत्यादाविव विरोधिनि लक्षणा ।
एवञ्च इष्टविरोध्यनिष्टसाधनत्वं धात्वर्थे बोध्यते । न चाविद्या इत्यादाविव समासापत्तिः
शङ्क्या । विभाषाधिकारेण तस्य वैकल्पिकत्वादित्यन्ये ।

प्रत्यवायाभावरूपेष्टसाधनत्वं लिङ्गार्थः । तदभावश्च नञा धात्वर्थे बोध्यते ।
एवञ्चात्रात् तद्वक्षणे सति प्रत्यवायः सिध्यतीति केचित् ।

धात्वर्थकलञ्जभक्षणान्विते नञर्थे अभावे लिङ्गार्थः प्रत्यवायाभावरूपेष्टसाधनत्वं
अन्वेति । कलञ्जभक्षणाभावः प्रत्यवायाभावसाधनमिति बोधः । तेन कलञ्जभक्षणे
प्रत्यवायसाधनत्वं सिध्यतीति परे ।

तथा चेष्टसाधनत्वमात्रं लिङर्थः इति निरूपयन्ति ।

नैयायिकास्तु पचेदिति वाक्यार्थं बुध्वा पुरुषः पाके प्रवर्तते । प्रवृत्तौ अन्यवहितकारणं चिकीर्षा । सा स्वरूपसत्येव प्रवृत्तिं जनयति न ज्ञाता । अतश्च तदज्ञानानुपयोगात् न लिङ्ग तस्या बोधनमुपयुज्यते । तस्मात् तां यस्य ज्ञानं जनयति स एव लिङ्गर्थो विधिः । तदुक्तमाचार्यैः 'यस्य ज्ञानं प्रयत्नजननीं इच्छां प्रसूते सोऽर्थविशेषो विधिः' इति । तादृशञ्च ज्ञानं इष्टसाधनताज्ञानं कृतिसाध्यताज्ञानं बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वज्ञानञ्चेति तद्विषयः इष्टसाधनत्वं कृतिसाध्यत्वं बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वञ्चेति त्रितयं लिङ्गर्थः । प्रेरणाया लिङ्गर्थत्ववादिभिरपि इष्टसाधनत्वानुमानद्वारैव प्रवृत्तेरुपपादनेन इष्टसाधनताज्ञानावश्यकतायाः सर्वसिद्धत्वात् इष्टसाधनत्वं लिङ्गर्थः न तु वक्तिच्छा अलौकिकप्रेरणा वा । न च राजादेः प्रवर्तकत्वव्यवहारानुरोधेन तदिच्छाज्ञानमावश्यकमिति अनन्यलभ्या इच्छैव शक्या न तु तथा आक्षेपलभ्यमिष्टसाधनत्वमित्युक्तमिति वाच्यम् । राज्ञ उक्तात् पचेत् इति वाक्यात् लिङ्गर्थेष्टसाधनतां पाके बुध्वा प्रवर्तते पुरुषः । अतः राजा प्रवर्तक इत्युच्यते । यदा चैत्रः पचेतिशब्दं नोच्चारयति मैत्रस्तु इङ्गितादिना तस्येच्छामनुमाय पाकं करोति । तदा केन प्रेरितः त्वं पाकं करोषि इति पृष्ठः मैत्रः, नाहं चैत्रेण प्रेरितः किन्तु तदभिप्रायं विदित्वा पचामि इति ब्रूते । एवं चैत्रोऽपि न मया अयं प्रेरितः किं तु स्वबुद्धिचातुर्येण मदभिप्रायं ज्ञात्वा पचतीति वदति । प्रवृत्तिप्रयोजकज्ञानविषयेच्छाश्रयत्वस्य प्रवर्तकत्वे, तस्य चैत्रे अक्षतत्वात् निरुक्तव्यवहारो नोपपद्येत । अतः न तादृशेच्छाश्रयत्वं प्रवर्तकत्वम् । अपि तु प्रवृत्तिकारणेष्टसाधनताबोधजनकलिङ्गाद्युच्चारयितृत्वमेव । न च तादृशल्लिङ्गादिकमुच्चारयितुः राजप्रेरितस्य पदातेरपि प्रवर्तकत्वापत्तिः अन्याप्रेरितत्वविशेषणे च पित्रादिप्रेरितस्य राज्ञोऽपि प्रवर्तकत्वं न स्यादिति वाच्यम् । तादृशल्लिङ्गाद्युच्चारयितृत्वे सति स्वतन्त्रत्वस्यैव प्रवर्तकत्वरूपत्वात् । पित्रादिप्रेरितस्यापि राज्ञः स्वातन्त्र्यमस्तीति प्रवर्तकत्वमुपपद्यते । पदातेरभिप्रायज्ञानं न प्रवृत्तिप्रयोजकं अपि तु राज्ञः इत्यत्र स्वातन्त्र्यस्यैव नियामकत्वात् तस्य प्रवर्तकत्वशरीरानुपवेशेन सर्वसामञ्जस्यात् । तस्मात्प्रवर्तकत्वव्यवहारानुरोधेन इच्छाज्ञानमावश्यकमिति सा लिङ्गवाच्येति न संगच्छते ।

एवं यागादिप्रवृत्तौ न इष्टत्वेन इष्टसाधनताज्ञानं कारणमपि तु स्वर्गत्वादिना स्वर्गसाधनताज्ञानमेव । अयमत्र प्रवर्ततामित्याकारकासेच्छाविषय-प्रवृत्तिविषयत्वे स्वर्गसाधनत्वव्याप्त्यभावेन तेन हेतुना स्वर्गसाधनत्वं नानुमातुं शक्यते । अपि तु सामान्यतः इष्टसाधनत्वमेव । तच्च यागादिप्रवृत्तावनुप-युक्तमिति प्रवृत्त्युपयोगिनः स्वर्गसाधनत्वस्य अनुमानलभ्यत्वाभावेन अनन्यलभ्यमिष्टसाधनत्वं लिङ्गर्थः । न च लिङ्गापि सामान्यतः इष्टसाधनत्वमेव बोध्यते इति शङ्का कार्या । समभिव्याहृतपदोपस्थापितकामनाविषयतावच्छेदकत्वोपलक्षिततत्तद्धर्मावच्छिन्नसाधनत्वे विधिप्रत्ययशक्तिस्वीकारेण यजेत स्वर्गकामः इति वाक्यघटकलिङ्गा स्वर्गत्वावच्छिन्नसाधनत्वस्यैव बोधनात् ।

अपि च अनन्यलभ्यः शब्दार्थः इत्यस्य प्रमाणान्तरगम्यस्य न शब्दार्थता इत्यत्र न तात्पर्यम् । अनुमानादिप्रमाणगम्यस्य बहुयादेरपि पर्वतो वह्निमानित्यादौ वह्नि-पदार्थताविलोपप्रसङ्गात् । अपि तु समभिव्याहृतपदेन तत्समभिव्याहारेण वा लभ्यस्य न शब्दार्थता इत्यत्रैव । द्वितीयायाः कर्मत्वमर्थः । तच्च क्रियाजन्यफलशालित्वम् । तच्च संपूर्णं न द्वितीयाशक्यम् । क्रियायाः समभिव्याहृतेन धातुना लाभात् जन्यत्वस्य विनैव पदार्थतां द्वितीयाशक्यत्वार्थयोः संसर्गतया भानसंभवात् व्यापारमात्रस्य धात्वर्थत्वेन अनन्यलभ्यं फलमात्रं द्वितीयाशक्यमिति प्राचीना नैयायिका निरूपयन्ति । द्वितीयार्थः क्रियाजन्यफलश्रयरूपं कर्म । तत्र धातोः फलव्यापारोभयवाचकत्वादुभयोरपि धातुना लाभात् आश्रयमात्रं द्वितीयाशक्यमिति प्राचीना वैयाकरणा मन्यन्ते । भवद्भिरपि नन्यमीमांसकैः प्रवृत्तिप्रयोजकव्यापारः प्रवर्तना लिङ्गर्थः । तादृशव्यापारत्वं न लिङ्गादि-शक्यतावच्छेदकं प्रवृत्तेराख्यातेन प्रयोजकत्वस्य संसर्गमर्यादया च भानसंभवात् । अपि त्वनन्यलभ्यं व्यापारत्वमात्रमिति न्यरूपि । ईदृशेष्वेव स्थलेषु अनन्यलभ्यः शब्दार्थः इति न्यायः प्रवर्तते । स्पष्टश्चायमर्थो व्युत्पत्तिवादरामरुद्रीये । तस्मादनुमानलभ्यत्वादिष्टसाधनत्वं न लिङ्गर्थः इत्युक्तिः न युज्यते ।

अपि च यजेत स्वर्गकामः इत्यादौ लिङ्गादिनिष्ठा लौकिकव्यापारे मानाभावः । न च वेदस्थलिङ्गं मां प्रेरयतीति व्यवहारात् तत्र प्रवृत्तिप्रयोजकव्यापारविशेषः सिद्ध्यतीति

वाच्यम् । प्रवृत्तिप्रयोजकेष्टसाधनताबोधकत्वस्यैव लिङादिनिष्ठप्रवर्तकतारूपत्वस्वीकारात् निरुक्तव्यवहारेण तत्रालौकिकव्यापारसिद्धेरसंभवात् । न चेदं प्रवर्तकत्वं न प्रवर्तक-पुरुषसाधारणमिति वाच्यम् । अयमत्र प्रवर्ततामित्याकारकत्वरूपविषयिताविशेषस्य लिङादिशक्यतावच्छेदकस्य आत्ममात्रसमवेतेच्छामात्रवृत्तित्वे ईश्वरेच्छैव वैदिकलिङो वाच्येति निरूपयद्भिः भवद्विरपि वैदिकलिङः प्रवृत्तिप्रयोजकेच्छाबोधकत्वरूपस्यैव प्रवर्तकत्वस्य वक्तव्यत्वात् पुरुषनिष्ठस्य च तस्य तादृशेच्छाश्रयत्वरूपत्वेन ततोऽन्यत्वात् । अन्यथा राजवाक्यं प्रेरयतीति व्यवहारदर्शनात् तदूघटकलिङादावपि प्रवृत्तिप्रयोजको व्यापारविशेषः कल्प्यताम् । स्वीक्रियताञ्च तस्यैव लौकिकलिङ्वाच्यता । वस्तुतस्तु अस्मते यागादावपि ईश्वर एव प्रवर्तकः तत्प्रणीतत्वाद्देवस्य । तत्र च प्रवर्तकत्वं पूर्वोक्तमेव । तच्च लौकिकपुरुषेश्वरोभयसाधारणम् । लिङादेस्तु सर्वस्यापि प्रवर्तकत्वं प्रवृत्तिप्रयोजकेष्टसाधनताबोधकत्वरूपमेवेति बोध्यम् ।

किंचान्यत् । ईश्वरेच्छायाः लिङ्बोध्यत्वे तद्विषयप्रवृत्तिविषयत्वेन यागादाविष्ट-साधनतानुमानं न संभवति । विद्यमानसर्वविषयिणी ईश्वरेच्छा निष्फले प्रवर्तमानस्य प्रवृत्तिमपि सतीमवगाहते इति तद्विषयप्रवृत्तिविषयत्वात्मकहेतुमति चैत्यवन्दनादौ इष्टसाध-नत्वरूपसाध्याभावेन व्यभिचारात् । न च हेतुकोटिप्रविष्टकृतौ इष्टसाधनत्वविशेषणे दत्ते न व्यभिचारः इष्टसाधने ईश्वरेच्छाविषयीभूतेष्टसाधनप्रवृत्तिविषयत्वस्याभावात् निष्फल-चैत्यवन्दनादिविषयकप्रवृत्तेरपि निष्फलत्वादिति वाच्यम् । हेतुज्ञानस्यैव दुर्लभत्वा-पातात् । कथञ्चित् हेतुज्ञाने यागादिगतस्यापि इष्टसाधनत्वस्य ज्ञानसंभवेन निरुक्त-हेतुना यागादाविष्टसाधनतानुमानस्य विफलत्वात् ।

एवं वैदिकलिङादौ अलौकिको व्यापारः तस्य प्रवृत्तिप्रयोजकेष्टसाधनत्वानुमापकत्वं लिङ्पदवाच्यत्वञ्चेति त्रितयस्य कल्पनामपेक्ष्य प्रवृत्तिप्रयोजकत्वेन यागादिगतत्वेन च सर्वसिद्धे इष्टसाधनत्वे लिङ्बोध्यत्वमात्रकल्पनमेव लाघवादुचितम् ।

अपि च ईश्वरमनभ्युपगम्य वस्तुतस्त्वित्यादिना प्रतिपादिते इच्छात्वस्य जातेः लिङादिशक्यतावच्छेदकत्वकल्पे सर्वेषां वैदिकलिङामलौकिकप्रेरणायां, सर्वत्र च

निषेधस्थले लिङां निवृत्तिविषयित्वावच्छिन्ने च लक्षणाकल्पनया तज्जन्यतत्तदर्थोपस्थितीनां तत्र तत्र शाब्दबोधे हेतुत्वकल्पनया च गौरवं दुष्परिहरमेव । एवञ्च न विधौ परः शब्दार्थः इति वचनं सुदूरमुत्सारितं भवति ।

एवं सर्वत्र विधिवाक्यजन्यशाब्दबोधानन्तरं इष्टसाधनत्वानुमितिप्रयोजिकायाः पूर्वोक्तहेतौ इष्टसाधनत्वव्याप्तिपक्षधर्मतादिज्ञानघटितसामग्र्याः कल्पनागौरवं वज्रलेपायते ।

अपि च संसर्गभासकाकांक्षाज्ञानयोग्यतातात्पर्यज्ञानादिघटितशाब्दसामग्र्यामपि सत्यां यजेतेति वाक्यात् व्यापारवती यागकृतिरिति शाब्दबोधे जाते प्रमाणान्तरादिना संसर्गविशेषज्ञानसंपादने, इष्टसाधनत्वानुमितये आसत्त्वघटितहेतुज्ञानव्याप्तिज्ञानादिसंपादने च क्लेश एव पर्यालोचितः इष्टसाधनत्वे लिङः शक्तिं व्यवस्थापयति ।

किञ्च तन्मते चैत्यं वन्देत इति वाक्यं प्रामाणिकमापद्येत । तद्वाक्याद्वि-स्वज्ञानाधीनानुमितिप्रयोज्यत्वसंबन्धेन प्रेरणावती चैत्यवन्दनकृतिरिति बोधस्तेषामभिमतः । बोधविषयस्य कस्याप्यबाधेन शाब्दबोधस्य प्रमात्वात् तत्करणे निरुक्तवाक्ये प्रमाकरणत्व-रूपस्य प्रामाण्यस्य दुर्वारत्वात् । न च लिङ्बोधप्रवर्तनया आक्षिप्तं इष्टसाधनत्वं चैत्यवन्दने बाधितमिति वाच्यम् । तावता प्रेरणाधीनानुमितेः भ्रमत्वेऽपि प्रेरणा-ज्ञानाधीनानुमितिप्रयोज्यत्वस्य प्रवृत्तावबाधितत्वेन शाब्दबोधस्य कथञ्चिदपि भ्रमत्वोप-पादनासंभवात् ।

न चेष्टसाधनत्वस्य लिङ्बोध्यत्वे चैत्रीयपाककृतेर्वर्तमानतादशायां इष्टसाधन-पाकानुकूलवर्तमानकृतिमादाय चैत्रः पचेदिति प्रयोगः साधुः स्यादिति वाच्यम् । तिङन्ताधीनः वर्तमानकृतिबोधः वर्तमानत्वाप्रकारको नानुभूयते । अतः तिङन्तेन वर्तमानकृतिबोधे जननीये कृतौ वर्तमानत्वभासकसामग्री अपेक्ष्यते । सा च आख्यातजन्यवर्तमानत्वोपस्थितिघटिता । चैत्रः पचेदिति वाक्याच्च नेष्टसाधन-पाकानुकूलवर्तमानकृतेर्बोधो जायते कृतौ वर्तमानत्वभासकाभावात् लिङः वर्तमान-कालावाचकतया ततो वर्तमानत्वानुपस्थितेः ।

अपि च चर्मणि द्वीपिनं हन्तीत्यादौ यथा हननकर्माभूतद्वीपियोगश्चर्मणः स्वरूपसन्नेव चर्मपदोत्तरसप्तम्याः साधुत्वनियामकः न तु सोऽपि सप्तम्यर्थः न वा शाब्दबोधे भासते । अत एव यत्न मृगचर्मार्थिना मध्ये स्थितं द्वीपिनं अहत्वा वनं प्रवेष्टुमशक्तेन द्वीपी हतः तत्र चर्मणि द्वीपिनं हन्ति इति प्रयोगो न साधुः । तथा धात्वर्थानुकूलकृतेः भविष्यत्ता स्वरूपसती लिङः साधुत्वे नियामिका । तस्याः भविष्यत्त्वे एव लिङन्तप्रयोगदर्शनेन तथा शब्दशक्तिस्वभावावगमात् । यदाहुः हरिवल्लभभट्टाचार्याः ‘विध्यर्थप्रत्ययप्रकृत्यर्थस्य स्वाभाव्येन भविष्यत्तया प्रतीतिः’ इति । वस्तुतः भविष्यन्ती क्रिया तत्र प्रतीयते इति तदाशयः । न तु भविष्यत्त्वमपि क्रियायां शाब्दबोधे भासते इति । विधिलिङः कालाबोधकतया तथा बोधासंभवात् । वैयाकरणनये धात्वर्थस्यैव वर्तमानत्वादिना भानमिति वैयाकरणैस्तैः विध्यर्थप्रत्ययप्रकृत्यर्थस्येति अभिहितम् । तस्मान्न पाककृतेर्वर्तमानतादशायां तादृशकृतितात्पर्येण चैत्रः पचेदिति प्रयोगः आपादयितुं शक्यते ।

एवं येषां लिङन्तशब्दप्रयोगः प्रयुज्यमानस्तादृशशब्दो वा प्रेरणा लिङर्थः तैरपि सविषयकत्वेन सर्वसंप्रतिपन्नात् आत्मविशेषगुणाद्विन्नस्य शब्दस्य तत्तद्भात्वर्थ-विषयकत्वं सर्वतन्त्रविरुद्धं कल्प्यते इति गौरवम् । न च नैयायिकैरपि शब्दस्य सविषयकत्वं स्वीकृतं गुरुं धर्मं पृच्छतीत्यत्र जिज्ञासाज्ञानोद्देश्यकप्रवृत्त्यधीनः शब्दः पृच्छतेतरर्थः शब्दे धर्मविषयकत्वान्वयः इति गदाधरभट्टाचार्यैरेवोक्तत्वादिति वाच्यम् । शब्दस्य च विषयता व्यापारानुबन्धिनी इत्यनुपदं तैरभिहितम् । शब्दजन्यं ज्ञानं धर्मविषयकमिति शब्दः धर्मविषयकः इत्यभिधीयते इति तदाशयः । लिङर्थस्य प्रेरणात्मकलिङन्तशब्दस्य धात्वर्थविषयकत्वञ्च न तथा । अतः शब्दस्य पाकादिविषयकत्व-कल्पनागौरवं दुर्वारम् । एवं प्रेरणात्वमखण्डो धर्मः लिङादिशब्दे कल्प्यते तैः । इष्टसाधनत्वे प्रवृत्तिप्रयोजकत्वरूपं प्रेरणात्वं क्लृप्तमेवेति नास्माभिः कल्पनीयं तत् ।

अपि च तन्मते यथा लोके आसोक्तप्रेरणाविषयत्वेन धात्वर्थपाकादाविष्टसाधन-त्वनुमितिः न तथा वेदे तदनुमिति संभवति तन्मते वेदस्यापौरुषेयत्वेन वैदिकलिङ्गादि-

शब्दरूपप्रेरणायाः आसोक्तत्वाभावेन तद्वर्णितहेतुज्ञानासंभवात् । अतः स्वर्गकामो यजेतेत्येवमादिवाक्यघटकतत्तल्लिङादिरूपप्रेरणाविषयत्वेन स्वर्गसाधनत्वमनुमेयम् । तादृशानुमितिहेतौ वैदिकप्रेरणाविषयत्वे स्वर्गसाधनत्वव्याप्तिज्ञानस्य उपदेशाधीनशाब्दबोधरूपत्वे यागे स्वर्गसाधनताज्ञानमेवोपदेशाधीनमिति स्वीक्रियताम् । किं विधिविषयार्थबोधेन प्रेरणाविषयत्वावगाहिना । तस्माद्वेदे लिङा इष्टसाधनत्वमेव बोध्यते इति वक्तव्यम् । तथा च सर्वत्र लिङः इष्टसाधनतावाचकत्वमेव युज्यते । इष्टसाधनत्वमेव प्रवृत्तिहेतुज्ञान-विषयतया प्रवर्तनाव्यपदेशं लभते ।

न च इष्टसाधनताज्ञानं चिकीर्षया अन्यथासिद्धमिति न प्रवृत्तौ हेतुः इति न तल्लिङर्थः इति वाच्यम् ।

इष्टसाधनताज्ञानं चिकीर्षाद्वारा प्रवृत्तौ कारणमिति व्यापारेण चिकीर्षया न व्यापारिणः इष्टसाधनताज्ञानस्यान्यथासिद्धिः संभाव्यते । न च प्रमाणबोधितकारणत्व-निर्वाहाय व्यापारकल्पनं यत्र तत्रैव व्यापारेण व्यापारिणो नान्यथासिद्धिरिति न्यायः प्रवर्तते इति वाच्यम् । इष्टसाधनताज्ञानेऽपि कारणताग्राहकयोः स्वतन्त्रान्वयव्यतिरेकयोः सत्त्वेन कारणत्वस्य प्रमाणसिद्धत्वात् । अन्यथा चाक्षुषप्रत्यक्षे चक्षुस्संबन्धेन चक्षु-रन्यथासिद्धमिति तस्य प्रत्यक्षप्रमाणत्वं भज्येत । चक्षुषि प्रत्यक्षकारणत्वस्य प्रमाणा-बोधितत्वात् । स्वतन्त्रान्वयव्यतिरेकाभ्यां चक्षुषः कारणत्वं गृहीतमिति चेत्तुल्यं प्रकृतेऽपि । तथापि चिकीर्षायां इष्टसाधनताज्ञानकारणतानिर्वाहयैव न हेतुता कल्प्यते अपि तु स्वतन्त्रान्वयव्यतिरेकाभ्यामिति चेत् । चक्षुस्संबन्धस्यापि न चक्षुषः प्रत्यक्ष-कारणत्वनिर्वाहयैव हेतुता कल्प्यते स्वतन्त्रान्वयव्यतिरेकयोः सत्त्वादिति तुल्यम् । न चैवं प्राचीननैयायिकाभिमतस्य मङ्गले समासिकारणतावादस्य विघ्नध्वंसेन मङ्गलस्या-न्यथासिद्धिदोषेण दूषणं नैयायिकग्रन्थप्रतिपादितं कथं सङ्गच्छते इति वाच्यम् । यत्र विनापि मङ्गलं भोगादिना विघ्नध्वंसः यत्र च स्वत एव विघ्नाभावः तत्र समासेर्दर्शनात् विघ्नाभावः प्रतिबन्धकाभावविधया हेतुत्वेन क्लृप्तः इति तेन मङ्गलजन्यविघ्नध्वंसस्थलेऽपि मङ्गलस्यान्यथासिद्धिकथनं युज्यते । विनापीष्टसाधनताज्ञानं यदि चिकीर्षया प्रवृत्तिः

संभवति । तदा अत्रापि तन्न्यायेन इष्टसाधनताज्ञानस्थलेऽपि चिकीर्षया तस्यान्यथा-
सिद्धिरुद्भाष्येत । तदेव न । इष्टसाधनताज्ञानं विना प्रवृत्त्यनुदयस्य सर्वसंमतत्वात् ।
तस्मात् स्वतन्त्रान्वयव्यतिरेकाभ्यां इष्टसाधनताज्ञानं प्रवृत्तौ कारणमिति तद्विषयः
इष्टसाधनत्वमेव प्रवर्तना लिङ्गार्थः ।

किञ्च ये कृतिसाध्यताज्ञानस्य चिकीर्षया अन्यथासिद्धत्वात् प्रवृत्तिकारणतां
निराकृत्य कृतिसाध्यत्वस्य लिङ्गार्थतां नाभ्युपगच्छन्ति, स्वीकुर्वन्ति च इष्टसाधनता-
ज्ञानस्य प्रवृत्तिहेतुतां लिङ्गार्थतां चेष्टसाधनत्वस्य ते एवं निरसनीयाः । न कृति-
साध्यत्वादीनां प्रवृत्तिजनकज्ञानविषयाणां त्रयाणां विधित्ववादिनो नैयायिकाः ।

अपि च प्रवृत्तौ साक्षात्कारणीभूतज्ञानविषयः प्रवर्तना प्रेरणा इति वक्तुं न
शक्यते । प्रेरणात्वेन भवदभिमतलिङ्गशब्दस्यापि तत्त्वाभावात् । इष्टसाधनत्वाक्षेप-
द्वारैव प्रवृत्त्यनुकूलत्वस्य भवद्विरुपपादनात् । अपि तु प्रवृत्तिप्रयोजकज्ञानविषयः ।
तथा च प्रवृत्तिहेतुर्या चिकीर्षा तत्कारणज्ञानविषयो विधिः प्रेरणा, प्रवर्तना नियोगः
इत्येवमादिपदैर्व्यपदिश्यते । तदुक्तं जगदीशभट्टाचार्यैः ‘प्रवर्तकचिकीर्षाया हेतुधीविषयो
विधिः’ इति । आहुश्चोदयनाचार्याः ‘प्रवृत्तिः कृतिरेवात्र सा चेच्छातो यतश्च सा ।
तदज्ञानं विषयस्तस्य विधिः’ इति । तस्मादिष्टसाधनताज्ञानस्य प्रवृत्तौ प्रयोजकस्यान्यथा-
सिद्धत्वेऽपि नेष्टसाधनत्वस्य लिङ्गार्थत्वे काचित् क्षतिः ।

न च यागः इष्टसाधनं तस्मात्त्वं कुरु इति स्वारसिकप्रयोगान्नेष्टसाधनत्वं लिङ्गार्थं
इत्युक्तमिति वाच्यम् ।

यागः इष्टसाधनमिति वाक्येन यागे इष्टसाधनत्वं बोध्यते । त्वं कुर्विति
वाक्यञ्च धात्वर्थे कृतौ लिङ्गार्थेष्टसाधनत्वं बोधयति । यागगतमिष्टसाधनत्वं तद्विषयक-
कृतिनिष्ठेष्टसाधनत्वे हेतुर्भवत्येव । तस्य ततोऽन्यत्वात् । न हि कृतिरपि यागपदार्थः
येन कृतिगतमिष्टसाधनत्वमपि यागः इष्टसाधनमिति वाक्यार्थो भवेत् । तस्मादयं
नेष्टसाधनत्वस्य लिङ्गार्थतां प्रतिक्षिपति । अन्यथा आचार्यप्रेरणाविषयः पाकः तस्मात्
त्वं कुर्विति प्रयोगात् प्रेरणाया अपि लिङ्गार्थता हीयेत । यदि तत्र अवश्यकर्तव्यत्वमेव

तेन विवक्षितमित्युच्यते । तर्हि ममापि तथैवास्तु । सर्वपक्षसमानोऽयं दोषः
समानपरिहारश्च । अयमेव स्वारसिकः प्रयोगः न सः इति तु वचनं न विदुषां
हृदयङ्गमम् ।

न च विधिः प्रेरणमिति भाष्यात् प्रेरणं लिङ्गार्थः । तच्च प्रवर्तकनिष्ठः प्रवृत्त्यनुकूलो
व्यापारः । न चेष्टसाधनत्वं प्रवर्तकनिष्ठं अपि तु धात्वर्थयागादिगतमिति न तल्लिङ्गार्थः
इति वाच्यम् ।

इष्टसाधनत्वस्य स्वबोधकशब्दप्रयोक्तृत्वसंबन्धेन प्रवर्तकपुरुषनिष्ठत्वेन प्रेरणा-
त्वोपपत्तेः । न चास्य संबन्धस्य परम्परात्मकत्वेन वृत्त्यनियामकतया न प्रवर्तकनिष्ठत्व-
मिष्टसाधनत्वस्येति वाच्यम् । तथा सति भवदभिमतप्रेरणाया अपि प्रवर्तकनिष्ठत्वं न
स्यात् । तथाहि, यदि लिङ्गशब्दप्रयोगः प्रेरणा, तदा तस्य प्रवर्तके पुरुषे
स्वकर्तृत्वं संबन्धः वृत्त्यनियामकः इति न तेन प्रवर्तकनिष्ठत्वमुपपद्यते । यदि च
लिङ्गशब्दः प्रेरणा, तस्यापि प्रवर्तके पुरुषे स्वप्रयोगानुकूलकृतिमत्त्वं वृत्त्यनियामकः संबन्धः
इति न तेन प्रवर्तकवृत्तित्वं संभवति । एवं वेदे, प्रेरणायाः लिङ्गशब्दस्य प्रवर्तके
तास्मिन् शब्दे तादात्म्यमेव संबन्धः स च वृत्त्यनियामक इति तन्निष्ठत्वानुपपत्तिः । तस्मात्
स्वबोधकशब्दप्रयोक्तृत्वसंबन्धेन प्रवर्तकपुरुषवृत्तेरिष्टसाधनत्वस्य प्रेरणात्वं न विरुद्धयते ।
अपि च स्वज्ञानवत्त्वमपि प्रवर्तके पुरुषे इष्टसाधनत्वस्य संबन्धः संभवति । न च श्रोतु-
रेव तच्छाब्दबोधः इति वाच्यम् । प्रयोक्तारि प्रयोगहेतुवाक्यार्थज्ञानस्यावश्यकत्वेन
प्रवर्तके तस्मिन् इष्टसाधनताज्ञानवत्त्वसत्त्वात् ।

न चेष्टसाधनताज्ञानस्येव साध्येष्टकत्वज्ञानस्यापि प्रवर्तकत्वात् विनिगमनाविरहेण
साध्येष्टकत्वमपि लिङ्गार्थः स्यादित्युक्तमिति वाच्यम् । साधनत्वस्येव साध्यत्वस्या-
खण्डधर्मत्वेऽपि साध्येष्टको यागः इति ज्ञाने बहुव्रीह्यर्थसंबन्धः अधिको
भासते । इष्टसाधनताज्ञानस्य हेतुत्वे इष्टसाधनत्वप्रकारकत्वं कारणतावच्छेदकम् ।
साध्येष्टकत्वज्ञानस्य तथात्वे तु साध्येष्टसंबन्धप्रकारकत्वं कारणतावच्छेदकमिति तत्र
बहुव्रीह्यर्थसंबन्धविषयताया निवेशेन गौरवात् साध्येष्टकत्वज्ञानस्य प्रवर्तकत्वाभावेन

विनिगमनाविरहानवकाशात् इष्टसाधनत्वस्यैव लिङ्गार्थता युज्यते । न चेष्टगतं साध्यत्वं लिङ्गार्थोऽस्तु स च निरूपकतासंबन्धेन धात्वर्थे अन्वेतु इति वाच्यम् । तथा सति चैत्यं न वन्देत इत्यादौ धात्वर्थे वन्दने लिङ्गार्थस्य इष्टगतसाध्यत्वस्य निरूपकता-संबन्धेनाभावो बोधनीयः । तच्च न संभवति वृत्त्यनियामकस्य निरूपकत्वसंबन्धस्याभाव-प्रतियोगितानवच्छेदकत्वेन तत्संबन्धावच्छिन्नाभावाप्रसिद्धेः । न च तत्रापि न कलञ्जं भक्षयेदित्यत्रेव बलवदनिष्टाननुबन्धित्वाभावः बोध्यते इति शङ्क्यम् । तस्य निष्फलत्वेऽपि अनिष्टसाधनत्वे मानाभावात् । अत एव 'चैत्यं न वन्देत इति वाक्य-प्रामाण्यरक्षणाय इष्टसाधनत्वस्य लिङ्गार्थतास्वीकारः आवश्यकः' इति गदाधरभट्टाचार्या निरूपयन्ति । इष्टसाधनत्वाभावबोधकतयैव तद्वाक्यप्रामाण्यं इति तेषामाशयः । तस्मा-त्प्रकारान्तरासंभवादिष्टसाधनत्वमेव लिङ्गार्थः ।

न च हेतुमति चेति सूत्रस्थात् 'पृच्छतु मां भवानित्यत्र णिच् कस्मान्न भवति' इत्यादिभाष्यात् इष्टसाधनत्वातिरिक्ताया एव प्रेरणायाः लिङ्गार्थता गम्यते इति वाच्यम् । पृच्छतु मां भवानित्यत्र णिच् कस्मान्न भवति इति प्रश्नेन प्रवर्तकज्ञानजनकत्वेन प्रवर्तनापदेन व्यवहृतायाः लोडन्तशब्दप्रयोगरूपप्रेरणायाः णिजर्थत्वं ज्ञाप्यते । न तु तस्य लिङ्गार्थत्वमपि । एवं गमयतीति पदं गच्छन्तं प्रेरयतीति यथा विव्रियते तथा पृच्छतु इत्यत्र पृच्छन्तं प्रेरयतीति विवरणादर्शनेन, कर्त्रसंबद्धधात्वर्थविषयप्रवृत्ति-जनकज्ञानानुकूलायाः तादृशलोडन्तशब्दप्रयोगरूपप्रेरणायाः णिजर्थत्वं नास्तीति अकर्तृ-त्वादिति समाधानभाष्येण प्रतिपादितमिति न तेनापि निरुक्तप्रेरणायाः लिङ्गार्थतासिद्धिः । अथापि कथञ्चित्कर्ता स्यादित्यादिकं तु एकदेशिभाष्यम् । तथाहि तत्तत्क्रियाया वर्तमान-तादशायां विध्यर्थकप्रत्ययान्तशब्दः न प्रयुज्यते । अपि तु तत्पूर्वमेव । एवञ्च भविष्यन्ती क्रियैव विध्यर्थकप्रत्ययप्रकृत्या बोध्यते । पृच्छतु इति यदा प्रयुज्यते तदा क्रियाया अवर्तमानत्वात् व्यापाराश्रयत्वरूपं कर्तृत्वं कथञ्चिदपि प्रयोज्यस्य न संभवति । एवं लोटोक्तत्वादित्यादिकमपि न समञ्जसम् । लोटा हि धात्वर्थविशेषणतया प्रेरणा बोध्येत । धात्वर्थविशेष्यतया प्रेरणाविवक्षायान्तु णिच् दुर्वार एव ।

अथवा लोटोक्तत्वं गम्यमानत्वम् । एवञ्च लोडन्तशब्दजन्यबोधे सति प्रेरणा ज्ञायते इत्येव लोटोक्तत्वादिति भाष्यार्थः इति न तेन विरोधः ।

ननु इष्टसाधनत्वस्य लिङ्गार्थवाच्यत्वे, तरति ब्रह्महत्यां योऽश्वमेधेन यजेत इत्यर्थवादेन ब्रह्महत्यातरणकामः अश्वमेधेन यजेतेति विधिः कुतः कल्प्यते विधिना बोधनीयस्येष्टसाधनत्वस्य अर्थवादेनैव बोधितत्वादिति चेन्न । कुत इति हेतुर्वा पृच्छयते प्रयोजनं वा । आद्ये श्रुतिबोधितेष्टसाधनत्वं यत्र यत्र तत्र सर्वत्र विधेयत्वस्य दर्शनेन तादृशेष्टसाधनत्वाविनाभावात् विधिः कल्प्यते । द्वितीये, श्रौतेष्टसाधनत्वव्यापकस्य विधेयत्वस्याभावेन व्याप्यस्य श्रौतेष्टसाधनत्वस्य अभावः स्यादिति तद्वाधोद्वाराय विधिः कल्प्यते । अपि च लिङो हि इष्टसाधनत्वमिव बलवदनिष्टाननुबन्धित्वमप्यर्थः । इष्टसाधनत्वमात्रस्य अर्थवादेन बोधनात् तदबोधितबलवदनिष्टाननुबन्धित्वप्रत्यायनाय विधिकल्पनं सार्थकं भवत्येव ।

इत्थञ्च कृतिसाध्यत्वादेरभावस्य चैत्यवन्दने बाधितत्वेऽपि लिङ्गार्थेष्टसाधनत्वादे-रभावस्याबाधितस्य बोधकतया चैत्यं न वन्देत इति वाक्यं प्रमाणपदवीमधिरोहति । एतेन इष्टसाधनत्वमात्रं लिङ्गार्थः न कलञ्जं भक्षयेदित्यादौ लिङ्ग लक्षणया अनिष्टसाधनत्वं बोध्यते इति नव्यतार्किकमते, आन्तरालिकश्रमजनकत्वस्य ज्योतिष्टोमे सत्त्वेन ज्योतिष्टोमेन न यजेत इति प्रयोगापत्तिरिति दूषणं प्रत्युक्तं बोध्यम् ।

न हि नैयायिकैः नञ्त्वति वाक्ये सर्वत्र अनिष्टसाधनत्वं धात्वर्थे बोध्यते इति नियमः अभ्युपगम्यते । किं तु यत् लिङ्गार्थेष्टसाधनत्वाभावः न बोधयितुं शक्यः तत्र लिङ्गः अनिष्टसाधनत्वे लक्षणां स्वीकृत्य कलञ्जभक्षणादौ तद्बोधनेन न कलञ्जं भक्षयेदित्यादिवाक्यानां प्रामाण्यमुपपाद्यते । जलं न ताडयेत्, रात्रौ श्राद्धं न कुर्वीत, चैत्यं न वन्देत इत्यादौ इष्टसाधनत्वाभावस्यैव बोधः अभ्युपगम्यते । एवञ्च नव्यमीमांसकमते विध्युत्तरनिषेधस्थले विधिप्रमितेष्टसाधनत्वाभावाक्षेपवत्, तादृशस्थले लिङ्गार्थेष्टसाधनत्वाभावस्यैव धात्वर्थे बोधः व्युत्पन्नः । निरुक्तस्थले एव इष्टसाधनत्वाभाव-

बोधः इति तु न । अतादृशे जलं न ताडयेदित्यादावपि तद्बोधोपगमात् । रागप्राप्तस्य निषेधस्थले अनिष्टसाधनत्वमेव बोध्यते । इत्थञ्च विध्युत्तरनिषेधरूपात् ज्योतिष्टोमेन न यजेतेति वाक्यात् यागे स्वर्गरूपेष्टसाधनत्वाभाव एव बुध्येत । स च तत्र श्रुतिविरोधेन बाधितः इति तद्वाक्यमप्रमाणं भवति । अन्यथा तन्मतेऽपि निवर्तनया अनिष्टसाधनत्वापेक्षेण प्रवृत्तिसामग्रीविघटनसंभवेन, स्वज्ञानाधीनानिष्टसाधनत्वानुमितिप्रयोज्याभावप्रतियोगित्वसंबन्धेन निवर्तनावत्त्वस्य ज्योतिष्टोमकृतावबाधात् ज्योतिष्टोमेन न यजेतेति वाक्यप्रामाण्यापत्तेर्दुर्वारत्वात् ।

वस्तुतः तन्मते तत्र आक्षिप्तस्य इष्टसाधनत्वाभावस्य बाधितत्वेऽपि न वाक्यस्य प्रामाण्यं परिहृतं भवति । अपि तु निवर्तनाज्ञानाधीनानुमितेः भ्रमत्वं उपपादितं भवति विषयबाधात् । शाब्दे विषयस्य स्वज्ञानाधीनानुमितिप्रयोज्याभावप्रतियोगित्वसंबन्धेन निवर्तनावत्त्वस्य अबाधात् प्रमाकरणत्वरूपप्रामाण्यस्य तत्र दुर्वारत्वात् ।

परमार्थतः, विधानोत्तरप्रतिषेधस्थले नातिराले षोडशिनं गृह्णातीत्यादौ धात्वर्थान्वितनञ्प्रार्थनाभावे इष्टसाधनत्वं लिङ्गं बोध्यते । अतिरात्रे षोडशिग्रहणाभावः इष्टसाधनमिति तद्वाक्याधीनो बोधः । तदुक्तं नञ्वादे शिरोमणिभट्टाचार्यैः, ‘अत्र षोडशिग्रहणं नेष्टसाधनमित्यादिकं नार्थः ग्रहणविधिविरोधात् । अपि तु षोडशिग्रहणाभावः इष्टसाधनमित्यादिकम् । व्युत्पन्नश्च नञ्समभिव्याहृतधात्वर्थस्याभावेऽपि विभक्त्यर्थान्वयः’ । इति । एवञ्च विध्युत्तरनिषेधे धात्वर्थभावगतस्यैवेष्टसाधनत्वस्य बोधात् तादृशात् ज्योतिष्टोमेन न यजेत इति वाक्यादपि ज्योतिष्टोमयागाभावः स्वर्ग(इष्ट)साधनमिति बोधो जायेत । तदभावे च स्वर्गसाधनत्वं बाधितमिति तद्बोधकं न यजेतेति लौकिकं वाक्यं न प्रमाणं भवति ।

न च तथापि बहुवित्तव्ययायाससाध्ये यागादौ न सामान्यतः इष्टसाधनताज्ञानं पर्वतकं किं तु स्वर्गत्वादिना स्वर्गसाधनताज्ञानमेव । तच्च न विधिवाक्याज्जायते इष्टसाधनयागानुकूलकृतिमान् स्वर्गकामः इति बोधस्यैवोदयात् लिङ्गः इष्टसाधनत्व एव

शक्तत्वादिति वाच्यम् । समभिव्याहृतपदोपस्थापितकामनाविषयतावच्छेदकत्वोपलक्षित-तत्तद्धर्मावच्छिन्नसाधनत्वे लिङ्गः शक्तिस्वीकारात् यजेत स्वर्गकामः इति वाक्यात् स्वर्गत्वविशिष्टसाधनत्वेनैव यागस्य बोधो जायते इति विधिवाक्यात्पर्वतकज्ञाननिर्वाहः । तदादिन्यायेनात्र न लिङ्गः नानार्थत्वम् ।

न च क्षणिकतयावगते यागादौ बाधात् कालान्तरभाविस्वर्गनिरूपित-साक्षात्साधनता, व्यापारस्यापूर्वस्यानुपस्थित्या परम्परया तत्साधनता च न लिङ्गं शक्यते बोधयितुमिति वाच्यम् । अपूर्वानुपस्थितावपि सामान्यतः स्वर्गसाधनतात्वेन तत्साधनता-बोधसंभवात् ।

न च ज्योतिष्टोमादिव गङ्गास्नानादितोऽपि स्वर्गोत्पत्त्या व्यभिचारवारणाय स्वर्गगतं वैजात्यमेव ज्योतिष्टोमकार्यतावच्छेदकं वक्तव्यम् । तथा च कथं स्वर्गत्व-विशिष्टसाधनताबोधः? वैजात्यस्य च पूर्वमनुपस्थित्या तदवच्छिन्नसाधनत्वबोधासंभवात् इति वाच्यम् । स्वर्गनिष्ठधर्मावच्छिन्ननिरूपितनियतपूर्ववृत्तितावच्छेदकधर्मवत्त्वमेव स्वर्गकारणत्वम् । नियतपूर्ववृत्तितावच्छेदकत्वञ्च अव्यवहितपूर्वकालावच्छेदेन विद्यमाना-भावघटितदैशिकव्यापकतावच्छेदकत्वम् । तत्त्वञ्च स्वाश्रयत्वस्वाश्रयनिरूपितव्यापारत्व-वत्त्वान्यतरसंबन्धेन । स्वाश्रययागनिरूपितव्यापारत्ववत्त्वसंबन्धेन यागत्वविशिष्टस्यापूर्वस्य स्वर्गनिष्ठवैजात्यावच्छिन्नसमानाधिकरणाभावाप्रतियोगितया निरुक्तपूर्ववृत्तितावच्छेदकत्वं यागत्वे अक्षतम् । अत्र स्वर्गनिष्ठस्य वैजात्यस्य विशिष्योत्तरकालकल्प्यत्वेऽपि स्वर्गनिष्ठधर्मत्वेन शब्दबोधे भानं न विरुद्ध्यते । यद्यपि व्यापकतात्मकस्य विजातीय-स्वर्गसमानाधिकरणाभावप्रतियोगित्वाभावस्य प्रतियोगितावच्छेदककोटौ वैजात्यं स्वरूपत एव निविशते । तथापि व्यापकताज्ञाने प्रतियोगितावच्छेदककोटौ तस्य स्वर्गधर्मत्वेन भानं न विरुद्ध्यते । स्वर्गधर्मत्वस्योपलक्षणतयैव भानाङ्गीकारात् । प्रतियोगितासंसर्गकाभावबुद्धौ प्रतियोगिकोटावुपलक्षणतया भानाभावेऽपि प्रतियोगिता-प्रकारकज्ञाने तत्कोटावुपलक्षणतया भानस्य सिद्धान्तसिद्धत्वात् ।

ननु निष्फलस्य नित्यकर्मणः विधायके अहरहः सन्ध्यामुपासीत इति वाक्ये लिङ्ग-
नेष्टसाधनत्वं बोधयितुं शक्यमिति नेष्टसाधनत्वं विधिरिति चेन्न ।

तत्र नरकानुत्पादस्य फलत्वेन तत्साधनतायाः लिङ्ग बोधनसंभवेनादोषात्
नरकस्य दुःखविशेषतया तदभावस्य निसर्गतः इच्छाविषयत्वात् । न च
नरकः यद्युत्पत्स्यते तदैव नरकप्रागभावः प्रसिद्ध्यतीति कृतेऽपि सन्ध्यावन्दने
नरकोत्पत्त्यापत्तिः । यदि च नोत्पत्स्यते तदा तत्प्रागभावः न प्रामाणिकः
अनुत्पद्यमानाकाशादेः प्रागभावाभावेन तत्सत्त्वे मानाभावात् । तथा च नरकप्राग-
भावात्मकः नरकानुत्पादः कथं फलमिति वाच्यम् । नरकात्यन्ताभावस्यैव फलत्व-
संभवात् । न च यस्य पापान्तरेण नरकदुःखं जनितं जनिष्यते वा तस्मिन्
नरकप्रागभावस्य तद्धंसस्य वा विरोधिनः सत्त्वाच्च नरकात्यन्ताभावः संभवतीति
वाच्यम् । ध्वंसप्रागभावयोरत्यन्ताभावेन विरोधस्य शिरोमणिभट्टाचार्यैरेव निराकरणात् ।
न चात्यन्ताभावस्य नित्यत्वेन सन्ध्यावन्दनादेः न तत्साधनत्वं संभवतीति वाच्यम् ।
योगक्षेमसाधारणसाधनतायाः तत्र संभवात् । न च गुरुभूतक्षेमसाधारणसाधनताज्ञानं
न प्रवृत्तौ हेतुरिति वाच्यम् । तस्य निष्फलत्वे न तत्र क्लृप्ता इष्टसाधनताज्ञान-
घटिता प्रवृत्तिसामग्री संभवति । अतः सन्ध्यावन्दनाभावे नरकसाधनताज्ञानाधीनो
द्वेषः सन्ध्यावन्दने प्रवर्तकः इति विजातीयसामग्री कल्पनीया । तदपेक्षया क्षेमसाधारण-
फलसाधनताज्ञानस्य प्रवृत्तिहेतुत्वाङ्गीकार एव समुचितः । अथवा दण्डात् घटः
इत्यादिप्रतीतिसिद्धः स्वरूपसंबन्धविशेष एव क्षेमसाधारणकारणतेति न गौरवस्याप्य-
वकाशः । सफलस्यापि सन्ध्यावन्दनादेः प्रत्यवायकारणाभावप्रतियोगित्वरूपं
नित्यत्वमस्ति । सफलत्वनित्यत्वयोर्विरोधे मानाभावात् । नित्ये कर्मणि सन्ध्यावन्दनादौ न
केवलं फलकामना अधिकारः किं तु शुचित्वमपीति द्वयोर्मिलितयोरधिकारता । परन्तु
सन्ध्यावन्दनाकरणेन प्रत्यवाये जननीये अधिकारैकदेशः शुचित्वमेव सहकारि न तु
फलकामनापि । फलकामनारहितस्यापि शुचिनः सन्ध्यावन्दनाकरणे प्रत्यवायस्य
शास्त्रसिद्धत्वात् । तत्सिद्धं इष्टसाधनत्वं लिङ्गवाच्यमिति ।

एवमिष्टसाधनेऽपि मधुविषसंपृक्तान्नभोजने प्रवृत्तेरनुदयात् बलवदनिष्टाननु-
बन्धित्वज्ञानमपि प्रवृत्तौ हेतुरिति तद्विषयः तादृशाननुबन्धित्वमपि लिङ्ग बोध्यते ।

न च बलवदनिष्टसाधनत्वबुद्धेः प्रवृत्तौ प्रतिबन्धकत्वेनापि तत्राप्रवृत्तेरुपपत्तेः
अननुबन्धित्वज्ञानस्य न हेतुत्वमित्युक्तमिति वाच्यम् । बलवदनिष्टसाधनत्वबुद्धेः प्रति-
बन्धकत्वे तदभावतादृशानुबन्धित्वव्याप्यवत्तानिश्चयाभावतादृशानुबन्धित्वावच्छेदकतया
गृहीतधर्मवत्तानिश्चयाभावादीनां बहूनां प्रवृत्तौ हेतुत्वं कल्पनीयम् । बलवदनिष्टाननु-
बन्धित्वज्ञानस्य हेतुत्वे तु न तेषां हेतुता कल्प्यते निरुक्तानिश्चयकाले प्रतिबन्धकेन
तादृशाननुबन्धित्वज्ञानरूपहेतोरभावादेव प्रवृत्त्यभावस्योपपादनसंभवादिति लाघवेन बलव-
दनिष्टाननुबन्धित्वज्ञानस्यैव प्रवृत्तिहेतुत्वात् ।

अपि च बलवदनिष्टाननुबन्धित्वनिश्चयस्य हेतुत्वे संशयनिश्चयसाधारणाप्रामाण्य-
ज्ञानानास्कन्दितादृशनिश्चयत्वं कारणतावच्छेदकं भवति । बलवदनिष्टानुबन्धित्वज्ञानस्य
प्रतिबन्धकत्वे, अप्रामाण्यनिश्चयानास्कन्दितादृशज्ञानत्वं प्रतिबन्धकतावच्छेदकं संपद्यते ।
संशयनिश्चयसाधारणज्ञानप्रतिबन्धकतायां अप्रामाण्यनिश्चयस्यैवोत्तेजकत्वात् । तादृशा-
प्रामाण्यनिश्चयत्वञ्च अननुबन्धित्वनिश्चयत्वापेक्षया गुरुभूतमिति स्पष्टमेव । एवञ्च
कारणतावच्छेदकलाघवादिपि अननुबन्धित्वज्ञानस्य हेतुता समुचिता । न च बलवद-
निष्टसाधनत्वं संदिहानोऽपि वीरः युद्धे प्रवर्तते । अतः बलवदनिष्टानुबन्धित्वनिश्चय
एव प्रवृत्तिं प्रतिबध्नाति । निश्चयस्य प्रतिबन्धकतायां अप्रामाण्यज्ञानस्यैवोत्तेजकत्व-
मिति अप्रामाण्यज्ञानानास्कन्दितानुबन्धित्वनिश्चयत्वमेव प्रतिबन्धकतावच्छेदकम् । अतः
एव भवद्विरपि बलवदनिष्टाननुबन्धित्वज्ञानसामान्यस्यैव हेतुता वक्तव्येति अप्रामाण्य-
निश्चयानास्कन्दितानुबन्धित्वज्ञानत्वं गुरुभूतं कारणतावच्छेदकमिति विपरीतमेव
गौरवमिति वाच्यम् । युद्धे मरणादिरूपानिष्टजनकत्वसन्देहवानपि वीरः न बलवद्द्वेष-
विषयानिष्टसाधनत्वं संदिग्धे । मरणे तस्य तदा बलवद्द्वेषाभावात् । अत एवो-
द्धन्नादावपि प्रवर्तते पुरुषः । एवञ्च बलवदनिष्टाननुबन्धित्वनिश्चयवानेव युद्धे प्रवर्तते ।

तस्मात् बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वनिश्चयस्यैव हेतुतया निरुक्तसरण्या कारणतावच्छेदक-
लाघवमक्षतमेव । किञ्च बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वज्ञानस्य प्रवृत्तिहेतुत्वे पाकविशेष्यकबलव-
दनिष्ठाननुबन्धित्वप्रकारकज्ञानाभाववानहमिति मानसग्रहे पाकप्रवृत्तिसामग्र्याः प्रति-
बन्धकत्वं न कल्पनीयमिति लाघवम् । तत्सामग्रीकाले पाकविशेष्यकबलवदनिष्ठाननु-
बन्धित्वप्रकारकज्ञानस्यावश्यं सत्त्वेन स्वरूपतस्तस्य तादृशज्ञानाभावबुद्धौ विरोधितायाः
कलसत्वात् । अनुबन्धित्वज्ञानस्य प्रतिबन्धकत्वे तु तदभावघटितायाः प्रवृत्तिसामग्र्याः
तादृशमानसे प्रतिबन्धकत्वमतिरिक्तं कल्पनीयमिति गौरवम् ।

एवं अननुबन्धित्वज्ञानहेतुतामते अप्रामाण्यविशिष्टबलवदनिष्ठाननुबन्धित्वप्रकारक-
ज्ञानवानहमिति मानसप्रत्यक्षे प्रवृत्तिसामग्र्याः प्रतिबन्धकत्वं न कल्प्यते मानसप्रत्यक्ष-
सामग्र्याः प्रवृत्तिसामग्र्या मेलनासंभवात् । यतः मानसप्रत्यक्षसामग्रीकुक्षौ अप्रामाण्य-
ज्ञानास्कन्दिताननुबन्धित्वज्ञानमन्तर्भवति । प्रवृत्तिसामग्री च अप्रामाण्यज्ञाना-
नास्कन्दिततादृशाननुबन्धित्वज्ञानघटिता । तथा च प्रवृत्तिसामग्रीदशायां निरुक्त-
मानससामग्र्या विरहादेव तादृशमानसापत्तेरसंभवात् तद्वारकं निरुक्तप्रतिबन्धकत्वं न
आवश्यकम् । अनुबन्धित्वज्ञानस्य प्रतिबन्धकत्वे तु तादृशज्ञानाभावघटितप्रवृत्तिसामग्र्याः
मानससामग्र्या मेलनसंभवेन तदा तादृशमानसवारणाय तत्प्रतिबन्धकता अवश्यकल्प-
नीयेति गौरवमनुसन्धेयम् ।

न च प्रवृत्तावननुबन्धित्वज्ञानं वा अनुबन्धित्वज्ञानाभावो वा न हेतुः द्वेषा-
भावेनान्यथासिद्धत्वात् आस्तिककामुकस्य नरकसाधनत्वेनावगतेऽप्यगम्यागमनादौ द्वेषा-
भावदशायां प्रवृत्त्या व्यतिरेकव्यभिचाराच्चेति वाच्यम् । कारणताग्राहकयोः स्वतन्त्रान्वय-
व्यतिरेकयोः सत्त्वेन बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वज्ञाने प्रवृत्तिकारणतायाः सिद्धतया तेनैव
द्वेषाभावस्यान्यथासिद्धेर्वक्तुं शक्यत्वात् ।

न च प्रवृत्त्युपयोगि बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वं बलवदद्वेषविषयदुःखाजनकत्वरूपमेव
वक्तव्यम् । तच्च यजेतेत्यादौ यागादौ न बोधयितुं शक्यते । प्राचीनकर्मवशेन याग-
जन्ये आन्तरालिके श्रमे बलवदद्वेषोदयसंभवेन बलवदद्वेषविषयदुःखजनके तस्मिन् निरुक्ता-
ननुबन्धित्वस्य बाधात् । एवं न कलञ्जं भक्षयेदित्यत्रापि बलवदनिष्ठसाधनत्वं न बोधयितुं
शक्यम् । प्राचीनकर्मवशेन रागिणः नरके द्वेषानुदयेन बलवदद्वेषविषयसाधनत्वस्याभावा-
दित्युक्तमिति वाच्यम् । भवदीयप्राशस्त्यपदार्थविचारदर्शितादिशा यागत्वसामानाधि-
करण्येन लिङ्गा बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वबोधनसंभवात् । तत्र हि यः पुरुषः यागं
सर्वदा बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वं जानाति तद्ज्ञाने प्रवृत्तिप्रतिबन्धके अप्रामाण्यज्ञानमुत्पादयति
यागत्वसामानाधिकरण्येन बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वज्ञानम् । तादृशाननुबन्धित्वरूपमेव
प्राशस्त्यं अर्थवादैर्लक्षणया प्रतिपाद्यते । अप्रामाण्यज्ञानानास्कन्दितस्यैव बलवदनिष्ठानु-
बन्धित्वज्ञानस्य प्रतिबन्धकत्वात् प्रतिबन्धकज्ञाने अप्रामाण्यज्ञानोत्पादनेन तादृशप्रति-
बन्धकाभावघटितप्रवृत्तिसामग्रीसंपादकतया यागत्वसामानाधिकरण्येन निरुक्ताननुबन्धित्व-
ज्ञानं प्रवृत्तावुपयुज्यते इति प्रत्यपादि । इत्थञ्च तयैव सरण्या लिङ्गा धात्वर्थतावच्छेदक-
यागत्वसामानाधिकरण्येन बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वं बोधयितुं शक्यते । सर्वदा सर्वस्य
आन्तरालिकश्रमे बलवदद्वेषानुदयात् । न च विधिनैव बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वबोधने
अर्थवादैः किं बोध्यते इति शङ्क्यम् । प्रकृष्टतत्त्वफलसाधनत्वरूपस्य शीघ्रं फलजनकत्व-
रूपस्य वा प्राशस्त्यस्य तैः बोधोपगमात् । न चैवं श्येनेनाभिचरन्त्यजेतेत्यादावपि
धात्वर्थतावच्छेदकसामानाधिकरण्येन बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वबोधनं संभवेत् । वैरिवध-
गोचरप्रबलरागवतः नरके बलवदद्वेषानुदयेन बलवदद्वेषविषयदुःखाजनकत्वस्य श्येनत्व-
सामानाधिकरण्येन सत्त्वादिति वाच्यम् । इष्टत्वात् । श्येनादौ बलवदनिष्ठाननुबन्धित्व-
बोधस्यापि नैयायिकैरुपपादनात् ।

वस्तुतस्तु, द्वेषविषयतावच्छेदकत्वोपलक्षितनरकत्वाद्याश्रयसाधनतावावच्छिन्नप्रति-
योगिताकाभावकूटे तादृशभावत्वेनानुगते एकैव विधिप्रत्ययस्य शक्तिः । द्वेषविषयताव-
च्छेदकत्वञ्च शक्यतावच्छेदकोपलक्षणादिति न शाब्दबोधे भासते । तात्पर्यबलाच्च
क्वचित् नरकासाधनत्वं बोध्यते यथा यजेतेत्यत्र यागे । क्वचित् रोगासाधनत्वं, यथा

ज्वरितः पथ्यमश्नीयादित्यत्र पथ्याशने । एवञ्च यजेतेत्यत्र नरकासाधनत्वमेव धात्वर्थे सर्वदा अबाधितं बोध्यते । न कलञ्जं भक्षयेदित्यत्र च नरकासाधनत्वाभाव एव नरकासाधनत्वरूपः कलञ्जभक्षणे अबाधितो बोध्यते इति न काप्यनुपपत्तिः । स्पष्टश्चायमर्थो व्युत्पत्तिवादे ।

अत एव श्येनस्य नरकासाधनतया नरकासाधनत्वरूपो लिङर्थः बाधात् श्येनेनाभिचरन्यजेतेत्यत्र धात्वर्थे न बोध्यते इति सिद्धान्तपक्षः नैयायिकानाम् ।

न च न हिंस्यादिति सामान्यशास्त्रं रागतः प्राप्तहिंसाविषयतयापि चरितार्थमिति पश्वाल्भभादौ न प्रवर्तते एवं श्येनेनेत्यादिविधिवोधितबलवदनिष्ठाननुबन्धित्वान्यथानुपपत्त्या श्येनेऽपि न प्रवर्तते । तथा च न हिंस्यादिति निषेधविषयत्वरूपबाधकाभावात् तत्रापि तद्बोधः स्यादेवेति वाच्यम् । न हिंस्यादिति सामान्यशास्त्रं वैधपशुहिंसायामिव श्येनेऽपि न प्रवर्तताम् । तथापि श्येनस्य अभिचारकर्मत्वेन नाभिचरेत वैरिमिति श्रुत्या नरकासाधनत्वं बोधितमिति न तद्विरुद्धं नरकासाधनत्वं लिङा बोधयितुं शक्यते । न चाभिचारनिषेधशास्त्रं श्येने न प्रवर्तते न हिंस्यादित्यस्य रागप्राप्तहिंसाविषयतयेव वैधभिन्नाभिचारविषयतयापि एतच्छास्त्रसार्थक्यस्य शक्योपपादनत्वादिति शङ्का कार्या । सर्वस्याप्यभिचारकर्मणः वैधत्वादवैधाभिचारस्याप्रसिद्धेः निर्विषयतया अभिचारनिषेधशास्त्राप्राप्तापातात् । अत एव अभिचारकर्म उपपातकमध्ये परिगणितं मनुना । एवमेव ‘अभिचारमहीनञ्च त्रिभिः कृच्छ्रैर्व्यपोहेति’ इति प्रायश्चित्तोपदेशः संगच्छते । न च श्येनफलस्य वधरूपाभिचारस्यैवोपपातकत्वं, अभिचारमहीनञ्चेति वाक्यप्रतिपादितं प्रायश्चित्तमपि तस्यैव न श्येनस्येति वाच्यम् । तादृशाभिचारजनकश्येनादिकर्मण एव तत्राभिचारपदार्थत्वात् । अन्यथा यत्र श्येनयागकरणानन्तरं वैरिकृतप्रत्यभिचारेण दैवाद्वैरिणो मरणेन वा शस्त्राभिघातादिरूपाभिचारो नोत्पन्नः तत्र श्येनकर्तुः प्रायश्चित्तं

न स्यात् । इष्यते च प्रायश्चित्तं तस्यापि प्रामाणिकैः । किञ्च श्येनजन्याभिचारस्य निषिद्धत्वस्वीकारेऽपि नरकासाधनाभिचारजनकत्वेन बलवदनिष्टप्रयोजकत्वात् तदभावरूपमननुबन्धित्वं श्येने बाधितम् । तादृशाप्रयोजकत्वज्ञानस्यैव प्रवृत्तिहेतुतया तद्विषयस्यैव लिङर्थत्वात् । यदि च श्येनेनाभिचरन्यजेतेति विधिना बलवदनिष्टाप्रयोजकत्वस्याभिधानात्तत्प्राप्त्यान्यथानुपपत्त्या नाभिचरेत, अभिचारमहीनञ्चेत्यादि शास्त्रं श्येनादौ न प्रवर्तते इत्युच्यते । तदा तादृशनिषेधशास्त्राणां निर्विषयतया अप्रामाण्यं दुर्वारम् । अपि च परस्योत्सादनार्थं यत्तत्तामसमुदाहृतमिति वाक्यपर्यालोचनया श्येनादीनां निषेध उच्यते । तेनानिष्टसाधनत्वं बोध्यते वेदबोधितानिष्टसाधनताकत्वादधर्मत्वमपि तेषामिति प्रतिपादयद्भिः भवद्भिः श्येनादेरेव निषेधस्वीकारेण तद्बोधितानिष्टसाधनत्वविरुद्धं बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वं कथं विधिना श्येने बोध्यताम् । नहीदृशनिषेधवाक्यानामपि वेदविहितश्येनाद्यतिरिक्तविषयकत्वं संभावयितुमपि शक्यते । वेदविहितानामेव तामसधर्मत्वात् तद्विषयत्वाच्च निषेधश्रुतीनाम् । एवञ्च श्येनादीनां तद्विषयत्वे तच्छास्त्रस्य निर्विषयकतया अप्रामाण्यप्रसङ्गः । एतेन अवैदिककर्मणः कथञ्चिदभिचारपदार्थतां कल्पयित्वा तद्विषयकतया उपपातकाभिधानस्य प्रायश्चित्तोपदेशस्य च सार्थक्यं संभवतीत्यपि निरस्तम् । अस्माकन्तु बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वाबोधेऽपि लिङर्थेष्टसाधनत्वबोधनेन श्येनेनाभिचरन्यजेतेत्यादिकस्य विधेः, बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वबोधनेन निषेधवाक्यस्य च प्रामाण्यमव्याहतं सिद्धयति । तदेतत्सर्वमभिप्रेत्योक्तं गदाधरभट्टाचार्यैः ‘तथाप्यभिचारविधया नरकासाधनत्वस्य दुर्वारत्वात्’ इति ।

न च तस्य श्येने प्रवृत्तावपि श्येनजन्यस्य नरकस्याधिक्यकल्पनेन तत्र इष्टोत्पत्तिनान्तरीयकदुःखाधिकदुःखाजनकत्वं विधिना, अनिष्टजनकत्वञ्च निषेधेन बोध्यते इति विधिनिषेधोभयमप्युपपद्यते इति वाच्यम् । विधिप्रत्ययार्थनिष्कर्षस्योक्तत्वात् तत्राधिक्यादीनामप्रवेशात् विधिना द्वेषविषयतावच्छेदकनरकत्वाद्याश्रयासाधनत्वं बोधनीयम्

निषेधेन च नरकसाधनत्वमिति उभयोरुपपत्तिर्न संभवति । अतः बाधात् श्येनेनाभिचर-
न्यजेतेत्यत्र न बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वबोधः इति निष्कर्षः ।

न च न कलञ्जं भक्षयेदित्यादौ लिङा इष्टसाधनत्वस्य धात्वर्थे भक्षणे बोधस्वीकारे
वैयर्थ्यपरिहाराय विश्वजिन्न्यायेन स्वर्गफलकत्वापत्तिर्निषिद्धानामित्युक्तमिति वाच्यम् ।

तत्रैव विश्वजिन्न्यायः प्रवर्तते यत्र वाक्यं प्रवर्तकं फलञ्च न श्रुतम् । तत्र हि
फलसाधनताज्ञानमन्तरा प्रेक्षावतां प्रवृत्तेरसंभवात् तदुपपत्तये अश्रुतोऽपि सर्वाभिलषितः
स्वर्गः फलं कल्प्यते । न चेदं न कलञ्जमित्यादिवाक्यं कलञ्जभक्षणे प्रवर्तकमिति
कश्चिदभ्युपैति । न वा तस्य फलं तृप्त्यादिकमनवगतम् । नापि तस्य स्वर्गः फलमिति
कल्पनं युक्तम् । बहुवित्तव्ययायाससाध्यस्य हि नाल्पं फलं भवितुमर्हतीति स्वर्गः
फलं कल्प्यते । न हि कलञ्जभक्षणं बहुवित्तव्ययायाससाध्यं प्रवर्तकवाक्यबोधितं कर्म ।
अत एव सन्ध्यामुपासीत इत्यत्र न विश्वजिन्न्यायात्स्वर्गः फलं निर्णीयते । अल्पायास-
साध्यस्य अल्पफलोद्देशेनैव प्रवृत्तेः संभवात् । स्पष्टश्चायमर्थो व्युत्पत्तिवादे । न च
लोकावगतस्य तृप्तिसाधनत्वस्य वैदिकलिङा बोधने वैयर्थ्यं स्यादिति वाच्यम् । लोका-
वगतस्यैव कृतिसाध्यत्वस्य लिङा बोधनात् । न च तत्र कथञ्चिदपि वैयर्थ्यपरिहारो
न संभवतीति तदंशे अनुवादकता स्वीक्रियते इष्टसाधनत्वांशे अनुवादकता न स्वीकर्तुं
युक्ता विश्वजिन्न्यायेन स्वर्गसाधनत्वबोधनेन सार्थक्योपपादनसंभवादिति वाच्यम् । अत्र
विश्वजिन्न्यायाप्रवृत्तेरुपपादितत्वात् । अपि च लोकसिद्धं किमपि वेदेन न बोध्यते इति
न नियमः बहूनां लोकसिद्धानां तत्र प्रतिपादनात् । अपि तु ऐदम्पर्येण विधेयतया
लोकानवगतोऽर्थः वेदेन प्रतिपाद्यते इति । अत्र च कलञ्जभक्षणं तद्गतमिष्टसाधनत्वं
कृतिसाध्यत्वञ्च लोकतोऽवगतमेव । तत्र बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वाभाव एव नरकसाधनत्व-
रूपापूर्वोऽर्थः प्रतिपाद्यते तावतैवास्य वाक्यस्य सार्थक्यं निर्वहति । निषेधवाक्येषु
निषेधस्यैव विधेयत्वात्तस्य चाप्राप्तत्वात् ।

वस्तुतस्तु न कलञ्जं भक्षयेदित्यादौ बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वमात्रस्य लिङ्तात्पर्य-
विषयतेति तदभाव एव धात्वर्थे बुध्यते । इष्टसाधनत्वं तु तद्वाक्यजन्यबोधे न भासते ।
तदुक्तं सिद्धान्तमुक्तावल्याम् ‘तत्र (न कलञ्जं भक्षयेदित्यत्र) बाधादिष्टसाधनत्वं कृति-
साध्यत्वञ्च न विध्यर्थः किं तु बलवदनिष्ठाननुबन्धित्वमात्रं तदभावश्च नञा बोध्यते’ ।
इति । इत्थञ्च धात्वर्थे इष्टसाधनत्वादीनां बोधास्वीकारेण निरुक्तदूषणं न प्रसरतीति
बोध्यम् ।

न च भवन्मते प्रागुपदर्शितरीत्या सप्तानां कार्यकारणभावानां कल्पनया अनन्त-
समभिव्याहारज्ञानहेतुताकल्पनया च गौरवं दुर्वारमिति वाच्यम् ।

नञसमभिव्याहृतलिङ्गप्रकारकशाब्दबुद्धिं प्रति धातुजन्योपस्थितिः कारणमित्या-
दयः कार्यकारणभावाः न नैयायिकाभिमतः । धातुत्वादेरनुगतानतिप्रसक्तस्य दुर्वचत्वात् ।
कथञ्चिदखण्डोपाधितास्वीकारेण सुवचत्वेऽपि पचेदित्यत्र पचधातौ पाकादिपदत्वभ्रमवतः
लिङ्गर्थेष्टसाधनत्वप्रकारकपाकविशेष्यकबोधोपपत्तेः । न च धातुत्वेन ज्ञातं यत्पदं तज्जन्यो-
पस्थितेः विशेष्यतया हेतुत्वं कल्प्यते । तस्य धातुत्वेन ज्ञातपदजन्योपस्थितेरभावाच्च
तादृशो बोधः इति वाच्यम् । पचेदित्यानुपूर्वीज्ञानमात्रादेव बोधस्यानुभवसिद्धत्वेन
धातुत्वेनोपस्थितेरनपेक्षणात् तथा कार्यकारणभावस्य कल्पयितुमशक्यत्वात् । अनयैव
सरण्या नामार्थनिष्ठभेदसंबन्धावच्छिन्नप्रकारतानिरूपितविशेष्यतासंबन्धेन शाब्दबोधे विशे-
ष्यतया प्रत्ययजन्योपस्थितेर्हेतुतां अदूदुषन् भट्टाचार्याः व्युत्पत्तिवादे ।

अपि च शाब्दबोधे पदार्थभानं पदजन्योपस्थित्यधीनं पदार्थानां विशेषणविशेष्य-
भावभानन्तु समभिव्याहाररूपाकाङ्क्षानिर्वाह्यमिति लिङ्गप्रकारतानिरूपितविशेष्यतासंबन्धेन
शाब्दबोधे धातुजन्योपस्थितेः कारणताकल्पनं न युज्यते ।

किञ्च यत्र यद्भातुसाक्षाक्षो लिङ् तस्माद्भातोर्नार्थ उपस्थितः, अपि तु निराकांक्षात्स्वतन्त्रोपस्थिताद्भातुपदात् तत्र धात्वर्थपाकादौ लिङर्थेष्टसाधनत्वादि-बोधापत्तिः धातुजन्योपस्थितेः सत्त्वात् । अतः यत्पदविशेषत्वेन आकांक्षा गृहीता तत्पदविशेषत्वप्रकारकज्ञानाधीनार्थोपस्थितेः तादृशाकांक्षाज्ञानसहकारेण तादृशबोधहेतुता स्वीकरणीया । एवञ्च चैतः पचेदित्यादौ तत्तत्पदविशेषाकांक्षाज्ञानतत्तत्पदार्थोपस्थितियोग्यताज्ञानादिघटितसामग्र्या इष्टसाधनपाकानुकूलकृतिमांश्चैत्रः इत्याकारको बोधः जायते । एवं न पचतीत्याद्याकांक्षाज्ञानतत्तत्पदार्थोपस्थितियोग्यताज्ञानादिघटितसामग्र्या पाककृत्यभाववांश्चैत्रः इति बोधो जायते ।

तत्र तत्र बोधविशेषे तत्तत्पदसमभिव्याहाररूपाकांक्षाज्ञानादिघटितसामग्र्याः कारणत्वं सर्वैरपि कल्पनीयमेव । तथाहि । यत्र धातुसाक्षाक्षादाख्यातात्कृतिर्नोपस्थिता अपि तु स्वतन्त्रोपस्थितात् तत्र भवदभिमतलिङ्गर्थस्य प्रवर्तनायाः प्रयोज्यतासंबन्धेन कृतावन्वयबोधानुदयेन तत्तदाकांक्षाज्ञानतत्तत्पदार्थोपस्थितियोग्यताज्ञानादिघटितसामग्र्याः तत्तच्छब्दबोधजनकत्वस्यावश्यवक्तव्यत्वात् । भवन्मतेऽपि संबन्धभेदाच्छब्दबोधो विलक्षण एव । पचेदित्यादौ प्रवर्तनायाः कृतौ स्वज्ञानाधीनेष्टसाधनत्वानुमितिप्रयोज्यत्वं संसर्गः । हुतायां वपायां दीक्षितस्यान्नमशनीयादित्यादौ तु स्वज्ञानाधीनानिष्टसाधनत्वाभावानुमितिप्रयोज्यत्वम् । कृतिगतादिष्टसाधनत्वानुमितिप्रयोज्यत्वाद्विलक्षणमेव तन्निष्ठ अनिष्टसाधनत्वाभावानुमितिप्रयोज्यत्वम् । एवं न कलङ्गं भक्षयेदित्यत्र लिङ्गर्थनिवर्तनायाः स्वज्ञानाधीनानिष्टसाधनत्वानुमितिप्रयोज्याभावप्रतियोगित्वं कृतौ संबन्धः । नातिरात्रे इत्यादौ स्वज्ञानाधीनेष्टसाधनत्वाभावानुमितिप्रयोज्याभावप्रतियोगित्वम् । एवं सर्वत्र तत्तत्प्रवृत्तिप्राक्कालीनं तत्तद्विषयादिपदज्ञानाधीनं प्रवर्तनाज्ञानमेव तत्र तत्र संसर्गकोटौ निविष्टमिति संसर्गवैलक्षण्येन शाब्दबोधवैलक्षण्यं दुर्वारमेव । तद्वेदेन कारणताभेदोऽपि न निषेद्धं शक्यते ।

—(to be continued.)

NYAYAPARISUDDHI

Edited by

R. RAMANUJACHARI

AND

K. SRINIVASACHARYA

प्रत्यक्षाध्यायः

॥ प्रयोजननिरूपणम् ॥

प्रत्यक्षादिप्रमाणेन शुद्धिः¹ पदपदार्थयोः ।
मानमेयादिनियतिर्निर्दोषोक्तेश्च मानता ॥

॥ प्रयोजननिरूपणम् ॥

ननु प्रत्यक्षादिप्रमाणनिरूपणात्मकन्यायविस्तरस्य कथं वेदार्थनिर्णयोपयोगित्वं येन तत्परिकरत्वं स्यादित्यत्र तदुपयोगप्रकारानाह — प्रत्यक्षादिप्रमाणेनेति । प्रत्यक्षादिप्रमाणनिरूपणेनेत्यर्थः । प्रमाणत्वेन निश्चितप्रत्यक्षादिनेति वा । शुद्धिः — संशयाद्यगोचरत्वमप्रामाण्यज्ञानानास्कन्दिननिर्णयो वा । पदतदर्थयोरिति — वाक्यार्थज्ञाने पदार्थज्ञानस्य हेतुतया पदस्वरूपस्य तदर्थस्वरूपस्य तयोर्वाच्यवाचकभावस्य च निर्णयमन्तरा वाक्यार्थज्ञानासंभवात्पदस्वरूपादिग्राहकेषु प्रत्यक्षादिप्रमाणेषु प्रामाण्यनिर्णयाभावे तज्जन्यज्ञानेषु प्रमात्वसंशयात्तद्विषयपदस्वरूपादिष्वपि संशये वेदे पदार्थज्ञानस्यैवासंभवाच्च वाक्यार्थज्ञानसंभव इति प्रत्यक्षादिप्रमाणनिरूपणमावश्यकम् । तथा सति प्रत्यक्षादिषु प्रामाण्यनिर्णयात् तज्जन्यज्ञानेषु प्रमात्वनिश्चये सति वेदे पदस्वरूपादिनिर्णयाद्वाक्यार्थज्ञानोपपत्तिरिति प्रत्यक्षादिप्रमाणनिरूपणस्य वेदोपकारकत्वमिति भावः । मानमेयादिनियतिरिति । इदं प्रमाणमिदमप्रमाणमित्येवंविधनियमस्य, इदं तात्त्विकमिदमतात्त्विकमित्येवंविधनियमस्य चावधारणं प्रत्यक्षादिप्रमाणनिरूपणाधीनमित्यर्थः । अयं भावः — प्रत्यक्षादिप्रमाणनिरूपणात्मकन्यायविस्तरेण वेदप्रामाण्यस्य बौद्धाद्यागमाप्रामाण्यस्य चावधारणे निर्विचिकित्सं वेदवाक्यार्थावधारणं भवति । अन्यथा हि वेदबौद्धागमयोरुभयोः प्रामाण्यज्ञाने बौद्धागममात्रप्रामाण्यज्ञाने वा न तत्संभव इति । निर्दोषोक्तेश्च मानतेति । भ्रमप्रमादविप्रलिप्साकरणापाटरूपदोषरहितस्यैव शब्दस्य प्रामाण्यम्, शब्दप्रामाण्ये वक्तृयथार्थज्ञानरूपो गुणो नापेक्षितः, स्वत एव प्रामाण्यादित्येवंविधावधारणं प्रत्यक्षादिनिरूपणान्तर्गतस्वतःप्रामाण्यनिरूपणाधीनमित्यर्थः । तेनापौरुषेयस्यापि वेदस्य प्रामाण्यसिद्ध्या निर्विचिकित्सं तदार्थावधारणं भवतीति भावः ।

ग्रावप्लवनवाक्यादावान्यपर्यं विरोधतः ।
चित्रापशुफलत्वादावबाधद्वारसंग्रहः ॥
अनुवादविधानादिचिन्ता प्राप्यादिपूर्विका ।
प्रत्यक्षादिष्वसिद्धेषु न कल्पेत कथञ्चन ॥
एवमाद्युपयोगेन मुनिभिर्न्यायविस्तरः ।
वेदानुग्रहणाद्धर्मविद्यास्थानतयोदितः ॥

ग्रावेत्यादि । 'ग्रावाणः प्लवन्ते', 'आदित्यो यूपः' इत्यादिषु प्रत्यक्ष-
विरोधनिबन्धनः स्तुत्यालम्बनतयापि यथाश्रुतार्थतात्पर्याभावः प्रत्यक्षप्रामाण्यसाधकतन्त्रि-
पणाधीन इत्यर्थः । अन्यथा हि प्रत्यक्षस्यैव प्रामाण्यासिद्ध्या न तद्विरोधनिबन्धनान्य-
परत्वसंभव इति भावः । चित्रेत्यादि । अयमर्थः — 'चित्रया यजेत पशुकामः'
इत्यादिविहितचिन्तायागादिभिः मर्दनादिना सुखादिकमिव न समनन्तरमेव पश्चादिकलं
दृश्यते । अतः राजसेवादिवदाराध्यदेवताप्रीत्यादिद्वारा कालान्तरे फलं भवतीति
वक्तव्यम् । एवंविधनिर्णयश्च न्यायविस्तरेण सामान्यत आगमप्रामाण्यनिर्णयाधीनः ।
अन्यथा हि लोके क्रियाफलस्यानन्तरभावित्वनियमदर्शनात्स्वरूपेणैव साधनता प्रतीयतेति
तद्वाधादप्रामाण्यमेव चिन्तावाक्यादेः स्यात् । न्यायविस्तरेण शास्त्रप्रामाण्ये सिद्धे तु
तदवगतं पश्चादिसाधनत्वं स्वरूपेणासंभवदपि राजसेवादिन्यायेनाराध्यदेवताप्रीत्यादिद्वारा
साधनत्वे पर्यवस्यति । न हि स्वरूपेण साधनत्वमिवाराध्यप्रीत्यादिद्वारा साधनत्वमपि
बाधितमिति स्पष्टं शेषरमीमांसायाम् ।

अनुवादेत्यादि । अयमर्थः — 'अग्निहोतं जुहोति' इत्यत्राग्निहोत्रपदमग्निदेवता-
रूपगुणविधायकमुत 'अग्निर्ज्योतिर्ज्योतिरग्निस्त्वाहा इति सायं जुहोति' इति विहित-
मन्त्रलिङ्गप्राप्ताग्निदेवतानुवादकं सत् कर्मनामधेयमिति विचार्य गुणविधिपरमिति
पूर्वपक्षयित्वा, मन्त्रलिङ्गप्राप्तानुवादकं सत् कर्मनामधेयमिति सिद्धान्तितं प्रथमे नामधेयपादे ।
तत्र गुणविधिपूर्वपक्षः शब्दप्रामाण्यसिद्धयधीनः । देवतायाः मन्त्रलिङ्गात्प्राप्त्यभिधान-
मनुमानप्रामाण्यसिद्धयधीनम् । अनुवादविधानादीति — आदिना आख्यातैकवाक्यत्व-
संग्रहः । तच्च प्रत्यक्षसिद्धाख्यातसमभिव्याहाराधीनमिति प्रत्यक्षप्रामाण्यसिद्धयधीनम् ।

आगमाख्यप्रमाणे तु संशुद्धे न्यायविस्तरात् ।
तद्विशेषस्य मीमांसा साधयेद्धर्ममानताम् ॥
प्रमेयस्यापि संशुद्धिरन्ततो ब्रह्मचिन्तनात् ।
इह तस्य निवेशस्तु तादर्थ्यादिप्रसिद्धये ॥

प्रमाणमेवास्य शास्त्रस्य प्राधान्यतो विषयः । तत्र प्रेक्षावदधिचिकीर्षा-
सिद्धयर्थं प्रमेयतत्त्वज्ञानं हानोपादानद्वारा निःश्रेयसहेतुः, तच्च सपरिकरात्

ननु न्यायविस्तरस्य वेदपरिकरत्वाङ्गीकारे तत एव वेदप्रामाण्यादिसिद्ध्या
मीमांसाख्यपरिकरान्तरवैयर्थ्यमत आह — आगमाख्येति । शब्दरूपेत्यर्थः । तद्विशेषस्य
वेदरूपस्यागमाख्यप्रमाणविशेषस्य । मीमांसा — 'अथातो धर्मजिज्ञासा' इत्यारभ्य
'अनावृत्तिः शब्दादनावृत्तिः शब्दात्' इत्येवमन्ता । धर्ममानताम् — सिद्धसाध्य-
भेदभिन्नधर्मद्वयविषये प्रामाण्यम् । तथा च सामान्यविशेषविचाररूपतया नैकेनान्यस्य
गतार्थतेति भावः ।

नन्वेवं सति सर्वस्यापि शास्त्रस्य प्रमाणविचाररूपतया प्रमेयसंशुद्धिरेव न
स्यादत आह — प्रमेयस्यापीति । ब्रह्मनाद्विभूतिरूपप्रमेयस्येति । संशुद्धिः —
अप्रामाण्यज्ञानानास्कन्दितस्वरूपादिनिर्णयः । अन्ततो ब्रह्मचिन्तनादिति । उपरितनात्
ब्रह्मविचारभागादित्यर्थः । नन्वेवं सति 'प्रमाणप्रमेयसंशयप्रयोजनदृष्टान्तसिद्धान्तावयव-
तर्कनिर्णयवादजल्पवितण्डाहेत्वाभासलज्जातिनिग्रहस्थानानां तत्त्वज्ञानान्निःश्रेयसाधिगमः'
इति न्यायविस्तरसूत्रे तदनुसारेण भवत्प्रणीतसूत्रेषु च प्रमेयोद्देशोऽनुपपन्न इत्यत
आह — इहेति । न्यायविस्तर इत्यर्थः । तस्य — प्रमेयस्य । तादर्थ्यादिप्रसिद्धये
इति । प्रमाणनिरूपणस्य प्रमाणस्वरूपनिर्णयद्वारा प्रमेयनिर्णयफलकत्वज्ञानायेत्यर्थः ।
आदिना प्रमेयनिर्णयस्यैव प्रवृत्त्यादिद्वारा पुरुषार्थसाधनत्वमित्यस्यार्थस्य सङ्ग्रहः ।

नन्वेवं सति प्रमेयमेवादावुद्देष्टव्यं स्यादत आह — प्रमाणमेवेति । प्राधान्यतः —
शास्त्रकर्तुः निरूपयितुमिष्टत्वेन । ननु तर्हि प्रमाणमात्रमेवोद्देष्टव्यं स्यात्, न तु
प्रमेयमपीत्यत आह — तत्रेति । हानोपादानद्वारंति । बाधकत्यागसाधकसङ्ग्रहद्वारेत्यर्थः ।

1. संशुद्धिर्न्याय. 2. न्या. द. 1-1-1.

प्रमाणात् इति परम्परया प्रयोजनज्ञापनाय प्रमेयप्रदर्शनमात्रमिहाभिमतम् । अतः प्रधानविषयतया, प्रमेयादिसाधकतया च प्रमाणं प्रमेयादपि पूर्वमुच्यते । तत्र व्यवच्छेद्यत्वाङ्गत्वादिमुखेन संशयादयोऽपि चतुर्दश यथायथं निरूप्यन्ते । न च षोडशत्वे निर्वन्धः, तथात्वे विपर्ययत्वाद्युपाध्यन्तराधीनसंग्रहविभजनाभ्यां

प्रमेयप्रदर्शनमात्रमिति । न तु कात्स्न्येन तन्निरूपणमपीहाभिप्रेतमिति भावः । प्रधानविषयतया प्रमेयादिसाधकतया चेति । आदिना संशयादीनां चतुर्दशानां संग्रहः । तथा चैवंविधाभ्यर्हितत्वस्येह विवक्षिततया प्रमाणस्य प्रथमनिर्देश उपपन्न इति भावः ।

ननु तथापि संशयादिनिरूपणमनर्थकमत आह — व्यवच्छेद्यत्वाङ्गत्वादिमुखेनेति व्यवच्छेद्यत्वं — निवर्तनीयत्वम् । अङ्गत्वं — उपकारकत्वं, आदिना फलत्वसंग्रहः । तत्र निवर्तनीयतया संशयस्य निरूपणम् । निरूपणफलभूतसंशयनिवृत्तिरूपप्रयोजनज्ञाने विशेषणज्ञानमुद्रया संशयज्ञानस्य हेतुत्वात् । निर्णयस्य निरूपणफलतया निरूपणप्रयासस्य सफलत्वज्ञापनाय तन्निरूपणम् । सर्वेषामवान्तरफलानां सुखदुःखाभावादन्यतरविश्रान्त्यैव प्रयोजनत्वं, तयोरेव तु मुख्यं प्रयोजनत्वमिति दर्शयितुं प्रयोजननिरूपणम् ; अङ्गतया तर्कनिरूपणम् ; प्रमाणपरिज्ञानकार्येषु तत्त्वनिर्णयविजयाद्यर्थेषु वादादिषु प्रवृत्त्यर्थं तत्र व्यवहारसौष्ठवार्थं परकीयव्यवहारासौष्ठवोद्भावनार्थं चान्येषां निरूपणमिति भावः । संशयस्य प्रमाभिन्नोपलक्षकतया, हेत्वाभासानां प्रमाणाभासोपलक्षकतया च न विपर्ययप्रत्यक्षाभासाद्यसंग्रहः ।

ननु षोडशैव पदार्था इति निर्वन्धोऽनुपपन्नः, वादजल्पवितण्डानां कथात्वेन संग्रहे चतुर्दशत्वोपपत्तेः । यदि च कथावान्तरपरिज्ञानस्य हानोपादानाद्युपयोगसद्भावात्तदर्थं पृथक्परिगणनमित्युच्यते, तदा विपर्ययत्वप्रत्यक्षाभासत्वादिनापि विभजने विशिष्य तत्तदर्थपरिज्ञानादिरूपोपयोगसद्भावादाधिक्यं दुर्वारमित्यतः तथैवाह — न चेति ।

न्यूनाधिकोद्देशस्यापि शक्यत्वादुपयोगानुपयोगाविशेषाच्च । एतावदेव गौतमस्यापि हृदयमिति ॥

॥ प्रमाणाप्रमाणव्यवस्थापनम् ॥

अस्ति तावदिदं प्रमाणमिदमप्रमाणमिति प्रसिद्धो लौकिकपरीक्षकव्यवहारघण्टापथः । तदनादरे तु निराश्रयतया परीक्षणस्याप्यनुदयः ॥

षोडशत्वनिर्वन्धाभावे गौतमसूत्रविरोधः स्यादित्याशङ्क्याह — एतावदेवेति । प्रयोजनाद्यनुरोधेन न्यूनाधिकोद्देशोऽप्युपपद्यते, न तु षोडशत्वे निर्वन्ध इत्येतावदेवेत्यर्थः ।

॥ प्रमाणाप्रमाणव्यवस्थापनम् ॥

ननु प्रमाणाप्रमाणव्यवस्थाया एवाभावादप्रमाणव्यावृत्तप्रमाणनिर्णयफलकप्रमाणनिरूपणात्मकशास्त्रारम्भ एवानुपपन्न इति शङ्कमानं माध्यमिकं प्रति प्रथमतः प्रमाणाप्रमाणव्यवस्थासद्भावं स्थापयति — अस्ति तावदिति । अस्त्येवेत्यर्थः । 'यावत्तावच्च साकल्येऽवधौ मानेऽवधारणे' इति हि नैवण्डुकाः । इदं प्रमाणमिदमप्रमाणमिति । घटादिज्ञानं प्रमा, अदुष्टचक्षुरादिकं च प्रमाणम् । शुक्तिरजतादिज्ञानमप्रमा, तदुत्पादकं चाप्रमाणमित्येवंविध इत्यर्थः । प्रसिद्ध इति । न तत्साधने कार्यमिति भावः । व्यवहारघण्टापथ इति । अत्र बाधाद्यभावसूचनाय घण्टापथत्वरूपणम् । सर्वसंप्रतिपन्नो बाधप्रतिरोधरहितो लौकिकपरीक्षकव्यवहार एव प्रमाणाप्रमाणव्यवस्थासाधक इति भावः । ननु प्रमाणाप्रमाणव्यवस्थैव नास्तीति वदन्तं प्रति कथं लौकिकपरीक्षकव्यवहारस्य तादृशव्यवस्थासाधकप्रमाणत्वेनोपन्याससंभव इत्यतः तस्य तादृशव्यवस्थासाधकत्वानुपगमे स्वव्याघातमनिष्टं प्रसंजयति तदनादर इति । उक्तव्यवहारस्य प्रमाणाप्रमाणव्यवस्थासद्भावसाधकत्वानुपगमे इत्यर्थः । निराश्रयतयेति । निर्विषयतयेत्यर्थः । परीक्षणस्य प्रमितेरेव संपाद्यतया विषयत्वादित्यर्थः । अथवा — निराश्रयतया, निराधारतया । परीक्षणस्य हि स्वाभिमतार्थविषयकप्रमित्युत्पादकव्यापाररूपस्य प्रमाणमन्तरेणासंभवात्प्रमाणमेव परीक्षणस्याधार इति भावः । परीक्षणस्याप्यनुदय इति ।

व्यवहारो हि जगतो भवत्यालम्बने क्वचित् ।
न तत्सामान्यतो नास्ति कथंता तु परीक्ष्यते ॥
सामान्यनिश्चितार्थेन विशेषे तु बुभुत्सिते ।
परीक्षा ह्युचिता स्वेष्टे प्रमाणोत्पादनात्मिका ॥

इदानीं त्वया क्रियमाणस्य प्रमाणाप्रमाणव्यवस्थाप्रतिषेधसिद्धयर्थव्यापारस्याप्यसंभवप्रसङ्ग इत्यर्थः । तथा च स्वव्याघातप्रसङ्गेन दर्शितव्यवहारसिद्धा प्रमाणाप्रमाण-
व्यवस्था दुरपह्वेति भावः । 'सर्वप्रमाणप्रतिषेधाच्च प्रतिषेधानुपपत्तिः' 'तत्प्रामाण्ये
वा न सर्वप्रमाणविप्रतिषेधः' इति सूत्राभ्यां गौतमेनैवोक्तेः ।

ननु दर्शितव्यवहारसत्त्वेऽपि तस्य निर्विषयत्वमेव कुतो न स्यादित्यत आह —
व्यवहारो हीति । जगत इति कर्तरि षष्ठी । आलम्बने क्वचिदिति । कस्मिंश्चि-
द्विषये सत्येवेत्यर्थः । पण्डितपामरसाधारण्येन जगत्कर्तृको व्यवहारो न निर्विषयो
दृष्टचर इति भावः । न तत्सामान्यतो नास्तीति । अतो व्यवहारस्यालम्बनमेव
नास्तीति न शक्यं वक्तुमित्यर्थः । तर्हि व्यवहारादेव सर्वसिद्धौ परीक्षानैष्फल्य-
मत आह — कथंता तु परीक्ष्यत इति । प्रकारविशेष एव परीक्ष्यत इत्यर्थः ।
घटादिज्ञानं प्रमा, अदुष्टं चक्षुरादिकं च प्रमाणमित्येवंविधव्यवहारेण घटादिज्ञाननिष्ठस्य
प्रमाणपदवाच्यतावच्छेदकस्य अदुष्टचक्षुरादिनिष्ठस्य प्रमाणपदवाच्यतावच्छेदकस्य च
कस्यचिदर्थस्य सिद्धौ कोऽसावर्थस्तथाभूतः, कथं वा तस्य तथात्वमित्यादिविशेष-
जिज्ञासायां तन्निर्णयाय परीक्षावश्यकतेति भावः ।

ननु परीक्षया कथं विशेषनिर्णयः, परीक्षा च कुतो न पूर्वमेव प्रवर्तत इत्यत
आह — सामान्यनिश्चितार्थेनेति । सामान्याकारेण निश्चितोऽर्थः येन तेन पुरुषेणेत्यर्थः ।
विशेषे तु बुभुत्सित इति । विशेषाकारे जिज्ञासित एवेत्यर्थः । परीक्षा ह्युचितेति ।
परीक्षाहेतुभूतविशेषजिज्ञासां प्रति सामान्यज्ञानस्य हेतुतया न प्रथमत एव परीक्षाप्रवृत्ति-
रिति भावः । स्वेष्टे — स्वाभिमते विशेषे । प्रमाणोत्पादनात्मिकेति । प्रमित्युत्पत्ति-

न सर्वस्याप्रमाणत्वं स्वपक्षस्य स्वतः क्षतेः ।
न सर्वस्य प्रमाणत्वं स्वपक्षस्यान्यतः क्षतेः ॥

प्रयोजकप्रमाणोपन्यासादिरूपव्यापारात्मिकेत्यर्थः । तथा च परीक्षायाः विशेषनिर्णय-
हेतुत्वमुपपन्नमेवेति भावः ।

एवं लौकिकपरीक्षकव्यवहारेणैव प्रमाणाप्रमाणव्यवस्थासिद्धावपि तद्वाढ्याय
प्रमाणाप्रमाणव्यवस्था नास्तीत्यस्य संभवदुक्तिकत्वमेव नेति दर्शयितुं प्रमाणाप्रमाणव्यवस्था
नास्तीति वदतोऽभिप्रायं विकल्प्य दूषयति — न सर्वस्येत्यादिना । तत्रायं विकल्पः —
प्रमाणाप्रमाणव्यवस्था नास्तीति वदतः कोऽभिप्रायः? किं सर्वेषां ज्ञानानामप्रमात्वं
तत्करणानां चाप्रमाणत्वमिति? किं वा सर्वेषां ज्ञानानां प्रमात्वं तत्करणानां च प्रमाणत्वमिति?
अथवा सर्वस्यापि बाधादबाधितविषयकज्ञानत्वरूपं प्रमात्वं क्वचिदपि ज्ञाने नास्तीति?
यद्वा सर्वेषां ज्ञानानां संशयरूपतया निर्णयरूपप्रमात्वं क्वचिदपि ज्ञाने नास्तीति?
तत्राद्ये दूषणमाह — न सर्वस्याप्रमाणत्वमिति । तदभाववति तत्प्रकारकत्वरूपं
भ्रमत्वं तद्वति तत्प्रकारकत्वरूपप्रमात्वाभाववत्त्वं च ज्ञानत्वव्यापकमिति वक्तुं न
शक्यत इत्यर्थः । कुत इत्यत्राह — स्वपक्षस्य स्वतः क्षतेरिति । स्वपक्षस्य — भ्रमत्वे
प्रमात्वाभावे च ज्ञानत्वव्यापकत्वरूपस्य स्वाभिमतसाध्यस्य । स्वतः — स्वीयप्रतिज्ञया,
क्षतेः — बाधादित्यर्थः । प्रतिज्ञाजन्यस्वाभिमतसाध्यप्रकारकज्ञानस्यापि भ्रमत्वप्रमात्वा-
भावयोः स्वप्रतिज्ञयैव सिद्धेरिति भावः । द्वितीयं दूषयति — न सर्वस्य प्रमाणत्वमिति ।
भ्रमभिन्नत्वं प्रमात्वं च ज्ञानत्वव्यापकमिति न शक्यं वक्तुमित्यर्थः । कुत इत्यत्राह —
स्वपक्षस्यान्यतः क्षतेरिति । स्वपक्षस्य — भ्रमभिन्नत्वे प्रमात्वे च ज्ञानत्वव्यापकत्व-
रूपस्य स्वाभिमतसाध्यस्य, अन्यतः — भ्रमभिन्नत्वं प्रमात्वं च न ज्ञानत्वव्यापकमिति
परकीयप्रतिज्ञया । क्षतेः — बाधादित्यर्थः । परकीयप्रतिज्ञाजन्यस्य पक्षे स्वाभिमतसाध्या-
भावज्ञानस्यापि भ्रमभिन्नत्वप्रमात्वयोः स्वप्रतिज्ञयैव सिद्धेरिति भावः । आद्यद्वितीय-

सिद्धयसिद्धयोः स्वपक्षस्य सिद्धा लोकव्यवस्थितिः ।
तत्सिद्धयसिद्धयोस्त्वत्पक्षो न कथञ्चन सिध्यति ॥

प्रमाणेन प्रमाणस्य बाधः स्वव्याहतेर्हतः ।

विकल्पद्वयस्यापि साधारणं दूषणमाह — सिद्धयसिद्धयोरिति । प्रमितत्वाप्रमितत्वयो-
रित्यर्थः । स्वपक्षस्येति — अप्रमात्वे प्रमात्वे वा ज्ञानत्वव्यापकत्वरूपस्य स्वाभिमत-
साध्यस्येत्यर्थः । सिद्धा लोकव्यवस्थितिरिति । प्रमाणाप्रमाणव्यवस्था सिद्धेत्यर्थः ।
अयं भावः — अप्रमात्वे ज्ञानत्वव्यापकत्वरूपस्य प्रमात्वे ज्ञानत्वव्यापकत्वरूपस्य वा
स्वाभिमतसाध्यस्य ज्ञानं यदि प्रमा, तदा परकीयप्रतिज्ञाजन्यं ज्ञानत्वे उक्तसाध्या-
भावज्ञानमप्रमेवेति त्वया स्वीकार्यम् । अन्यथा परनिरसनासंभवात् । तथा च
सिद्धा प्रमाणाप्रमाणव्यवस्था । यदि चोक्तस्वाभिमतसाध्यज्ञानमप्रमा, तदा परकीय-
प्रतिज्ञाजन्यमुक्तसाध्यविपरीतज्ञानं प्रमेवेत्याश्रयणीयम् । विरुद्धयोस्तत्तदभावयोरेकत्र
धर्मिण्येकज्ञानस्याप्रमात्वेऽपरज्ञानस्य प्रमात्वनियमात् । तथा च सिद्धा प्रमाणाप्रमाणव्यवस्थे-
त्येवं स्वपक्षसिद्धयसिद्धयोः प्रमाणाप्रमाणव्यवस्थसिद्धिरिति । दूषणान्तरमाह —
तत्सिद्धयसिद्धयोरिति । प्रमाणाप्रमाणव्यवस्थसिद्धयसिद्धयोरित्यर्थः । त्वत्पक्षः —
अप्रमात्वे प्रमात्वे वा ज्ञानत्वव्यापकत्वरूपं त्वदभिमतं साध्यम् । न कथञ्चन सिध्यतीति ।
अयं भावः — प्रमाणाप्रमाणव्यवस्थसिद्धौ प्रमाणजन्यज्ञानेऽप्रमाणजन्यज्ञाने वा व्यभि-
चारादप्रमात्वे प्रमात्वे वा न ज्ञानत्वव्यापकत्वसंभवः । तादृशव्यवस्थाया असिद्धौ
त्वदभिमतसाध्यज्ञानस्य प्रमितित्वं पराभिमततन्निषेधज्ञानस्याप्रमितित्वमित्येवंविधनियमा-
भावात् त्वदभिमतसाध्यज्ञानेऽप्यप्रमात्वसंभवात्तत्र तत्संशये साध्यसंशयस्यैवापत्त्या
त्वदभिमतसाध्यानिश्चय इति ।

तृतीये प्रमाणस्य बाधः किं प्रमाणेन उत अप्रमाणेनेति विकल्प्याद्यं दूषयति —
प्रमाणेनेति । स्वव्याहतेर्हत इति । बाध्यतयाऽभिमतेन प्रमाणेन बाधकतयाऽभिमत-
स्यापि बाधप्रसङ्गादनुपपन्न इत्यर्थ इति । इदं च नोपपद्यते — यतः परेषां परस्परबाध

अप्रमाणेन तद्बाधे साधनं च ततो न किम् ॥

इष्ट एव । सर्वेषां ज्ञानानां बाधितविषयकत्वस्यैव परैः सिषाधयिषितत्वात्तावतैव भ्रमत्व-
प्रमात्वाभावयोर्ज्ञानत्वव्यापकत्वरूपतदभिमतसाध्यसिद्धेः । बाधितविषयकज्ञानत्वमेव हि
भ्रमत्वम् ; अबाधितविषयकज्ञानत्वं च प्रमात्वम् । अत इत्थमर्थो वर्णनीयः । स्वव्याहतेः —
बाधस्वरूपव्याघातादिति । बाधो हि नाम अधिकबलेनाभावनिश्चय एव । तत्रोभयोरपि
प्रमाणत्वे एकस्याधिकबलत्वासंभवात् बाधस्वरूपमेव न सिध्यतीति । न च अभावनिश्चय
एव बाध इत्यङ्गीकारान्न दोष इति वाच्यम् ; प्रतियोगितदभावग्राहकयोरुभयोरपि समबलत्वे
संशयस्यैव प्रसङ्गेनाभावनिर्णयस्यैवासंभवात् । ततश्चाभावनिश्चयमात्रस्यैव बाधशब्दार्थ-
त्वाङ्गीकारेऽपि तदसंभवरूपा स्वव्याहतिरस्त्येवेति । द्वितीयं दूषयति — अप्रमाणेनेति ।
तद्बाधे — प्रमाणबाधे प्रमाणविषयीभूतार्थस्याभावप्रमितिजनने इति यावत् । साधनं
च ततो न किमिति — प्रमाणविषयीभूतार्थविषयकप्रमित्युत्पादनमेवाप्रमाणेन कुतो न
संभवतीत्यर्थः । अयं भावः — कचिदपि विषये प्रमितिजननसामर्थ्यशून्यस्याप्रमाणस्या-
भावविषयकप्रमितिजनकत्वे प्रतियोगिप्रमित्या किमपराद्धम् ? अतः तज्जनकत्वमपि स्यात् ।
अतः प्रतियोगिविषय इवाभावविषयेऽप्यप्रमाणस्य प्रमितिजनकत्वासंभवान्नाप्रमाणेन
प्रमाणबाधसंभवः ; अभावप्रमितेरेव बाधरूपत्वात् । अदुष्टकारणजन्या निषेधधीर्बाध इति
हि तान्त्रिकाः । अधिकबलेनाभावनिश्चयो बाध इत्यस्यापि ह्ययमेवार्थः । अधिकबलत्वं
हि निश्चितप्रामाण्यकत्वरूपम् ; ततश्चाप्रमाणेन बाधः कथमपि न संभवत्येव ।
अभावनिश्चयमात्रस्य बाधरूपत्वाङ्गीकारेऽपि नाप्रमाणेन प्रमाणबाधसंभवः ; निश्चित-
प्रामाण्यकतया अधिकबलेन प्रतियोगिग्राहकप्रमाणेन प्रतिबन्धादभावज्ञानस्यैवोत्पादयितु-
मशक्यत्वात् । अतोऽप्रमाणेन प्रमाणबाधस्तुरां न संभवतीति ।

ननु इदमनुपपन्नम् ; कचिदपि प्रामाण्यनिर्णयासंभवात् । तथा हि —
प्रामाण्यसिद्धिः किं प्रमाणमन्तरेणैव उत प्रमाणात् ? नाद्यः ; प्रमाणमन्तरेणैव प्रामाण्य-
सिद्धौ सर्वस्यापि तथैव सिद्ध्यापत्त्या जगतः अव्यवस्थितत्वापत्त्या शून्यवादप्रसङ्गात् ।

अप्रमाणात् प्रमाणाद्वा मानसिद्धिर्न चेन्न तत् ।
यतः प्रमाणतस्तस्य सिद्धिः स्वपररक्षिणी ॥
बाधाबाधव्यवस्थाऽपि मानतः स्याद्व्यवस्थितात् ।
अन्यथा त्वव्यवस्थाया न व्यवस्थेत्यवस्थितेः ॥

न द्वितीयः; विकल्पासहत्वात् । तथा हि — स्वस्य प्रमाणत्वसाधकं प्रमाणं किं स्वयमेव, उत प्रमाणान्तरं? आद्ये आत्माश्रयः । द्वितीये तस्यापि तत्साधकं प्रमाणान्तरं तस्यापि तथेत्यनवस्थाप्रसङ्गः । स्वस्य सिद्धिः प्रमाणान्तरात्, तत्र तत्सिद्धिश्चानेनेत्यङ्गीकारेऽन्योन्याश्रयः । एकव्यवधानेन तथाङ्गीकारे चक्रकम् । अतः प्रामाण्यसिद्धिः कथमपि न संभवतीति इमामाशङ्कामनुभाषते — अप्रमाणादिति । 'ल्यब्लोपे कर्मण्यधिकरणे च' इति पञ्चमी । प्रमाणाभावेऽवस्थायेत्यर्थः । प्रमाणाभावं प्राप्येति वा, प्रमाणमन्तरेणेति यावत् । मानसिद्धिः — प्रामाण्यविशिष्टविषयक-निश्चयः । न चेत् — नेति चेत् । अतः च प्रमाणादेव प्रामाण्यस्य निश्चयः । न च तावताऽनवस्था; प्रदीपप्रकाशवत्स्वपरनिर्वाहकत्वसंभवात् । प्रदीपप्रकाशो हि घटादीनां चाक्षुषत्वं संपादयन् स्वस्य चाक्षुषत्वे प्रदीपप्रकाशान्तरं नापेक्षते । एवं 'प्रत्यक्षानुमानशब्दाः प्रमाणानि' इति वाक्यं प्रत्यक्षादीनां प्रमाणत्वं बोधयत् शब्दत्वाक्रान्ते स्वस्मिन्नपि प्रमाणत्वं बोधयति । अतो न कोऽपि दोष इति परिहरति — न तदिति । प्रमाणत इति — प्रमाणजन्येत्यर्थः । तस्य सिद्धिः — प्रमाणत्वविशिष्टविषयिणी प्रमितिः । स्वपररक्षिणीति । स्वस्मिन् प्रमाणान्तरे च प्रमाणत्वप्रकारिकेत्यर्थः । एवं प्रामाण्यनिश्चयसंभवान्निश्चितप्रामाण्यकतया अधिकबलेन प्रमाणेनाप्रमाणस्यैव बाधः; न त्वप्रमाणेन प्रमाणस्येति सिद्ध्या, नाव्यवस्थया परस्परबाध इति बाधितविषयकत्वे न ज्ञानत्वव्यापकत्वसंभव इत्याह बाधाबाधव्यवस्थापीति । प्रमाणेनाप्रमाणस्यैव बाधः नत्वप्रमाणेन प्रमाणस्येत्येवं व्यवस्थापीत्यर्थः । अपिना वस्त्वन्तरव्यवस्थासंग्रहः दृष्टान्तार्थम् । व्यवस्थितादिति । 'तद्व्यवस्थाग्राहकादित्यर्थः । अप्रमाणव्यावृत्तादिति वा । तथाऽनङ्गीकारे दोषमाह — अन्यथेति । बाधाबाधव्यवस्थानङ्गीकार इत्यर्थः । अव्यवस्थाया इति — बाधाबाधव्यवस्थाया इत्यर्थः । न व्यवस्थेत्यवस्थितेरिति —

सर्वत्रानिर्णये न स्तः संशयोत्पत्तिर्निर्णयौ ।
यथा तत्कोटितत्सिद्धिस्तथान्यत्रापि दृश्यते ॥
धर्मिसाधारणाकारकोटीनां पूर्वनिश्चये ।
असावयमयं वेति ह्याविर्भवति संशयः ॥

नाबाध इत्यापत्तेरित्यर्थः । बाधाबाधव्यवस्थाऽस्तीत्येवंविधेन परकीयवाक्येन भवदभिमत-व्यवस्थाया अपि बाधसंभवादिति भावः । अथवा — ननु कचिदपि विषये व्यवस्थाया अस्माभिरनुपगमात्कथं बाध्यबाधकभावविषये व्यवस्थासंभव इत्यत आह — अन्यथेति — कचिदपि व्यवस्थाविरह इत्यर्थः । अव्यवस्थाया न व्यवस्थेत्यवस्थितेरिति — अव्यवस्थाविषयेऽपि व्यवस्थाया असंभवापत्तेरित्यर्थः । तथा च कचित् कदाचित् व्यवस्थाऽपि स्यादिति भावः ।

चतुर्थं दूषयति — सर्वत्रेति । कचिदपि निश्चयाभावे संशयोत्पत्तिरेव न संभवति; कोट्यादिनिश्चयरूपकारणाभावात् । तथा सर्वत्र संशय एवेत्येवंविधनिर्णयस्यापि भवन्मत-सिद्धस्यासंभव इत्यर्थः । अतः संशयकोट्यादेः संशयस्य च निर्णयावश्यकतया तद्वदेवान्यत्राप्यनुभूयमानो निर्णयो नापलापार्ह इत्याह — यथेत्यादि । तत्कोटि-तत्सिद्धिरिति — संशयकोट्योः संशयस्य च निर्णय इत्यर्थः । कोटीत्युपलक्षणं, धर्मि-साधारणाकारयोर्निर्णयोऽपि ग्राह्यः । अन्यत्रापीति — कोट्याद्यतिरिक्तविषयेऽपीत्यर्थः । दृश्यत इति — प्रत्यक्षसिद्ध इत्यर्थः । निर्णय इति शेषः । अतो नापलापार्ह इति भावः । कोट्यादिनिर्णयस्य संशयहेतुत्वे सत्येवोक्तापत्तिर्भवतीति तस्य तथात्वं व्यवस्थापयति — धर्मीति — इदंत्वादिरूपसंशयविशेष्यतावच्छेदकावच्छिन्नेत्यर्थः । साधारणाकारेति — कोटिद्वयसमानाधिकरणोर्ध्वत्वादिरूपधर्मेत्यर्थः । पूर्वनिश्चय इति — पूर्वं निश्चय एवेत्यर्थः । आविर्भवति संशय इति । तथा चान्वयव्यतिरेकाभ्यां धर्मिज्ञानादीनां संशयहेतुत्वमावश्यकमित्युक्तं भवति । सर्वत्र संशय इत्येतत्प्रत्यक्षबाधित-

सर्वत्र संशयस्तावन्न सर्वस्यापि दृश्यते ।
 सर्वं सन्दिग्धमिति ते निपुणस्यास्ति निश्चयः ॥
 संशयश्च न सन्दिग्धः सन्दिग्धाद्वैतवादिनः ।
 दूरं गत्वापि दुर्वारः संशये निर्णयस्तव ॥

मपीत्याह — सर्वत्रेति । सर्वविषयेष्वपीत्यर्थः । न सर्वस्यापि दृश्यत इति —
 कस्याचित् कचिद्विषये संशये सत्यपि सर्वविषयसंशयः कस्यापि नानुभवसिद्ध इत्यर्थः ।
 तथा च बहुषु विषयेषु सर्वेषां निश्चयस्यैव प्रत्यक्षसिद्धतया संशयत्वे ज्ञानत्वव्यापकत्व-
 साधनं प्रत्यक्षबाधितमित्युक्तं भवति ।

ननु ममास्त्येव सर्वत्र संशय इत्यत्राह — सर्वं सन्दिग्धमिति — संशयत्वं
 ज्ञानत्वव्यापकमित्येवंविधो निश्चयः तवाप्यस्तीत्यर्थः । तस्यैव स्वाभिमतसाध्यरूपत्वादिति
 भावः । स्वगतनिर्णयस्याप्यज्ञानात् निपुणस्येत्युपालम्भः । ननु संशयत्वे ज्ञानत्वव्यापकत्व-
 रूपसाध्यविषयेऽप्यस्माकं संशय एव, सर्वविषयकसंशयस्यापि सन्दिग्धत्वादित्यत्राह —
 संशयश्चेति । न सन्दिग्ध इति — संशयविषय इति न शक्यं वक्तुमित्यर्थः ।
 तथा सति स्वाभिमतसाध्यस्थापनाभावेन पराजयस्यैव प्रसङ्गादिति भावः । सन्दिग्धा-
 द्वैतवादिन इति — सन्दिग्धव्यतिरिक्तवस्त्वभाववादिन इत्यर्थः । तथा च संशयसन्दिग्धत्वे
 संशयाभावपक्षे सन्दिग्धव्यतिरिक्तवस्तुसद्भावावश्यंभावात्तादृशवस्त्वभावरूपसन्दिग्धाद्वैता-
 सिद्धिप्रसङ्गान्न संशये संशयो वक्तुं शक्य इति भावः । ननु संशयस्य सन्दिग्धत्वेऽपि
 नास्माकं पराजयः । कचिन्निर्णयसंभवरूपभवन्मतस्याप्यसिद्ध्या साम्यस्यैव सिद्धेरित्यत्राह —
 दूरं गत्वापीति — सर्वविषयकसंशयविषयेऽपि संशयाङ्गीकारेऽपीत्यर्थः । दुर्वारः
 संशये निर्णय इति — उक्तसंशयसंशयविषयको निर्णयो दुर्वार इत्यर्थः । अन्यथा
 उक्तसंशयेऽपि संशयं हेतुकृत्य स्वाभिमतसाधनस्य वा पराभिमतबाधनस्य वा
 अशक्यत्वादिति भावः । तथा च कचिन्निर्णयावश्यकत्वे पराभिमतस्यैव सिद्ध्या
 भवदभिमतसाध्यस्य ज्ञानत्वे संशयत्वव्यापकत्वरूपस्य बाधाच्च भवतां पराजय एवेत्युक्तं
 भवति ।

मानामानविभागेऽतः सामान्येन व्यवस्थिते ।
 काचित्कसंशयोच्छित्यै लक्षणं संप्रचक्षते ॥

तत्र व्युत्पत्तिविवक्षाभेदात् प्रमितिं तत्करणं च यथेच्छं प्रमाणमाहु-
 रित्यवोचाम, आश्रयप्रामाण्यस्यानादेशिकत्वात् ।

नन्वेवं लौकिकपरीक्षकव्यवहारेणैव प्रमाणाप्रमाणविवेके सिद्धे यथावस्थितेत्यादिना
 प्रमाणलक्षणाभिधानं किमर्थमित्यत्राह — मानामानविभाग इति — प्रमाणव्यवहार-
 विषयस्याप्रमाणव्यवहारविषयस्य च भेद इत्यर्थः । सामान्येन व्यवस्थित इति —
 प्रमाणपदवाच्यत्वतदभावरूपसामान्यधर्मपुरस्कारेण निर्णीत इत्यर्थः । काचित्कसंशयो-
 च्छित्या इति — कचिद्विषये जायमानस्य प्रमाणपदवाच्यत्वसन्देहस्य निवृत्तय इत्यर्थः ।
 यद्विषये लौकिकपरीक्षकप्रमाणव्यवहारविषयत्वं न निर्णीतं तत्र जायमानस्य प्रमाणपद-
 वाच्यत्वसन्देहस्य लक्षणवाक्येन प्रमाणपदवाच्यत्वव्याप्यत्वेन गृहीतलक्षणवत्ताज्ञानात्मक-
 विशेषदर्शनेनैव निवर्तनीयत्वादिति भावः । इदमुपलक्षणं, उक्तस्थले प्रमाणपदवाच्यत्वा-
 वधारणमपि प्रयोजनं बोध्यम् ।

एतावता प्रमाणाप्रमाणव्यवस्थासद्भावः स्थापितः । तत्र किं प्रमाणं किञ्चाप्रमाण-
 मित्याकांक्षायामाह — व्युत्पत्तिविवक्षाभेदादिति — भावार्थकस्य करणार्थकस्य च
 ल्युट्प्रत्ययस्य विवक्षाभेदादित्यर्थः । यथेच्छमिति — तत्तत्कालिकतत्तदर्थतात्पर्यानुगुण-
 मित्यर्थः । कथायां तत्तत्कथकेच्छानुगुणमिति वा । प्रमाणं — प्रमाणपदबोध्यम् ;
 कथायां साधकतयोद्भाव्यं वा । अवोचामेति । ‘अत्र च प्रमेव प्रमाणम्’ इत्यादिनेति
 भावः । तथा च प्रमितिस्तत्करणं च प्रमाणं, अन्यदप्रमाणमित्युक्तं भवति । ननु
 प्रमाश्रयस्यापि प्रमाणत्वेन कैश्चिद्व्यवहारात्कथमिदमुपपद्यत इत्यत्राह — आश्रयेति ।
 अनादेशिकत्वादिति — शास्त्रसिद्धत्वाभावादित्यर्थः । आश्रयार्थे ल्युटो विधानाभावा-
 दिति भावः ।

यद्यपि ‘करणाधिकरणयोश्च’ इत्यधिकरणार्थे ल्युटो विधानमस्ति, तथापि
 ‘आधारोऽधिकरणम्’ इति कर्तृकर्मद्वारा तन्निष्ठक्रियाधारस्यैवाधिकरणसंज्ञाकरणात् प्रमा-
 श्रयस्य कर्तृरूपस्याधिकरणसंज्ञाविरहान्न तत्र ल्युट्संभवः । ‘प्रमाणभूत आचार्यः’

‘आप्तप्रामाण्यात्’ — आप्तोक्तत्वहेतोः प्रामाण्यादित्यर्थः । न हि वक्तृप्रामाण्यं वाक्यप्रामाण्यं उपयुज्यते लौकिकवाक्येषु ; किं तु कारणदोषाभावः । द्विधापि प्रमितिरेव शोध्यते ॥

॥ प्रमालक्षणपरीक्षणम् ॥

तत्रास्मदीया एव केचिदन्यथाख्यातिमिच्छन्तः स्मृतेः प्रामाण्यमनिच्छन्तः सम्यगनुभवः प्रमेति लक्षयन्ति ; उभयमिच्छन्तः यथार्थज्ञानं प्रमेति ; उभय-

इत्यादिमहाभाष्यव्यवहारे प्रमाणभूत इत्यस्य प्रमितिं प्राप्त इत्यर्थः । अतो नन्वादित्वं परिकल्प्य नन्दिग्रहीत्यादिना कर्तरि ल्युट्प्रत्ययाश्रयणमपि नावश्यकम् ; गत्यन्तरविरह एव तथाश्रयणीयत्वादिति । ननु ‘मन्त्रायुर्वेदप्रामाण्यवत् तत्प्रामाण्यमाप्तप्रामाण्यात्’ इत्याक्षपादसूत्रं^१ कथं संगच्छत इत्यत्राह — आप्तप्रामाण्यात् आप्तोक्तत्वहेतोः प्रामाण्यादित्यर्थः इति । कुतो यथाश्रुतार्थत्याग इत्यत्र सर्वैरपि तथैवाश्रयणीय-मित्याह — न हीति । वक्तृप्रामाण्यमिति — वक्तृगतं प्रमितिकरणत्वं प्रमाश्रयत्वं वेत्यर्थः । वाक्यप्रामाण्येत्यादि । लौकिकवाक्येषु वक्तृप्रामाण्यं वाक्यप्रामाण्यव्याप्यं न दृष्टमित्यर्थः । यथार्थदर्शिविप्रलम्भकवाक्ये व्यभिचारादिति भावः । कारणदोषाभाव इति — भ्रमप्रमादिविप्रलम्भाकरणापाटवरूपदोषाभाव एवेत्यर्थः । भ्रमादीनामपि मनो-दोषत्वात्कारणदोषेत्यनेन संप्रहः । द्विधापीति — प्रमितितत्करणयोरुभयोः प्रामाण्येऽपीत्यर्थः । प्रमितिरेव शोध्येति — प्रमितिरेव निरूपणीयेत्यर्थः । प्रमितिस्वरूपावगतौ तत्करणत्वेन प्रमाणस्य सुगमत्वादिति भावः ।

तत्रेति । प्रमितौ निरूपणीयायामित्यर्थः । प्रामाण्यमिति — प्रमाणपद-वाच्यत्वं प्रमादिपदवाच्यत्वं चेत्यर्थः । सम्यगनुभव इति — तद्वति तत्प्रकारकानुभव इत्यर्थः । अन्यथाख्यातिवारणाय तद्वति तत्प्रकारकत्वनिवेशनम् । स्मृतिवारणाय अनुभवत्वनिवेशनम् । तच्च स्मृतिभिन्नज्ञानत्वं शक्तिविशेषो वा, सिद्धान्तेऽतिरिक्त-जात्यनभ्युपगमेऽपि ज्ञानरूपायाः कालरूपाया वा तस्या आवश्यकत्वस्य न्यायसिद्धञ्जन-व्याख्यानेऽस्माभिर्व्यवस्थापिततया तादृशजातिर्वा । उभयमिति — अन्यथाख्याति-स्मृतिप्रामाण्योभयमित्यर्थः । यथार्थज्ञानं प्रमेतीति । लक्षयन्तीत्यनुषङ्गेन योजना ।

1. न्या. द. 2-1-69.

मनिच्छन्तः अनुभूतिः प्रमेति । एवंप्रायाणि च बाधन्तरोक्तानि लक्षणानि ।

वयं तु ब्रूमः — यथावस्थितव्यवहारानुगुणं ज्ञानं प्रमेति ।

यथार्थख्यातिमख्यातिमन्यथाख्यातिमेव वा ।

इच्छाद्भिर्न विमन्तव्यमिदं लोकानुसारतः ॥

यथार्थत्वं — तद्वति तत्प्रकारकत्वं, तच्च अन्यथाख्यातिवारणाय । सिद्धान्ते शक्तेरपि सविषयकतया तद्वारणाय ज्ञानत्वनिवेशः । इच्छाकृत्योरतिव्याप्तिवारणाय ज्ञानपदमिति तु न सिद्धान्ते युज्यते ; तत्र^१ तयोरपि ज्ञानविशेषरूपत्वात् । अनुभूतिः प्रमेतीति । अत्रापि पूर्ववदनुषङ्गेन योजना । एवंप्रायाणि चेत्यादि । यत्र यदस्ति तत्र तदनुभवः प्रमा, अनभिगताबाधितार्थज्ञानं प्रमा, इत्येवमादीनि नैयायिकमीमांसकाद्युक्तानि लक्षणान्यप्येवंप्रायाणि ; न सर्वसिद्धान्तसाधारणानीत्यर्थः । तथा हि — सम्यगनुभवः प्रमेति लक्षणे अन्यथाख्यात्यनभ्युपगन्तुमते सम्यक्त्वविशेषणं व्यर्थम् । यथार्थस्मृतिप्रामाण्ये तत्राव्याप्तिः । यथार्थज्ञानं प्रमेति लक्षणे अन्यथाख्यात्यनभ्युपगमे यथार्थत्वविशेषणं व्यर्थम् । स्मृत्यप्रामाण्ये तत्रातिव्याप्तिः । अनुभूतिः प्रमेति लक्षणे अन्यथाख्याति-पक्षे तत्रातिव्याप्तिः । स्मृतिप्रामाण्ये तत्राव्याप्तिश्च । यत्र यदस्ति तत्र तदनुभव इति लक्षणेऽप्यन्यथाख्यातिविरहेऽनुभवव्यतिरिक्तांशवैयर्थ्यम् ; स्मृतिप्रामाण्ये तत्रा-व्याप्तिश्च । अनभिगतेत्यादिलक्षणेऽपि स्मृतिप्रामाण्येऽनभिगतेत्यस्य वैयर्थ्यम् ; तत्राव्याप्ति-संपादकं चेति ।

यथावस्थितव्यवहारेति — तद्वति तत्प्रकारकप्रवृत्तीत्यर्थः । अनुगुणत्वं — स्वरूपयोग्यतारूपं जनकत्वम् ; तेन प्रवृत्त्यनुपधायके ज्ञानविशेषे नाव्याप्तिः । इदं च लक्षणं पक्षत्रयसाधारणमित्याह — यथार्थेति । न विमन्तव्यमिति । यथावस्थित-त्वस्य ज्ञानविशेषणत्वे खलु यथार्थख्यात्यख्यातिपक्षयोरयथावस्थितज्ञानाभावेन तद्वैयर्थ्यं स्यात् । भ्रमत्वेन संमतस्यायथावस्थितप्रवृत्तिजनकस्य शुक्त्याद्यन्तर्गततरजताद्यंशग्रहस्या-संसर्गाग्रहसहितज्ञानद्वयस्य च यथावस्थितत्वानुपायेन तद्व्यावृत्तिरपि न स्यात् । प्रवृत्तेस्तदभाववति तत्प्रकारकत्वरूपायथावस्थितत्वस्य सर्वपक्षेऽपि सत्त्वान्नोक्तदोषावकाश

१ स्मृतिमात्रप्रमाणत्वं न युक्तमिति वक्ष्यते ।
अबाधितस्मृतेर्लोके प्रमाणत्वपरिग्रहात् ॥
बुद्धागमादित्यागे च न हेतुः स्मृतिमूलता ।
विशुद्धस्मृतिमूलेऽपि मानवादौ प्रसङ्गतः ॥

इति भावः । लोकानुसारत इति — लोकसिद्धप्रमाभ्रमव्यवहारानुसारेणेत्यर्थः । अथवा लोकानुसारतः — लोकसिद्धप्रवृत्त्यन्यथात्वानुभवानुसारेण इदं न विमन्तव्यमित्यन्वयः । ज्ञानान्यथात्ववदिदं न विवादार्हमिति भावः ।

स्मृतावतिव्याप्तिमाशङ्क्य लक्ष्यत्वं व्यवस्थापयति — स्मृतिमात्रप्रमाणत्वमिति — कृत्स्नाया अपि स्मृतेः प्रमाणपदवाच्यत्वाभाव इत्यर्थः । अयुक्तत्वे हेतुमाह — अबाधितेति । प्रमाणत्वपरिग्रहादिति — प्रमाणत्वेन व्यवहारादित्यर्थः । वक्ष्यमाणेष्वयुक्तत्वहेतुषु बहुषु प्रधानहेतुरयमिति सूचनाय वक्ष्यत इत्युक्तम् । ‘स्मृतिमात्रप्रमाणत्वम्’ इति पाठस्तु लेखकस्वलनकृतः ; अबाधितस्मृतेरित्यादि यथाश्रुतहेतुत्वान्वयात् । एवकारपूरणेन बाधितायाः स्मृतेः प्रमाणत्वेनाव्यवहारस्य हेतूकरणं तु क्लिष्टम् ; बाधितस्मृतेरप्रमाणत्वव्यवहारस्याप्रमाणत्वस्यैव वा मुख्यहेतोरनभिधानेनौचित्यप्रसङ्गश्च ।

ननु स्मृतेः प्रामाण्यस्वीकारे स्मृतिमूलकबुद्धागमादीनां प्रमाणमूलकतया प्रामाण्यावश्यभावेन स्मृतिमूलकत्वात्तेषां परित्याग इति न स्यादित्याशङ्क्य केवलस्मृतिमूलकत्वमेव न तेषां परित्यागे हेतुः ; किन्तु बाधितस्मृतिमूलकत्वमेव ; बाधितस्मृतेश्च प्रामाण्यविरहात्तन्मूलकानां तेषां प्रामाण्यासंभवादित्याह — बुद्धागमादीति । स्मृतिमूलकत्वामलस्य त्यागहेतुत्वेऽनिष्टं प्रसज्यति — विशुद्धेति — अबाधितार्थविषयकेत्यर्थः । प्रसङ्गत इति — परित्यागप्रसङ्गादित्यर्थः । अनुभवत्वस्मृतित्वातिरिक्तयोः प्रमात्वभ्रमत्वयोर्दुर्वचत्वं

भ्रान्तिं प्रमातो भिन्दन्तो न चाहुः स्मृतिमानताम् ।
स्मृतित्वमेव हि व्यक्तमप्रामाण्यं भवन्मते ॥
पीतशङ्खभ्रमादौ च न ह्येतदुपपद्यते ।
चक्षुषैव हि शङ्खादेः पीतिमादेश्च तत्र धीः ॥
ततश्च प्रतिपत्तौ वा व्यवहारोदयेऽपि वा ।
तथाभावान्यथात्वाभ्यां प्रमाभ्रान्तिव्यवस्थितिः ॥
विपर्ययादेर्व्यावृत्तिरेवमेव हि सिध्यति ।

मन्यमानाः केचन अनुभवत्वमेव प्रमात्वं, स्मृतित्वमेव च भ्रमत्वं, शुक्तिरजतादिभ्रमाणामपि धर्म्यं एवानुभवत्वं, आरोप्यांशे तु स्मृतित्वमेवेति वदन्ति । तन्मतं दूषयितुमनुवदति — भ्रान्तिमिति । भिन्दन्तः — व्यावर्तयन्तः । ‘लक्षणहेत्वोः’ इति शत्रुप्रत्ययः ; व्यावर्तयितुमित्यर्थः । न चाहुः स्मृतिमानतामिति — प्रत्युत स्मृतिमात्रप्रामाण्यमेवाहुरिति भावः । तदिदं दूषयति — स्मृतित्वमिति । स्मृत्यमाणारोपस्थले कथञ्चिदुपपत्तावप्यनुभूयमानारोपस्थलेऽव्याप्तिर्दुर्वैवेक्यमिवाप्रायेणाह — पीतशङ्खेति । न ह्येतदुपपद्यत इति । इदमुपलक्षणम्, प्रमालक्षणस्यानुभवत्वस्य तत्रातिव्याप्तिरपि बोध्या । तर्हि प्रमाभ्रमयोर्व्यावर्तकाकारदौर्लभ्यमत आह — ततश्चेति — उक्तरीत्या स्मृतित्वस्यानुभवत्वस्य च भ्रमप्रमालक्षणत्वासंभवे चेत्यर्थः । तथाभावान्यथात्वाभ्यामिति । तथाभावः — तद्वति तत्प्रकारकत्वम् । अन्यथाभावः — तदभाववति तत्प्रकारकत्वम् । एतदुभयमन्यथाख्यातिपक्षे साक्षादेव ज्ञानगतं सत् प्रमाभ्रमयोः व्यावर्तकम् ; पक्षान्तरे तु प्रवृत्तिगतं सत् परंपरया ज्ञानसंबद्धं प्रमाभ्रमयोर्व्यावर्तकम् । यथार्थप्रवृत्तिजनकज्ञानत्वं प्रमात्वमयथार्थप्रवृत्तिजनकज्ञानत्वं भ्रमत्वमित्युक्तं भवति ।

एवंलक्षणकरण एव प्रमालक्षणस्य भ्रमाद्व्यावृत्तिर्भ्रमलक्षणस्य प्रमातो व्यावृत्तिश्च सिद्ध्यति ; नान्यथेत्याह — विपर्ययादेरिति । आदिना प्रमापरिग्रहः । व्यावृत्तिरिति । प्रमाभ्रमलक्षणयोरिति भावः । एवमेव हि सिद्ध्यतीति — एवं-

यत्किञ्चिदन्यथात्वं हि वैपरीत्यमपीष्यते ॥

आत्मख्यात्यादिवादेष्वन्यथात्वमवारितम् ।

लक्षणकरण एव सिद्धयतीत्यर्थः । अन्यथा अनुभवत्वस्य प्रमालक्षणत्वे उक्तपीतशङ्क-
भ्रमेऽतिव्याप्तिः । स्मृतित्वस्य भ्रमलक्षणत्वे प्रमात्वेन व्यवस्थापयिष्यमाणायामबाधित-
स्मृतावतिव्याप्तिश्चेति भावः । तथा चोक्तरीत्या प्रमाभ्रमलक्षणसंभवात् न तदुर्वचतेत्युक्तं
भवति । ननु श्रीभाष्येऽख्यातिपक्षस्यैवानुक्त्या कथं सैद्धान्तिकानां तत्स्वीकारसंभवः ;
अन्यथाख्यातिपक्ष एव हि तत्र व्यवस्थापित इत्याशङ्क्य पक्षद्वयमपि भाष्ये प्रतिपादित-
मेवेत्याह — यत्किञ्चिदित्यादिना । यत्किञ्चिदन्यथात्वमपि — किञ्चिदंशे तदभाववति
तत्प्रकारकत्वमपि । वैपरीत्यमिष्यते — अन्यथाख्यातित्वमित्यङ्गीक्रियते । सर्वैरिति शेषः ।
शुक्ताविदं रजतमिति भ्रमस्यापि इदंत्वांशेऽन्यथात्वविरहादिति भावः । इदं च
सर्वांशेऽपि तदभाववति तत्प्रकारकत्व एवान्यथाख्यातित्वमिति भ्रमवारणाय । तथा
सति ह्यात्मख्यात्यादिवादेष्वन्यथाख्यातिर्न प्रसज्येतेत्यन्यथाख्यातेस्सर्वैरपि दुस्त्यजत्वं न
स्यात् । अत्र ‘करूप्यमानं हीदमनिर्वचनीयं न तावदनिर्वचनीयमिति प्रतीयते, अपि तु
परमार्थरजतमित्येव । अनिर्वचनीयमित्येव प्रतीतं चेत् भ्रान्तिबाधयोः प्रतीतिप्रवृत्त्यो-
रप्यसंभवः । अतोऽन्यस्यान्यथावभासविरहे प्रतीतिप्रवृत्तिबाधभ्रमत्वानामनुपपत्तेस्तस्या-
परिहार्यत्वाच्च शुक्त्यादिरेव रजताद्याकारेणावभासत इति भवताऽभ्युपगन्तव्यम् ।
ख्यात्यन्तरवादिनां च सुदूरमपि गत्वा अन्यथावभासोऽवश्याश्रयणीयः । असत्ख्यातिपक्षे
सदात्मना, आत्मख्यातिपक्षे चार्थात्मना, अख्यातिपक्षेऽप्यन्यविशेषणं अन्यविशेषणत्वेन
ज्ञानद्वयमेकत्वेन च, विषयासद्भावपक्षेऽपि विद्यमानत्वेन’ इति श्रीभाष्यप्रदर्शितमन्यथा-
ख्यातेस्सर्वैरपि दुर्वारत्वमाह — आत्मख्यात्यादीति । आदिना अनिर्वचनीयख्यात्यादि-
परिग्रहः । अयमत्र भाष्याशयः — अन्यथाख्यात्यनभ्युपगमे भ्रान्तित्वमेव दुर्वचम् ।
तथा हि — अनिर्वचनीयख्यातिपक्षे भ्रान्तित्वं न तावदनिर्वचनीयविषयकज्ञानत्वम् ;

भ्रमप्रवृत्तिबाधादेरन्यथा न हि संभवः ॥

एवं सत्यन्यथाधीस्तत्सामग्री वापि लाघवात् ।

भ्रान्तिस्थलेऽनिर्वचनीयमेव रजतमुत्पद्य विषयीभवतीति वदतां भवत्सिद्धान्ततीर्थकराणां
भ्रान्तत्वापत्तेः । प्राचीनाद्वैतपक्षे परोक्षभ्रमेऽन्यथाख्यातित्वस्यैवाङ्गीकारात्ताऽन्याप्तेश्च ।
अत एव नानिर्वचनीयविषयकसाक्षात्कारत्वं तत् । ईश्वरीयज्ञाने सर्वसाक्षात्काररूपेऽति-
व्याप्तेश्च । अतः तदभाववति तत्प्रकारकज्ञानत्वमेव भ्रान्तित्वमित्यवश्यं वक्तव्यमिति
दुर्वाराऽन्यथाख्यातिः ।

एवं विसंवादिप्रवृत्त्यन्यथाऽनुपपत्त्याऽप्यन्यथाख्यातेरावश्यकत्वम्, समानविषयक-
ज्ञानस्य प्रवृत्तिहेतुत्वात्प्रवृत्तेः शुक्तौ रजतत्वप्रकारकत्वस्य प्रत्यक्षसिद्धत्वेन ज्ञानस्यापि
तथात्वमावश्यकमिति । एवं बाधान्यथानुपपत्तेरप्यन्यथाख्यातेरावश्यकत्वम् ; नेदं
रजतमिति निश्चयो हि शुक्तौ रजतभेदावगाहीत्यविवादमेव । तस्य च शुक्तौ रजतत्वज्ञानं
प्रत्येव विरोधित्वं स्यात् ; न त्वनिर्वचनीयापूर्वरजतज्ञानं प्रति, अविरोधात् । न हि शुक्तौ
रजतभेदोऽनिर्वचनीयमपूर्वं रजतं कश्चिदपि विरुणद्धि । अतो नेदं रजतमिति निर्णयस्य
बाधकत्वान्यथानुपपत्त्या पूर्वमुत्पन्नमिदं रजतमिति ज्ञानं शुक्तौ रजतत्वावगाहीत्येवा-
वश्यमाश्रयणीयमित्यन्यथाख्यातिर्दुर्वारा । एवमन्यथाख्यातिविरहे ‘इयन्तं कालं शुक्तिमेव
रजतत्वेनाज्ञासिषम्’ इति प्रतीत्यनुपपत्तिः । अतोऽप्यन्यथाख्यातेर्दुर्वारत्वम् । एवमात्म-
ख्यात्यादिवादेष्वपि ज्ञानातिरिक्तविषयकज्ञानत्वादेर्भ्रान्तित्वरूपत्वे एवं वदतां भवत्सिद्धान्त-
न्ततीर्थकराणां भ्रान्तत्वप्रसङ्गः ; प्रवृत्त्याद्यनुपपत्तिश्च । अतोऽन्यथाख्यातिस्सर्वैरपि दुर्वारेति ।
तदेतदाह — आत्मेति । बाधादेरिति आदिना उक्तप्रतीतिसङ्ग्रहः ।

एवं सतीति । अन्यथाख्यातेस्सर्वैरपि दुर्वारत्वे सतीत्यर्थः । तद्धेतोरेवास्तु
तद्धेतुत्वं मध्ये किं तेनेति न्यायमभिसन्ध्याह — तत्सामग्रीति — अन्यथाख्यात्युप-
धायकत्वेन परमतसिद्धः स्वतन्त्रोपस्थितेष्टभेदाग्रहसहितधर्मिज्ञानादिसमुदाय इत्यर्थः ।
लाघवादिति । उक्तसामग्रीप्रवृत्त्योर्मध्ये ज्ञानोत्पत्त्याद्यकल्पननिबन्धनलाघवादित्यर्थः ।

अयथाव्यवहारस्य हेतुरित्यवशिष्यते^१ ॥

सर्वैरप्यन्यथाख्यातिर्दुस्त्यजत्वाल्लघीयसी ।

तद्वादिनाप्यवर्ज्यत्वात् ततोऽप्यख्यातिलाघवम् ॥

अयथाव्यवहारस्य — तदभाववति तत्प्रकारकप्रवृत्तेः । अवशिष्यते — ख्यात्यन्तराणां दूषणेऽपि निर्दोषतया तिष्ठति । पक्षद्वयतारतम्यमाह — सर्वैरित्यादि । लघीयसीति — अन्यथाख्यातेः ख्यात्यन्तरस्य च स्वीकारापेक्षया अन्यथाख्यातिमात्राभ्युपगमस्य लघुत्वादिति भावः । तद्वादिना — अन्यथाख्यातिवादिना । अवर्ज्यत्वादिति । पुरोवर्तिनि रजतादिभेदाग्रहरूपाया अख्यातेः प्रतिबन्धकाभावविधया अन्यथाख्यातिं प्रति हेतुत्वादिति भावः ।

तर्ह्यन्यथाख्यातिपरिग्रहः कुत इत्यत्राह — स्वारस्यमिति । अत्र स्वारस्यपद-
मित्थं व्याचक्षते — इदं रजतमनुभवामीत्येकत्वेनानुभवत्वेन च प्रतीयमानस्य ज्ञानस्य
ग्रहणस्मरणात्मकत्वमनेकत्वं च युक्तितस्साध्यमानं न प्रतीतिपदमारोहति । तथा रजतं
स्मरामीति न कस्यापि कदाचिदप्यनुभवः । तत्तानुल्लेखश्च स्मृतित्वकल्पनाया अस्वारस्य-
मावहति । तत्र ज्ञाने एकत्वासंसर्गाग्रहः, अनुभवत्वासंसर्गाग्रहः, रजतत्वप्रकारकत्वा-
संसर्गाग्रह इत्यादिप्रतीतिव्याख्यानानां च न लोकानुगुण्यमनुमन्यन्ते । दोषमहिम्ना
स्मृतित्वाननुभवः तत्तानुल्लेख इत्यादिकमपि तथैवेति । एतावता हि भ्रमकालीनप्रतीति-
स्वारस्यमेवोपवर्णितं भवति । तस्य न विषयसाधकत्वसंभवः, इदं रजतमिति प्रतीति-
स्वारस्यवत् । न ह्यनेन शुक्तौ रजतत्वं सिद्धयति । अख्यातिवादिप्राभाकरमते ज्ञानस्य
स्वयंप्रकाशतया सर्वत्र ज्ञानेषु मितिमातृमेयानां त्रयाणां भानाभ्युपगमेन इदं रजत-
मनुभवामीत्येव प्राथमिकं ज्ञानम्; तस्य च भ्रमत्वं निर्विवादमिति तस्य शुक्तौ
रजतत्वासाधकत्ववत् रजतज्ञानानुभवत्वाद्यसाधकत्वमपि युक्तमेव । रजतज्ञानस्य स्मरण-

स्वारस्यमन्यथाख्यातावख्यातौ लाघवं स्थितम् ।

रूपत्वेऽपि दोषवशात्स्मरणत्वाभानम्; पुरोवर्तिनि शुक्तित्वाभानवदित्यादि तन्मतप्रसिद्ध-
मेव । अत एव तत्तानुल्लेखोऽपीति न किञ्चिदेतत् । अतः ‘इयन्तं कालं शुक्तिमेव
रजतत्वेनाज्ञासिषं, रजतत्वेनान्वभूवम्’ इति विशेषदर्शनकालीनप्रत्यवमर्शस्वारस्यमेवात्र
स्वारस्यपदविवक्षितम् । अनेन हि प्रत्यवमर्शेनान्यथाख्यातिः निराबाधा सिद्धयति । यदि
च रजतत्वप्रकारकत्वासंसर्गाग्रहसहितरजतत्वप्रकारकत्वस्मरणरूप एवायं प्रत्यवमर्शः,
ततश्च न शुक्तिज्ञाने रजतत्वप्रकारकत्वसाधकत्वमस्येत्युच्यते, तदा इदं रजतमिति
ज्ञानस्येवास्यापि प्रत्यवमर्शस्य भ्रान्तित्वमेव स्यात्, न तत्परीक्षकसम्मतम् । न हि
शुक्तौ रजतभ्रमानन्तरं विशेषदर्शिनां ‘नेदं रजतं’ इति बाधनिश्चयवत् उक्तप्रत्यवमर्श-
नन्तरं ‘शुक्तिज्ञानं न रजतत्वप्रकारकम्’ इति कस्यापि बाधनिश्चयो जायते, येन
तस्यापि भ्रान्तित्वमभ्युपगच्छेम ।

ननु स्वारसिकबाधनिश्चयाभावेऽपि यौक्तिकबाधनिश्चयोऽस्त्येव; अन्यथाख्यात्याङ्गी-
कारे गौरवस्योक्तत्वादिनि चेत्; तर्हि सोऽयं घट इति प्रत्यभिज्ञाया अपि
असंसर्गाग्रहसहकृततत्तास्मरणरूपत्वस्य वक्तुं शक्यतया तया स्थिरत्वसाधनं न स्यात् ।
स्वारसिकबाधाभावयौक्तिकबाधसद्भावौ च तुल्यौ । अतः अन्यथाख्यातिपक्षे उक्तप्रत्य-
वमर्शस्वारस्यं निर्बाधमिति दिक् ।

अख्यातौ लाघवमिति । यद्यपि प्रमाणविरुद्धस्य लाघवस्यानादरणीयतयोक्त-
प्रत्यवमर्शबलेनान्यथाख्यातिसिद्धावख्यातौ लाघवमकिञ्चित्करमेव, तथाप्युक्तप्रत्यवमर्श-
स्याऽन्यथासिद्ध्या लाघवादख्यातिपक्षसंभव इत्यभिप्रायः । तथा हि — अख्यातिपक्षे
‘शुक्तिं रजतत्वेन जानाति’ इत्यादौ द्वितीयार्थो विशेषणता; तस्याश्च तृतीयार्थ-
प्रकारतायां निरूपितत्वसंबन्धेनान्वयः । प्रकारतायाश्च निरूपकतासंबन्धेन धात्वर्थज्ञाने ।
तन्मते भिन्नज्ञानीयविषयतयोः निरूप्यनिरूपकभावाभ्युपगमस्य प्रामाण्यवादादिषु गदा-

धरादिभिरभिहितत्वेन ग्रहणनिरूपितशुक्तिविशेष्यतायाः स्मरणनिरूपितरजतत्वप्रकारतयाश्च निरूप्यनिरूपकभावसत्त्वेन शुक्तिनिष्ठविशेष्यतानिरूपितरजतत्वनिष्ठप्रकारतानिरूपकज्ञानाश्रयः इति वाक्यार्थोपपत्तिः । व्युत्पत्तिवैचित्र्याच्चैकविभक्त्यर्थे विभक्त्यन्तरार्थान्वयो न विरुद्धयते । अन्यथाख्यातिपक्षेऽपि ह्येवमेव वाक्यार्थो वर्णनीयः । अन्यथा द्वितीयार्थविशेष्यत्वस्य ज्ञानेऽन्वयस्वीकारे 'इमे रज्जरजते' इति समूहालम्बनप्रमादशायां रज्जरजतत्वेन जानातीति व्यवहारप्रसङ्गः । रज्जनिष्ठविशेष्यतानिरूपकत्वस्य रजतत्वनिष्ठप्रकारतानिरूपकत्वस्य च तादृशज्ञाने सत्त्वात् । यदि च द्वितीयार्थो विशेष्यतानिरूपकत्वं, तस्य च तृतीयार्थप्रकारतानिरूपकत्वविशिष्टे ज्ञानेऽन्वयात् तयोरेवच्छेद्यावच्छेदकभावः संसर्गमर्यादया भासते ; ततश्च रज्जविशेष्यकत्वावच्छिन्नरजतत्वप्रकारकत्वलाभात् उक्तसमूहालम्बने तदभावाच्चोक्तपत्तिः ; रज्जे रजतत्वावगाह्यन्यथाख्यातिदशायां तु रज्जं रजतत्वेन जानातीति व्यवहारोपपत्तिः ; तत्र रज्जविशेष्यकत्वावच्छिन्नरजतत्वप्रकारकत्वसत्त्वादित्युच्यते, तदापि उक्तसमूहालम्बनप्रमादशायां 'रजतं रजतत्वेन जानाति न तु रज्जं' इति व्यवहारानुपपत्तिः । उक्तज्ञाने रज्जविशेष्यकत्वाभावासत्त्वात् । प्रतियोग्यभावौ तुल्ययोगक्षेमाविति न्यायेन भवन्मते तादृशाभावस्यैव बोधनीयत्वात् । अतोऽनायत्या व्युत्पत्तिवैचित्र्येण तृतीयार्थप्रकारतायामेव द्वितीयार्थविशेष्यतायाः निरूपितत्वसंबन्धेनान्वयो वाच्यः । तथा सति हि उक्तनञ्समभिव्याहारस्थले उक्तन्यायेन रज्जविशेष्यतावच्छिन्ननिरूपितत्वसंबन्धावच्छिन्नप्रतियागिताकाभावः रजतत्वप्रकारतानिष्ठो बोधनीय इति नानुपपत्तिः । कारकविभक्त्यर्थस्य साक्षात् क्रियान्वयनियमस्य च उक्तनञ्समभिव्याहारस्थल इव उक्तस्थलेऽप्यनायत्या सङ्कोचः स्वीकार्यः । उक्तनञ्समभिव्याहारस्थले हि नञर्थ एव विभक्त्यर्थान्वय इति निर्विवादम् ।

यत्तु 'रजतं रजतत्वेन जानाति न तु रज्जं' इत्यादौ रज्जं रजतत्वेन न जानातीत्यनुषङ्गेणान्वयात् रज्जविशेष्यकत्वावच्छिन्नरजतत्वप्रकारकत्वविशिष्टज्ञानाश्रयत्वाभाव एव प्रतीयत इति न विभक्त्यर्थे विभक्त्यन्तरार्थान्वयावश्यकतेति ; तन्न ; तथा सति सर्वानुभवसिद्धैकवाक्यताया भङ्गप्रसङ्गात् ।

NOTICE

TO CONTRIBUTORS AND OTHERS

Contributions, remittances, books for review, exchanges and correspondence regarding all matters may be addressed to:—

Prof. R. RAMANUJACHARI,
Philosophy Department,
Annamalai University, Annamalai Nagar.

ANNAMALAI UNIVERSITY PUBLICATIONS

	<i>Name of Publication</i>	<i>Author</i>	<i>Rs. A. P.</i>
	History		
1	Bhoja Raja ..	Prof. P. T. Srinivasa Ayyangar	1 8 0
2	The Nayaks of Tanjore .. (Sold out)	Rao Bahadur C.S. Srinivasachariar and Mr. Vridhagirisan	4 8 0
3	History of Gingee ..	Rao Bahadur C.S. Srinivasachariar	4 0 0
4	Indian History in Tamil ..	Rao Bahadur C.S. Srinivasachariar and S. K. Govindaswami	2 8 0
5	Maratha Rule in the carnatic	Mr. C. K. Srinivasan	3 0 0
6	Dutch in Malabar ..	Dr. P. C. Alexander	3 8 0
	Economics		
7	Factory Labour in India ..	Prof. A. Mukhtar	3 0 0
8	The Distributive Co-operation in India	Mr. V. G. Ramakrishna Ayyar	1 0 0
9	The Madras Agriculturists' Relief Act— A study ..	Dr. B. V. Narayanaswami Nayudu and P. Vaidyanathan, M. A.	
10	Report on the Working of Prohibition in Salem ..	C. Jaganathachari, M. A., M. I. tt.	
11	Madras Sales Tax Act ..	Dr. B. V. Narayanaswami Nayudu and S. Thiruvengadathan	1 8 0
12	Road and Rail Transport .. (Sold out)	Dr. B. V. Narayanaswami Nayudu and S. R. N. Badri Rao	5 0 0
13	Ground Nut ..	Dr. B. V. Narayanaswami Nayudu and P. S. Hariharan	1 8 0
14	Economy of the South Indian Temple ..	Mr. V. G. Ramakrishna Ayyar	2 0 0
15	Text-book on Economics in Tamil ..	Mr. V. G. Ramakrishna Ayyar	2 0 0
16	The Indian Trade (not in stock) ..	Dr. B. V. Narayanaswami Nayudu	2 0 0
17	The Sample Survey of Prohibition in South Arcot ..	Sri V. G. Ramakrishna Iyer	
	Philosophy		
18	Naveena Tarkam in Tamil (not in stock) ..	Mr. K. R. Applachariar	2 0 0
19	Educational Psychology in Tamil (not in stock) ..	Prof. K. R. Applachariar and Prof. R. Ramanujachari	1 0 0
	Mathematics		
20	Algebra in Tamil ..	Sri T. Govindarajan	5 0 0
21	Trigonometry in Tamil ..	Sri T. Manickavasagam Pillai	7 0 0
	Physics		
22	A Text-book in Tamil on Physics Vol. I ..	Mr. R. K. Visvanathan	3 0 0
23	Do. Vol. II ..	Do.	2 0 0
24	Acoustics (in Tamil) ..	Do.	1 8 0
25	Physics of Music ..	Do.	2 0 0
26	Vignana Sirunool (Tamil) ..	Sri T. P. Navanithakrishna	0 12 0

ANNAMALAI UNIVERSITY PUBLICATIONS—(Contd.)

	Name of Publication	Author	Rs. A. P.
Chemistry			
27	A Text-book in Tamil on Chemistry, Vol. I ..	Mr. N. Ananthavaidyanathan	3 0 0
28	Do. Vol. II ..	Do.	2 8 0
29	Practical Chemistry in Tamil	Mr. Pl. Ramaswami	4 8 0
30	Practical Chemistry for Intermediate Students (out of stock)	Mr. M. L. Sitaraman	2 8 0
Botany			
31	A Text-book in Tamil on Botany (not in stock) ..	Dr. T. S. Raghavan	3 0 0
32	Cytological Studies in bignoniaceae ..	Mr. K. R. Venkatasubban, M. sc.	5 0 0
Tamil			
33	Pari Pattu ..	Bhasha Kavisekara Vidvan	
	(not in stock) ..	R. Raghava Ayyangar	2 0 0
34	Kurunthogai Vilakkam ..	Do.	1 8 0
35	History of Tamil Literature (not in stock) ..	Do.	3 0 0
36	Advanced Studies in Tamil Prosody ..	Dr. A. Chidambaranatha Chettiar	2 0 0
37	Tolkappiam Porulathikaram Vol. I Part I ..	Sri E. S. Varadaraja Iyer	3 8 0
38	Part II ..	Do.	4 8 0
39	Tree worship & Ophiolatory ..	G. Subramania Pillai, M. A., B. L.	1 8 0
40	Introduction & History of Saiva Siddhantha ..	Do.	3 0 0
41	Historical Tamil Reader ..	Dr. P. S. Subramanya Sastri	2 8 0
42	Tolkappiam-Collatikaram ..	Do.	5 0 0
43	Elephant in Tamil Land ..	Mr. E. S. Varadaraja Iyer	1 4 0
44	Thithan ..	Mahavidwan R. Raghava Iyengar	1 0 0
45	Perumpanarrupadai Araichi & Thondaiman Ilanthirayan ..	"	2 0 0
46	History of Later Cholas Part I ..	T. V. Sadasiva Pandarathar	5 8 0
	Part II (in print)		
Endowment Publications			
47	Kambar Memorial Prize Selections ..		0 8 0
48	Adi Kumarakuruparar ..		0 12 0
49	Sekkilar Selections ..		0 8 0
50	Tevara Tirumurai Preliminary		0 12 0
Tamil Isai Music Series			
51	Volume I (sold out) ..		2 0 0
52	" II ..		3 0 0
53	" III ..		2 0 0
54	" IV ..		2 0 0
55	" V Part I ..		1 8 0
56	" Part 2 ..		1 4 0

ANNAMALAI UNIVERSITY PUBLICATIONS—(Contd.)

	Name of Publication	Author	Rs. A. P.
57	Volume V Part 3 ..		1 0 0
58	" VI ..		3 0 0
59	" VII ..		2 0 0
60	" VIII ..		3 0 0
61	" IX ..		3 0 0
62	" X ..		3 0 0
63	" XI ..		3 0 0
64	" XII ..		3 8 0
65	" XIII ..		3 0 0
66	" XV ..		3 0 0
67	" XVI ..		3 0 0
68	" XVII ..		3 0 0
69	" XVIII ..		4 0 0
70	Mathalam Karkum Murai ..		
71	Swaramelakalanithi (English)	Mr. M. S. Ramaswami Iyer	2 0 0
Sanskrit			
72	Text and Commentary of Tattvavibhavana by Parameswaran, a commentary on Vacaspati Misra's Tattvabindu ..	Mr. V. A. Ramaswami Sastriar	3 0 0
73	Jagannatha Panditha ..	Do.	2 0 0
74	Sri Mukundamala (not in stock) ..	Prof. K. Rama Pisharoti	3 0 0
75	Svarasidhanta Chandrika ..	Srinivasayajvan Edited by Mr. K. A. Sivaramakrishna Sastri	5 0 0
76	Trimsacchloki ..	Sri V. Subramanya Sastri	0 8 0
77	Nyayakulisa ..	Edited by Prof. R. Ramanujachari and Pandit K. Srinivasacharya	2 8 0
78	Nitimala ..	Do.	2 0 0
79	Vivarana ..	V. Subramania Sastri	6 0 0
80	Philosophy of Aesthetic Pleasure (not in stock) ..	P. Panchapagesa Sastri	3 0 0
81	Lectures on Patanjali's Mahabashya ..	Dr. P. S. Subramanya Sastri	3 0 0
82	History of Sanskrit Literature	Do.	10 0 0
83	Studies in Sanskrit Texts on Temple Architecture ..	Sri N. V. Mallaya.	
General			
84	The University Journal ..	Editor	
		Annual Subscription Rs. 7 (Inland)	
		10's (Foreign)	
85	Raja Sir Annamalai Chettiar's Commemoration Volume		10 0 0

For Copies Apply to :—

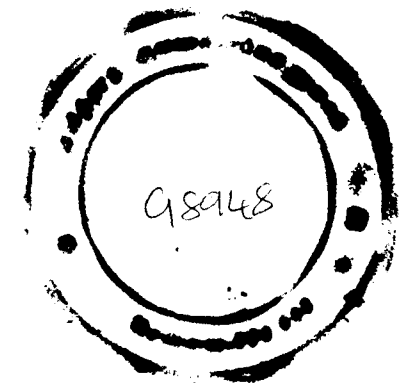
The Registrar, Annamalai University, Annamalai Nagar.

EXCHANGE LIST

The Servant of India Society.
 Hindustan Review
 Half-yearly Journal of the Mysore University.
 Economica, London.
 Philosophical Quarterly.
 Journal of the Indian Chemical Society.
 Reading University Gazette.
 Mysore Economic Journal.
 Chemical Abstracts, Easton P. A.
 The Punjab University Gazette.
 Journal of the Bombay University.
 Quarterly Journal of the Mythic Society.
 Publications by the Oriental Library, Baroda.
 Publications by the Kungl Universitets Bibliotek, Uppasala, Sweden.
 Publications by Tohoku Imperial University, Sendai, Japan.
 Journal of the Madras University.
 Bulletin de L'Ecole Francaise d'Extreme-Orient — Ecole Francaise
 d'Extreme-Orient, Hanoi (Indo-China).
 Djwa—Java Institute, Kweekschoolaan, Jogajkarta, Java.
 Varendra Research Society, Rajshahi, Bengal — Annual Report and
 Manographs.
 Quarterly Journal of the Kanuada Literary Academy.
 Journal of the Andhra Historical Research Society.
 Indian Culture.
 Scripta Mathematica
 Indian Historical Quarterly, Calcutta.
 Publications of the Bombay Royal Asiatic Society.
 The Indian Library Journal.
 Review of Philosophy and Religion.
 U. S. S. R. Society for Cultural relations with foreign countries, Russia.
 'Drama' published by the British Drama League, London.
 Proceedings of the Durham Philosophical Society, Newcastle.
 Collected papers from the Faculty of Science, Osaka.

EXCHANGE LIST—(Contd.)

Bulletin of the Calcutta Mathematical Society.
 Science and Culture, Calcutta.
 Indian Co-operative Review, Madras.
 Epigraphica Indica,
 Spolia Zeylanica.
 Publications of the R. Swedish Academy of Sciences, Stockholm.
 Bijendragen Tet De Taal, Land-En Volken Kunde Van Nederland
 Sch-Indie-s-Gravenhage.
 Monthly Weather Report, Poona.
 Scientific Reports of the Imperial Institute of Agricultural Research.
 The Aryan Path.
 The Mimamsa Prakash.
 Indiana.
 Vishwa Vani—A Journal of Indian Renaissance.
 Journal of the Madras Geographical Association.
 Man in India.
 The Poona Orientalist.
 Publications by the Industrial Intelligence and Research Bureau, Simla.
 The Mathematical Teacher, New York.
 Duke Mathematical Journal.
 Publications of the Brown University, U. S. A.
 Transactions of Tbilissian Mathematical Institute, Russia.
 Lingnan Science Journal.
 London University Gazette.
 The Adyar Library Bulletin.

தமிழ்நாடு ஆவணக்காப்பக நூலகம்,
எழும்பு, சென்னை-600 008.

தவணைத்தாள்.

கீச எண் :

ப. எண் :

வழங்கிய நாள். (1)	திரும்பிய நாள். (2)	வழங்கிய நாள். (1)	திரும்பிய நாள். (2)

S.F. 259A-6-1,00,000-10-1-84.